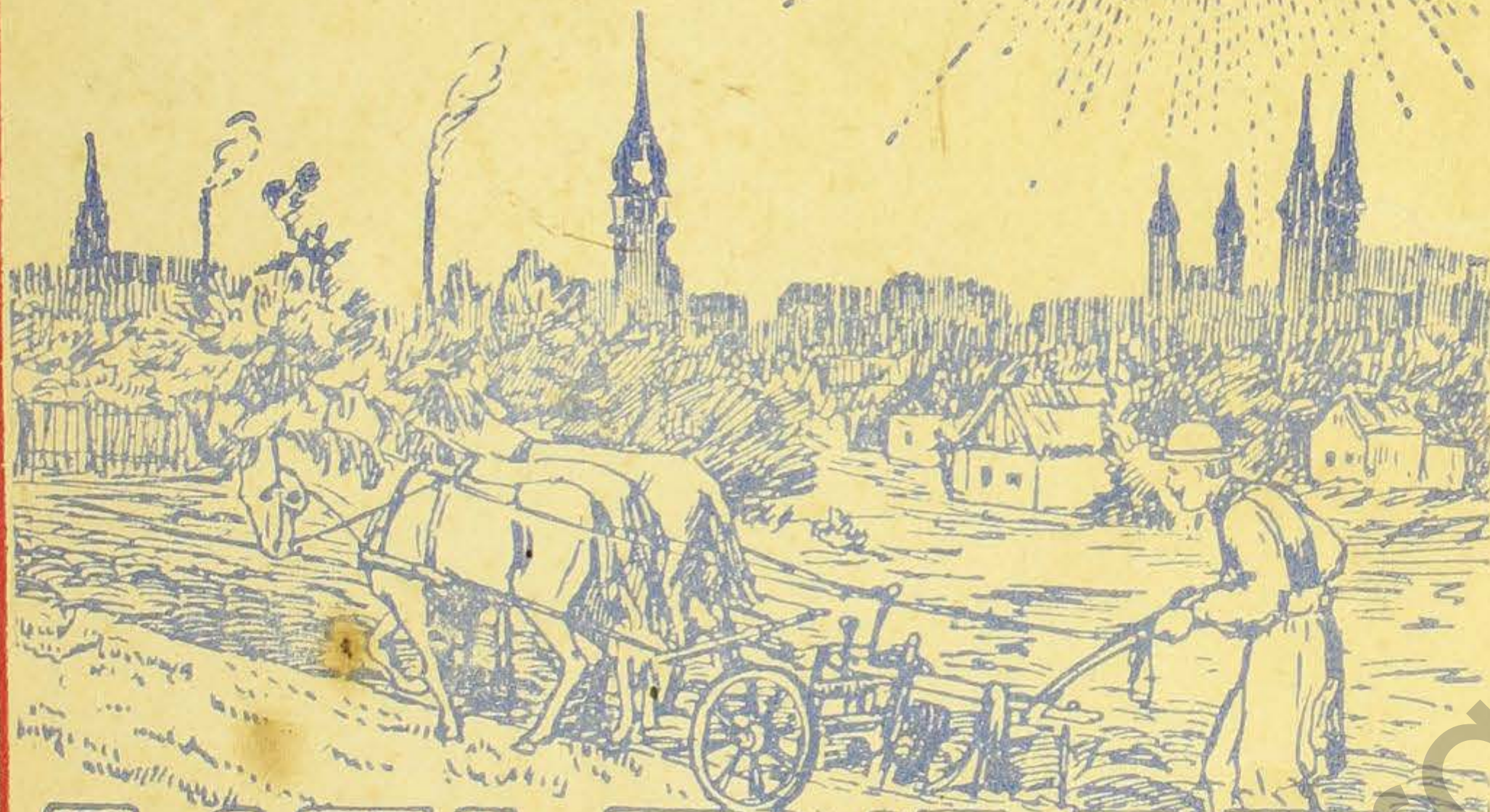

SUBOTIČKA

DANIČA

KALENDAR

ZA 1935. GOD.

CIJENA 8 DINARA.

KRALJEVSKI DVORSKI LIFERANT

MARIČIĆ i JANKOVIĆ

Karadjordjev Trg 3. **SUBOTICA** Telefon broj 2-52.

ČEKOVNI RAČUN KOD POŠTANSKE ŠTEDIONICE BROJ 52.187.

Veliko stovarište hartije svih kancelarijskih, školskih potreba i materijala za umnožavanje.

OPŠTINSKIH I ŠKOLSKIH TISKANICA, knjiga srpsko-hrvatske i strane literature.

Sopstvena fabrika za preradu hartije, kartonaža, knjigoveznica, rastirnica i moderna štamparija.

Generalno zastupstvo pisaćih mašina „UNDERWOOD“

Mašina za računanje BARETT i ORIGINAL ODHNER

Aparata za umnožavanje Andrews' ROTARY DUPLIKATOR i OPALOGRAPH

Artragonac Lašo

19

86

52. GODINA

SUBOTIČKA DANICA

ILI

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR

(SA SLIKAMA)

ZA PROSTU GODINU

1935.

Za uredništvo i izdavače odgovara: BLAŠKO RAJIĆ Subotica, Beogradski put 52.

PREJASNA
KRALJEVSKA KUĆA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Njegovo Veličanstvo Kralj

ALEKSANDAR I. KARADORĐEVIĆ

rođen 17. prosinca god. 1888. na Cetinju. Na prijesto stupio 16. kolovoza 1921. Oženio se dne 8. lipnja 1922. sa Njezinim Veličanstvom kraljicom

MARIJOM

rumunjskom princezom rođena 9. siječnja god. 1899. u Goti.

Djeca njihova
Njegovo Visočanstvo

PETAR

Priestolonasljednik kraljevine Jugoslavije, rođen u Beogradu 6. rujna god. 1923.

Njegovo Visočanstvo kraljević
TOMISLAV

rođen u Beogradu 19. siječnja 1928.

Njegovo Visočanstvo kraljević
ANDREJ

rođen na Bledu 29. lipnja 1929.

Njegovo Visočanstvo kraljević
ĐORĐE

brat kraljev, rođen 8. rujna 1887. na Cetinju.

Stric Njeg. Vel. kralja, a brat pokojnog kralja Petra Velikog Oslobodioca Njeg. Vis. knez

Arsenije Karadorđević

rođen 15. travnja 1859. u Temišvaru.

Sin njegov Njegovo Visočanstvo knez

Pavle Karadorđević

rođen 29. travnja 1893. u Petrogradu, vjenčan 22. listopada 1923. sa grčkom kneginjom

Olgom

rođena 29. svibnja 1903. u Tatoju.

Sinovi Njeg. Vis. kneza Pavla
Njeg. Vis. knez

Aleksandar

i Njegovo Visočanstvo knez
Nikola

KRŠĆANSKA GODINA 1935. JEST PROSTA GODINA.

I. ČETIRI GODIŠNJA DOBA.

Proljeće počinje ove godine 21. ožujka u 2 s. 18 m popodne. Toga je dana noć jednako duga kao i dan.

Ljeto počinje 22. lipnja u 9 s. 38 m. prije podne. Ovo je najdulji dan i najkraća noć.

Jesen počinje 24. rujna u 39 m. iza ponoći. Noć i dan jednako su dugi.

Zima počinje 22. prosinca u 7 s. 37 m. navečer. Ovo je najdulja noć i najkraći dan u godini.

II. GODOVNI RAČUNI.

Zlatni broj mjesečnoga kruga	17
Mjesec kazatelj (Epakta)	XXV.
Sunčani kolobar	12
Rimske daće (Indikcije)	3
Nedjeljno slovo po Gregoriju	F
Nedjeljno slovo po Juliju	G

III. POMIČNE SVETKOVINE.

1. po rimskom kalendaru:

Sedamdesetnica	17. veljače
Čista srijeda	6. ožujka
Uskrs	21. travnja
Spasovo	30. svibnja
Duhovi	9. lipnja
Tijelovo	20. lipnja
Srce Isusovo	28. lipnja
Prva nedjelja Adventa	1. prosin.

2 Po grčkom kalendaru:

Triodij	4. veljače
Mesopust	18. veljače
Uskrs	15. travnja
Spasovdan	24. svibnja
Duhovi	3. lipnja

IV. POSTOVI.

Treća zapovijed crkvena nalaže nam post dvije vrsti i to: **nemrs i post**.

1. **Nemrs** satoji se u tom, da svaki kršćanin počam od 7 god. do smrti ne jede mesa od živine vruće krvi. Mašču zaprigati jela slobodno je u svako doba. Takav se nemrs obdržava svakog petka preko godine.

2. **Post** je određen samo za odrasle od 21 g. do 60 i obdržava se tako, da se može jesti triput na dan a samo jedared do sitosti. Ako je u ove dane po dopustu Crkve slobodno mesa jesti, ipak ostaje **post bez nemrsa**. Ovakav je post bez nemrsa **olakšan post**. Tako se obdržavaju svi dani u Korizmi osim petka. U oči Svi Svetih, kod Kvatrih posta srijeda i subota.

3. **Strogi post** sadržaje i **nemrs i post**; i taki su strogi postovi: petkovi u korizmi i u Kvatrih, čista srijeda, u oči Duhova, Velike Gospojine i Božića.

Ako na petak pada zapovijedna svetkovina ne ima ni nemrsa ni posta.

V. KVATRENI POSTOVI.

Proljetni: 12. 15. 16. ožujka; **ljetni:** 12. 14. 15. lipnja; **jesenski:** 18. 20. 21. rujna; **zimski:** 18. 20. 21. prosinca.

VI. POMRČINE 1935.

Pomrčine u g. 1935: Prva potpuna pomrčina mjeseca 19. siječnja. Početak u 4 s. i 4 m. popodne, svršetak u 5 s. i 31 m. pop.; prikraju vidjeti će se i kod nas. — Sve ostale pomrčine kod nas se neće vidjeti. Druga potpuna pomrčina mjeseca 16. srp. Početak u 5 s. i 9 m. ujutro, svršetak u 6. s. i 50 m. ujutro.

Prva djelomična pomrčina sunca 5. siječ., traje 8 m. Druga djelomična pomrčina sunca 3. veljače. Početak u 3 s. i 30 m. popodne, svršetak u 7 s. i 1 m. navečer. Treća djelomična pomrčina sunca 30. lipnja. Početak u 7 s. 34 m. navečer, svršetak u 10 s. i 25 m. navečer. Četvrta djelomična pomrčina sunca 30. srpnja. Početak u 9 s. i 2 m. ujutro, svršetak u 11 s. i 30 m. Okrugla pomrčina sunca 25. prosinca. Početak u 4 s. i 42 m. popodne, svršetak u 9 s. i 17 m. navečer.

VII. VELIKI BLAGDANI I NORME.

Glazba i plesanje zabranjeno je i po državnom zakonu u zadnja tri dana Velikoga tjedna, na prvi dan Uskrsa i Duhova, na Tijelovo, Badnjak i Božić. Vjerna pak djeca katoličke Crkve uzdržavaju se od toga još i u ozbiljno vrijeme adventa i u pokorničko vrijeme korizme te u kvatrene dane.

Kazališne predstave zabranjene su na iste dane osim na Tijelovo.

Norme: Božić, Uskrs, Duhovi, Tijelovo, Velika Gospa, Svi Sveti.

Državni praznici: 24. svibnja, 28. lipnja, 1. i 17. prosinca.

VIII. SVETKOVANJE NEDJELJE I BLAGDANA.

1. Prema propisima kat. Crkve treba da svaki katolik, koji je navršio 7 god. **pri-biva sv. Misi** i to cijeloj; inače griješi ako ga ne ispriča važan razlog.

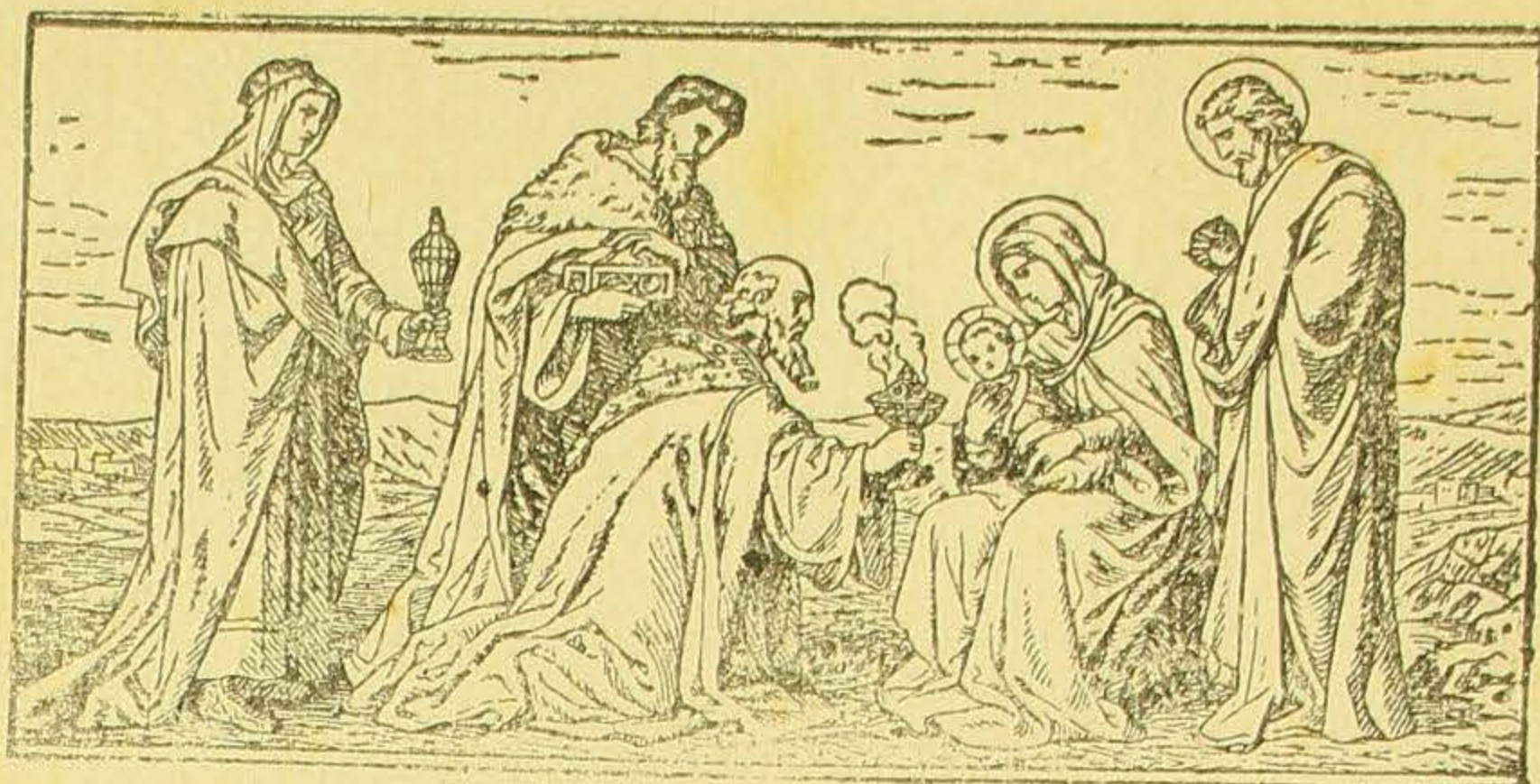
2. **Ne smiju se obavljati težački poslovi** ni bučne rasprave kao ni sajmovi.

3. **Treba slušati kršč. nauk** i vjersku pouku. Na to su i pod teški grijeh obvezani osobito oni, koji ne znadu ni temeljnih istina katoličke vjere.

Siječanj

BROJI 31 DAN

Januar

TRI KRALJA DONESOŠE ISUSU ZLATA, TAMJANA I MIRHE.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Utorak	1 Nova Godina	19 Bonifacij †
Srijeda	2 Ime Isusovo	20 Ignatije †
Četvrt.	3 Genoveva	21 Julijana †
Petak	4 Tito b. †	22 Anastazija †
Subota	5 Telesfor p. ☸	23 10 mučenika †
1. tjed. Mudraci s istoka. Mt. 2, 1–12.		
Nedjelj.	6 Tri Kralja	24 Naveč. Rođ.
Poned.	7 Valentin	25 Rođ. Krist.
Utorak	8 Severin	26 Zb. Bogor.
Srijeda	9 Marcelin	27 Stjepan Prv.
Četvrt.	10 Pavao Pust p.	28 2000 mučen.
Petak	11 Higin P. ☾ †	29 Mladenci
Subota	12 Ernest op.	30 Anisia
2. tjed. Kad bi Isusu 12 godina. Lk. 2, 42–52.		
Nedjelj.	13 1. po B. Sv. Obit.	31 po R. Mel.
Poned.	14 Feliks	1 Novo ljeto
Utorak	15 Mavro op.	2 Silvestar
Srijeda	16 Marcel p.	3 Malahija
Četvrt.	17 Antun Pust. p.	4 70 mučenika
Petak	18 Stoli sv. Petra u R. †	5 Nav. Bog. †
Subota	19 Marije m. ☸	6 Bogojavljenje
3. tjed. Gozba u Kani. Iv. 1–11.		
Nedjelj.	20 2. po B. Fab. i Seb.	7 1. po B. Z. I. K.
Poned.	21 Janja	8 Juraj
Utorak	22 Vincencije m.	9 Polieukto
Srijeda	23 Zaruke B. D. M.	10 Gregorij Nis.
Četvrt.	24 Timotej b.	11 Teodozije
Petak	25 Obrač. sv. Pavla †	12 Tatjana
Subota	26 Polikarpo b. m.	13 Emil
4. tjed. Isus liječi gubavca. Mt. 8, 1–13.		
Nedjelj.	27 3. po B. Ivan Zlat. ☾	14 2. po B. Oci S.
Poned.	28 Julijan	15 Mitr. i F.
Utorak	29 Franjo Saleski	16 Virig. a. Pet.
Srijeda	30 Martina d. m.	17 Antonij Vel.
Četvrt.	31 Petar Nolasko	18 Atanazije

SIJEČANJ

posvećen je Presv. Imenu Isusovom.

SUNCE

ulazi 21. u 0 s. 29 m.
u znak Vodenjaka. Dan
poraste za 1 s i 1 m.

Izlazi Zalazi

1. 7 s. 42 m.	4 s. 26 m.
5. 7 s. 42 m.	4 s. 30 m.
10. 7 s. 40 m.	4 s. 36 m.
15. 7 s. 37 m.	4 s. 43 m.
20. 7 s. 34 m.	4 s. 50 m.
25. 7 s. 29 m.	4 s. 58 m.
31. 7 s. 22 m.	5 s. 07 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☉ Mlađ 5. u 6 s. i 20 m. ujutro.
- ☾ Prvak 11. u 9 s. i 55 m. navečer.
- ☽ Uštap 19. u 4 s. i 44 m. popodne.
- ☾ Trećak 27. u 8 s. i 59 m. navečer.

VRIJEME

Studen traje sve do 30;
na 31 vjetar i postane
blaže.

U siječnju vode:
Vino nam ode.

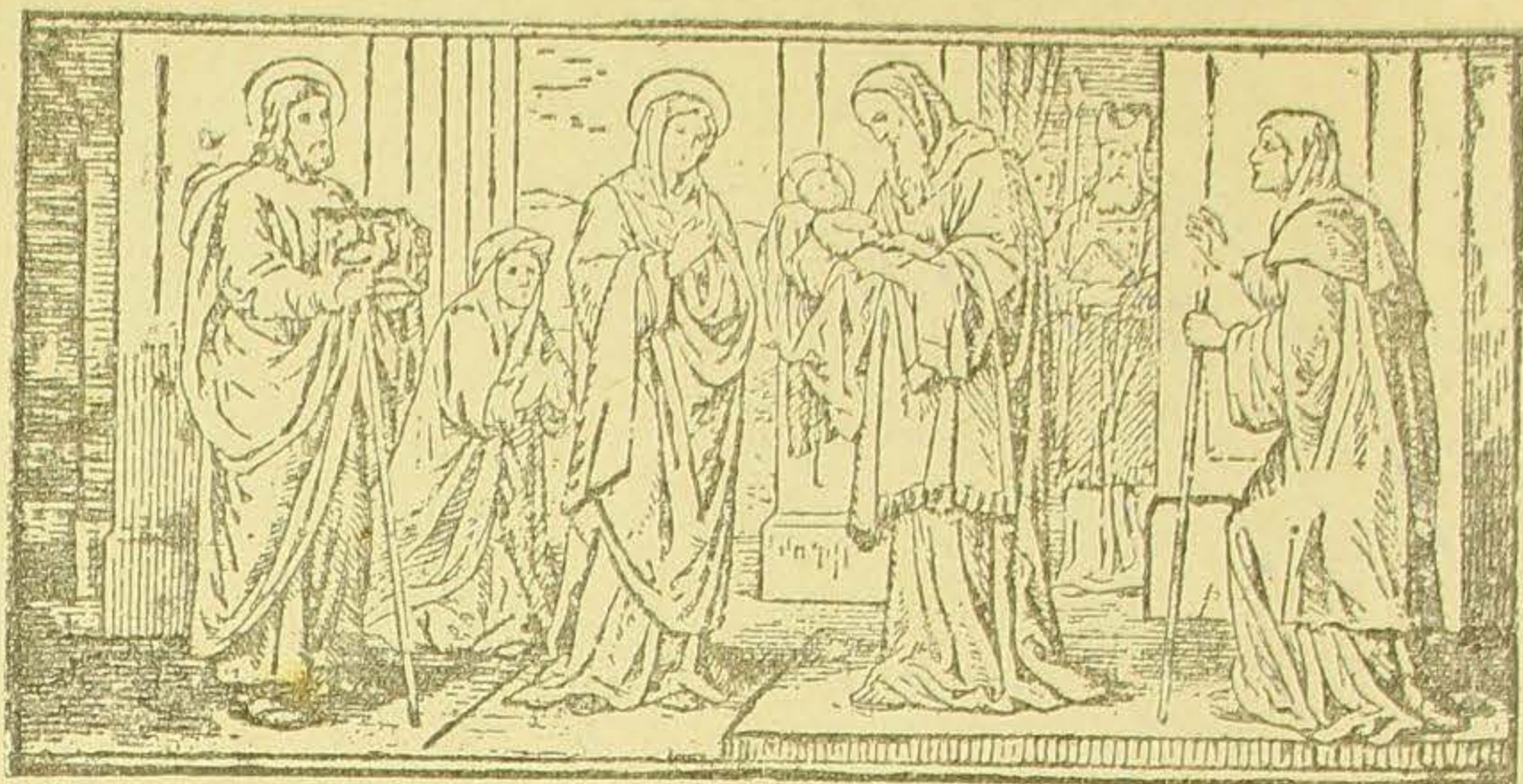
Dan	DNEVNIK	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.
	677.877				
	<u>4697</u>				
	<u>4697</u>				
	576.67 povrateno od kuljade			483.	50
	<u>485.00</u>				
	671			539.77	
	539			3773	
	<u>132.72</u>			773	
	924			<u>11503</u>	
	924				
	10164				
	415.03				
	<u>516.67</u>				

Tko se Boga ne boji i ljudi ne stidi, bježi od njega.

Veljača

BROJI 28 DANA

Februar

ISUSE, MARIJO, JOSIPE POMOZITE NAS!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Petak	1 Ignacije b. m. †	19 Makarij
Subota	2 <i>Sviječnica</i>	20 Jevtimij
5. tjed. O oluji na moru. Mt. 8, 23–27.		
Nedjelj.	3 4. po B. Blaž. b. ☉	12 3. po B.
Poned.	4 Veronika	22 Timotej
Utorak	5 Jaga d. m.	23 Klement
Srijeda	6 Doroteja	24 Ksenije
Četvrt.	7 Romuald op.	25 Grigorij B.
Petak	8 Ivan Mat. p. †	26 Ksenofon
Subota	9 Ćiril Aleks. b.	27 Ivan Zlatou.
6. tjed. O dobrom sjemenu. Mt. 13, 24–30.		
Nedjelj.	10 5. po B. Skolastika ☾	28 4. po B.
Poned.	11 Gospa Lurdska	29 Ignacije
Utorak	12 Eulalija	30 Tri kralja
Srijeda	13 Stjepan op.	31 Kir i Jovan
Četvrt.	14 Valentin	1 Trifon
Petak	15 Klaudije Kol. p. †	2 Sretenije
Subota	16 Julijana d. m.	3 Simeon
7. tjed. Radnici u vinogradu. Mt. 20, 1–16.		
Nedjelj.	17 Sedamdeset Do m. ☺	4 Triod
Poned.	18 Simeon	5 Agata
Utorak	19 Konrad	6 Vukol
Srijeda	20 Eleuterij b. m.	7 Partenije
Četvrt.	21 Eleonora d. m.	8 Teodor
Petak	22 Stol sv. Petra u A †	9 Nikifor
Subota	23 Petar Damian	10 Haralamp.
8. tjed. Sijač i sjeme. Lk. 8, 4–15.		
Nedjelj.	24 Šesdesetnica M. ap. ☾	11 Izg. sin. Bl.
Poned.	25 Viktorin	12 Melecije
Utorak	26 Aleksandar b. m. ☾	13 Martinijan
Srijeda	27 Leander b.	14 Auksencije
Četvrt.	28 Roman op.	15 Onezin

VELJAČA

posvećen je Svetoj Obitelji.

SUNCE

ulazi 19. u 2 s. i 52 m. pop. u znak Ribe. Dan poraste za 1 s. i 27 m.

Izlazi Zalazi

1. 7 s. 21 m.	5 s. 9 m.
5. 7 s. 16 m.	5 s. 16 m.
10. 7 s. 8 m.	5 s. 23 m.
15. 7 s. — m.	5 s. 31 m.
20. 6 s. 51 m.	5 s. 39 m.
25. 6 s. 39 m.	5 s. 47 m.
28. 6 s. 37 m.	5 s. 52 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☽ Mlađ 3. u 5 s. i 27 m. popodne.
- ☾ Prvak 10. u 10 s. i 25 m. prije pod.
- ☽ Uštap 18. u 12 s. i 17 m. po pod.
- ☾ Trećak 26. u 11 s. i 14 m. prije p.

VRIJEME

1 i 2. oblačno i blago vrijeme; 2–6. snijeg, zatim do konca mjeseca studeno.

Sveti Matija
Led razbija;
Kad ga nema,
On ga sprema.

daleševan na bukure

Dan	DNEVNIK	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.
	<i>statine i forite</i>				
	<i>1400</i>	<i>9</i>	<i>6</i>	<i>god</i>	
	<i>1500</i>	<i>3</i>	<i>6</i>	<i>1936</i>	
	<i>800</i>	<i>3</i>			

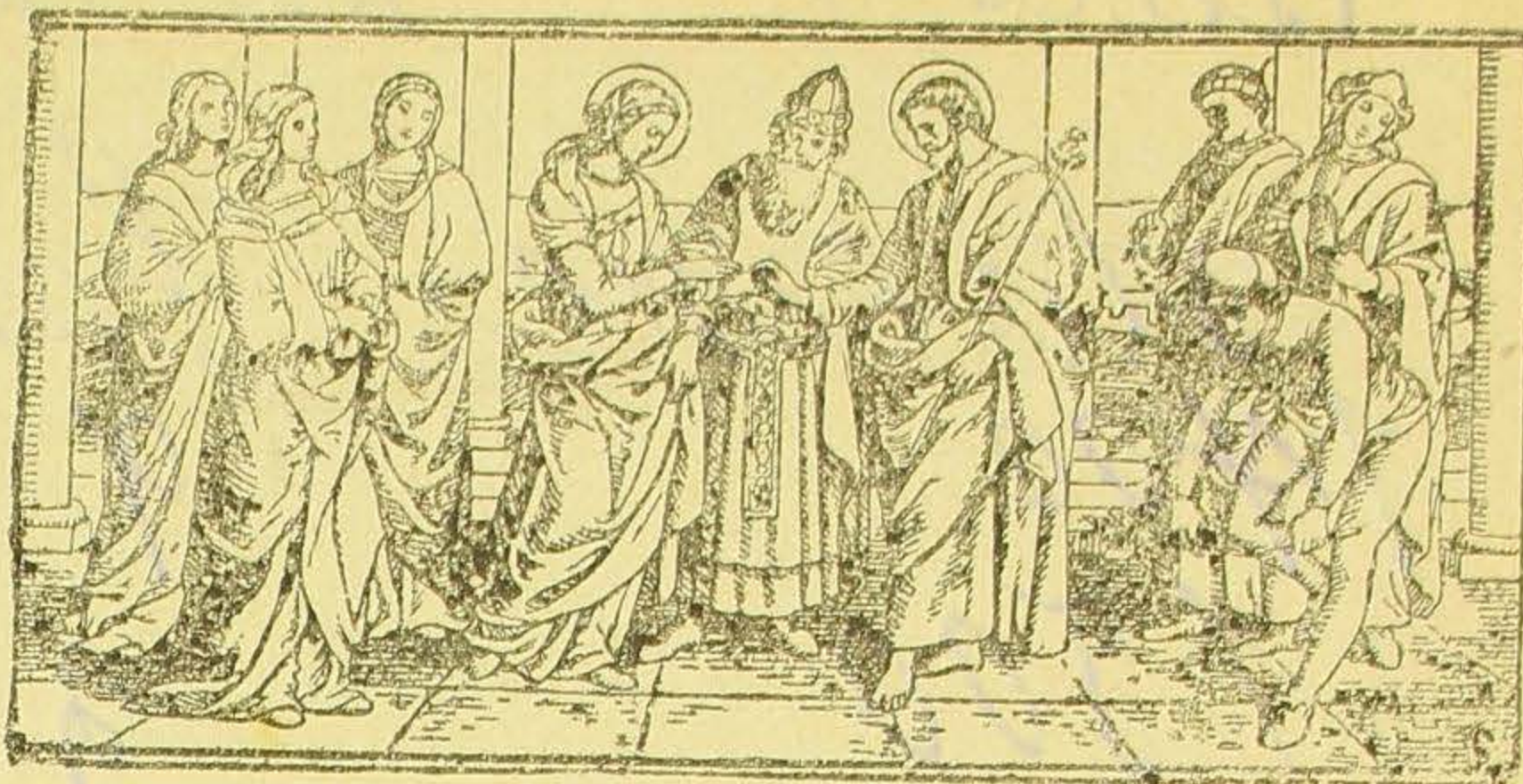
Daj mi, Bože, u nevolji druga, bez nevolje i sam ću ga naći.

zkjh.org.rs

Ožujak

BROJI 31 DAN

Mart

ZARUČNIČE BOGORODIČIN MOLI SE ZA NAS!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Petak	1 Albin b. †	16 Pamfil
Subota	2 Simplicij p.	17 Teodor
9 tjed.	Isus liječi slijepca. Lk. 18, 31–43.	
Nedjelj.	3 Poklade Kunig.	18 Mesopust
Poned.	4 Kazimir	19 Arhip
Utorak	5 Miroslav p. ●	20 Leon
Srijeda	6 <i>Pepelnica</i> †	21 Timotej
Četvrt.	7 Toma Akvin. p. †	22 Pet. i A. Z.
Petak	8 Ivan od Boga p. †	23 Polikarp
Subota	9 Franciska R. ud. †	24 Na g. I. K.
10. tjed.	Đavao kuša Isusa. Mt. 4, 1–11.	
Nedjelj.	10 Čista. 40 muč.	25 Siropust
Poned.	11 Eulog †	26 Porfirije †
Utorak	12 Grgur Vel. papa ☾ †	27 Prokop †
Srijeda	13 Nicefor Kvat. †	28 Vasilij †
Četvrt.	14 Matilda ud. †	1 Eudoksija †
Petak	15 Longin Kvatre †	2 Teodot †
Subota	16 Cirijak Kvatre †	3 Evtropij
11. tjed.	Preobraženje Isusovo. Mt. 17, 1–9.	
Nedjelj.	17 Pačista. Patricije b.	4 1. Pos. Gera
Poned.	18 Ćiril Jerus. †	5 Konon †
Utorak	19 Sv. Josip †	6 42 muč. †
Srijeda	20 Niceta b. ☹ †	7 Vasilij †
Četvrt.	21 Benedikt op. †	8 Teofilakt †
Petak	22 Oktavijan m. †	9 40 muč. †
Subota	23 Oton †	10 Kodrat
12. tjed.	Isus izgoni đavla. Lk. 11, 14–18.	
Nedjelj.	24 Bezimena. Gab. ark.	11 2. Pos. Sofr.
Poned.	25 Blagovijest †	12 Teofil †
Utorak	26 Emanuel †	13 Nikifor †
Srijeda	27 Ivan Damasc. b. ☾ †	14 Benedikt †
Četvrt.	28 Ivan Kapistran p. †	15 Agapij †
Petak	29 Ćiril †	16 Savin †
Subota	30 Kvirin †	17 Aleksije
13. tjed.	Isus nahrani 5 000 ljudi. Iv. 6, 1–15.	
Nedjelj.	31 Sredoposna. Balb.	18 3. Pos. K. A.

OŽUJAK

posvećen je sv. Josipu.

SUNCE

ulazi 21. u 2. s. i 18. m. pop. u znak Ovna i počinje proljeće. Dan poraste za 1 s. i 16 m.

Izlazi Zalazi

1	6 s. 35 m.	5 s. 53 m.
5.	6 s. 27 m.	5 s. 59 m.
10.	6 s. 17 m.	6 s. 07 m.
15.	6 s. 07 m.	6 s. 15 m.
20.	5 s. 54 m.	6 s. 22 m.
25.	5 s. 46 m.	6 s. 38 m.
31.	5 s. 34 m.	6 s. 38 m.

MJESEČEVE MIJENE

- Mlađ 5. u 3 s. i 40 m. jutrom.
- ☾ Prvak 12. u 1 s. i 30 m. jutrom.
- ☽ Uštap 20. u 6 s. i 31 m. jutrom.
- ☾ Trećak 27. u 9 s. i 51 m. navečer.

VRIJEME

1–6. studeno; 7–9. vlažno; 13–15. kiša; 18–20. mraz; 22. topla kiša; 26. razvedri i toplo; 31. postaje hladno.

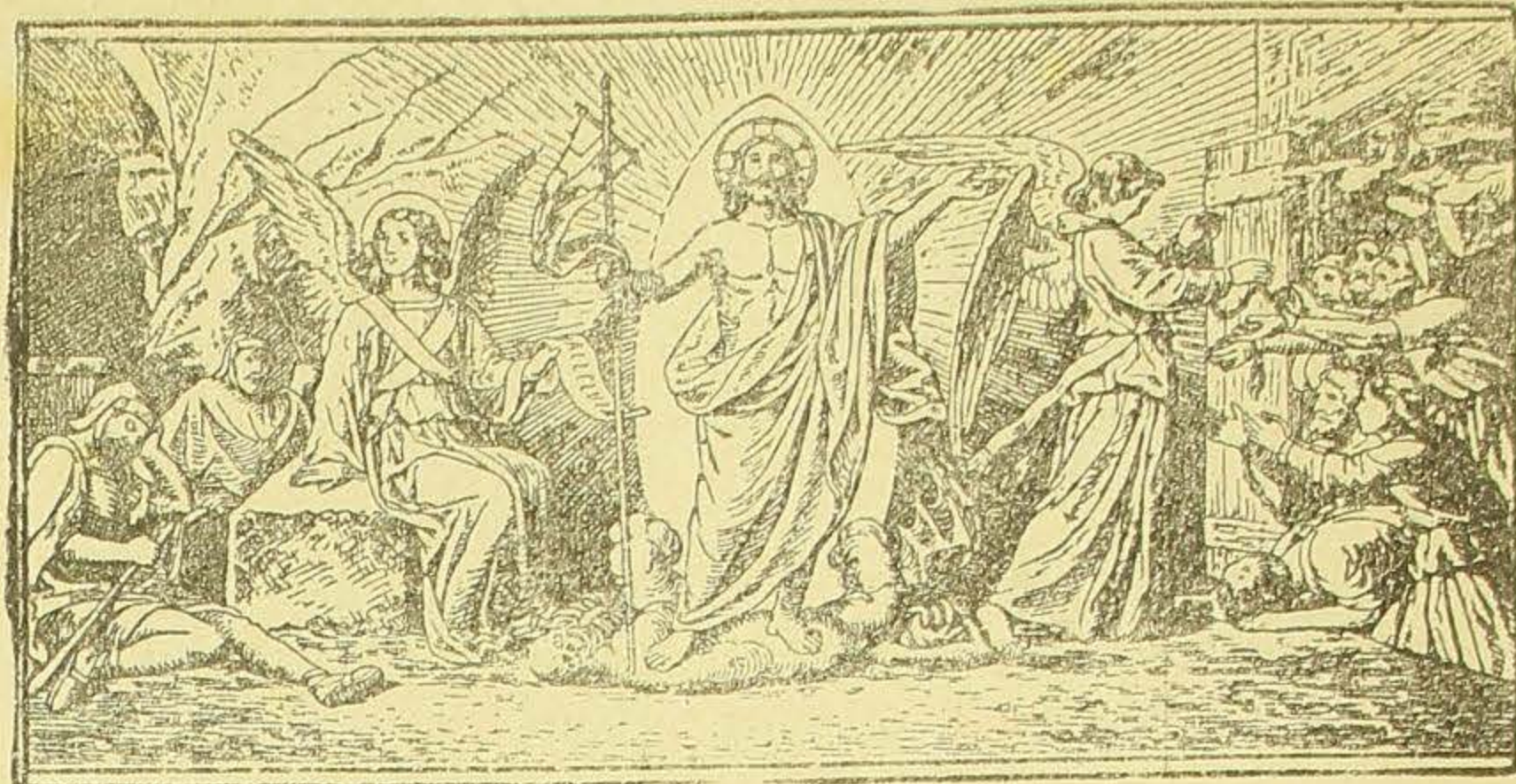
Bolje da te majka bije, Neg ožujsko sunce grije.

Travanj

BROJI 30 DANA

April

NEMA GA TU, ON USKRSNU.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Poned.	1 Ugo p. †	19 Krizostom †
Utorak	2 Franjo P. †	20 O. ob. h. S. †
Srijeda	3 Rikard b. ☺ †	21 Jakov †
Četvrt.	4 Izidor b. †	22 Vasilije †
Petak	5 Vinko Fer p. †	23 Nikon †
Subota	6 Siksto papa †	24 Zaharije
14. tjed. Židovi hoće kamenovati Isusa. Iv. 8, 46–51.		
Nedjelj	7 Gluha Herman J. †	25 4. Pos. Blagov.
Poned.	8 Dionizij †	26 Gabrijel †
Utorak	9 Marija Kleofa †	27 Matr †
Srijeda	10 Mehtilda d. ☾ †	28 Hilarion †
Četvrt.	11 Leon papa †	29 Marko †
Petak	12 7 Žal. Gosp. †	30 Ivan Lj. †
Subota	13 Herminegildo m. †	31 Hipatij
15. tjed. Isus ulazi u Jeruzalem. Mt. 21, 1–9.		
Nedjelj	14 Cvjetna Justin m. †	1 5 Pos. Mar. E. †
Poned.	15 Lidvina †	2 Tit. †
Utorak	16 Turibij b. †	3 Nikita Zad. †
Srijeda	17 Rudolf m. †	4 Juraj †
Četvrt.	18 Vel. četvrt. ☺ †	5 Teoduh i dr. †
Petak	19 Vel. petak †	6 Eutih †
Subota	20 Vel. subota †	7 Juraj m.
16. tjed. Uskrsnuće Isusovo. Mk. 16, 1–7.		
Nedjelj	21 USKRS	8 6. pos. Irodion †
Poned.	22 Uskrsni ponedjelj.	9 Euzihije †
Utorak	23 Adalbert b.	10 Tereut i dr. †
Srijeda	24 Đurđevo	11 Antipa †
Četvrt.	25 Marko ev.	12 Vasilij †
Petak	26 Kleto p. ☾ †	13 Artemon †
Subota	27 Petar Kanizije p.	14 Martin
17. tjed. Isus ulazi kroz zatv. vrata. Iv. 20, 19–31.		
Nedjelj	28 Bijela Pav. od Kr. †	15 USKRS
Poned.	29 Petar m.	16 Uskrsni pon.
Utorak	30 Katarina Sien. d.	17 Uskrsni utor.

TRAVANJ

posvećen je štovanju sv. 5 Rana Isusovi.

SUNCE

ulazi 21. u 1 s. i 50 m. jutrom u znak Bika. Dan poraste za 1 s. i 39 m.

Izlazi Zalazi

1. 5 s. 32 m.	6 s. 39 m.
5. 5 s. 24 m.	6 s. 45 m.
10. 5 s. 13 m.	6 s. 53 m.
15. 5 s. 03 m.	7 s. — m.
20. 4 s. 54 m.	7 s. 07 m.
25. 4 s. 44 m.	7 s. 14 m.
30. 4 s. 35 m.	7 s. 21 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☉ Mlađ 3. u 1 s. i 11 m. popodne.
- ☾ 10. u 6. s. i 42 m. popodne.
- ☺ Uštap 18. u 10 s. i 10 m. naveč.
- ☾ Trećak 26. u 5. s. i 21 m. jutrom.

VRIJEME

Do 14. vrijeme je studeno i suho; 16. i 17. još studenije; od 25. do konca mjeseca toplo; 28. grmljavina, sijevanje, kiša. Vedri li se travanj noću, škodi vinu ko i voću.

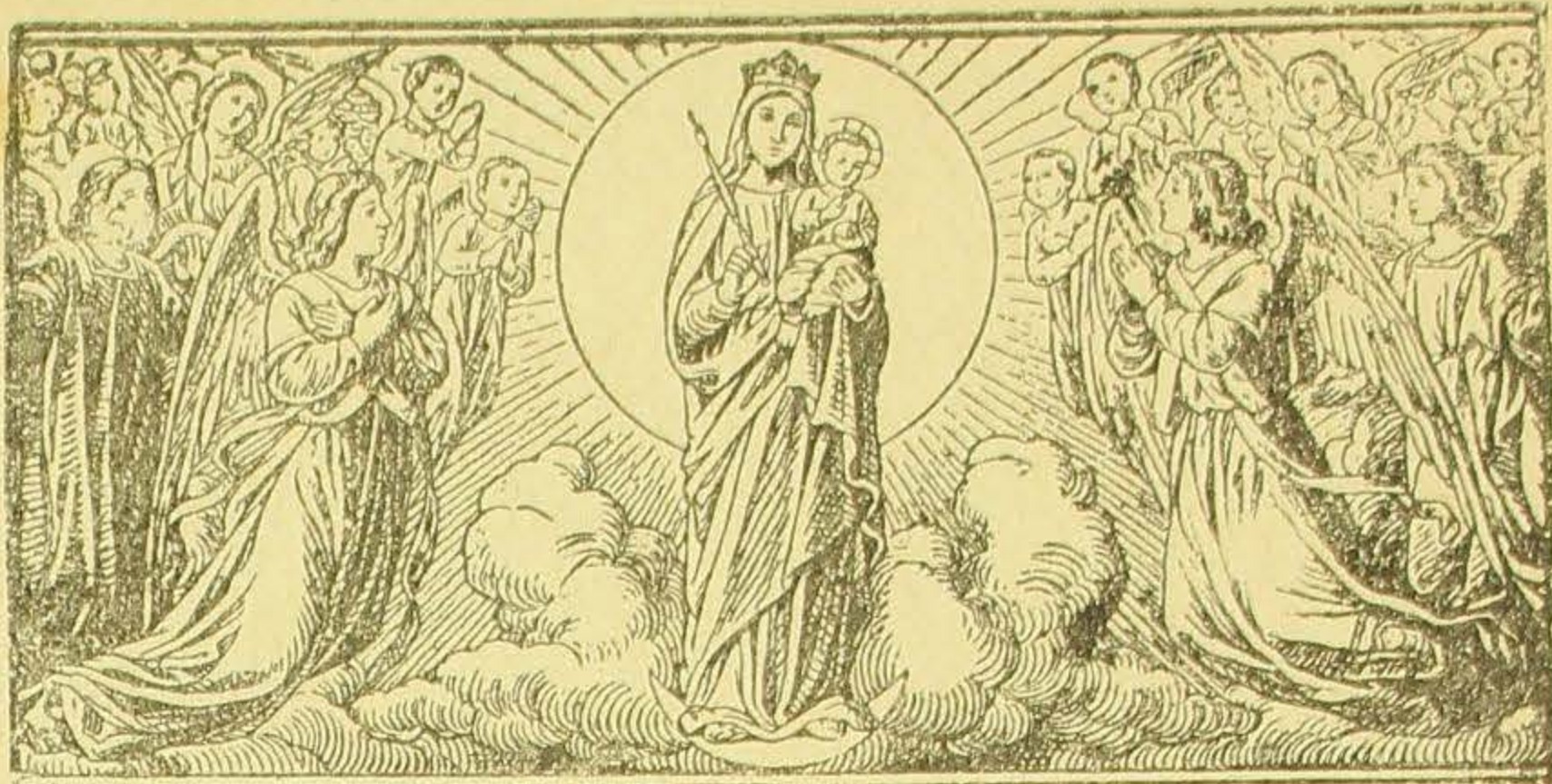
Dan	DNEVNIK	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.

Gdje brat bratu ruku pruži, ondje rod i dom ne tuži.

Svibanj

BROJI 31 DAN

M a j

GOSPE SVIBANJSKA MOLI SE ZA NAS!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Srijeda	1 <i>Filip i Jakov</i>	18 Ivan dek.
Četvrt.	2 Atanazije b. ☉	19 Pafnucij
Petak	3 <i>Našašće sv. K.</i> †	20 Teodor T.
Subota	4 Florijan	21 Januarij
18. tjed. Dobri Pastir. Iv 10, 11–16.		
Nedjelj.	5 2 po Usk. Pijo pap.	22 1. N. Tomina
Poned.	6 Ivan pred vr.	23 Georgij V.
Utorak	7 Stanislav	24 Sava Str.
Srijeda	8 <i>Zašt. sv. Josip</i>	25 Marko ev.
Četvrt.	9 Grgur Naz.	26 Vasilije Veliki
Petak	10 Antonin b. ☾ †	27 Simeon S.
Subota	11 Franjo Hieron. p.	28 Jaz. i Sost.
19. tjed. Još malo pa ćete me op. vid. Iv. 16, 16–22.		
Nedjelj.	12 3. po Usk Pank. m.	29 2. N. Muč. K.
Poned.	13 Seracij m.	30 Jakov
Utorak	14 Bonifacij m.	1 Jeremija
Srijeda	15 Ivan de la Sal. p.	2 Atanazij
Četvrt.	16 Ivan Nepomuk m.	3 Teodozij
Petak	17 Paskal p. †	4 Pelagija
Subota	18 Venancij m. ☉	5 Cirena
20. tjed. Idem Onome, koji me poslao. Iv 16, 5–14.		
Nedjelj.	19 4. po Usk. Pet. Cel.	6 3. N. Job.
Poned.	20 Bernard	7 O. nik. s.
Utorak	21 Feliks	8 Jov. bog.
Srijeda	22 Julija d.	9 Izaija
Četvrt.	23 Željko b. m.	10 Simeon Zil.
Petak	24 Ivan Prado b. m. †	11 Mokij
Subota	25 Urban papa ☾	12 Epifanij
21. tjed. Štogod zaištete u ime moje. Iv. 16, 23–30.		
Nedjelj.	26 5. po Usk Filip N.	13 4. N. Glikeriya
Poned.	27 Beda Č.	14 Izidor
Utorak	28 Augustin } prosni	15 Pahomije
Srijeda	29 Marija P. } dani	16 Teodor
Četvrt.	30 Spasovo	17 Andronik
Petak	31 <i>Marija djel. m.</i> †	18 Teodot

SVIBANJ

posvećen je Majci Božjoj.

SUNCE

ulazi 22. u 1 s. i 25. m. jutrom u znak Blizanaca. Dan poraste za 1 s. i 16 m.

Izlazi

Zalazi

1. 4 s. 34 m.	7 s. 22 m.
5. 4 s. 27 m.	7 s. 27 m.
10. 4 s. 19 m.	7 s. 34 m.
15. 4 s. 12 m.	7 s. 41 m.
20. 4 s. 06 m.	7 s. 48 m.
25. 4 s. 01 m.	7 s. 54 m.
31. 3 s. 56 m.	8 s. — m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☉ Mlađ 2. u 10 s. i 36 m. navečer.
- ☾ Prvak 10. u 12 s. i 54 m. popodne.
- ☽ Uštap 18. u 10 s. i 57 m. jutrom.
- ☾ Trećak 25. u 10 s. i 44 m. jutrom.

VRIJEME

Od 1–6. lijepo i toplo, zatim 3 dana vjetrovito; iza toga sve do 18. lijepo vrijeme, ali sušno radi pomanjkanja kiše; 28. i 29. korisna topla kiša; zadnja dva dana lijepo vrijeme.

Kad u svibnju mnoyo [sijeva, Zemljodjelac nekapjeva.

Dan	DNEVNIK	Primitak		Izdatak	
		D.	P.	D.	P.

Složna braća nove dvore gradu, a nesložna i stare prodaju.

zkjh.org.rs

Lipanj

BROJI 30 DANA

Juni

PRESV. SRCE ISUSOVO ŠITI OBITELJI NAŠE.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Subota	1 Pamfil m. ☉	19 Patricije
22. tjed. Kad dođe Tješitelj. Iv. 26, 16-4		
Nedjelj.	2 6. po Usk Erazmo	20 5. N. Talatej
Poned.	3 Klotilda	21 Konstantin †
Utorak	4 Kvirin b. m.	22 Vasilisko †
Srijeda	5 Bonifacije b. m.	23 Mihael ep. †
Četvrt.	6 Nobert b.	24 Voznesen
Petak	7 Robert op †	25 N. gl. sv. I. Z. †
Subota	8 Medardo †	26 Karpo
23. tjed. Tko mene ljubi, rij. moje dr. Iv. 14, 23-31.		
Nedjelj.	9 DUHOVI ☾	27 6. N. Heladij.
Poned.	10 Duh. ponedj.	28 Niketas †
Utorak	11 Barnaba ap.	29 Teodozija †
Srijeda	12 Ivan F. Kvatre †	30 Izeakij †
Četvrt.	13 Antun Pad. p.	31 Jernej †
Petak	14 Bazilij Kvatre †	1 Justin †
Subota	15 Vid m. Kvatre †	2 Nikefor
24. tjed Dana mi je sva vlast Mt. 28, 18-20.		
Nedjelj	16 Presv. Troj. Iv. R. ☽	3 DUHOVI
Poned.	17 Adolf b.	4 Duh. ponedj.
Utorak	18 Efrem Sirac p.	5 Dorotej †
Srijeda	19 Julijana d.	6 Visarion i I. †
Četvrt.	20 TIJELOVO	7 Teodot †
Petak	21 Alojzije Gonzaga †	8 Teodor Str. †
Subota	22 Pavlin b	9 Kiril
25. tjed. Kraljevska gozba. Lk. 14, 16-24.		
Nedjelj.	23 2 po Duh. Agrip ☾	10 N. 1 Svih sv.
Poned.	24 Rođe. Ivana Krst.	11 Barnaba †
Utorak	25 Vilim p.	12 Onufrij i Pet. †
Srijeda	26 Ivan i Pavao m.	13 Akilina i Tr. †
Četvrt.	27 Ladislav p.	14 Elizej p. †
Petak	28 Srce Isusovo †	15 Amos p. †
Subota	29 Pet. i Pav. Srce M.	16 Tihon p.
26. tjed. Izgubljena ovca. Lk. 15, 1-10.		
Nedjelj	30 3 po D. Sp. sv. P. ☽	17 N. 2. po D. M

LIPANJ

posvećen je Presv. Srcu Isusovom.

SUNCE

ulazi 22. u 9 s. i 38 m. jutrom u znak Raka i počinje ljeto. Dan poraste do 21 za 19 m., a od 21. do konca smanji se za 3 minute.

Izlazi Zalazi

1. 3 s. 56 m.	8 s. — m.
5. 3 s. 53 m.	8 s. 05 m.
10. 3 s. 51 m.	8 s. 09 m.
15. 3 s. 50 m.	8 s. 12 m.
20. 3 s. 50 m.	8 s. 14 m.
25. 3 s. 50 m.	8 s. 14 m.
30. 3 s. 53 m.	8 s. 14 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☉ Mlađ 1. u 8 s. i 52 m. jutrom.
- ☾ Prvak 9. u 6 s. i 49 m. jutrom.
- ☽ Uštap 16. u 9 s. i 20 m. navečer.
- ☾ Trećak 23. u 3 s. i 21 m. popodne.
- ☉ Mlađ 30. u 8 s. i 35 m. navečer.

VRIJEME

Od 1-8. lijepo; 9-10. kišovito, zatim oblačno do 13., iza toga do konca mjeseca lijepo vrijeme.

Hladan Juni
Sve pokunji.

Dan	DNEVNIK	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.

Bolje ti je izgubiti glavu, nego svoju ogriješiti dušu.

zkuh.org.rs

Srpanj

BROJI 31 DAN

Juli

GOSPE ŠKAPULARSKA MOLI SE ZA NAS!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Poned.	1 Presv. Krv Isusova	8 Leontije †
Utorak	2 Pohod B. D. M.	19 Juda ap. †
Srijeda	3 Heliodor b.	20 Metodij †
Četvrt.	4 Udalrik b.	21 Julijan †
Petak	5 Ćiril i Metod †	22 Euzebije †
Subota	6 Izaija p.	23 Agripa
27. tjed. Petrov ribolov. Lk 5, 1–11.		
Nedjelj.	7 4. po Duh. Vilibald	24 3. po D. R. i K.
Poned.	8 Elizabeta kr. ☾	25 Febronij †
Utorak	9 Brcko b.	26 David †
Srijeda	10 Amalija d.	27 Samsom †
Četvrt.	11 Pijo I. papa	28 Kir i Ivan †
Petak	12 Ivan Gv. p. †	29 Petar i Pavao
Subota	13 Margareta d.	30 Zbor 12 ap.
28. tjed. Ako ne budete pravedniji. Mt. 5, 20–24.		
Nedjelj.	14 5. po Duh. Bonav.	1 4. po D. K. i D.
Poned.	15 Henrik	2 Haljina Bogor.
Utorak	16 Gospa Škapul. ☺	3 Jakinto
Srijeda	17 Aleksije b.	4 Andrija
Četvrt.	18 Kamilo p.	5 Kiril i Met.
Petak	19 Vinko Paulski p. †	6 Sison Atan
Subota	20 Ilija pr.	7 Toma
29. tjed. Isus nahrani 4.000 ljudi. Mk. 8, 1–9.		
Nedjelj.	21 6. po Duh. Danijel	8 5. po D. Prok
Poned.	22 Marija Magdal. ☾	9 Pankracij
Utorak	23 Apolinar b. m.	10 45 mučenika
Srijeda	24 Kristina d. m.	11 Eufemij
Četvrt.	25 Jakov ap.	12 Proklo
Petak	26 Ana mati B. D. M. †	13 Zb. Mih. Ark.
Subota	27 Pantaleon	14 Akilas
30. tjed. Lažni proroci. Mt. 7, 15–21.		
Nedjelj.	28 7. po Duh. Viktor	15 6. po D. Vlad.
Poned.	29 Marta d.	16 Antenogen
Utorak	30 Abdoni Senen m. ☾	17 Marina
Srijeda	31 Ignacije Lojolski p.	18 Emilij

SRPANJ

posvećen je štovanju predragocjene Krvi Isusove.

SUNCE

ulazi 23. u 8 s. i 33 m. navečer u znak Lava. Dan se smanji za 54 minute.

Izlazi Zalazi

1. 3 s. 53 m.	8 s. 14 m.
5. 3 s. 56 m.	8 s. 13 m.
10. 4 s. —	8 s. 10 m.
15. 4 s. 05 m.	8 s. 07 m.
20. 4 s. 10 m.	8 s. 03 m.
25. 4 s. 16 m.	7 s. 58 m.
31. 4 s. 23 m.	7 s. 50 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 8. u 11 s. i 28 m. navečer.
- ☺ Uštap 16. u 6 s. jutrom.
- ☾ Trećak 22. u 8 s. i 42 m. navečer.
- ☾ Mlađ 30. u 10 s. i 32 m. jutrom.

VRIJEME

Od 1–4. velika žega; 5. kišovito i traje do 19. zatim do konca mjeseca lijepo vrijeme.

Jul močvaran
Svačemu je kvaran.

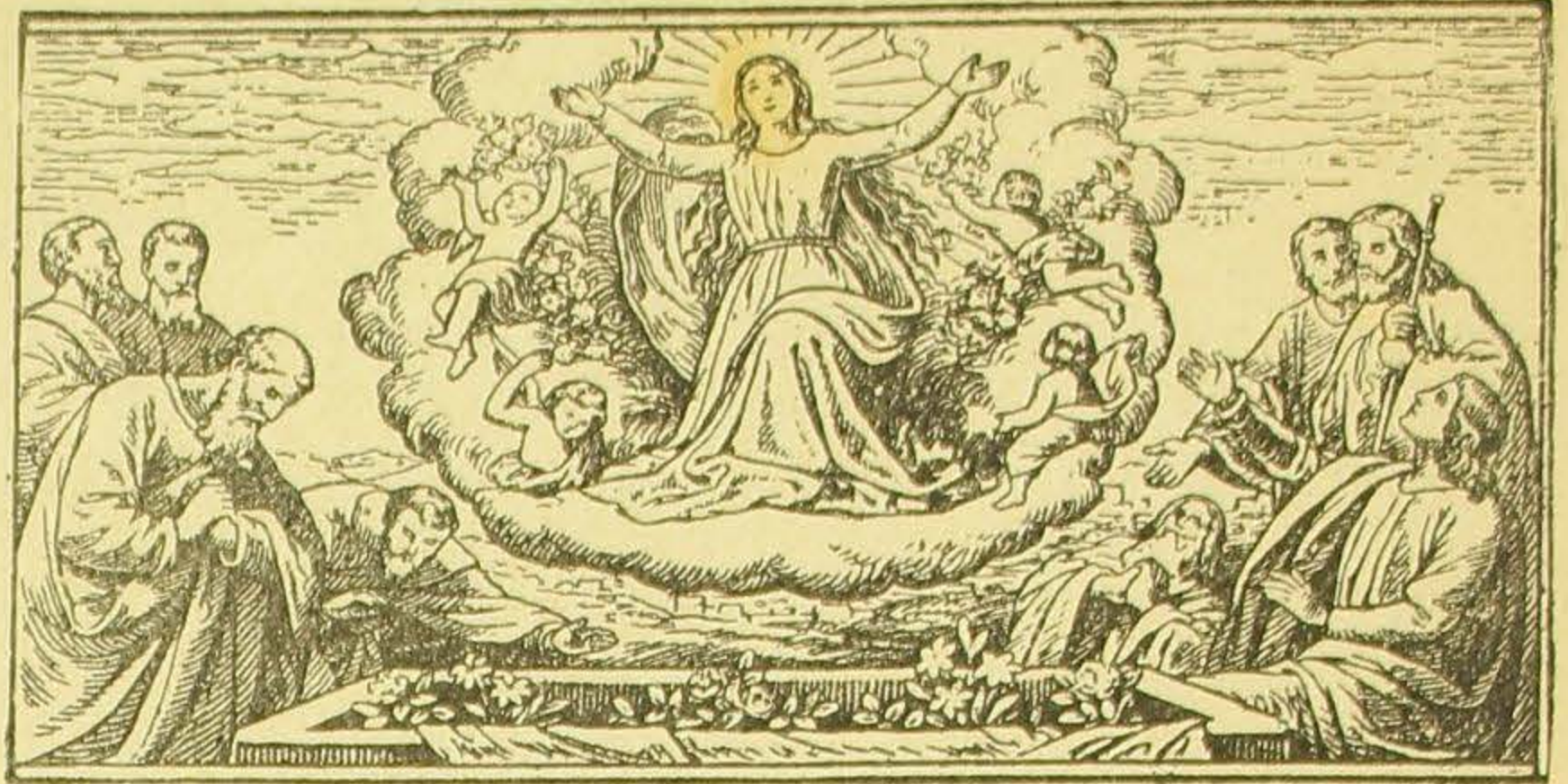
Dan	D N E V N I K	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.

Zrno po zrno pogača, kamen po kamen palača.

Kolovoz

BROJI 31 DAN

August

VELIKA GOSPE MOLI SE ZA NAS!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Četvrt.	1 Petar u okov.	19 Mokrina
Petak	2 Porciunkula †	20 Ilija
Subota	3 Augustin b. zagreb	21 Simeon
31. tjed. Nepravedni upravitelj. Lk. 16, 1–9.		
Nedjelj.	4 8. po Duh. Dominik	22 7. po D. Magd.
Poned.	5 Snijež. Gospa	23 Trifon i Teof.
Utorak	6 Preobr. Isusovo	24 Kristina
Srijeda	7 Kajetan p. ☾	25 Ana
Četvrt.	8 Cirijak m.	26 Ermolaj
Petak	9 Ivan Vianej p. †	27 Pantalejmon
Subota	10 Lovrinac m.	28 Trohor
32. tjed. Isus plače nad Jeruzal. Lk. 19. 41–47.		
Nedjelj.	11 9. po Duh. Suzana	19 8. po D. Kalin
Poned.	12 Klara dj.	30 Sila
Utorak	13 Hipol. i Kasij m.	31 Eudoksim
Srijeda	14 Euzebije ☺†	1 Prois. s. Kr. †
Četvrt.	15 Velika Gospa	2 Pren. s. St. †
Petak	16 Joakim. Rok. p.	3 Izakij i dr. †
Subota	17 Hijacint	4 7 djel. ep
33. tjed. Farizej i carinik. Lk. 18, 9–14.		
Nedjelj.	18 10. po Duh. Jelena	5 9. po D. Eusig
Poned.	19 Ljudevit b. p.	6 Preobraženje
Utorak	20 Bernardo op.	7 Domentije †
Srijeda	21 Franciska Š. ud. ☾	8 Emilijan Kir. †
Četvrt.	22 Simforijan m.	9 Matija ap. †
Petak	23 Filip Ben. p. †	10 Lavrentij †
Subota	24 Bartol ap.	11 Euplo
34. tjed. Isus liječi gluhonijemog. Mk. 7, 31–37.		
Nedjelj.	25 11. po Duh. Ljudevit	22 10. po D.
Poned.	26 Zefirin	13 Maksim †
Utorak	27 Josip Kalas	14 Miheja †
Srijeda	28 Augustin b.	15 Uspenije Bog.
Četvrt.	29 Glavosjek Iv. Kr. ☺	16 Doimid
Petak	30 Ruža Lim. d. †	17 Miron
Subota	31 Rajmund Nol. p.	18 Flor. i L

KOLOVOZ

posvećen je prečistom Srcu Marijinu.

SUNCE

ulazi 24. u 3 s. i 24 m. jutrom u znak Djevice. Dan se smanji za 1 s. i 34 minute.

Izlazi	Zalazi
--------	--------

1. 4 s. 26 m.	7 s. 48 m.
5. 4 s. 30 m.	7 s. 43 m.
10. 4 s. 37 m.	7 s. 36 m.
15. 4 s. 44 m.	7 s. 27 m.
20. 4 s. 50 m.	7 s. 17 m.
25. 4 s. 58 m.	7 s. 08 m.
31. 5 s. 06 m.	6 s. 56 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 7. u 2 s. i 23 m. popodne.
- ☺ Uštap 14. u 1 s. i 44 m. popodne.
- ☾ Trećak 21. u 4 s. i 17 m. ujutro.
- Mlađ 29. u 2 s. jutrom.

VRIJEME

1–2. žega; 3–19. kišovito; 29. lijepo, zatim nestalo vrijeme. Ako August žeže, žeže i vino.

Dan	D N E V N I K	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.

U radiše svega biše, u štedišē još i više.

zkrn.org.rs

Rujan
BROJI 30 DANA
Septembar

ANĐELE ČUVARU, ČUVAJ I BRANI NAS!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
35. tjed.	Milosrdni samaritanac	Lk. 10, 23–27.
Nedjelj.	1 12. po Duh.	19 11. po D. An.
Poned.	2 Stjepan	20 Samujlo
Utorak	3 Mansvet b.	21 Tadej ap.
Srijeda	4 Rozalija d.	22 Agatonik
Četvrt.	5 Lovro Just. b.	23 Lup
Petak	6 Zaharija p. ☾ †	24 Eutih
Subota	7 Marko Križevčanin	25 Bartol
36. tjed.	Isus liječi 10 gubavaca	Lk. 17, 11–19.
Nedjelj.	8 13 po Duh. Mala G.	26 12 po D. And.
Poned.	9 Petar i Klaver	27 Pimen
Utorak	10 Nikola T. p.	28 Mojsije M.
Srijeda	11 Proto i Hijac. m.	29 Usj. Jov. Kr. †
Četvrt.	12 <i>Ime Marijino</i> ♂	30 Aleksander
Petak	13 Amat b. †	31 Polož. poj. B.
Subota	14 <i>Uzviš sv. Križ.</i>	1 Nač. lj. Sim.
37. tjed.	Nitko ne može služiti dva gosp.	Mt. 6, 24–33.
Nedjelj.	15 14. po D Žal. Gosp.	2 13 po D. Ma.
Poned.	16 Ludmila	3 Antim
Utorak	17 Rane sv. Franje	4 Vavilo i M.
Srijeda	18 Josip. Kvatre †	5 Zaharija od P.
Četvrt.	19 Januarij m ☾	6 Eudoksij
Petak	20 Eustahij Kvat. †	7 Sozont Pred.
Subota	21 <i>Matej Kvat.</i> †	8 Rožd Bogor
38. tjed	Mladić iz Naima.	Lk. 7, 11–16.
Nedjelj.	22 15 po Duh Maur.	9 14 po D. J. i A.
Poned.	23 Tekla	10 Minodora
Utorak	24 M. B. otk. sužanj.	11 Teodora
Srijeda	25 Kleofa	12 Od r. i Avt.
Četvrt.	26 Kanadski mučen.	13 Kornel
Petak	27 Kuzma i Damjan ☼ †	14 Uzv. sv. Kr †
Subota	28 Venceslav kr.	15 Nikita
39. tjed.	Isus liječi čovjeka s vod. bol.	Lk. 14, 1–11.
Nedjelj.	29 16. po Duh Mihael	16 15 po D. Euf.
Poned.	30 Jeronim	17 Sofija

RUJAN

posvećen je štovanju
Anđela čuvara.

SUNCE

ulazi 24. u 0 i 39 m. ju-
trom u znak Tezulje. Dan
se smanji za 1 s i 40 m.

Izlazi   Zalazi

1. 5 s. 09 m.	6 s. 54 m.
5. 5 s. 19 m.	6 s. 46 m.
10. 5 s. 19 m.	6 s. 35 m.
15. 5 s. 25 m.	6 s. 25 m.
20. 5 s. 32 m.	6 s. 15 m.
25. 5 s. 40 m.	6 s. 04 m.
30. 5 s. 47 m.	5 s. 54 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 6. u 3 s. i 26 m. jutrom.
- ☽ Uštap 12. u 9 s. i 18 m. navečer.
- ☾ Trećak 19. u 3 s. i 23 m. popod.
- ♁ Mlađ 27. u 6 s. i 39 m. popodne.

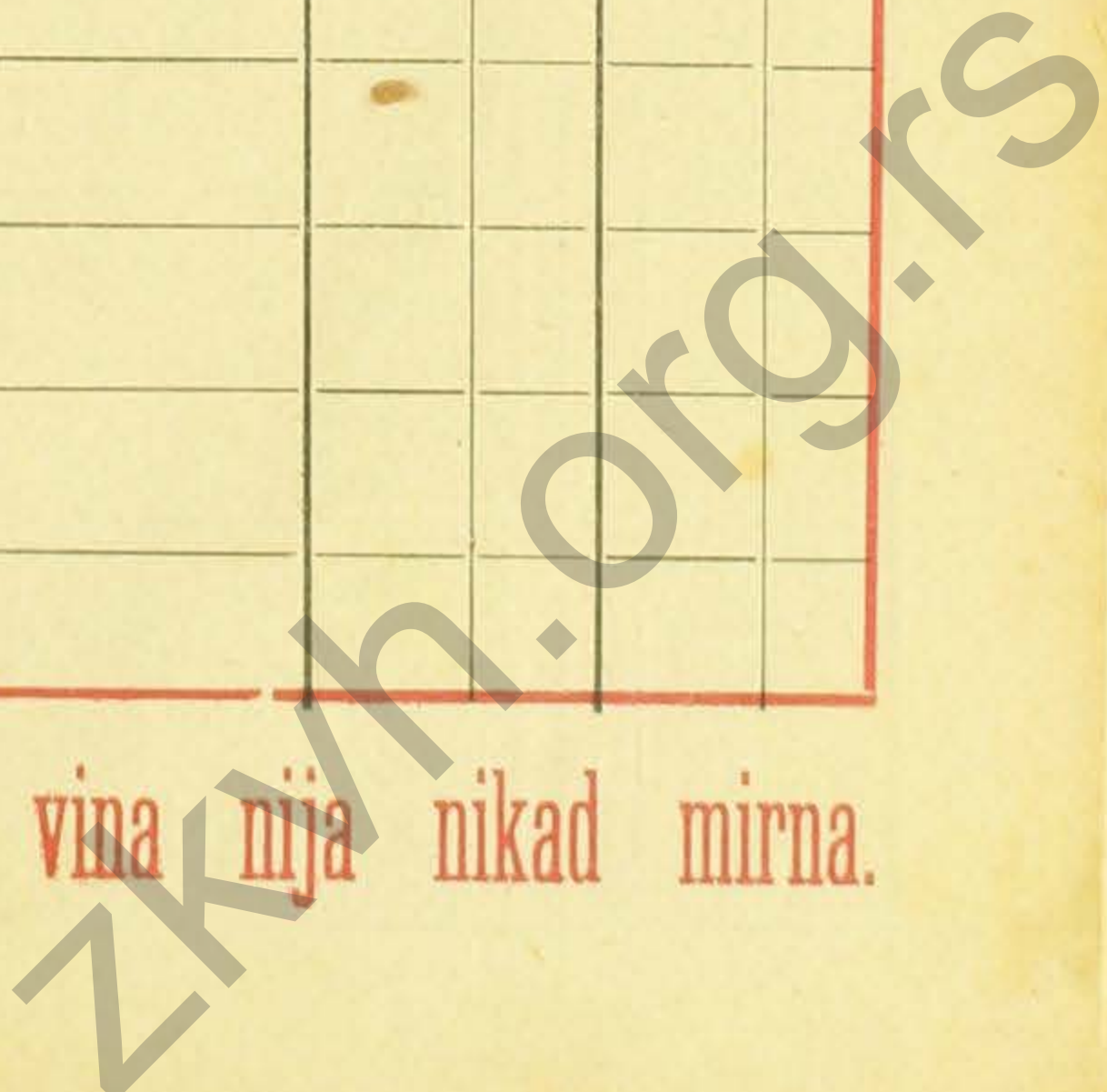
VRIJEME

Od 1–4. lijepo, zatim
grmljavina i djelomično
jake kiše, a onda do 20.
lijepo vrijeme; od 20. do
30. kiša i promjenljivo.

*Rujanski hlad
Gotov jad.*

Dan	DNEVNIK	Primitak		Izdatak	
		D.	p.	D.	p.

Od rakije kuća proplakuje, a od vina nija nikad mirna.

Listopad

BBOJI 31 DAN

Oktoobar

KRALJICE SVETE KRUNICE MOLİ SE ZA NAS!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Utorak	1 Remigije b.	18 Eumenij
Srijeda	2 Anđeli čuvari	19 Trofin
Četvrt.	3 Mala Terezija d.	20 Eustahij
Petak	4 Franjo Asiski †	21 Kodrat
Subota	5 Placid m. ☾	22 Foka

40. tjed. Najveća zapovijed. Mt. 22, 34–46

Nedjelj.	6	17. po Duh. Brun.	23	16. po D. Z. I.
Poned.	7	Sv. Krunica	24	Tekla
Utorak	8	Brigita ud.	25	Eufrosinija
Srijeda	9	Dionizij b.	26	Smrt lv. ap.
Četvrt.	10	Franjo Borgija p.	27	Kalistrat
Petak	11	Nikasije b. m. †	28	Hariton
Subota	12	Maksimilijan b. ☉	29	Kirijak

41. tjed. Isus liječi uzetoga. Mt. 9, 1–8.

Nedjelj.	13	18. po D. Slavoljub	30	17 po D. Grig.
Poned.	14	Kalisto papa	1	Pokr. Bogor.
Utorak	15	Terezija d.	2	Kiprijan
Srijeda	16	Hedviga kr.	3	Dionizij
Četvrt.	17	Margareta A.	4	Jerotej
Petak	18	Luka ev. †	5	Haritina
Subota	19	Petar Alk. p. ☾	6	Toma ap.

42. tjed. Kraljevska gostba. Mt. 22, 1–14.

Nedjelj.	20	19. po Duh. Ivan	7	18. po D. Ser.
Poned.	21	Ursula d.	8	Pelagija
Utorak	22	Kordula d.	9	Jakov ap.
Srijeda	23	Ignacije b.	10	Eulampij
Četvrt.	24	Rafael Ark.	11	Filip d.
Petak	25	Krizanto i D. †	12	Prok i Tarah.
Subota	26	Demetrije m.	13	Karpo i p.

43. tjed. Bolesni sin kraljeva čovj. lv. 4, 46–53.

Nedjelj.	27	20. po Duh. Sab. ☉	14	19. po D. Naz.
Poned.	28	Šimun i Juda	15	Lukijan
Utorak	29	Narcis b.	16	Longin
Srijeda	30	Alfonso Rodrigvez.	17	Ozeja
Četvrt.	31	Vuk b. †	18	Luka ap.

LISTOPAD

posvećen je Kraljici
svete Krunice.

SUNCE

ulazi 24. u 9 s. i 30 m.
jutrom u znak Štipavca.
Dan se smanji za 1 s. i
43 minute.

Izlazi	Zalazi
1. 5 s. 48 m.	5 s. 52 m.
5. 5 s. 54 m.	5 s. 44 m.
10. 6 s. 01 m.	5 s. 34 m.
15. 6 s. 08 m.	5 s. 24 m.
20. 6 s. 16 m.	5 s. 14 m.
25. 6 s. 16 m.	5 s. 05 m.
31. 6 s. 33 m.	4 s. 54 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Prvak 5. u 2 s. i
40 m. popodne.
☽ Uštap 12 u 5 s.
i 39 m. jutrom.
☾ Trećak 19. u 6 s.
i 36 m. jutrom.
☾ Mlađ 27. u 11 s.
i 15 m. prijepod.

VRIJEME

Do 13. kišovito-tmurno
vrijeme; 14. oblačno; 15.
kišovito; 19. lijepo; za-
tim do 24. kiša, iza toga
lijepo; od 24. do 31. hla-
dno i maglovito.

Luki kišica,
Petru pšenica.

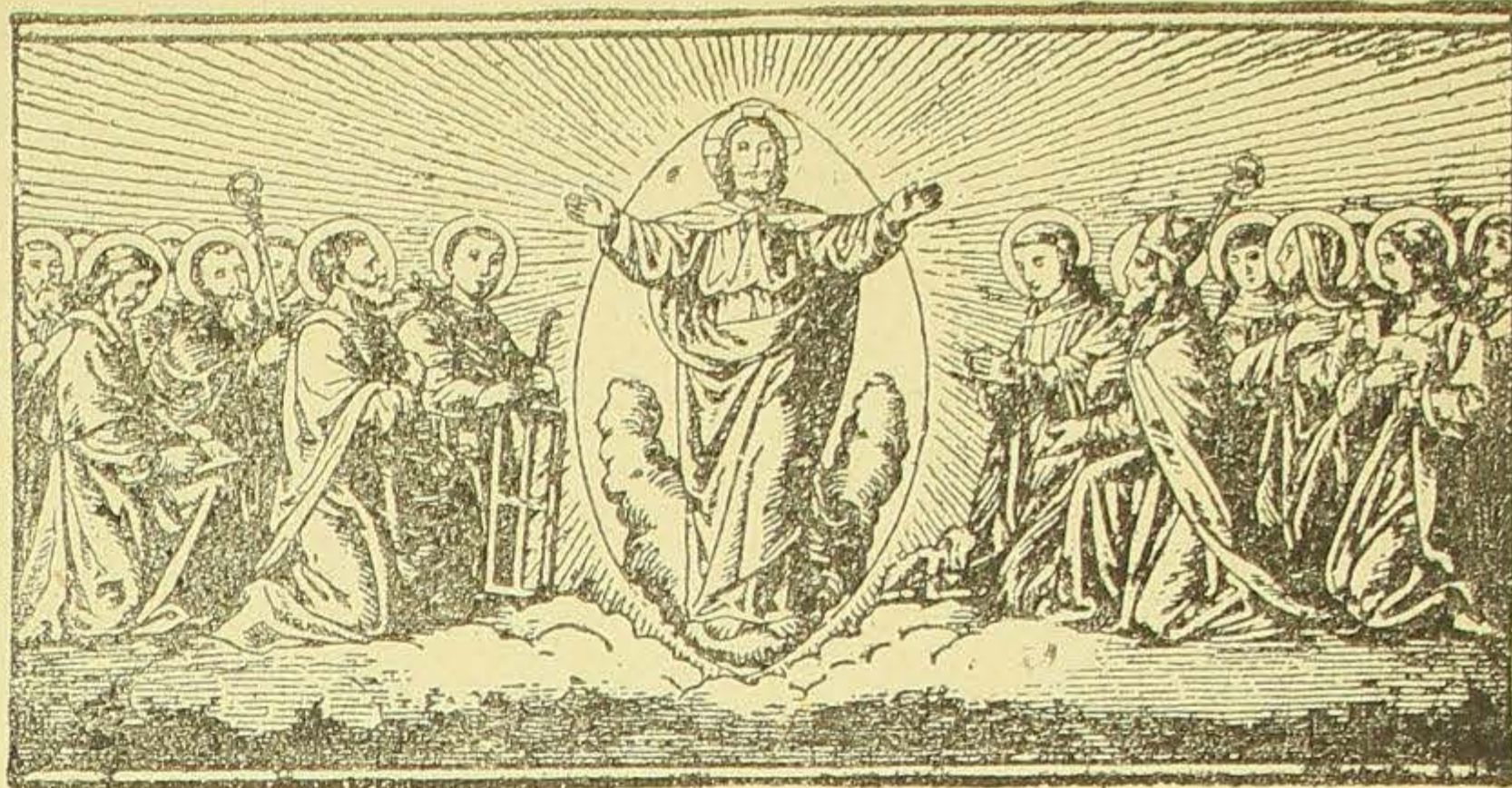

Studeni

BROJI 30 DANA

Novembar

SVI SVETI I SVETICE BOŽJE MOLITE ZA NAS!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Petak	1 Svi Sveti	19 Joel i Mar
Subota	2 Mrtvi dan	20 Artemij
44. tjed. Kraljev obračun. Mt. 18, 23–35,		
Nedjelj.	3 21. po D. Hubert.	21 20 po D. Ilar.
Poned.	4 Karlo Borom b. ☾	22 Azerbij
Utorak	5 Mirko p.	23 Jakov ap.
Srijeda	6 Leonardo p.	24 Areta
Četvrt.	7 Engelbert b.	25 Markijan
Petak	8 Bogdan p. †	26 Dimitrije
Subota	9 Teodor m.	27 Nestor
45. tjed. Porez. Mt. 22, 15–21,		
Nedjelj.	10 22. po Duh. Andr. ☽	28 21. po D. Pet.
Poned.	11 Martin b.	29 Anastazije
Utorak	12 Martin papa	30 Zinovij
Srijeda	13 Stanislav Kost. p.	31 Stahij
Četvrt.	14 Josafat m.	1 Koz. i Dam.
Petak	15 Leopold p. †	2 Akindin
Subota	16 Ivan Trog. b.	3 Akepsinij
46. tjed. Kći Jairova. Mt. 9, 18–26.		
Nedjelj.	17 23 po Duh. Grgur	4 22. po D. Joa
Poned.	18 Odo opat ☽	5 Galaktion
Utorak	19 Elizabeta ud.	6 Pavao b. c.
Srijeda	20 Feliks V. p.	7 Jer. i Lazar
Četvrt.	21 Prikazanje B. D. M.	8 Zb. Mih. Ark.
Petak	22 Cecilija d. m. †	9 Onizifor
Subota	23 Klement papa	10 Erasto
47. tjed. Propast Jeruzalema Mt. 24, 15–35.		
Nedjelj.	24 24. po Duh. Iv. od K.	11 23 po D. Min.
Poned.	25 Katarina	12 Jozafat
Utorak	26 Ivan Ber. p. ☾	13 Ivan Zlať.
Srijeda	27 Virgilije b.	14 Filip
Četvrt.	28 Sosten p.	15 Gurij. Poč. p. †
Petak	29 Saturnin b. †	16 Matej ev. †
Subota	30 Andrija ap.	17 Georgij

STUDENI

sjeća nas groznih muka, što ih trpe duše u čistilištu.

SUNCE

ulazi 23. u 6 s. i 36 m. jutrom u znak Strijelca. Dan se smanji za 1 s. i 17. minuta.

Izlazi Zalazi

1. 6 s. 34 m.	4 ^o s. 52 m.
5. 6 s. 40 m.	4 s. 46 m.
10. 6 s. 48 m.	4 s. 39 m.
15. 6 s. 56 m.	4 s. 33 m.
20. 7 s. 04 m.	4 s. 28 m.
25. 7 s. 12 m.	4 s. 23 m.
30. 7 s. 18 m.	4 s. 19 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 4. u 0 s. i 12 m. jutrom.
- ☽ Uštap 10. u 3 s. 42 m. popodne.
- ☾ Trećak 18, u 1 s. i 36 m. jutrom.
- Mlađ 26 u 3 s. i 36 m. jutrom.

VRIJEME

1–4. lijepo i ugodno; 5. i 6. nevrijeme, zatim 3 dana kiša; jutrom je maglovito; 17. do 25. oblačno i studeno, zatim do konca kišovito.

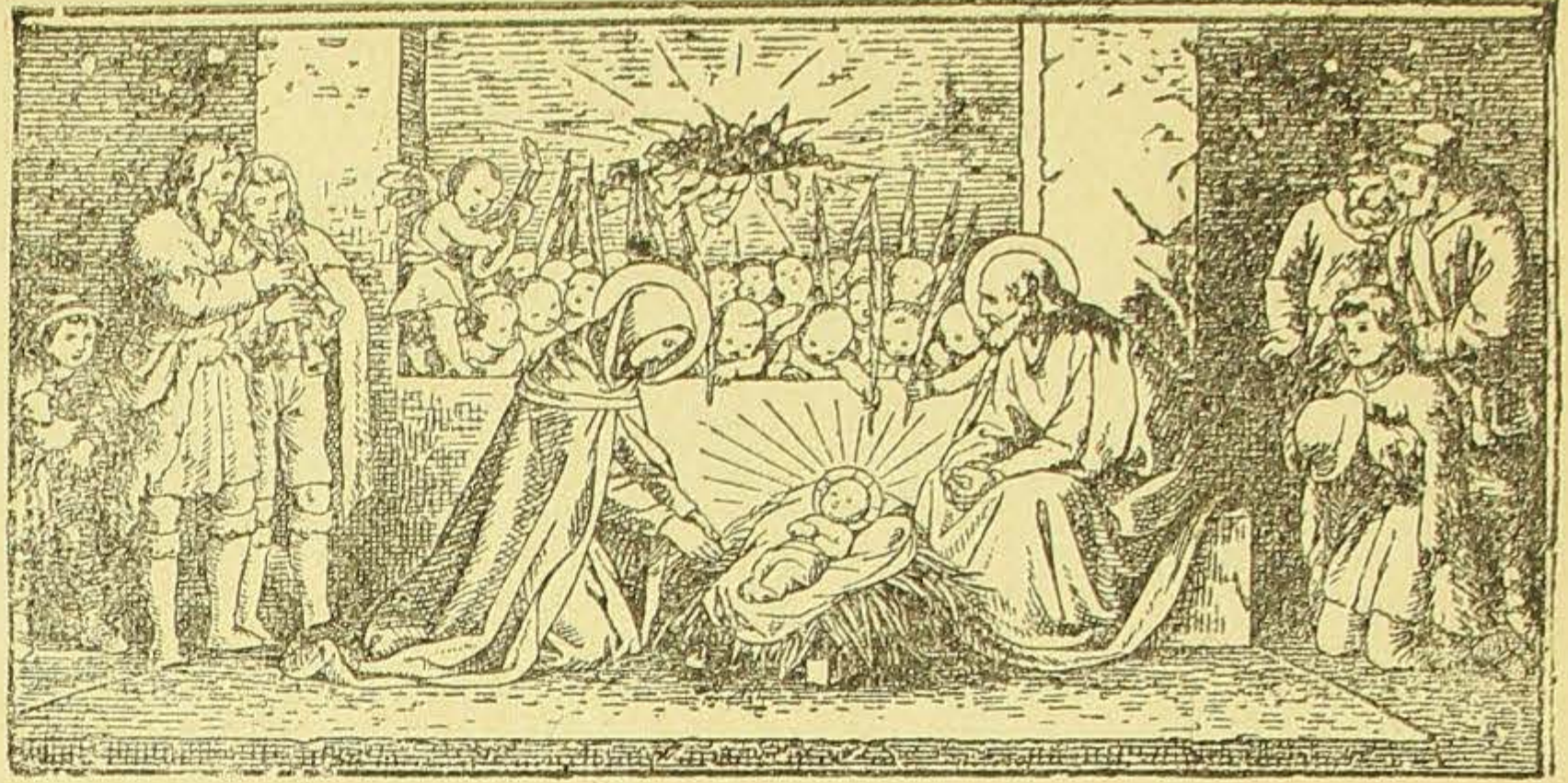
Teška zima,
Težak snop.

Prosinac

BROJI 31 DAN

Decembar

RODI MARIJA ISUSA, SPASITELJA SVIJETA. (BOŽIĆ).

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
48. tjed.	Sudnji dan. Lk. 21, 25—33.	
Nedjelj.	1 1. Adv. Drž. praz.	18 24 po D. D. p.
Poned.	2 Bibijana d. m.	19 Abdija †
Utorak	3 Franjo Ks. p. ☾	20 Gregorij †
Srijeda	4 Barbara d. m.	21 Uv. Bogor.
Četvrt.	5 Saba opat	22 Filimon †
Petak	6 Nikola b. †	23 Amfilohij †
Subota	7 Ambrozije b.	24 Katarina
49. tjed.	Ivan šalje učenike Isusu. Mt 11, 2—10	
Nedjelj	8 2. Adv. Bezg. Z. M.	25 25 po D. Kli
Poned.	9 Leokadija	26 Alipij †
Utorak	10 Prenos kuće Lor. ☽	27 Jakov. †
Srijeda	11 Damas papa	28 Stjep. i Ilin †
Četvrt.	12 Maksencij m.	29 Paramon †
Petak	13 Lucija dm. †	30 Andr. ap. †
Subota	14 Spiridion m.	1 Naum
50. tjed.	Poslanstvo k Ivanu. Iv 1, 19—28	
Nedjelj.	15 3. Adv. Materice	2 26. po D. Av.
Poned.	16 Adelhajda ud.	3 Sofonij †
Utorak	17 Državni praznik ☾	4 Drž. praz. †
Srijeda	18 Oč. p. B. D. M. Kv. †	5 Sava osv. †
Četvrt.	19 Vladimir p.	6 Nikola
Petak	20 Amon. Kvatre †	7 Ambrozij †
Subota	21 Toma. Kvat. †	8 Patapij
51. tjed.	Ivan propovijeda u pustinji. Lk. 3, 1—6.	
Nedjelj.	22 4. Adv. Oci	9 27 po D. B. Z. B.
Poned.	23 Viktorija dj.	10 Mena †
Utorak	24 Badnji dan †	11 Danilo †
Srijeda	25 BOŽIĆ ●	12 Spiridion †
Četvrt.	26 Stjepan prvi muč.	13 Eustr. i dr. †
Petak	27 Ivan ap. †	14 Tirs i Leuk †
Subota	28 Mladenci.	15 Eleut i P.
52.	Simeonovo proročanstvo. Lk. 2, 33—40.	
Nedjelj.	29 N. po B. Toma b.	16 N. Praot. Ag.
Poned.	30 David kr.	17 Danijel †
Utorak	31 Silvestar papa	18 Sevastijan †

PROSINAC

posvećen je malom Isusu.

SUNCE

ulazi 22. u 7 s. i 37 m. navečer u znak Kozoroga. Dan se do 21. smanjuje 20 minuta, a od 21. do svršetka mjeseca poraste za 4 minute.

Izlazi Zalazi

1. 7 s. 19 m.	4 s. 18 m.
5. 7 s. 25 m.	4 s. 17 m.
10. 7 s. 30 m.	4 s. 16 m.
15. 7 s. 35 m.	4 s. 16 m.
20. 7 s. 38 m.	4 s. 18 m.
25. 7 s. 41 m.	4 s. 20 m.
31. 7 s. 42 m.	4 s. 25 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 3. u 8 s. i 28 m. jutrom.
- ☽ Uštap 10. u 4 s. i 10 m. jutrom.
- ☾ Trećak 17. u 10 s. i 57 m. naveč.
- ☽ Mlađ 25. u 6 s. i 49 m. popodne.

VRIJEME

Na 1. je lijepo; do 15. vjetar; 16. do 20. stude-no; 21—29. tmurno i snijeg, zatim jača studen.

Crn Božić,
Bijeli Uskrs.

POGLAVARSTVO CRKVE KATOLIČKE

Vrhovni poglavar Crkve, namjesnik Kristov:

SV. OTAC PAPA PIJO XI.

Vlada od 6. veljače 1922.

Kardinal **EUGEN PACCELLI** drž. tajnik SV. OCA PAPE.

Zastupnik Sv. Oca Pape u našoj državi:

Dr. **HERMENEGILDO PELLEGRINETTI**,
nadbiskup, ima sjedište svoje u Beogradu.

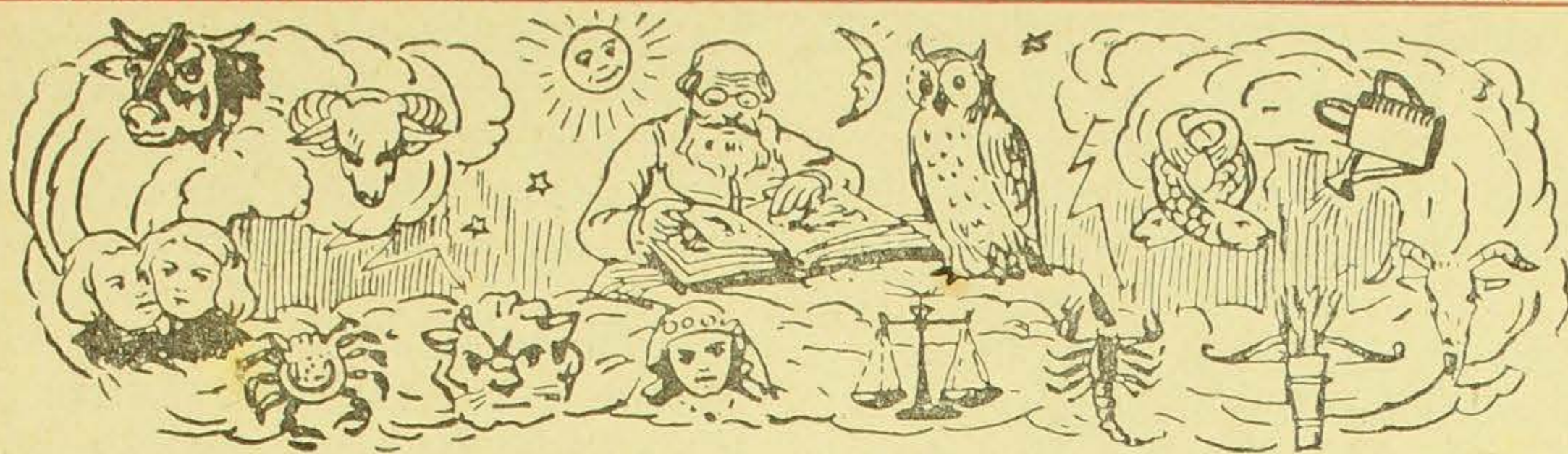
EPISKOPAT U NAŠOJ DRŽAVI:

Hrvatski metropolita i predsjednik biskupskih konferencija:

Dr. ANTUN BAUER

nadbiskup zagrebački.

Zagr. nadb. koadjutor:	Dr. Alojzije Stepinac.
Sarajevski nadbiskup:	Dr. Ivan Ev. Šarić.
Beogradski nadbiskup:	O. Rafael Rodić.
Barski nadbiskup:	Dr. Nikola Dobrečić.
Umirovljeni nadbiskup:	Dr. Antun Jeglič.
Đakovački biskup:	Dr. Antun Akšamović.
Senjski biskup:	Dr. Ivan Starčević.
Krčki biskup:	Dr. Josip Srebrnić.
Križevački biskup:	Dr. Dionizije Njaradi.
Splitski biskup:	Dr. Klement Bonefačić.
Šibenički biskup:	Dr. Fra Jerolim Mileta.
Hvarski biskup:	Msgr. Miho Pušić.
Dubrovački biskup:	Dr. Josip Carević.
Kotorski biskup:	Dr. Franjo Uccellini.
Mostarski biskup:	O. Alojzije Mišić.
Banjalučki biskup:	O. Josip Garić.
Subotički biskup:	Msgr. Lajčo Budanović.
Velikobečkerečki biskup:	O. Ratael Rodić.
Ljubljanski biskup:	Dr. Josip Rožman.
Mariborski biskup:	Dr. Iv. Josip Tomazić.
Skopljanski biskup:	Dr. Ivan Fr. Gnidovec.
Pom. biskup zagreb.:	Dr. Franjo Salis-Sevis.

Anonimno :

Stogodišnji gatalac za god. 1935.

— Zvijezda vladarica M J E S E C. —

Jedva novo osvanulo ljeto,
Mili Rode, opet mene eto,
Da ti kažem sve što imam reći,
Da se nadaš blagoslovu, sreći;
Da se nadaš, a marno i radiš,
Te budućnost tako sebi gradiš.

Imam mnogo sada da ti kažem,
Pa sve ovo u stihove slažem,
Jerbo znadem da pjesmicu voliš,
S pjesmom radiš, s pjesmom se i
[moliš.

Zato sada ja uzimam nove
Zvonkog glasa gusle javorove,
Ne bi li se pomladio malo,
Ne bil' srce življe kucat stalo;
Da što ljepše sad opišem čari
Što nam pruži **zavičaj naš stari**;
Da opjevam i sve druge zgone
Na veselje tebi, mili Rode!

Već je lišće padalo sa grana,
Kad smo tihog jesenskoga dana
Kao sitne ptice lastavice
Krenuli iz „bile“ Subotice;
Iza puno teškoga nam rada
Da se braćom iz Sombora grada
Rodnoj grudi složno pohitimo
Svaku stijenu tamo zagrlimo.

Put nam bio ugodan i sretan,
Svaki veso, niko tužan, sjetan,
Svi radosni, čili, dobre volje,
Da već nije moglo biti bolje.

Tiho veče prije noći tavnne
Već smo Bačke prešli njive ravne.
U osvitku drugome smo danu
Slavoniju prošli opjevanu.
I kad zora osvanula rosna,
Krasna nam se ukazala Bosna,
Puna polja, silnih zelen-gora,
Divnih šuma poput sinjeg mora.
Tu nas redom svaki pozdravljao
Tu nas svaki bratski dočekao.

Hercegova zemlja kamenita
Kao mati dobra, plemenita
Od veselja silno zaplakala
Kad nas — djecu svoju ugledala.
Suze lije, u susret nam hrli,
Svskog ljubi, svakog redom grli,
Svakom daje sve najdraže svoje,
Da nam bude što ljepše i bolje.

I pošli smo svi do Bune-vode,
Gdje smo nekad o, moj mili Rode,
Prvo svoje toplo gnijezdo svili.
Tu živjeli, težak bojak bili.
Dirljiv bješe taj sastanak prvi
Iza tolko muke, boja, krvi,
Kad nas braća s Bune opkoliše,
Svima nama oči orosiše.
Sjetismo se naših slavni dana
Kad je naša bunjevačka grana
Bila hrabra, ponosita jaka,
Puna dobrih valjanih junaka;
Od Turčina kad smo oslabili,
Mi smo hladnu Bunu ostavili,

Pošli tužno u bačku ravninu
Tražit ondje novu postojbinu.
Od tog dana prošla su tri vijeka,
A naš stalno naša Buna rijeka
Čekala je ko što majka čeka
Djecu svoju iz svijeta daleka.

Kad smo rodnu grudu pohodili
Svaki kamen tamo pozdravili,
Tad smo prošli kroz brda i gore
Na Jadransko naše sinje more,
Preko Splita i kroz krasnu Liku
U grad Zagreb, našu staru diku.
Pa kroz zemlju Hrvatske nam slavne,
Kroz poljane Slavonije ravne
Stigli jesmo u bačku ravnicu,
Pa u dragu našu Suboticu.

*

Nesloga nam mnogo naudila,
Svima nama grdno naškodila.
Više rana nesloga zadade,
Nego što se opisati dade.
Stog nedavno svi naši prvaci,
Najveći nam narodni junaci,
Maticu su oni **Subotičku**
Kao kulu tvrdu pobjedničku
Za nas eto složno osnovali,
Mjesta, zgone svima nama dali,
Gdje Bunjevac za svoj Rod da radi,
I budućnost sretnu sebi gradi.
Zato tamo svi uprimo oči
Da nam svijetli po danu i noći,
Jer iz nje nam izlazi „Danica“,
Naš kalendar, naša miljenica
I „Novine“ list naš bunjevački
Koji sve nas hrabro i junački
Pred drugima i čuva i brani
Te vijek uči nas na svakoj strani.

*

Ovog ljeta sjajni **Mjesec** vlada,
Što ga vidiš sad puna, sad mlada.
Mjesec znak je promjenljive sreće
Ukaže se sad manje, sad veće,
Pa se onda sav u tamu skriva
Kao da ga nikad bilo nije.
Lijep je mjesec u proljetne noći
Pun je neke tajanstvene moći,
Te posipa svoje blijede zrake
Na pšenicu i cvjetice lake,
Na drveće, na zelenje njiva
I na salaš što se u hlad skriva.

Čuj me sada moj, predragi Rode,
Da ti kažem kakve će te zgone
Kakvo vrijeme, i nevolje snaći,
Gdje ćeš sreću, zadovoljstvo naći.
Pazi dobro, zapamti što bolje
Svaki savjet i sve riječi moje.

Zima biće maglovita, hladna,
Mnoga usta biće tada gladna,
Pa ko ima prepune čardake,
Nek ne žali pomoć siromake
Koji nisu mogli spremić ništa,
Pa ni kruha, ni topla ognjišta.
Vjetrovi će hladni mnogo duvat,
Trebaće se s toga dobro čuvat
I grijati da sve bude vruće,
Jerbo sobu napuniti svu će
Djeca, mladež, starci i starice,
Te će čitat Gatalca „Danice“
I sve drugo što kalendar piše,
Jer ljubavlju svaka strana diše.

A **Proljeće** dugo čekat neće
Rast će brzo i trava i cvijeće.
Biće posli poplave i kiše,
Grmljavine, sve jače i više.
A to sve će nauditi žitu,
Kukuruzu i krumpiru skritu.
Al čim sunce pokaže se jasno
Biće opet sve lijepo i krasno,
Sa dalekih širiće se strana
Miris drača, ruže, jorgovana.

Ljeto nam se sprema kišovito
Dugo neće sazreti sve žito,
Al kad sazre, na poso risari,
Jer su prazni veliki ambari.
Biće vruće, ta sunce će peći.
Sa čela nam kapi znoja teći
Nikad, Rode, nemoj žaliti truda
Nego radi, makar ima luda
Koji sada sjede i ljenčare
I ne misle na dane im stare.

Jesen će nam donet mnogo svega,
Al će trajat još i dalje žega.
Kukuruzi dobri, jaki biće,
U vinograd zadovoljni svi će
Ić i šljive, pa orahe mlatit
Jerbo porez treba sada platit.

Plodovi nam što sve zemlja daje
Biće takvi zemlja kakova je.

Ne naudi l' puno suša, voda,
 Na sve strane biće mnogo ploda.
 Pšenica će biti ko i lane
 A od roda saviće se grane.
 Klipovi će bit veliki, mali,
 Beri brzo dok vjetar ne svali!
 Paradičke, graha i sočiva
 I na pijesku često mnogo biva.
 Kupus, krumpir lijepo će sve rasti
 Samo spremi i šunke i masti,
 Pa kad oni u loncu se slože
 Još i car se zasladiti može.

Vinograd će dosta svega dati,
 Spremi burad, kad ustreba brati;
 Neće zalud biti tvoja muka
 Rodiće ti šljiva i jabuka.
 Spremi svega nek za zimu ima
 Da uzmognu podijeliti svima
 Puno voća naše gazdarice
 Kad čestitat dođu materice.

*

Star sam, slab sam i umoran dosta
 Još mi nešto tebi reći osta
 Slušaj, Rode, šta mi gusle gude,

Pa da lakše na srcu mi bude
 Plodne njive, beskrajnu ravnicu
 Kao svoju u oku zjenicu
 Čuvali su naši mili stari
 I ljubili naše grude čari;
 Za nj radili sve su žrtvovali,
 Često život i krv svoju dali.
 A mi sada — o strašne sramote —
 Za neznane i malene svote
 Prodajemo oranice naše,
 Pa velike i krasne salaš...
 Sramota je, a i propast to je
 Napuštati rodno mjesto svoje.

Zato, Rode, zaklinjem te eto
 Na sve ono što je tebi sveto,
 Ostavi se hudog gazdovanja
 I mani se takog ludovanja!
 Ne prodaji svoju očevinu,
 Ne napuštaj divnu nam ravninu.
 Ori, kopaj, zemlju svoju radi
 Čupaj korov, vinograde sadi,
 Pa dok radiš pokraj svoga pluga!
 Proći će već ova kušnja duga
 I svanuće tebi ljepši dani
 Suncem sreće divno obasjani.

Anonimno :

Rodnoj grudi.

Krasna si, lijepa, rodna grudo moja,
Puna sve krasote i mirisnih njiva:
U poljima tvojim beskrajnim i dugim
Cijeloga života radost mi se skriva.

Zlatno žuto klasje, livade, salaši . . .
Sve me to na dane djetinjstva mog sjeća
I u duši svojoj osjećam duboko
Za mene će samo ovdje procvast sreća.

I tu gdje su moji borili se stari
Braneci životom svaki pedalj grude,
Tu gdje jezikom se našim zbori krasnim
I moje neka toplo gnijezdo bude!

Pa ću kao moja rođena sva braća
Prihvatit se čvrsto ručice svog pluga,
Te sve moje biće: rodna gruda moja,
Postojati za me neće ljubav druga.

Tu ću svog života proživjeti dane,
Diveći se žitu i svakom tvom cvijeću;
Tebi, grudo mila, obećajem čvrsto
Nikad, nikad tebe ostaviti neću!

Samo jednu želju traži srce moje:
Usled ovih dugih i zelenih njiva,
Tu gdje cvrčci cvrče, gdje risari rade
Da slomljeno tijelo vječni sanak sniva.

Krasna si, divna, rodna grudo moja
Puna svakog krasa i mirisa žita
U poljima tvojim išaranim cvijećem
Sva je moja radost i sva ljubav skriva.

Čuvajte Jugoslaviju.

✠ Njegovo Veličanstvo
Kralj Aleksandar I.

poginuo od zločinačke
ruke 9. oktobra 1934.
u Marseillei.

Smrt Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra I.

Sva se Jugoslavija u crno zavila, kad je stigla vijest iz Marseille: Kralj Jugoslavije, umni državnik, nježni otac, hrabri vojskovođa, čuvar mira zaklopio je svoje blage oči pogođen hicima revolvera krvnika-ubojice 9. oktobra 1934. u 4 sata poslije podne. Junački naš Kralj, koji je u ratu bezbroj puta gledao neustrašivo smrti u oči, pao je mučki pogođen hicima atentatora u Marseille-u.

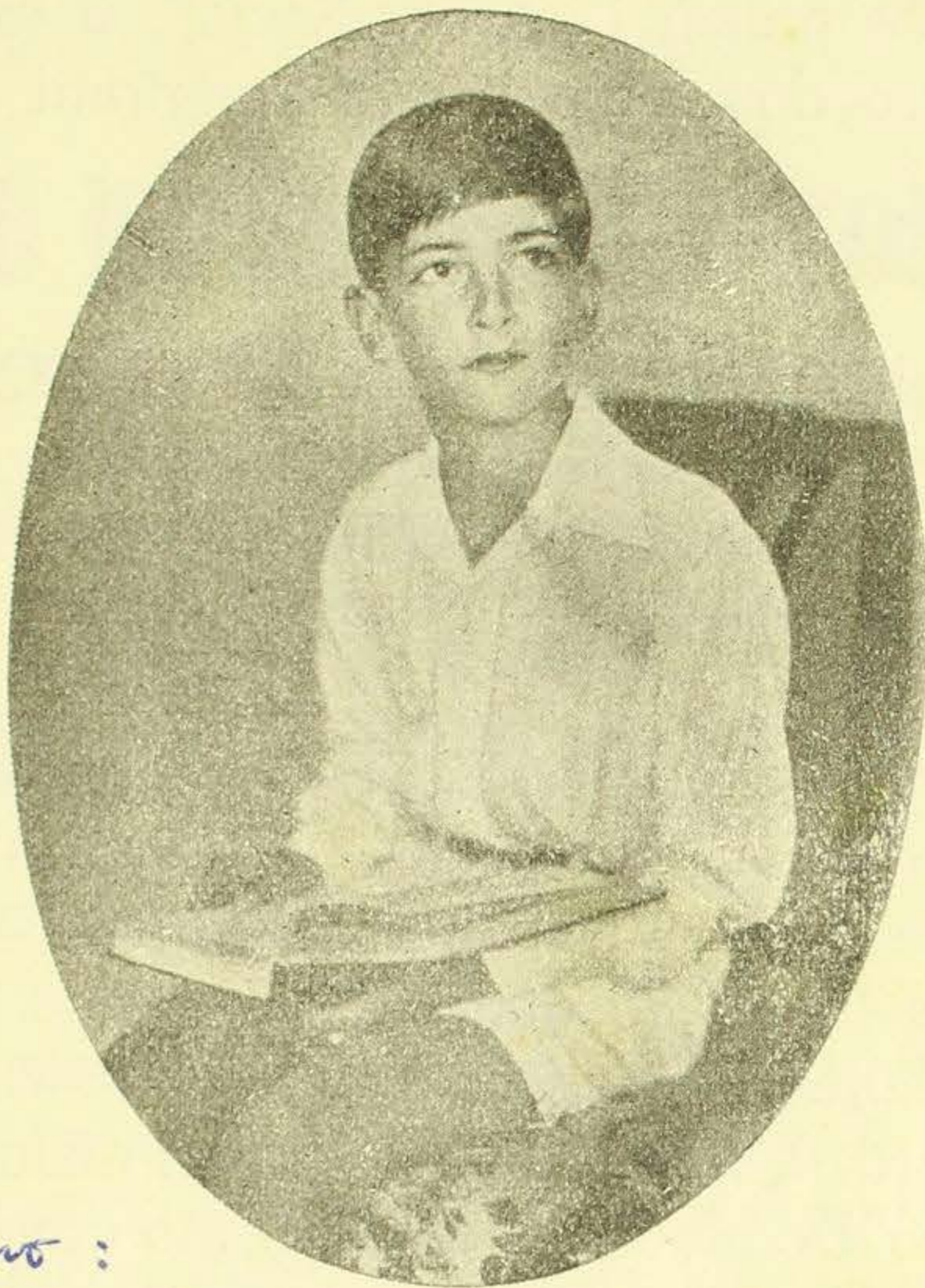
Njegov požrtvovan rad na uređenju i unapređenju mile nam domovine, nije se sviđao nekima izvan njenih granica, te odlučiše, da ga maknu sa svijeta, da ucvijele cijelu kraljevinu. Nesretni zločinac možda nije mogao pravo ni shvatiti što nam otima, ubijajući na ovako podal način ljubljenog Kralja. Ili nije znao ili ga je novac, poput Jude, zaslijepio, te se odvažio na ogavno djelo, koje mu nikad ne možemo i ne ćemo zaboraviti.

Hici, koji su prostrijelili njegovo srce, namijenjeni su bili Njemu kao inkarnaciji Jugoslavije, kao njezinom ustrajnom i požrtvovnom graditelju, kao njezinom čuvaru, kao njezinom vrhovnom vođi. Jer On ju je nosio u čitavom svomu biću i u svakoj žilici odisala je ljubav prema njoj. Za nju je podnio eto i samu smrt s riječima na umirućim usnama: „Čuvajte Jugoslaviju“.

Stojeći u duhu uz Njegov grob, dijeleći svu neopisivu bol Njegove uzvišene Supruge, neizmjernu žalost osirotjele Djece, tumačeći osjećaje čitave Bunjevine i Šokadije Jugoslavije, ne možemo da se ne zgrozimo nad zločinačkim djelom, koje je zavilo u crno svu Jugoslaviju i da ga ne osudimo. I kao kršćani i kao sinovi ove zemlje moramo duboko požaliti i oštro osuditi ovaj besavjesni čin. A u ovom slučaju je naša žalost još veća, što je žrtvom atentata pala okrunjena glava našega Vladara, uz koju je vezana i sudbina naroda i države.

U toj teškoj žalosti i u tom općem bolu mi dižemo svoje oči gore Kralju Kraljeva s molbom, da pokojnom našem Vladaru bude blag i milostiv sudac, a naš narod i državu da čuva i blagoslovi u znaku pravde, slobode i ljubavi.

Slava, vječna slava Njegovom Veličanstvu Viteškom Kralju Aleksandru I. Ujedinitelju!

Anonimno :

Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II.

Sahranili smo velikog Pokojnika. Svoju ćemo bol i žalost junački podnijeti, jer će djelo Velikog Kralja biti nastavljeno i pod Njegovim uzvišenim Sinom, Njegovim Veličanstvom Kraljom Petrom II., koji će proslijediti primjerom svoga neprežaljenoga Oca.

Novome Kralju, Petru II., neka Gospodin poda „sretan napredak njegova dostojanstva, po kojem da se Njega uvijek boji i Njemu vazda ugoditi nastoji!“

Živjelo Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II.!

Promjena na prijestolju.

Neprežaljenom smrću Viteškoga Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja, nastupila je i promjena na prijestolju, pa tako i u rodoslovlju Kraljevskog Doma. Pošto je onaj dio naše „Danice“, gdje se nalazi i „Kralj. Kuća“, u to doba bio već otštampan, to evo donosimo i ovaj korigirani

Rodoslov Kraljevskog Doma.

Njegovo Veličanstvo **Kralj Petar II.** rođen u Beogradu 6. septembra 1923. godine.

Njeno Veličanstvo **Kraljica-Mati Marija**, rođena u Goti 27. decembra 1899. godine kći Rumunskog Kralja Ferdinanda I.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo **Kraljević Tomislav**, rođen u Beogradu 19. januara 1928. godine.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo **Kraljević Andrej**, rođen na Bledu 28. juna 1929. godine.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo **Knez Arsen**, rođen u Temišvaru 4. aprila 1859. godine, oženjen Knjeginjom Aurorom (Zorka) Demidov od San Donata umrla 1904. godine.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo **Knez Namjesnik Pavle**, rođen u Petrogradu 15. aprila 1893. godine.

Njeno Kraljevsko Visočanstvo **Knjeginja Olga**, kći Kraljevića Nikole Grčkog, rođena u Dvorcu Tatoju (Grčka) 27. maja 1903. godine.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo **Knez Aleksandar**, rođen u Uajt Lodžu (Engleska) 13. avgusta 1924. godine.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo **Knez Nikola**, rođen u Londonu 29. juna 1928. godine.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo **Kraljević Djordje**, rođen na Crnojevića Rijeci 27. avgusta 1887. godine.

*

Po posljednjoj volji blagopok. Kralja Aleksandra I. vršit će kraljevsku vlast do punoljetnosti Njeg. Vel. Kralja Petra II. kraljevski namjesnici: Njeg. Vis. Knez Pavle, dr. Radenko Stanković i dr. Ivo Perović.

Čuvaj svoju rođenu grudu!

Da sve stranice ove naše mile „Danice“ ispišem sa ove četiri riječi: *Čuvaj svoju rođenu grudu!* još bi mi bilo premalo. Bar da su mi trublje jerihonske, da zatrubim tanko glasovito, da me čuje i staro i mlado, da me čuju oci i sinovi, djedovi i unuci; da me čuju majke i kćerke, bake i unuke; da me čuje savkoliki naš narod: *Čuvajte svoju rođenu grudu!*

Da, braćo i sestre, čuvajte svoju grudu, jer kad je izgubite nikad je više.

Teška i preteška vremena proživljava danas naš narod, a osobito oni, koji se bave zemljodjelstvom. Plo-dovi zemlje danas se slabo cijene, pa je vrlo teško namaknuti tek samo velike poreze i troškove obrade, a na drugo i ne dotiče ništa. A ovamo kći djevojka, momak u kući, pa šta će komšije, šta će svijet reći, kako idu loše odjeveni? I još što-šta, sto drugih potreba — i bez momka i djevojke — a svijet ima zla usta.

— Najbolje ako otkinem koji lančić, s tim djeca ne će baš potirati čošu. Da, da, najbolje, ove godine malo, na godinu opet, pa kad se sjetiš zemlja već nije tvoja.

— Pa šta ću, opet će drugi, pokraj svojih 40-50 lanaca, pa se ne možeš ni čestito obući, a kamoli čašu piva sa prijateljima popiti. Ne možeš, — brate, ne možeš, — danas su drugačija vremena. Ostavi staroga čovjeka, pa obuci novoga, priuči se na nov način života, pazi na svaki dinar, dati će Bog, pa će i ova sadašnja velika i nezapamćena kriza prestati, pa ako sačuvaš zemlju, ti ćeš onda dočekati i blagostanje, a ako je prodaš ne preostaje ti drugo, nego da zaglaviš motiku pa u nadnicu onom, komu si je prodao. Teško je brate, teško i

preteško je, ali šta veliš ako dođu slabe godine, nerodica, pa ne trebala ni zemlja nikomu, iz čega ćeš onda namaknuti manjak? Radije idi ma i bez košulje, ali se ne zadužuj i ne puštaj lakoumno iz ruke zemlju, koju su nam djedovi teškom mukom stekli. Zato pamet u glavu, oči otvori pa pogledaj dobro oko sebe, i okani se stare mode, jer „na drugom gledaj, a na sebi čekaj“. Toliko troši, koliko ti dotiče, bolje da ti pritekne, nego da ne dotekne.

Prije rata dobra većina, skoro dvije trećine, subotičke zemlje bilo je u bunjevačkim rukama. Zemlja je spasila Subotici za Slavenstvo, jer uslijed zemlje Bunjevci su ostali u velikoj većini u Subotici, nisu se razilazili, čuvali su svoju rođenu grud. A danas! Danas već nije većina zemlje u bunjevačkim iuopće slavenskim rukama. Zato, čuvajmo svoju rođenu grud dok je još nešto imamo. Dobro bi bilo da se i mjerodavni malo pozabave s ovim pitanjem, pa da pomognu, ako se još pomoći može, a mislim da se i može, samo ako se hoće.

MOLITVA BUNJEVACA.

~ Od Dr. Matije Evetovića. ~

Bože sveti! Ti nas brani,
 Ljubav bratsku vjerom hrani,
 Sloga da je rodu spas.
 Razdora nas čuvaj kleta,
 Da nam Tvoja volja sveta
 Nove zore dijeli kras.
 Svrni pogled sa visine,
 Da Bunjevcu sreća sine!

I pod stijegom krsta časna
 Svijetlice nam zvijezda jasna,
 Da u luku stigne brod;
 Što ga usred burnih vala,
 Tvoja ruka održala,
 Jer Slavena ljubiš rod.
 Daj nam Bože milostivi,
 Da Bunjevac složno živi!

BISKUP IVAN ANTUNOVIĆ

Slika otkrivena na prvom „Razgovoru“
subotičke Matice dana 14. siječnja go-
dine 1934. Izradio ju je Bunjevac prof.
Marko Horvatski.

Modrošić, Blaž:

Staromu rodoljubu

— Ivanu Antunoviću. —

Od mladog rodoljuba Blaža Modrošića.

Kadno suša svu zemlju objima,
Zemlja puca, — izvor plasne zdeni,
Trava vehne što rose neima; —
Bujne boje nije u zeleni; —
Sve sdvojava, — u prsa se gruva; —
Kad na jednoč iz oblakah gusti
Iza stužna vremena i suva
Blaga kiša na zemlju se spusti.

Kaplje cure, — a sve oživljuje, —
Korečak se kriepi izcrpljeni,
Cvietak cvjeta i kišicu štuje,
Listak, travka ljepše se zeleni;
Sve kišicu hvali dobrotvornu,
Koja trže zemlju iz mrtvila
Snimljuć sliku s nje suvu, okornu,
Što ju bila ljuto prikrlila.

Tako i ti rodoljube mili
Kišica si rodu milovana,
Koja dosad u stisci i sili
Pomaže ga tužna, razjadana;
Te luč spasa kad skroz mu ugasi,
I kad nade povehnu mu cvieće,
Ti oživi sve, i netom spasi,
Ej Bunjevče blaga kišo sreće!

Čime bi ti to rod naplatio? —
Nema zlata mnogim nedohitna,
Kojim ovde tol bi sretan bio,
Nema srebra, ni biserja sitna;
Neg iskrenom i zahvalnom rieči
Za dobrotu rod ti hvali tvoju,
Više putah kojom ga usreći.
U mrtvilu, kušnji, nepokoju.

U životu s vilom te pratila
Zviezda mila, zviezda sreće krasna
Uviek vjerno nada tobom bdila,
Uviek svjetla ko danica jasna;
A na drugom, na svietu boljemu,
Resila te kruna slavske dike
Neuvehla u dvoru Božjemu,
Vjekovita za čine velike!

To su želje roda iskrenoga
Što ih prava ljubav uzplodila,
To su ćuti srca slavenskoga
Što ih zora danas uzrodila;
Te odlažuć gudalo na stranu,
Gleđuć strune milom u pokoju
Završujem blažen k IVANDANU
Ovu malu, smiernu pjesmu svoju.

Dvadesetgodišnjica smrti pokretača naše „Danice“.

Od kako je naš narod naselio ove puste ravnice nikad se možda nije nalazio u tako teškom i jadnom stanju kao prije 20 godina. Ponajbolji naši sinovi pošli su na bojno polje da tamo ginu za tuđe dobro. Kod kuće je ostala samo vrlo malena četa rodoljuba koja je bila proganjana sa svih strana. Vlasti ohrabrene nekim pobjedama otvoreno su naglašavale da će jednoga dana sve naše vođe maknuti s puta. Naravno da su se mnogi pobojali, pa nisu smjeli ni pisnuti, no ipak ih ostalo koji su i dalje radili za svoj narod ne plašeći se ni pred kakvim kaznama. Jedan od takovih boraca za narodna prava bio je u to vrijeme naš neustrašivi pop Pajo Kujundžić. On je bio svima rodoljubima na čelu, pa su svi u njemu gledali svoga vođu i ideologa. Radio je svuda i svagdje, riječju i djelom. I baš kada je njegova pomoć najviše trebala, smrtna ga kosa odijeli od živih i tako spriječi njegov daljnji i plodonosni rad. U to doba to je najbolniji i najteži udarac što ga je naš narod doživio. Ove se godine navršava ravno 20 godina smrti našega pop Paje, pa nam je sveta dužnost da mu posvetimo nekoliko redaka.

Rođen u središtu bunjevine pop Pajo Kujundžić započeo je nauke u rodnom mjestu, a završio u Kalači. Kratko vrijeme iza ređenja postane vjeroučitelj na subotičkoj gimnaziji, a 1909. godine bude izabran za župnika crkve sv. Đurđa Čim je došao u Suboticu odmah je stao raditi u svim kulturnim i nacionalnim našim društvima, tako da je ubrzo postao duša svega bunjevačkog pokreta.

Za prosvjećivanje širih slojeva pokrenuo je i izdao 1883. god. tjednik „Subotičku Danicu“ koja postade trn u oku svima neprijateljima Bunjevaca. Ona još i sada ima dosta protivnika, no ti su većinom iz redova odnarođenih elemenata. Pop Pajo je osnovao tzv. „Školsku Zadrugu“ kojoj je bila svrha da podigne škole gdje bi se predavalo na našem jeziku. Ostvarenje ovoga pokreta spriječio je svjetski rat. Pop Pajo je već u mladim godinama počeo surađivati u bunjevačkim listovima i to je nastavio sve do svoje smrti. On je poput Antunovića bunjevački jezik ispravno smatrao hrvatskim, pa je to svuda naglasivao.

Dugogodišnjim i marljivim radom on je postao popularan u svim slojevima, a znali su za njega i širom Hrvatske, jer je s mnogim Hrvatima bio u srdačnoj vezi. Jedan od njih piše u zagrebačkom listu „Luči“ za vrijeme rata među ostalima ovo:

„Pred Uskrs 1914. bio sam kod pop Paje. Bio je već slaba zdravlja, njegovim tijelom je već ovladala starost i bolest, ali duh mu je bio jači od slaboga tijela, iz očiju sijevala mu je mladost.

Kad sam gledao njegovo veliko, tvrdo i koščato lice, na kojemu su još samo oči bile mlade; kad sam se sjetio koliko je toga pop Pajo pretrpio, koliko je radio; kada su mi rekli da i sada u starosti gotovo sav rad, gotovo svi članci pod svim mogućim pse-

udonimima²² u „Nevenu“ potječu od njega, onda me obuhvatilo toliko počitanje prema tome narodnom radniku, da će mi taj čovjek, koji je sve svoje stavio na oltar svoga naroda, ostati u vječnoj uspomeni.

Neki od mlađih zaboravljali su na zasluge pop Paje i omalovažavali ga, politički protivnici htjeli su da ga unište, a on je kraj svega ustrajao do kraja, radio iz svih svojih sila, kao borac zaklopio svoje umorne oči . . .“

Pop Pajo je najdosljedniji i najneustrašiviji učenik našega preporoditelja biskupa Ivana Antunovića. Njegov neslomiv karakter

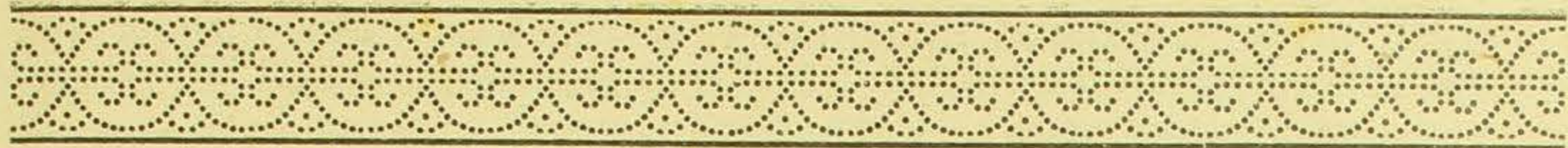

Grob pop Paje Kujundžića na subotičkom „bajskom“ groblju.

probijao se kroz sve zapreke što su mu ih protivnici stavljali na put, a vatra oduševljenja i rodoljublja, koja se zapalila još u njegovom mladom srcu, plamtjela je do zadnjega časa. Ta vatra ga je stalno poticala na rad za svoj narod i davala snage u svim poteškoćama.

Danas neki ljudi nastoje da umanje i iskrive pravu veličinu pop Pajinu. No oni su brzo izgubili svaki utjecaj na naš narod, a imadu uspjeha samo kod maloga broja neiskusne i lakovjerne mlađarije. Da su svi Bunjevci ostali vjerni slavnoj uspomeni pop Paje najviše nam svjedoči to što se pokrenula akcija oko podizanja nadgrobnooga spomenika. Glavnu ulogu oko sabiranja prinosa uzela je na sebe naša miljenica „Subotička Danica“ da se tako oduži svome osnivaču.

Svi svjesni Bunjevci dobro znadu šta im je bio pop Pajo, pa će stoga marno i složno poraditi na tome da spomenuta akcija donese ploda još tokom ove godine. Uredništvo „Danice“ prilaže u tu svrhu 500 Din., pa moli sve rodoljube koji su u stanju nešto učiniti neka što prije pošalju svoj doprinos na Uredništvo „Subotičke Danice“ Subotica, tako da se prigodom proslave dvadesetgodišnjice smrti otkrije jedan lijepi nadgrobni spomenik koji će vječno svjedočiti ljubav i zahvalnost svih svjesnih Bunjevaca prema svome prosvjetitelju pop Paji Kujundžiću.

Tronimno :

Prvo proštenje u Matici.

U četvrtu nedjelju korizme slavi „Majka dobroga savjeta“ svoj crkveni god i to je proštenje u Matici. Na ovaj dan je preuzvišeni g. biskup Lajčo Budanović u Matici držao službu i slijedeći govor.

Danas je god „Majke dobroga savjeta“ i prvo proštenje kapelice Matice subotičke.

Prigoda je to za nas da svetkujemo i slavimo zaštitnicu one koncepcije, što ju prikazuje ova zgrada gdje će se susreti vjera i znanje; rodoljublje sjediniti se sa molitvom a svijest će se okrijepiti u radu za drugog, sebi najbližeg.

Za ove putove smo izabrali smjernicom Majku dobrog savjeta a povijest njezine slike uči nas da se skupljamo na području što ma da je po svojoj intenzivnosti oslabljeno, al nam je još zajedničko duhovno blago.

Ova se slika sad nalazi na velikom prošteništu Gennazzano na zapadnoj obali Italije al je porijeklom iz Skadra. Pred dolaskom Turaka Arnauti su bili pokidani na nezavisna plemena i jedina im veza bila kršćanska vjera. Vjera ih je ujedinila u časovima narodne pogibelji koja im je bila i vjerska propast. Sastajali su se na prošteništu ove Gospe. Pred najezdom neprijatelja izbjeglice su ponijeli i ovu sliku, što se sada štuje sa nazivom: „Majka dobroga savjeta“.

Sa istom namjerom se skupljamo i mi pod slikom naše Zaštitnice, da isprosimo od nje dobroga savjeta u teškim danima našega narodnoga života. Na ovome polju još postoji sličnost mišljenja i kod ovoga mosta treba da se nađemo i pređemo na područje ljubavi prema svojem narodu. Od naše Gospe da dobijemo savjeta kako bi nas ujedinila briga za svoje pred pogiblima, koji se dižu nad biti i nebiti svoga roda. Oplakujemo našu podvojenost kao uzrok moralnog i materijalnog rasula.

Članovi tajnih društva iz ličnih interesa drže se sloge, a mi pokraj krvne veze, rodoljubivih razloga i vjerske jednakosti, raspadamo se na nepormirljive grupacije, sa žalosnim činjenicama nesloge i njihovim posljedicama.

Kad prođe sadašnja materijalna kriza, nastupiće ono što se nije smjelo ni pretpostaviti ni pred dvadeset godina, da Subotica nije više bunjevačka varoš. Velika zaduženost, koja se može smatrati otuđivanjem nekretnina, znakom je, da atar u većem dijelu nije više u rukama Bunjevaca. Statistika dokazuje da razmjer po broju nije došao u prilog Bunjevaca. Koji narodi su se u Vojvodini materijalno organizovali, podigli su svoje a mi nismo ni došli do svijesti da je inteligencija pozvana da masi doskoči u pomoć.

Sporenje prije sto godina je bilo u Subotici po 60 na hiljadu; prije 20 godina je bilo 34 na hiljadu a danas je ispod 25 na hiljadu duša. U crkvi sv. Terezije o pokladama navijestilo se 27 zaručnika a od ovih nije bio ni jedan bunjevački par. To je slika budućnosti. Moderniziranje obiteljskog života više je štete donijelo narodnom životu nego u vjerskom pravcu.

Etika naroda svagdje je prožeta vjerskim motivima, a patnička naša prošlost je udarila svoj žig na naše običaje. Ovo nastojanje da se naše tradicije bace u zaborav ubitačno djeluju. Život našega naroda lajicizirati, modernizovati znači propast njegovu.

Sadašnja naobrazba hoće da stvori etiku u narodu bez vjerskog upliva; ovaj pokušaj porušio nam je porodični život. Sa umanjivanjem vjerskog osjećaja nestaje i moralnosti i dovelo je do strašne pokvarenosti kod muške omladine. Slavom se smatra obeščaćenje nevinosti i mjesto redovnoga ženidbenoga života za svoj nagon se traže prelazne veze. Sa opadanjem broja djevice ide na manje i broj vjenčanja. Neženstvo je postalo običaj ne samo kod gospode nego i kod prostoga svijeta.

Tu ne pomaže nikakav nacionalizam ni zažmurivanje očima ispred neminovne propasti. Raste nova generacija, koja će biti i slavenska i katolička, al neće biti više ni potomak ni pretstavnik nas starosjedioca. Ni u industriji ni kod aktivne inteligencije nije u Subotici naša rasa sarazmjerno zastupana.

Kada se nad nama sabiraju tmurni oblaci tražimo dobrog savjeta kod naše Gospe pred slikom zaštitnice kapelice naše Matice: „Pod obrambu se tvoju utičemo!“

Njezina slika i njezina zgrada neka nam prelazna tačka, pred kojom će naša inteligencija shvatiti najljepše svojstvo naše prošlosti: evanđeosku vjeru, što nas je dosad sačuvalo na polju morala i odsada treba da bude na braniku ovoga patnika naroda, ove žrtve svojih sudbina, vremena i položaja.

Pred prijestoljem ove Majke postićemo da će nam inteligencija doći bliže k narodu svom i sa svojim narodom ujedinjena postane jaka i stalna, u krilu svete katoličke crkve, a da narod u jednoj falangi ustraje za svojom jednokrvnom braćom i za od Boga određenim vođama, koji su mu po krvi rod, po službi ocevi i vođe, i po ljubavi jedna duša. Ljubav Boga će nas navesti, da se žrtvujemo nesebično za svoga a ljubav svoga roda da nas dovede do svijesti, da nam je svima jedna majka i jedan otac: naš narod.

Zbacili smo sa sebe pritisak tuđe kulture, treba da se osvijestimo do ponosa narodnog, da mi nismo inferiorna ni salašarska masa.

Ova zgrada treba da postane raskršće, gdje se putevi sastaju a otkuda se u život razilaze. Dok smo u njoj da se zagrlimo a u

Sa prvog pohoda Bunjevaca u staru postojbinu. — Njeg. Vel. Kralj na izvoru Bune rijeke.

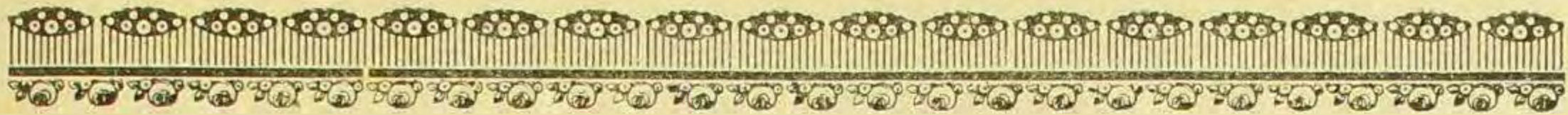
daljini na to pomišljamo, da ćemo se u njoj opet sastati, Da se u njoj nikada ne sastanemo sa stidom na licu niti se rastanemo sa jedom u srcu. Časi ovdje provedeni da su Treuga Dei, Mir Božji, da se u njoj otupi svaki povod za razmimoilaženje a usplamti luč sporazuma. Da nam Gospa nadahne što nas spaja a otkloni što nas razdvaja, to mi je današnja molitva.

NA PRVOM SASTANKU.....
 BUDI MIR S TOBOM, MILA VILO BUNE!
 UVIK SMO BILI VIRNI TVOJOJ RIČI.
 NJECVE I LANCE SLOMILI SMO ROPSTVA,
 EVO NAS OPET U TVOM ZAGRLJAJU!
 VINAC SLAVE SA PLODNIH NAM RAVNI
 CIO TVOJ NAROD ŠALJE U ZNAK HVALE,
 I NAŠE MOLITVE BUDU USLIŠANE.
 SUDARI STOLEĆA NISU NAS SLOMILI,
 USTRAJNI SMO BILI I BIT ĆEMO UVIK
 HVALA TI!
 DOK OVIM PUTEM TVOJ IZVOR ROMONI
 ROD TEBE NIKAD ZABORAVIT NEĆE,
 VALOVA ŠUM NAS HRABRI U ŽIVOTU
 A TI NAM BUDI TISITELJKA MILA.
 TERE NAS VEŽE OVA GRUDA ZEMLJE
 I RODA BUDUĆNOST, SVE LIPŠA IZGLEDA.
 OVO PLOČU POSLAVISMO MI BAČKI BUNJEVI KAD TIAK LJUBAVI I ZAVALNOSTI
 SVOJ PRAVJEDIVSOM GRAJU IZ KOJEG POTIČU PREMA NARODNOJ TRADICIJI
 NAŠI PRAVJEDIVLOR BJEŽE I PRED JURČIMA NASELIŠE KRAJEVE DANAŠNJE BAČKE
 OVA JE SPOMEN PLOČA PODIGNUTA I OTKRIVENA PRIGODOM PJEVAČKE TURNEJE
 HRVATSKOG PJEV. DRUŠTVA „NEVEN“ KROZ BOSNU I DALMACIJU 1933.
 U PRISUSTVU DELEGATA I PRINOSIMA POTPISANIH DRUŠTAVA:
 IZ SUBOTICE:
 HRVATSKO PJEV. DR. „NEVEN“ PUČKA KASINA,
 KATOLIČKO BUNJEVAČKO DIVOJAČKO DRUŠTVO,
 DOBROTVORNA ZAJEDNICA BUNJEVAKA,
 BUNJEVAČKO MAMAČKO KOLO, BUNJEVAČKO KOLO IZ SOMBORA,
 HRVATSKI PROSVJETNI DOM SUBOTICA.

Sa prvog pohoda Bunjevaca u staru postojbinu.

Spomen ploča ponesena iz Subotice i stavljena
na crkvu u Blagaju, kraj Bune rijeke.

Novine :

Budući hrvatski metropolita.

U našoj državi najveća je zagrebačka nadbiskupija, a također i zagrebački nadbiskup najveći je po časti. On je hrvatski metropolita i predsjednik biskupskih konferencija. Sadašnji zagrebački nadbiskup preuzvišeni g. dr. Antun Bauer je u 79. g. života. Visoka starost a i inače slabo zdravlje ponukali su Preuzvišenoga da od Svete Stolice zatraži sebi nasljednika još za svojega života, pa da tako vidi „na kime će megdan ostanuti“.

I 30. svibnja 1934. stiže iz Rima vijest. da je zagrebačkim nadbiskupom-koadjutorom (pomoćnikom) imenovan jedan od najmlađih svećenika zagrebačke nadbiskupije dr. Alojzije Stepinac, nadbiskupski ceremonijar i bilježnik duhovnog stola zagrebačkog.

Novi nadbiskup koadjutor preuzv. gosp. dr. Alojzije Stepinac je sin seljačkih roditelja iz sela Krašića kod Karlovca u Hrvatskoj. Rodio se 8. svibnja 1898. Roditelji su ga dali u srednju školu sa željom, da bude svećenik. No tek što je maturirao (g. 1916) morao je u rat. Zarobljen, stupio je u redove onih koji su radili na oslobođenju Hrvata od austougarskog jarma. Vrativši se iz rata g. 1919. pet godina je proživio baveći se zemljodjelstvom na zemlji svojih roditelja. Tek g. 1924 stvorio je konačnu odluku da bude svećenik. Otišao je dakle na nauke u Rim, odakle se punih 7 godina nije vraćao. Vratio se kao mlad svećenik u ljetu 1931. ni ne sluteći da će već za tri god. biti postavljen na prvo mjesto među svim našim biskupima.

Novom nadbiskupu i naše skromne čestitke. Bog ga blagoslovio u njegovom teškom radu.

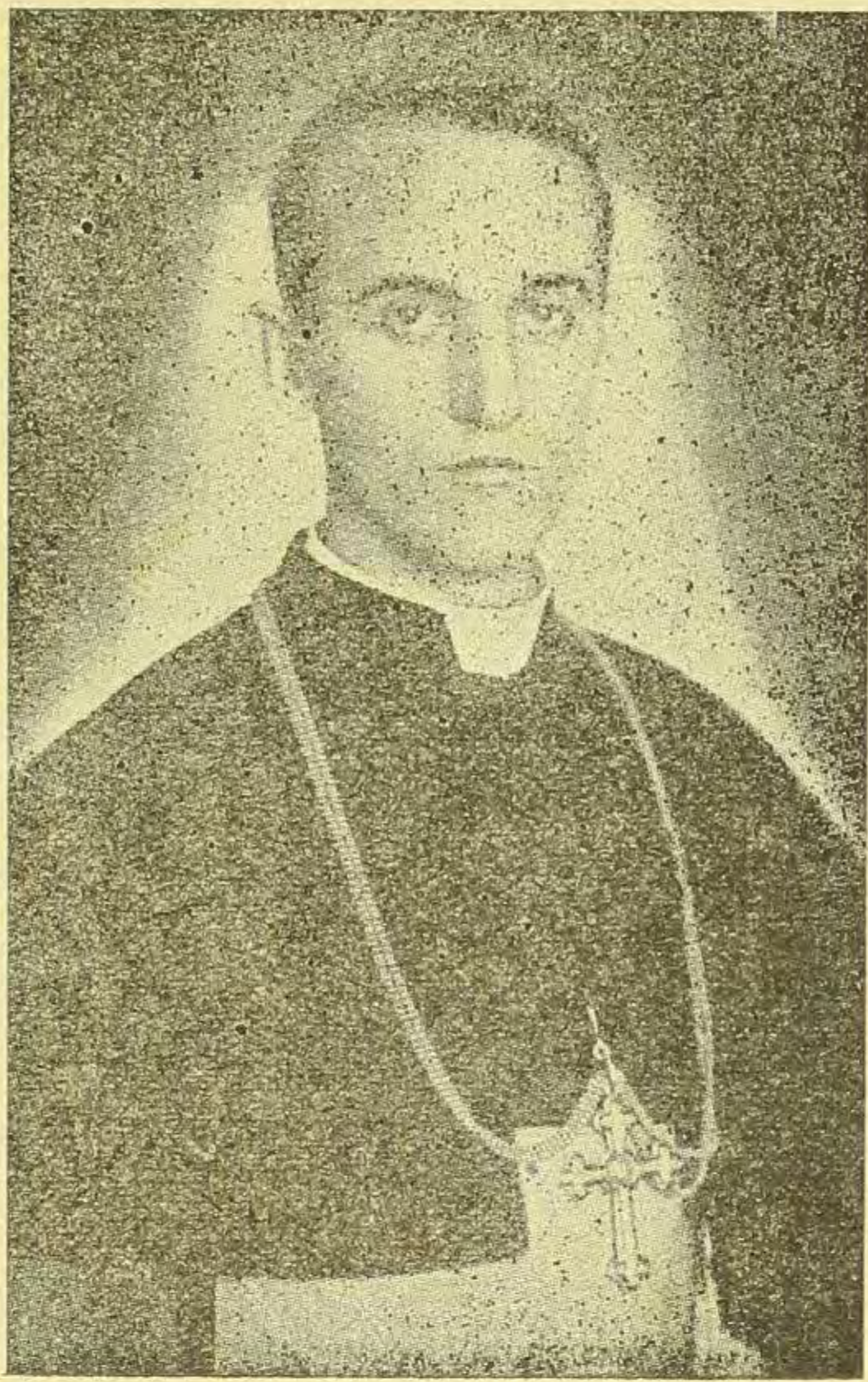
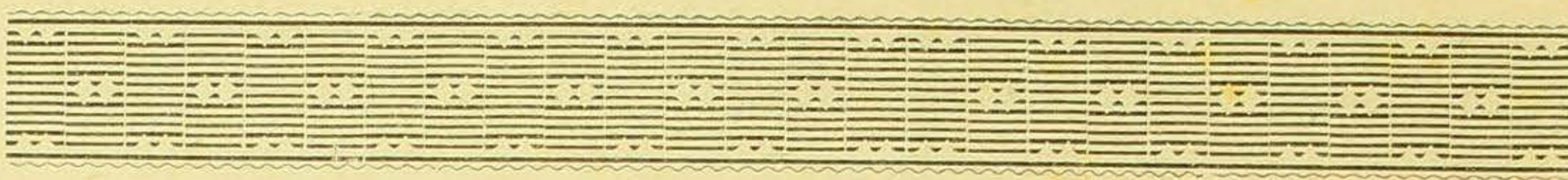

Foto doz. „Hrv. Straže“.

Dr. Alojzije Stepinac
zagrebački nadbiskup-koadjutor.

zkm.org.rs

Bački Monoštor

Monoštor je, odnosno gradovi, koji su nekada bili na njegovom mjestu, ili u najbližoj okolini, igrao dosta važnu ulogu u historiji. Pokušaćemo stoga preći uglavnom razvoj, prema historijskim podacima, od najstarijih vremena do danas. Podatke je skupio vlč. g. župnik Franjo Piuković, koji je bio tako dobar, da mi ih je ustupio.

*

Zemljište je sadašnjeg B. Monoštora bilo poznato ljudima već u prethistorijsko doba. Naime, nađene su iskopine u okolini, koje svjedoče, da su tu već tada nastavali ljudi. Među nađenim se iskopinama nalaze sjekirice, noževi i druge stvari. Sve je to isklesano od kamena, što nam dokazuje, da tom narodu nije bilo poznato ni željezo, ni bronza. Nađeno je posuđe od ilovače, pravljeno rukom. Mrtve su pokapali u zgurenom stanju, bez sanduka. Stanovništvo se bavilo ribarstvom, stočarstvom i lovom. Što je sve moguće, jer Dunav je blizu, a šuma je bilo dovoljno.

*

Monoštor je bogat starinama i iz doba, kada su ljudi poznavali bronzu i upotrebljavali je. Pri kopanju salaša, koji je sada vlasništvo Marina Vinkov, nađeni su, među ostalim, lonci sa pepelom spaljenih mrtvaca. U to su doba, dakle, mrtve spaljivali, pepeo stavljali u lonac i to zakopali u zemlju.

*

Poslije Isusova rođenja, nastale su seobe naroda, koji su se iz dalekih azijskih i istočno evropskih zemalja pokretali na zapad. U prvim se vjekovima, poslije Kristova rođenja, tu nalaze Sarmati ili Jazigi, divlji i ratoborni narod. U četvrtom su vijeku Huni, a kasnije Slaveni i Avari. Avari su tu dakle živjeli izmiješani s našim djedovima. U devetom su vijeku došli i Mađari.

Slaveni su u to doba ovdje gradili gradove od zemlje za odbranu od ostalih naroda, koji su tuda prolazili. Našlo se više groblja, koja bi mogla odgovarati tim vremenima. Tako je, na pr. bilo groblje s lijeve strane kanala Kralja Petra, nedaleko od mosta. Sada ide željeznica preko toga mjesta, koje je inače kod naroda poznato pod imenom Rajterova cigljana.

Grad Bodrog.

Anonimni pisac, bilježnik kralja Bele, spominje, da se vođa osvajačkih Mađara Arpad sa svojom vojskom spustio do Titela i otuda se povratio u bodroške krajeve i otpočnuo u gradu Bodrog. Točno odrediti gdje je bio teško bi bilo, ali se daje zaključiti iz spisa od godine 1717., 1718. i 1724. da je grad Bodrog bio preko puta od Zmajevca, uz Dunav, dakle u blizini današnjeg mjesta Monoštor. Najvjerovatnije će biti, da ga je Dunav srušio i zasuo i, da sada teče preko njega. Po gradu Bodrog dobila je i cijela županija ime. Monoštor je posljednje mjesto u županiji bodroškoj, mjesto Kupusina je bilo već u bačkoj županiji.

Sv. Stjepan, kralj darovao je opatu iz Tihanja zemljište u bodroškoj županiji. To je isto potvrdio i Andrija II. 1211. god.

Kralj Ladislav je u gradu Bodrogu držao uskršne svečkovine god. 1095., i tu je primao poslanike vladara, koji su ga molili da se primi vodstva križarske vojne na Sv. Zemlju.

Šokice iz Bačkog Monoštora.

God. 1246. se spominje selo Čalar, a god. 1257. Ribije jezero „Čarna“ („Čurna“), obadva u Baranji, a koja su pripadala gradu Bodrog. Slično se spominje i 1256. god. Sunjog („Zunog“) koje je mjesto također pripadalo Bodrogu. I sada postoji mjesto na Dunavu, koje narod naziva Sunjok („Sunjok čarda“).

Oko grada se vrlo rano razvilo i selo ili varoš.

Župa se u Bodrogu spominje već 1188. god. Kalački je nadb. Saul predao pravo desetine kaptolu. To je pravo glede bodroške župe potvrdio i papa Inocent III. 1198. god.

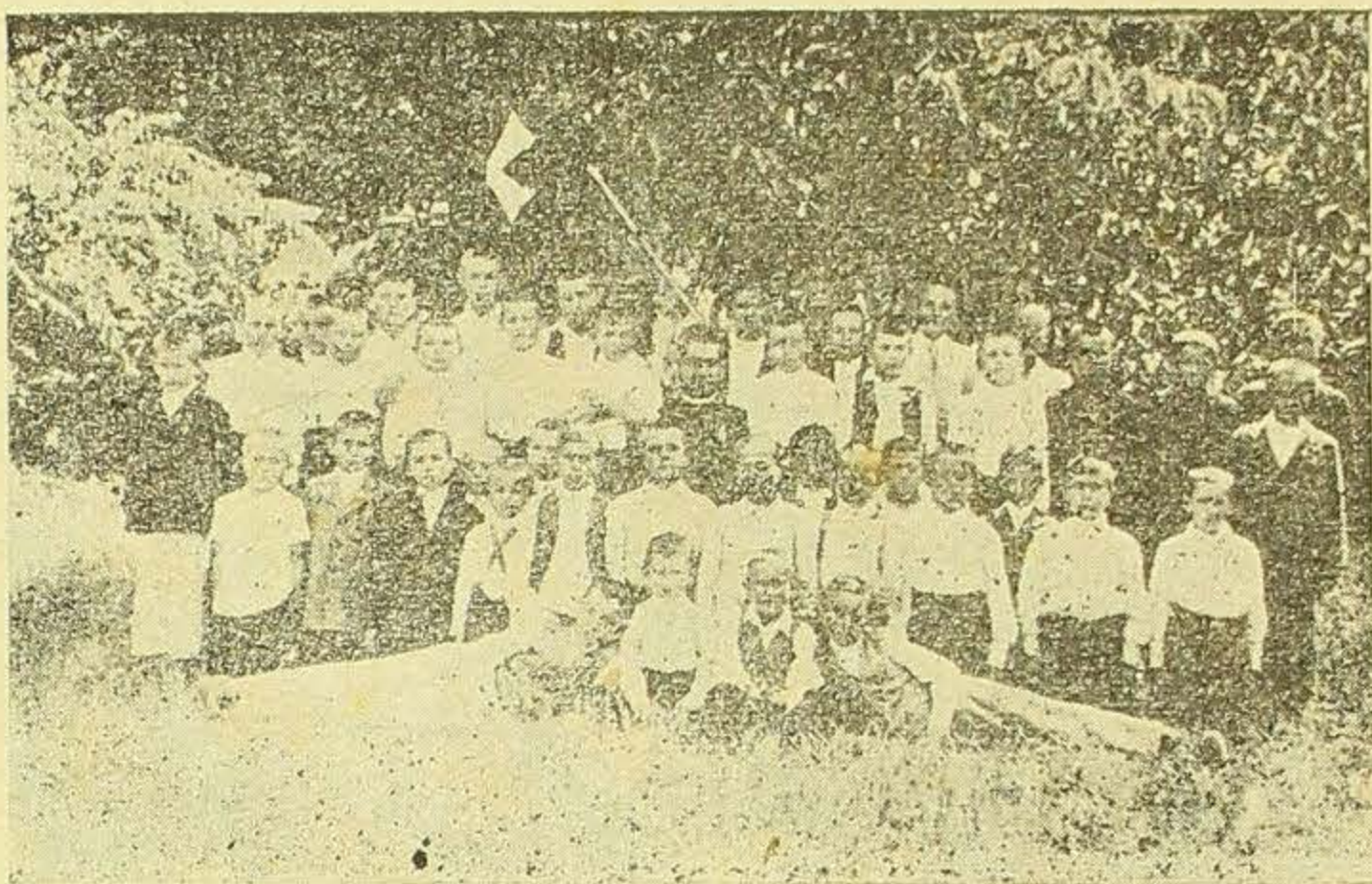
God. 1522. imao je Bodrog 147 stanovnika koji plaćaju porez.

Posljednji se puta selo Bodrog spominje 1590. god. Ruševina mu je, pak, nestalo u početku sedamnaestoga vijeka, jer se kasnije ne spominje među ostalim mjestima. Županijske su se skupštine redovito držale u Bodrogu, iz čega se daje zaključiti, da je Bodrog bio važna točka cijeloga kraja, kako u crkvenom tako i državnom pogledu.

Bodrog Monoštor.

Uz Bodrog se nalazio i Bodrog Monoštor, opatija Cistercita, redovnika samostana Sv. Petra. Uz samostan je bilo i selo, koje se spominje 1497. god. pod imenom Monoštor. To je selo 1522. imalo 10 poreznika, a naziva se Bodrog Monoštor. Po kanoničkim vizitama 1803., 1816., 1824 god. ta je opatija ruševina, a nalazila se u Obrovačkoj šumi.

Pavlini su međutim imali samostan na ostrvu Sigi, na mjestu, koje narod danas naziva „Staro Selo“. Ostrvo je pripadalo gradu Bodrog, a samostan se spominje za tatarskih provala. Ruševine toga samostana, koje su se prije kakvih 20 godina nalazile prilično udaljene od Dunava, sada, jer se Dunav stalno pomiče prema njima, došao

Mali križari u Bačkom Monoštoru.

je do njih i dobar komad ih je već i odnio. I sada se još idući pored toga mjesta mogu vidjeti često i po cijeli kosturi, kako ležeći uporedo s vodom vire u Dunav i kako ih voda odnosi. Crkva se zvala od Sv. Križa. I on je nestao po svoj prilici tamo poslije Muhačke bitke, kad su ga Turci u svom bijesu rušeći crkve

i samostane porušili, jer se zna sigurno, da je još god. 1497. postojao. Crkva mu je bila duga 28 m. široka 9 m. sa jednim tornjem. Samostan je bio odmah uz crkvu, i iste veličine kao i ona. Našli su se i temelji jedne samostanske kapelice.

Tako ispražnjeno i opušteno mjesto naselili su Šokci; dakle, u početku su se u današnjem Monoštoru nastanili samo Hrvati, a tek kasnije su došli i Nijemci i Mađari, jer se u maticama u početku nalaze samo hrvatska imena.

Za vrijeme turske vlade, pripadao je Monoštor somborskoj nahiji, a god. 1270. je bilo tri kuće koje su plaćale porez. Godine 1699. Monoštor je imao 36 gazda, 10 odraslih sinova, 18 volova, 31 kravu, 30 teladi, 7 ovaca, 32 svinje, 30 košnica, 70 motika vinograda, 10 jutara oranice, 6 ječma, 7 vodenica, ali nijednog konja. 1715. se zove Monoštor i ima 17 poreznika, 1724. ima 46 gazda.

Monoštor Seg.

U popisu od 1725. god. Monoštor se zove Monoštorseg i ima 70 gazda poreznika, a 1770 ima 262 gazde i 13 sluga. Obrt je već poznat.

Vrijedno je spomenuti, da je ušće sadašnjeg kanala Kralja Petra prije bilo kod Monoštora, ali kada je 1822. god. Dunav provalio nasip, ušće je preneseno pod Bezdan.

1836. Monoštor ima 501 kuću i 4296 stanovnika. Prema popisu od 1910. god. bilo je u Monošturu 5806 duša, 990 kuća, hatar ima 14833 k. j.

*

1722. god. je osnovana župa, matrikule se međutim vode od 1718. god., kada je bio dušobrižnik Augustin Benković. Prvi je župnik bio Jakov Kelić, franjevac. Franjevci vode župu sve do polovine osamnaestoga vijeka. Prva je crkva bila od pruća i zemlje, koja je služila sve do god. 1752. kada je podignuta nova. Postoji tradicija, da je stara crkva bila u onom dijelu sela, koji se zove Kurtala. Na tom mjestu, govori se, da se pokušalo već više puta podići kuća, ali se

zid svaki put srušio, jer je baš tu bio oltar. Za groblje se misli, da je bilo oko sredine sela, nešto na istok, u Školskoj ulici. To bi groblje bilo, mislim, iz doba, kada je crkva bila na spomenutom mjestu.

Križarice u Bačkom Monošturu.

Prva poznatija imena, prema maticama bila su ova: Bešlić (sada Bešlin), Blažanić, Balić, Burganović (Burgin), Keravić (Keravin), Kopčalić, (Kopčalin), Pejaković (Pejak), Đipanović (Đipanov), Šimunović (Šimunov), Pavošević (Pavošev) Patarić, Forgić, Glavan . . .

Crkva je građena 1752. god. proširena i obnovljena 1806. u čast sv. Petru i Pavlu, molovana i opet obnovljena 1887. godine. Duga je 54 m ¹/₄, široka 24 m ³/₄. Do sada je bilo 21 što župnika, što upravitelja župe.

Troškom tadašnjeg župnika Bele Nađa podignuta je crkve na kalvariji 1908. god. posvećena sv. Albertu. U isto je vrijeme podignut i kamenit križ Isusu na uzvišenom mjestu, a podignuta su i lijepa stajališta.

Grad Bartanj (Bortanj).

Vrijedno je još da se spomene i grad Bartanj ili kako ga narod naziva Bortanj. Nalazi se otprilike 4 km. sjeveroistočno od sela. Od ruševina toga grada sačuvalo se dosada samo uzvišeno mjesto, obraslo brezama, opkoljeno jarkom, koji je iskopan prilikom prekopa-

vanja mjesta. Tu, po narodnom vjerovanju, živi zakopan „bili dida“ i čuva golemo blago, a nekad su tu bili Turci. Taj „dida“ je ujedno i strah djeci. A uistinu je mjesto puno lisičjih i još koječijih rupa.

Mislilo se, da je tu bio grad Bodrog, što potvrđuje i vojnička mapa iz 1884. god. A evo što je.

Utvrđilo se, da su to ruševine grada Bortanja, o kome je, nažalost, ostalo malo podataka. Grad se spominje god. 1347. a potom 1475. u sačuvanoj povelji, koja nam donekle otkriva tajnu. Doznajemo, da je tu bio grad. Mati kralja Matije Korvina nalaže svome gradskom zapovjedniku Bortanja, da se ne smije ubirati carina u susjednim selima oko grada, već samo na gradskom zemljištu.

Kasnije je prelazio u vlasništvo raznih plemića. Tako na pr god. 1460. ima ga plemić Nađ. Osim na drugim mjestima zabilježen je i 1522. god. kao malo selo sa 8 porezničkih kuća.

I on je nastradao za vrijeme turskih prodiranja na sjever, valjda i on oko Muhačke bite, što je moguće kao i gore spomenuta mjesta, jer Monoštor nije tako daleko od Muhača.

Josip Pašić.

IMAM JEDNU DUŠU.

*Imam jednu dušu što me mnogo voli
I koja me stalno brižnom mišlju prati,
Imam jednu dušu što se za me moli,
To je moja
Mati!*

*Ja ne znam za ljubav iskreniju, jaču,
Nit za riječi što su toplije no njene,
Ja znam da bi mnogo, vrlo mnogo dala
Samo da joj dijete na kriv put ne skrene.*

*Kad napuste svi me što mi vjerni bjehu,
Usamljeno srce presjetno zaboli,
Onda ona dođe i uz mene sjedne
I ja vidim da me još jedino ona,
Ona vjerno voli.*

*Njoj poznate nisu te otmene fraze
Koje ljudi rabe kukavni na djelu,
Ona nije išla u visoke škole,
Već mi zbori prosto, kao što se zbori
Obično na selu.*

*Zato moju dušu kad napuste ljudi,
I kad tako dođe iznenada tama,
Ne prevlada očaj, jer osjeća stalno
Da je neko uz nju i da nije sama.*

*Imam jednu dušu što me mnogo voli
I koja me stalno brižnom mišlju prati,
Imam jednu dušu što se za me moli,
A ta duša draga,
To je moja ma
Mati!*

Ante A. Jakšić.

Evetović, dr. Matija:

ZLATNA ZRNCA.

— Iz djela biskupa Ivana Antunovića. —

Sakupio: Dr. Matija Evetović.

Ivan Antunović, veliki dobrotvor Bunjevaca i Šokaca, prosvjetitelj i otac naš, Jugoslaven Štrosmajerova kova, pobornik jedinstva svih Slavena u vjerskom i političkom životu, ostavio je u svojim djelima vrlo lijepe i jezgrovite misli, od kojih ću ovdje neke iznijeti sakupljene po skupinama pojmova, o kojim ih je izrekao. Ove su njegove misli slične onima Tomaseovim „Iskricama“, i one će sačuvati njegovu svijetlu uspomenu među Bunjevcima i Šokcima, za koje je živio, žrtvovao sve što je na svijetu imao i umro. Slušajmo dakle našeg učitelja:

Bog.

— Vjera i znanost iz jednog zdenca izviru i to je svemoćni i sveznani Bog. — (B. i Š. Vila, br 22. god. 1873. str. 85.)

— Svaki dar bio kakve mu drago vrste i naravi, dolazi od svemogućeg Boga. — (Vila, br. 18. god. 1874. str. 69.)

— Al čega ne znadu izliečiti ljudi, tu utrne bol Svemogućići. — (Vila, br. 17. god. 1876. str. 69.)

— Slaven za najvećeg dušmanina smatra onoga, koji ga s Bogom razstaviti namjerava. — (Slavjan, str. 90.)

— Da nije Boga na nebu, ne bi bilo ljubavi na zemlji. — (Odmetnik, str. 124.)

— Sve što je stvorio Bog, mora o Bogu i po Bogu živiti. — (Naputak, str. 91.)

— Bog nije samo svečani, već i svakdanji! — (Poučne iskrice, str. 160.)

— U tebi je moć i snaga, u tebi je ljubav. — (Čovik s Bogom, str. 276.)

— Jedan je Bog, komu se treba klanjati, i u koga treba vovati. — (Čovik s Bogom, str. 540.)

— Jedan je Bog. U njeg je nagrada i pokaranje. — (Čovik s Bogom, str. 569.)

— Ljubav Boga vrhu svita gospoduje. — (Čovik s Bogom, str. 630.)

— Bez Boga neima u ljudstvu života, dakle ne može da bude ni blagostanja. — (Bog s čovikom, str. VI.)

— Jest dakle čovjek velik. Al velik jedino u Bogu. — (Bog s čoviekom, str. 1.)

— Bog daje, što obeća, i uvijek više daje, nego što je obećao. — (Bog s čoviekom, str. 68.)

— Bog je sud i osvetu sebi samomu pridržao. — (Bog s čoviekom, str. 99.)

— Bog ne čini ništa bez plemenite svrhe. — (Bog s čoviekom, str. 113.)

— Nu Bog nije kao ljudi, da bi čovjeka po odjeći njegovoj i licu sudio. — (Bog s čoviekom, str. 236.)

— Tko neima u srcu svom straha božjega, taj ne može imati niti prama čovjeku ljubavi. (Bog s čoviekom str. 257.)

— Čovjeka bez Boga baš kao ni diete bez roditelja ni pomisliti ne možemo. — (Bog s čoviekom, str. 599.)

— Bog stvara za svako zvanje čovjeka. — (Posliednji Dizdarev, str. 22.)

Duša i tijelo.

— Prava snaga ne sastoji u tielu već u duši. — (Vila, br. 19. god. 1873. str. 73.)

— Bez tiela neima čovjeka, kako ga neima bez srca i duše. — (Vila, br. 19. god. 1874. str. 73.)

— Što se u duši čovječjoj sbiva, na licu njegovu odaje i pokazuje. — (Slavljan, str. 114—115.)

— Kako je Bog vičnji, mora da bude i duša takva, buduć je ona jedna čestica božanstvenosti. — (Naputak, str. 43.)

— Voda je u zemlji kano krv u tijelu. — (Poučne iskrice, str. 13.)

— Kao što zrno iztrune i oživjelo donosi ploda, tako će iztrulo tielo uzkrnuti na život. — (Poučne iskrice, str. 237.)

— Duša naša je duh, pa se kao takov, mora i hraniti duhovnom hranom. — (Čovik s Bogom, str. 51.)

— Nikad još nijednoga čovika nije zadovoljila pravda ljudska, pa je to znakom, da naša duša teži za pravdom božjom. — (Čovik s Bogom, str. 198.)

— U nami mora duh vladati. — (Bog s čoviekom, str. 163.)

Čovjek.

— Čovjek je skopčan sa svojim rodjajem sa zemljom, a po duši pokrštenoj s nebom. — (Vila, br. 15. god. 1876. str. 61.)

— Slavjan je živa slika prava čovjeka. — (Slavljan, str. 110.)

— Jer od kako je čovik pao, nikada ga Bog nije više na samu ostavio. — (Naputak, str. 54.)

— Ono, što je stvorila ruka čovječja, teži pod zemlju. — (Poučne iskrice, str. 107.)

— Ljudi obično gledaju na zemlju, pa zato ne vide onoga, što stoji višje. — (Poučne iskrice, str. 195.)

— Srića, što nije gospodarom naše sudbine čovik. (Čovik s Bogom, str. 90.)

— Čovjek samo umuje, nipošto pako istinu davati može. — (Bog s čoviekom, str. 177.)

— Svatko tko na nagradu čovječju ili zahvalnost računa prevaren je. — (Bog s čoviekom, str. 300)

— Što god bo čovjeku gradimo, to je upravo takovo, kao na piesku sagradjena kuća. — (Bog s čoviekom, str. 581.)

— Čime god vlada ruka čovječja, u tom će se uvijek najti manah. — (Bariša Kitković, str. 348)

Vjera.

— Vjera je vezana uz crkvu ko svietlost i vrućina uz sunce. — (Vila, br. 20. god. 1874. str. 78)

— Koj vas uzteže od vjerskih, taj će vas obustavit i od ljudskih dužnostih. — (Vila, br. 18. god. 1876. str. 71.)

— Riedko je naći nevierstvu ogreznula Slavena, jerbo je ono naravi njegovoj protivno. — (Slavjan, str. 95)

— Vjera nije svečana oprava, da se njom kitimo, već je svakdanja potreba. — (Odmetnik, str. 174)

— Evangjelje je vrilo svake ljudske prosvite. — (Naputak, str. 149)

— Vjera je na zemlji ko sunce na nebu. — (Poučne iskrice, str. 109)

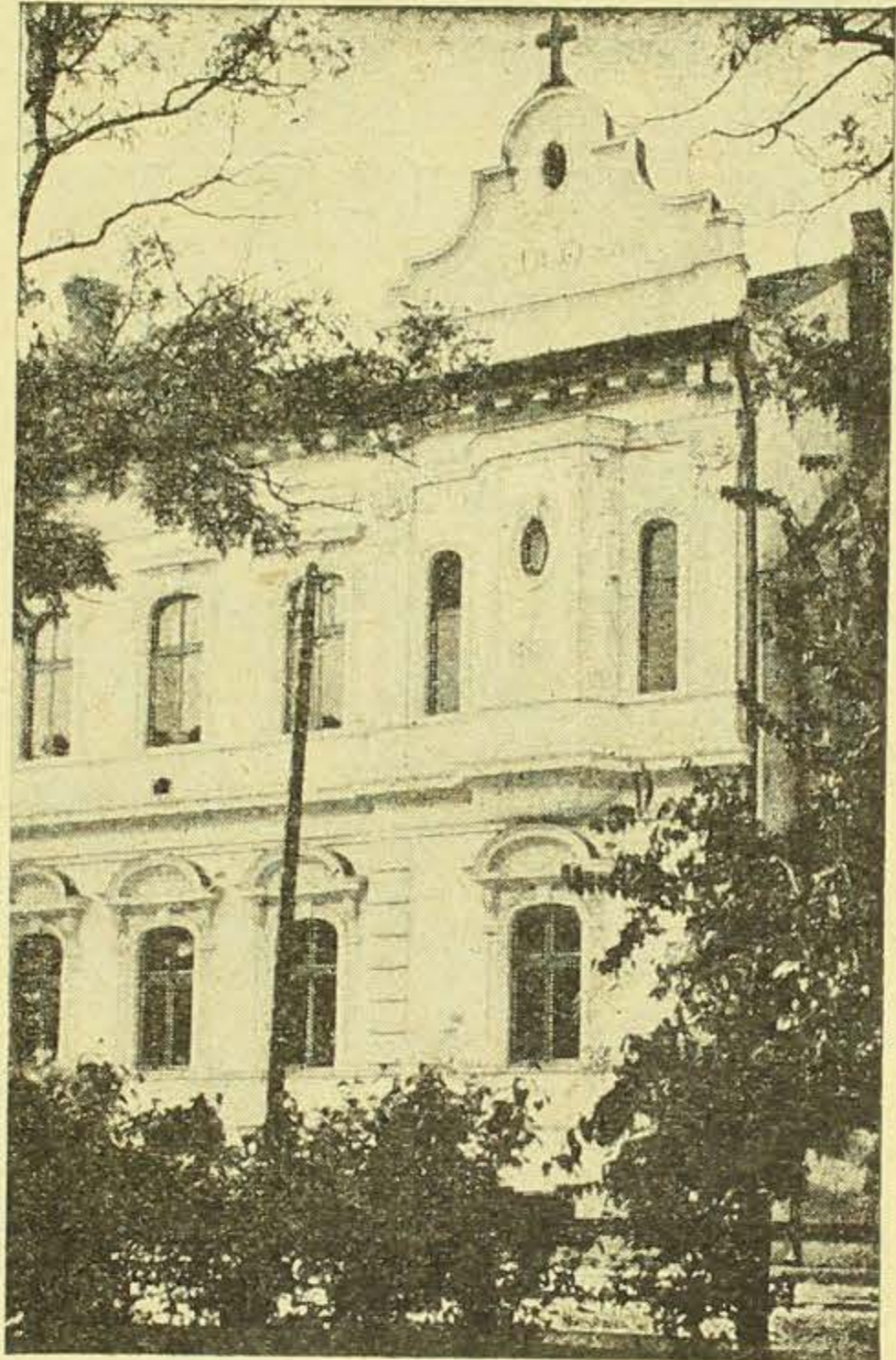
— Svega svita zlato i srebro nije moguće samo jednoga čovika viru izkupiti. — (Čovik s Bogom, str. 53.)

— Bez vire nema spasa ni duši ni tilu. — (Čovik s Bogom, str. 298.)

— Naša je vridnost tolika, kolika nam je vira. — (Čovik s Bogom, str. 540.)

— Brat brata će trpiti, ako je s njim u viri razdiljen, ali srdačno neće nikada, jedan drugoga susretati. — (Razprava, str. 173.)

— Život i sloboda kršćanstva zavijena stoji u jedinstvu i svaki koji se od te odiljuje, u grob polaže svoju virsku slobodu. — (Razprava, str. 179.)

Kapelica u biskupskom dvoru.

Prema propisima Crkve, svaki biskup mora imati u svom dvoru i kapelicu. Tom je propisu udovoljio i preuzv. g. L. Budanović, kad je dao dograditi svome dvoru još jedno krilo, gdje je smještena kapelica, koja je posvećena sv. Pavlu ap. zaštitniku bačke biskupije.

— Vjera se po čudorednosti kriepi, i ova iz one iztiče. — (Bog s čoviekom, str. 53.)

— Vjera počima u Boga, a u Bogu se i svršuje. — (Bog s čoviekom, str. 278.)

— Nevjera razdvoji i razstavi čovjeka od ljudi, koji istinu ljube. — (Bog s čoviekom, str. 325.)

— Neima nigdje velikodušnosti, izim u katoličkoj vieri. — (Bog s čoviekom, str. 560.)

— Samo se istinita vjera izdaje i prodaje. — (Bariša Kitković, str. 61.)

— Gdje umom ne vlada viera, tamo u srcu ne stanuje ljubav. — (Bariša Kitković, str. 360.)

Crkva i škola.

— Jedini je spas tila i duše po čovika i obitelj u crkvi i školi postavljen. — (Vila, br. 7. god. 1874. str. 27.)

— Onaj nema na nebu otca, komu nije na zemlji mati crkva. — (Vila, br. 9. god. 1875. str. 35.)

— Tko papu neima za otca, taj crkve neima za mater. — (Poučne iskrice, str. 112.)

— Iz Rima može samo duh slobode izići. — (Bog s čoviekom, str. 561.)

Prosvjeta i znanost.

— Znanost je u jedan isti čas rodjena s vjerom. — (Vila. br. 18. god. 1874. str. 70.)

— Pamet je za istinu, a srdce za osbiljnost stvorevno. — (Slavjan, str. 14.)

— Naukom se otvara srce k ljubavi, a pamet k znanosti. — (Odmetnik str. 16.)

— A tko ne misli, taj će malo liepa, dobra i prava razaznati. — (Poučne iskrice, str. 7—8.)

— Znanost je na zemlji ko mjesec na nebu. — (Poučne iskrice, str. 109.)

— Traži i išti vazda savjet u mudrom čovjeku. — (Bog s čoviekom, str. 146.)

— Gdje je znanost, tamo je i moć, a po moći se do ravnaja dolazi. — (Bog s čoviekom, str. 526.)

— Svietlost razkrči i najcrnje oblake. — (Posliednji Dizdarev, str. 178.)

— Razum i srce nerado gledaju, što je grdno, nepravo i nedobro. — (Bariša Kitković, str. 190.)

Istina i laž.

— Laž ne može biti liepa. — (Vila, br. 10. god. 1876. str. 39.)

— Istina ne može da bude dvolična, a kamoli stolična, već je jedna, te ista, svakog vika. — (Naputak str. 4.)

— Istina ima biti ogledalo kršćanskom životu. — (Poučne iskricе, str. 249.)

— Tko god stavlja tvrdnje na laž, taj baš i bez samosvisti o našoj propasti radi. — (Razprava, str. 173.)

— Samo je ono istina, koja je ciela, podpuna i neokrnjena. — (Bog s čoviekom, str. 177.)

— U pomanjkanju čuvstva istine, izprazna je i učestnost svietovna. — (Bog s čoviekom, str. 360.)

— Iz laži izlazi licumierstvo. — (Bog s čoviekom, str. 762.)

— Vrata se istine pred čoviekom odmah zatvore, čim od Boga odstupi. — (Posliednji Dizdarev, str. 251.)

— Teško shvaća čovjek istinu, jer ne opravlja svoje srce, da bude za ovu podobno. — (Bariša Kitković, str. 219.)

Pravda.

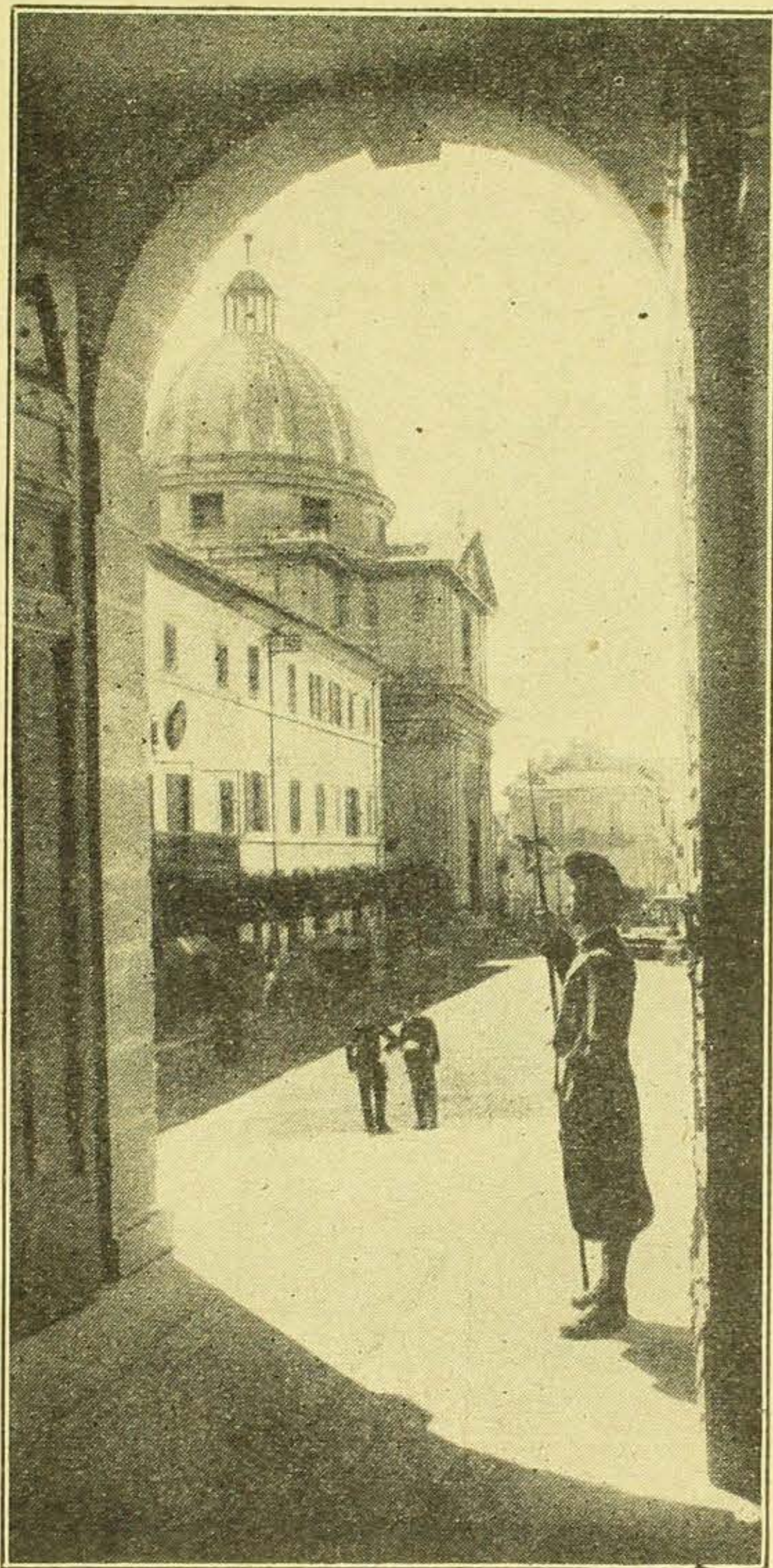
— Pravdu gladije i žedja čovik. — (Čovik s Bogom, str. 239.)

— Pravda je kao sunce, pa u nju griešnici gledati ne mogu. — (Bog s čoviekom, str. 253.)

— Pravda neima drugog branioca van Boga. — (Bog s čoviekom, str. 323.)

— Pravda je hranom srdca čovječjega. — (Bog s čoviekom, str. 602.)

— Ljudi, kojim' su djela nepravedna, ne traže svjetlost već tmine. — (Bariša Kitković, str. 29.)

Castel Gandolfo
ljetnikovac Sv. Oca Pape.

Dobro i zlo.

— Nije uvijek ono najplemenitije dobro, što se obćim mnienjem iztaknjiva. — (Odmetnik str. 119.)

— Narod nekoji put gazi vridna, a uzveličaje pravog lopova. — (Naputak, str. 249.)

— Bolje je započeti dobro ma i kasno, nego li u zlu i lieno-
sti il razsipnosti ostati do konca života. — (Poučne iskrice, str. 176.)

— Kukolj mora izginuti, a pšenica rasti. — (Bog s čovie-
kom, str. 528)

— Tko je dobar, taj o drugom zlo ne misli. — (Posliednji
Dizdarev, str. 270.)

Ljubav.

— Priezir ima poniznost, a mržnju ljubav da ukroti. — (Od-
metnik, str. 78.)

— Ta ljubav je, koja svojom milinom osladjiva gorčinu života.
— (Poučne iskrice, str. 5)

— Ljubav je majkom svih kriepostih. — (Bog s čovie-
kom, str. 274.)

— Ljubav je jača i od najvažnijih razlogah. — (Bariša Kit-
ković, str. 364)

Rad i štednja.

— Rad i štednja spori imetak, a linost i rasap potroši i ono
što su otcí stekli. — (Vila, br. 18. god. 1873. str. 70.)

— Bezposlenost je početak opačina, a lienčina je živi jastuk
djavla paklenoga. — (Slavjan str. 65.)

— Štedljivost i jednoga dana olakšaje teret danu drugomu.
— (Poučne iskrice, str. 176.)

— Rad nam je izvorom vesele zabave, a ujedno i načinom
nabavljanja zasluga. — (Čovik s Bogom, str. 774)

— Tko sjedi, taj ne naprieduje, a tko ne naprieduje, taj na-
zaduje. — (Bog s čoviekom, str. 527.)

— S divanom još nikomu nije vreteno nabreklo. (Bariša Kit-
ković, str. 82.)

Svijet.

— Sviet hvali ili kudi ono što vidi. — (Odmetnik, str. 73.)

— Gdi je samo kraljevstvo ljudsko, tamo je zlo po čovika. —
(Naputak, str. 192.)

— Nu sve je na tom svietu samo vriemenito. — (Bog s čovie-
kom, str. 305.)

— Sviet je zločest, pa i ono što je najsvietlije, ukalja. — (Ba-
riša Kitković, str. 318.)

Razni poroci.

— Osveta već je u sebi grišna, čovieka u oči ljudstva poni-
zuje. — (Vila, br. 13. god. 1873. str. 50)

— Psovka je sigurni biljeg manjkanja obraženosti. — (Vila,
br. 5. god. 1375. str. 18)

— Oni ljudi laskaju drugomu, koji o laskanju jedino žive. —
(Odmetnik, str. 102.)

— Srčba ne poznaje ni Boga ni čovika. — (Čovik s Bogom, str. 228.)

— Svaka osveta jeste vriedjanje gospodstva ložjega. — (Bog s čovikom, str. 292)

— Ljutitost ne priznaje svoju krivnju, niti što dolra nauči. — (Bog s čovikom, str. 724)

— Srčba ne poznaje razloga. — (Bog s čovikom, str. 734)

Život i smrt.

— Našega života vrelo ne može se nalaziti u drugom već samo u nami. — (Vila, br. 7. god. 1876. str. 25.)

— Tko se pripravlja na blaženu smrt, imati će i blaženi život. — (Slavjan, str. 119)

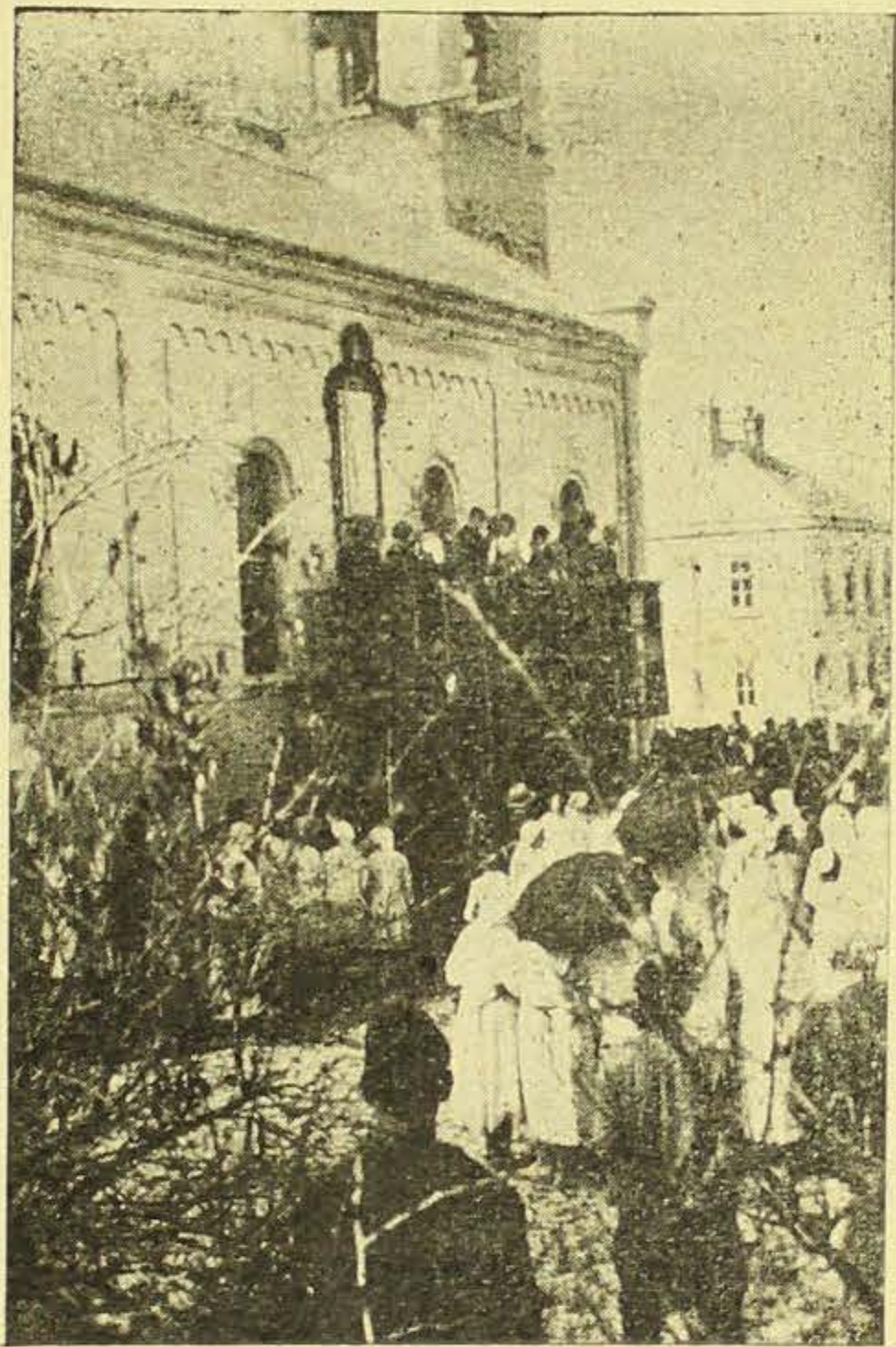
— Počam od kolivke svakim časom se k smrti približavamo. — (Čovik s Bogom, strana 553.)

— Oj smrti, al' je gorka i uspomena tvoja! — (Čovik s Bogom, str. 554.)

— Na križu je za života milosrdje, a poslie smrti biti će pravda. — (Bog s čovikom, str. 606.)

*

Poslušaj dragi rode mudre savjete našega velikoga biskupa Ivana Antunovića. Iznio sam ih ovdje samo nekoliko, a ima ih vrlo mnogo, što ih je napisao u svojim djelima. On nas je na svakom koraku učio i savjetoval, kao dobar i revan svećenik, kao iskreni i vatreni rodoljub, kao odlučni pokornik jedinstva i ujedinjenja svih južnih Slavena. On se svaki dan molio Bogu Svevišnjemu, da ujedini razdvojeno stado i da se svi raskolnici i krivovjerci vrate u krilo svete majke crkve, pa da se ispune rieči sv. Pisma: da bude jedno stado i jedan pastir. U toj svetoj želji je živio i u toj nadi je predao svoju veliku slavensku i kršćansku dušu Bogu. Stvoritelju svome. Daj Bože, da tako bude!

Sa prvog pohoda Bunjevaca u staru postojbinu. — Postavljanje spomenploče na crkvu u Blagaju.

Anonimno:

Pjesniku „Iz samoće“

Na grobu.

Spustila je mlada vrba
Žalovito tanke grane,
Ko da pjesmu šapće nježno:
„Jorgovane, jorgovane . . . .“

Na grančici stoji slavuj
Bolne neke pjesme vije,
Drobne suze iz očiju
Na spuštene grane lije.

Ispod križa drhće ruža
Uvela je i bez čara,
Gine jedna, jerbo nema
Njena mila gospodara . . .

A na grobu orošena
I zelena bujna trava
Šapće tiho putnicima:
„Tude, braćo, pjesnik spava!“

Mrtav leži . . .

Mrtav leži pjesnik suza
I crna ga zemlja krije.
Nema više Miroljuba
Da nam sitne pjesme vije.

Da opjeva naše rane
Što nas tako bolno peku,
Da obriše naše suze
Što nam i sad često teku.

Miroljuba nema više,
Al ostaše pjesme male,
Što su s njegva žarka srca
Kano ruže propupale.

Ostaše nam pjesme mile
Ovjenčane teškom tugom,
Te nas uče snosit jade
Na života putu dugom.

Sitne pjesme iz „Samoće“
Ispletene nekom sjetom,
Uče da se ne gubimo
Za prolaznim ovim svijetom.

Potiču nas s puno žara
Da brat ljubi svoga brata,
Jerbo sloga treba da je
U sjevernih tu Hrvata.

Nema više Miroljuba
U žalobne ove dane,
Al ostaše pjesme male
Da nas ljube, da nas brane.

Autogramno :

Naša groblja.

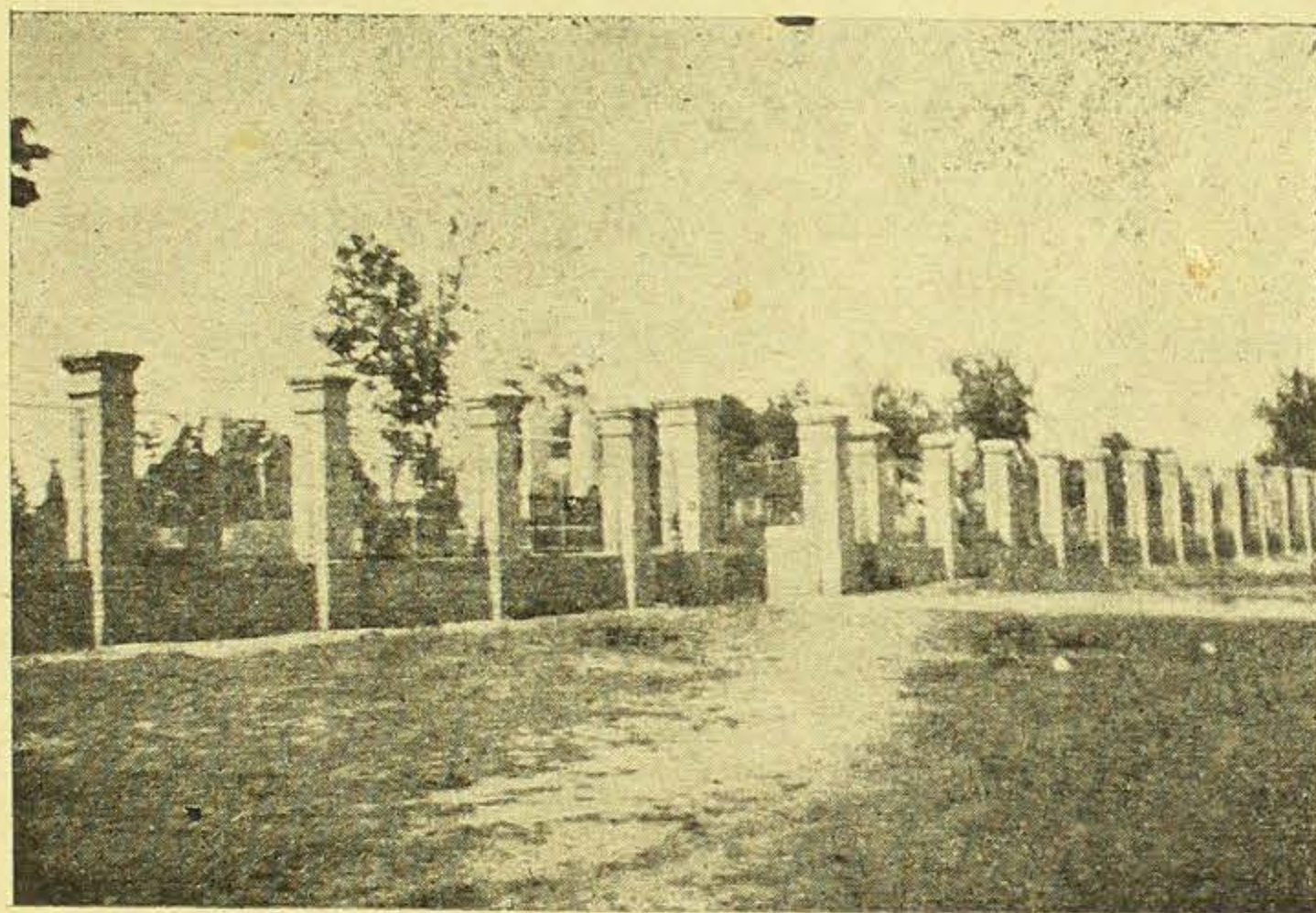
Na veliko cijene, cjelivaju i štiju kršćani sveti grob našega Spasitelja Gospodina Isusa Krista; hodočasnici pobožno pohađaju grob Bl. Dj. Marije, ma da je u tom grobu kratko počivalo njezino sveto tijelo.

Hodočaste vjernici i do grobova Božjih ugodnika; velike procesije dolaze sv. Jakovu u Kompostelu u Španjolskoj i svetom Antunu u Padovi a kako ganuto ulazimo u podzemne prostorije, u katakombe, u Rimu.

Kršćanima su groblja bila vazda sveta, prve crkve su se gradile usred groblja, a poslije su se vjernici sahranjivali u crkve pokraj kostiju mučenika, pod crkvu i oko crkve. Zato je groblje bila svetiinja kao i crkva

Želja je bila uvijek kršćana, da se pokapaju u blizini svojih rođaka i to odvojeno od bezbožaca i inovjera. Pa su tako postala prva kršćanska pa zatim posebna vjerska groblja.

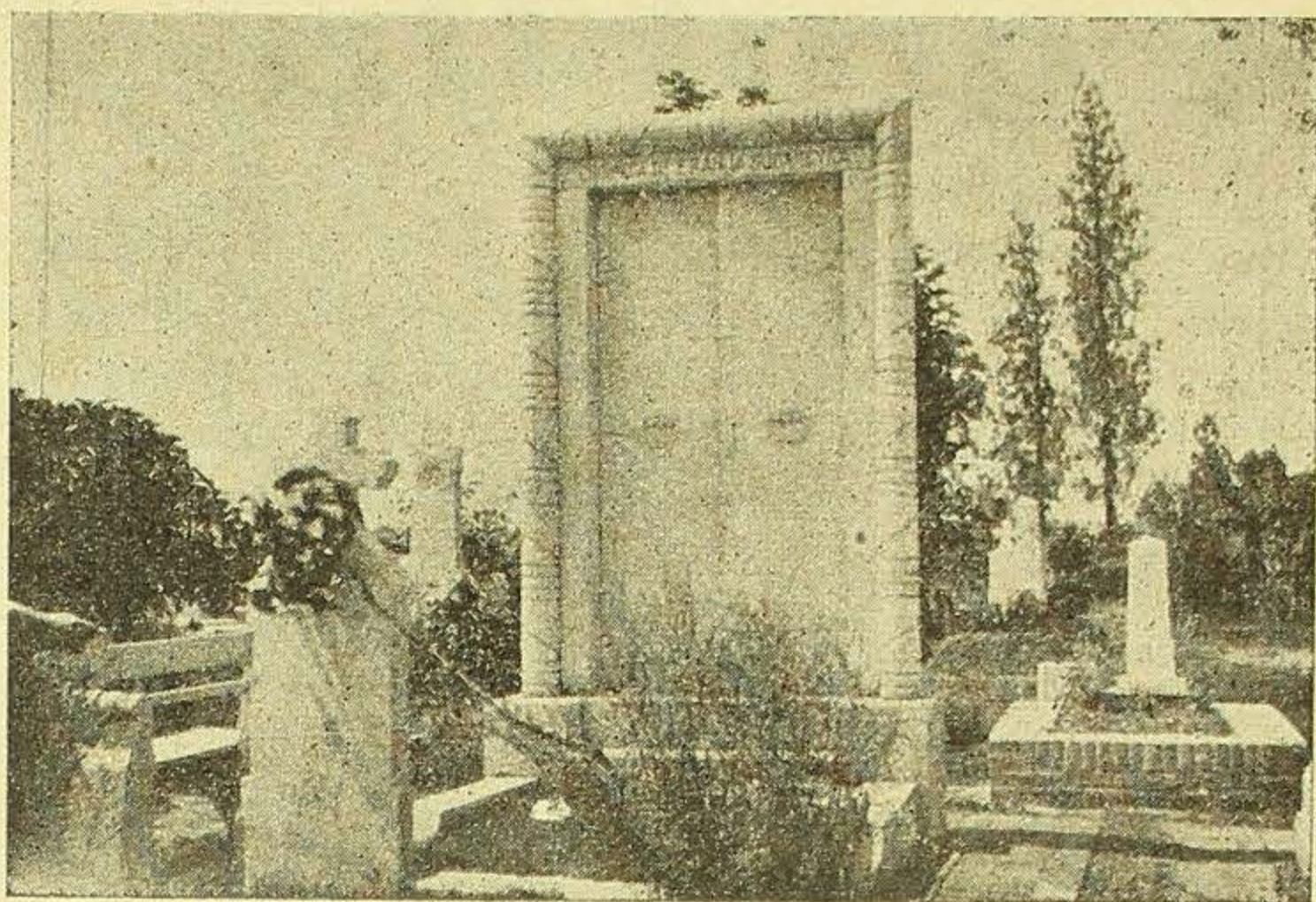
Muhamedanac proliće i svoju krv, da obrani svoja groblja i Jevreji se svugdje na obaško sahranjivaju tako i pravoslavci. A otkako se uvukao u kršćane katolike nemar, postala su im i groblja pusta bez vjerskog značenja, gdje se od više vremena sahranjivaju u njihova groblja i kalvini i drugi inovjerci, bezvjerci i javni grešnici, ni ne poštuju se groblja. Prave kršćanske općine brane svoja sveta mjesta, ne bi trpile da im se inovjerci ili javni grešnici šepire u groblju, niti dopuštaju da se s njima u red ukapaju.

Nova ograda na sub. „Bajskom“ groblju, podignuta od pogrebnog poduzeća „Funero“.

Tako su postala zajednička groblja i ostala su ne posvećena pa se dobri gorljivi vjernici evo sahranjivaju u neposvećenu pogansku zemlju.

Na ovo je pripazila svaka kršćanska općina i varoš, da su joj groblja u redu, da se sveti mir među raznim vjerama ne pomuti, i dala je svaka općina vjersko groblje. A to je i pravedno i lijepo, da oni, koji su jednako vjerovali, po jednoj vjeri se ufali

Grob dr. Franje Sudarevića.

spasiti, po čijem obredu se sahranili, počivaju u svetom miru i u blaženoj nadi uskrsnuća i doviđenja.

To tako nalazimo sređeno i u posljednjem selu, samo u Subotici se katolici sahranjivaju u pogansku zemlju, jer se subotička groblja ne mogu da blagoslove, pošto se u red zajedno sahranjivaju i protestanti i

grešnici. Jevreji imaju svoje groblje, tako i pravoslavci, a i Turci i to u Subotici, a kršćani u kršćanskoj Subotici, sahranjivaju se u neposvećenu zemlju. Posvećeno groblje su samo grobnice u bajskom groblju. A zašto? Jer kršćani Bunjevci ne poštuju svoju svetu vjeru, pa trpe da im u najsvetije mjesto, kao što je groblje, ulaze oni, koji su otpali u životu od vjere al poslije smrti bi radi bili da se sa kršćanima ukapaju, ma bilo u neposvećenu zemlju.

Topla pjesma.

Vrbe su sklopile krošnje,
nebo se zvijezdama osu,
na vlati zrela žita
noć zrnca biserna prosu.

Tamo, kraljica bajki
sjela mi je u sjene.
Kod kuće se toplom molitvom
sad majka moja sjeća mene.

S. Bešlin.

Stipan

Tele je bilo sretnije.

Francuski napisao Pierre l' Ermite.

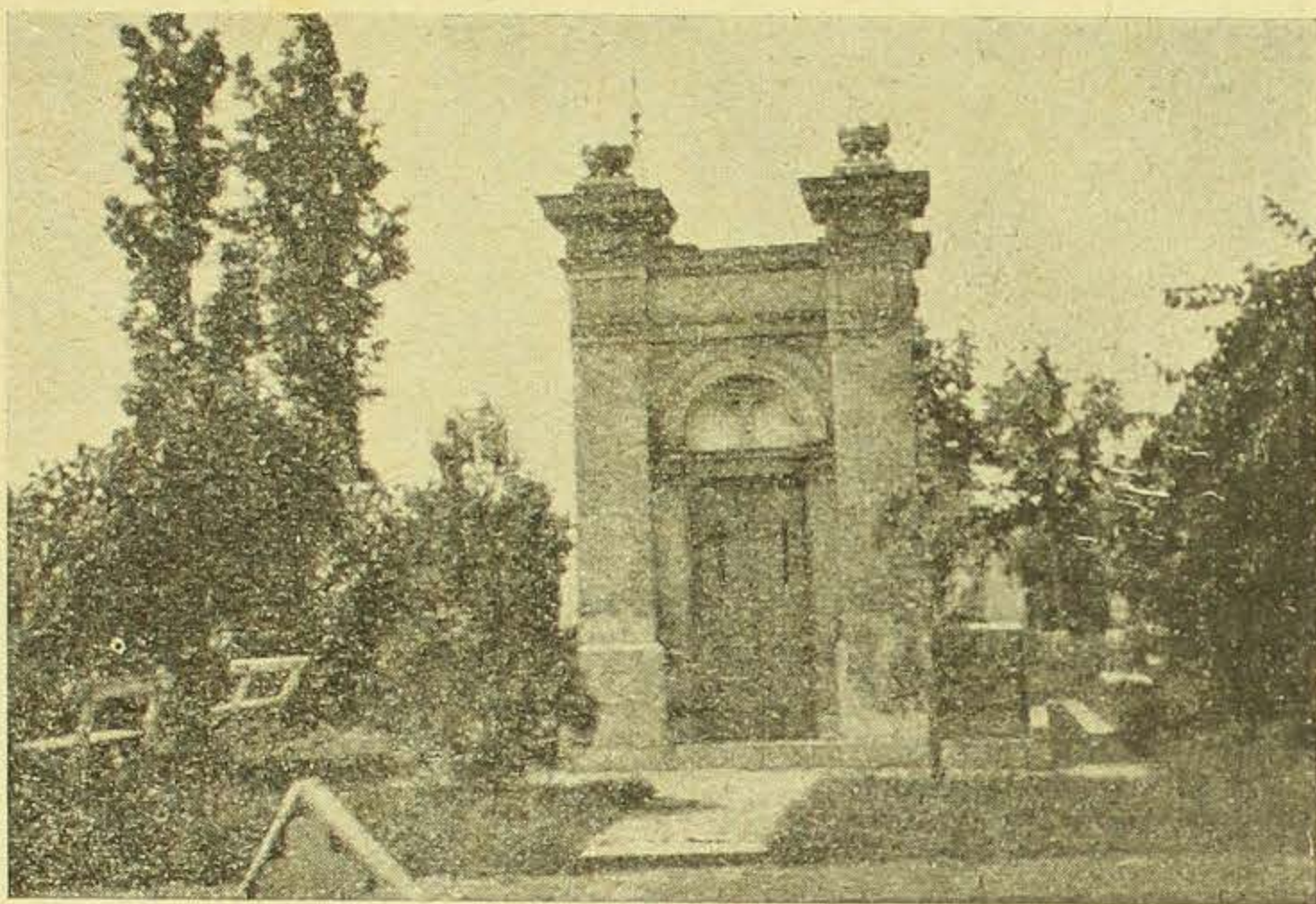
Gospodin načelnik je baš uzeo svoju kapu, da pođe na sjednicu vijeća, kad ga zovnu njegova žena.

— Slušaj, tele samo što je živo!

— Zaista?

— Dođi samo, da vidiš!

Muž i žena predoše dvorište i uđu u štalu. Zaista žalosno. Tele je bolno stenjalo, prevrćući očima, i na kostrušenih dlaka, ležeći pokraj svoje majke, koja ga je lizala i njuškala. Čovjek zatrese glavom.

Grobnica obitelji Marka Dulić.

— Zaista!

I stiskajući svoju kapu nadoda:

— 250 franaka dobitka i štete.

— Da pozovem veterinara, zapita žena.

— Ne vrijedi. Već za jedan sat će crknuti.

Gospodin načelnik se požuri, jer je baš danas imao raspravu, da se prenese groblje. Važna sjednica razumje se, jer se radi o kupnji jednoga zemljišta za 80.000 franaka, koje se nalazi dva kilometra od sela. To je bila jedina stvar na dnevnom redu. Načelnik je stigao, stisnuo ruku nekojima i odmah otvorio sjednicu, pošto je prvo protumačio u čemu se sastoji stvar:

„Naše selo ima već jedno groblje, kojega stanovnici vrlo štuju. Ali groblje u sred sela oko crkve je već zastarjela stvar, koja se protivi najopćenitijim zakonima higijene i modernom vremenu. Pred našim vratima skoro sahranjuju se mrtvaci zaraženi najrazličitijim

bolestima. Zemlja se napuni najrazličitijih bakcila i tako se sav svijet zaražuje. Dakle, valja što prije ukloniti groblje iz mjesta gdje ljudi stanuju; to je hitno pitanje, za svakog, tko ima zdrav razum. A jedna nam se prilika pružila: prodaje se jedna lijepa livada jednog mog ličnog prijatelja u mjestu: „la Baguandière“. Cijena 80.000 franaka. Što o tom misli Savjet? Ja mislim, da je to jedina prilika, koju ne bi trebalo propustiti . . .“

Načelnik je ovo tako izgovorio, kao da je negdje na pamet naučio. Kada je svršio, pogleda savjetnike. Učitelj je razmišljao, prevrćući rukama, ona tri gazde ne rekoše ništa, a četiri seljaka su se povelili za gazdama, ona dva penzionira su se glasno razgovarala: Jasno! bez dvojbe! . . . činilo se da je stvar gotova.

— Dakle prima se? zaključi načelnik Mir. Usred te tišine podiže se neki isluženi vojnik, koji je imao tamo na kraj sela prilično lijepu kućicu. Svi se okrenuše k govorniku. Šta će biti? Ovaj počinje polako.

— . . . 80.000 franaka . . . to je 80.000 franaka . . . Mi već i onako skupo plaćamo učitelja i učiteljicu, koji odvrćaju našu djecu od zemljoradnje i upućuju ih u činovnike po gradovima. Držim, da nas ništa ne sili na ove nove troškove uz mnoge druge, koji nas teško tište

— Al higijena, gospodine! razmaše se načelnik, što vi mislite o higijeni.

— Vaš higijenski razlog tu ništa ne vrijedi. Eto Pariz je najzdraviji grad na svijetu, iako se u njemu nalaze tolika groblja, u koja se svakog dana ukapaju novi mrtvaci. A u našem rijetkom i zračnom selu umire troje ili četvero preko godine. Što to škodi narodnom zdravlju? Manje nego ništa! A onda, kad bi smo odvukli naše mile mrtve na dva kilometra izgledalo bi, kao da ih se želimo silom oprostiti. Ovdje mrtvi nisu nikad zaboravljeni. Mi ih uvijek obilazimo, kad idemo na misu. Povedemo našu djecu i unučadi, pa im pripovijedamo o starima, koji sagradiše naše kuće itd. Sve bi vi ovo, kako mi se čini, htjeli izbaciti iz duše našega mladog naraštaja. Uvjeravam vas, gospodine načelniče, da je to vrlo gnusno, kada se u ovom traži izlika, da se naši preminuli otpreme daleko u polje. Zar vi nikad niste ljubili svoju majku? Osim ako vi ne slušate na tajne zapovjedi framazonskih Loža, protivu kojih ja najodlučnije protestiram u ime moga sela, moga rodoljublja i moje vjere.

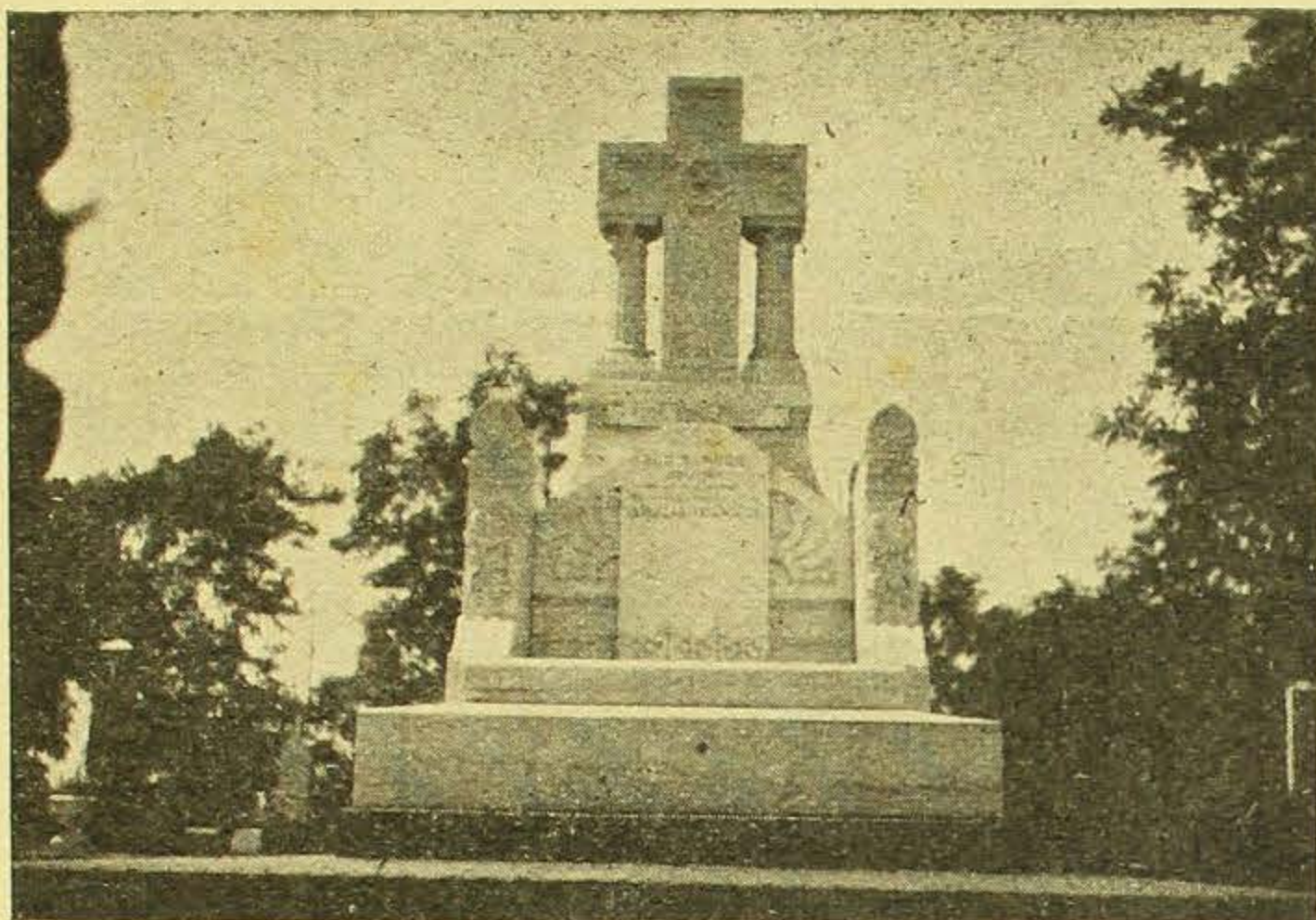
Načelnik se grubo dignuo. Namrštenim licem nasloni se širokim i raširenim prstima svojih ruku na stol. Vidjelo se, da je bijesan.

— Sve su to gluposti, moj gospodine. Higijena naprotiv, to je higijena. Ona ništa ne gleda na slavne mrtvace. Mrtvi, i ako su mrtvi, nemaju pravo, da truju žive. Ja znam, što mi je rekao liječnik, a isto i apotekar. To je iz njihovog područja. Jeste li vi liječnik? Jeste li apotekar? Jeste li bar veterinar? . . . Onda šutite.

U ostalom glasaće se . . . Jeste li zato, gospodo, da se u ime higijene prenese groblje u mjesto „la Baguandière“, i da se konačno zatvori staro? Načelnik pogleda sve savjetnike, kao da gleda, je li ga slušaju. Polako su se ruke dizale.

Da se prenese groblje: 11 glasova.

Protiv: 1 glas, samo govornikov. On je dakle pobjeđen. „Sveta“ prava higijene su pobijedila. Načelnik skače od veselja: ali ipak mu se žuri, jer ga njegovo tele zabrinjuje. Brzo ispije čašicu vina s vjernim savjetnicima u čast pobjede. Sutra će Loža siguno biti zadovoljna. Zatim požuri kući.

Grob dr Age Mamužića.

Žena ga je čekala na pragu.

— No što je? doviknu joj on izdaleka.

— Gotovo je . . . crklo je.

— Znao sam ja.

— Naduhao se već kao vika.

— Da vidim.

Oboje su gledali ukočenu lješini teleta. Krava je žalosno mukala. Gospodin načelnik je klimao glavom.

— Nesreća je nesreća! A mogao sam ga lijepo roditi prošle nedjelje gostioničaru.

— Misliš, da bi se dalo nešto učiniti? zapita žena. Barem kožu?

— Mani! Nego idem ga zakopati, jer bi moglo postati zaraznim.

I gospodin načelnik zasuče rukave, uzme svoj budak i lopatu. I tamo u vrtiću između kuće i đubreta iskopa jednu običnu jamu i zakopa svoje bijedno tele. Za mrtvaca higijena mu više ne smeta.

Preveo I. B.

U VELIKO JUTRO

I.

Jutro u selu. Istok se rumeni.
Ustao narod po dvorištu vrvi,
Domaćin konje upregao prvi,
Za njime trči sinčić mu maleni.

Obijesni konji podizаше glave,
Čeljad u kola posjela po sijenu;
Svježina prija. U poljane krenu
Da danas opet radom ih pozdrave . . .

Poljane zlatne. Klasje se povija,
A oni kroče pobožno u redu,
I vidim kako vije vlas sijedu
Očevu vjetar i kako opija

Dušu mu zanos i radost ga nosi
Putima snova. Kada obzor planu
On prvi stane i kosom zama'nu,
A bistra suza oko mu orosi . . .

U travi budi pospano se ptiče,
Pa pupka grana, dan otvara oči,
Sitan se biser sa otkosa toči,
Pa pjeva — „Zdravo, marljivi radniče!“

On sluša pjesmu i sve mu se čini,
Da ga zbor prati nadzemaljskih bića,
Da sada ide put slavnog otkrića . . .

II.

I što više znoj zaljeva bore,
Ko svetac velik na putu stvaranja
Svu brigu svoju on zemlji poklanja,
Jer voli kad mu njena djeca zbore.

Pa kada umor obuze mu žile,
Te na snop kosom u rukama sjede
Klasje i travka tepaju mu — Djede!
I dobre nade obuzmu ga mile . . .

Sja sunce. Kose blješte se. Zbor žena
Lagano kroči i rukama maše,
Grud im je pjesmom rada zadojena
Što opet žetvu dopru dočekaše.

Šumori lišće u zelenoj travi,
Diže se peon vitih izdanaka
Nebo se kao vedro oko plavi
A duša tinja u molitvi svaka . . .

Meni se čini da u dugom redu
Prašni u licu, a znojni po čelu,
Seljaci novoj budućnosti gredu,

Da novi život igra im u tijelu,
Da temelj gordi njima ruka gradi,
Da jedan narod ne gine od gladi!

Ante A. Jakšić.

IZBOR SEOSKOG PANDURA.

Š velikom nestrpljivosti očekivali smo sjednicu, na kojoj se imalo riješiti pitanje, tko će postati seoski pandur. Svega je stiglo oko pet stotina molbi, ili ako ćemo govoriti jezikom učenjaka, oko pet stotina trideset i jedna. Od onih, koji su se natjecali za mjesto pandura, polovica je svršila pravnički fakultet, neka stotina molbi pripadalo je apsolventima filozofije, a četrdeset i devet molbi pripadalo je nezaposlenima raznih preparandija. Nekoliko natjecatelja svršili su trgovačku akademiju. I, napokon, tri su molbe bile od osoba, koje je dobro poznavao knez, jer su bile iz našeg sela. To su bili — Fran Kačirek — govedar, Jan Korenarh — koji je živio na kraju sela, te crkveni zvonar i sakristan Podloh.

Iz cijele gomile reflektanata bila su izabrana baš ta trojica kandidata, koji su živjeli u našem selu. Ostale molbe prodali smo sitničaru Krausu kao stari papir. On nam je za to dao pet boca vina, i od toga vremena zamata on robu u taj papir. Događa se, da u molbu, koja svršava riječima: — Obećavam da ću opravdati vaše povjerenje —, bude zamotavan smrdljivi sir, koji se kupuje prije polaska u pivnicu, jer u tom siru ima toliko bibera, da pivo mnogo bolje prija. Naš knez ima svoju vlastitu pivnicu. U toj pivnici sabrali smo se, kao i obično, na sjednicu općinskog vijeća. Uopće, tu se održavaju sve javne skupštine. Svaki od kandidata naručio je bure piva za nas. Prvi je naručio kandidat Kačirek, i kad smo mi to čuli, odmah smo zaključili, da ćemo bezuvjetno izabrati njega. Ali odmah nas je i drugim buretom počastio i Korenarh, a za njim i zvonar Podloh. Zavrtilo nam se u glavama, tako da nijesmo znali, što da radimo. Svaki od njih dao je jednaku količinu piva, obišao sve članove općinske uprave, pa smo i svakome od njih obećali, da ćemo ga izabrati za pandura. Zatim je zvonar Podloh zaklao za nas svinjče. Odmah za njim zaklala su i druga dvojica kandidata po jednu svinju. Sva su trojica nastojali da nam ugode, ali, na žalost, mjesto je bilo samo jedno.

Nijesmo znali, što da radimo. Nijedan od kandidata nije imao posebnih vrлина, pa je valjalo očekivati, da će sjednica općinske uprave u ovom pitanju biti veoma burna. Cijeli smo dan mi članovi općinskog vijeća postili, da sa većim apetitom pristupimo „sautancu“ to više, jer se od pečenke širio ugodan miris po cijelom selu. Seoski se knez nalazio u vrlo teškome položaju. Išao je od jednog vijećnika do drugog i govorio:

— Poštenja mi, tako se dalje ne može. Ja ću poludjeti. Da je samo jedan od kandidata lopov, mi bismo ga odmah brisali iz spiska. Ostala bi dvojica, a jednome od njih lako bismo dokazali, da on ne vrijedi ni đavola. Ali kako su sva trojica jednaki lopovi, to je naš položaj težak. Prebaciti im ne možemo ništa: priredili su nam čast i naručili pivo. Ali svejedno oni su nitkovi i mi se nedamo podmititi.

Bio je među nama odbornicima neki Mahliček.

Bog bi znao, zbog čega on nije bio u dobrim odnosima s na-

šim knezom Balekom. Svagdje, gdje god je samo mogao, on je podmetao knezu nogu. Mahliček je otvoreno prijetio, da će na sjednici općinskog odbora dovesti kneza u nezgodan položaj.

Napokon smo se sastali u dvorani za sjednice, to jest, kako je već rečeno, u kneževoj pivnici. Osim nas sjedjelo je tamo nekoliko naših komšija, kojima je bilo rečeno, da i oni mogu sudjelovati u gozbi, ali u kuhinji, jer će se u pivnici vršiti sam izbor seoskog pandura.

Najprije su donijeli svinjsku čorbu, zatim krvavice, pa djevenice s kupusom i krumpirom (krumpir i kupus dao je knez). Poslije toga dali su hladetinu od tri svinjske glave, zatim kobasicu sa salom, i napokon pečenu s knedlama (knedle je dao knez). Na kraju, ispivši prvo bure piva, pristupili smo debati. Prvi je uzeo riječ knez, koji je izjavio, da mu je žao, što su sva tri kandidata jednake vrijednosti, jednaki besposličari i jednake dangube, koji žele da čuvaju javni red i poredak, ali na žalost općinski odbor može da izabere samo jednoga od njih. Kandidati su: Korenarh, Kačirek i Podloh, i umoljavaju se ova trojica da ustanu, kad se o njima govori.

Poslije njega uzeo je riječ Mahliček. U svom govoru on se mnogo začudio, što knez nije počeo s drugog kraja. On nije kazao, da seoski pandur u prvom redu mora znati, što je to pravednost, i da pandur ni u kom slučaju ne smije dopustiti, da ga se vrijeđa. Eto, takav mora biti pravi pandur. Zatim obraćajući se svoj trojici kandidata, Mahliček, demagoški usklikne:

— Braćo morate znati, da nije lako dobiti to mjesto, koje molite. Vi morate biti energični i spremni na sve. Dapače, ako vas i sam knez uvrijedi u vašoj budućoj dužnosti, vi morate pokazati da se ne bojite nikoga, pa ni njega, jer ste vezani zakletvom. Evo, malo prije on je rekao za vas, da ste lopovi. Dokažite da ste dostojni da zauzmete svoju dužnost. Kačirek, pljusni kneza po njuški za tu uvredu!

Svi su zabezeknuto gledali Kačireka, koji je sjedio nepomično i glupavo se smješkao. Tada Mahliček ponovno uzviknu:

— Podloh! Udri kneza po njuški!

Opet tišina. Podloh je sjedio pokraj Kačireka i smješkao se još gluplje. Tada Mahliček usklikne i treći put:

— Korenarh! Ne boj se, mazni kneza po brnjokalici!

Korenarh pristupi knezu, koji je sve to promatrao u nedoumici, i — odjekne pljuska, da se knez stropoštao sa stolice.

Uz burni pljesak Mahliček reče:

— Komšije! Evo pravog čovjeka, koga možemo izabrati za pandura! Tko glasa za njega? Svih dvanaest članova općinskog odbora podigoše ruke u vis u znak pristanka.

— Korenarh, ti si izabran za seoskog pandura! — poviknu knez! — A sada sam ti ja pretpostavljeni i kao takav ti zapovijedam, da Mahličku zvizneš dva puta po gubici!

— Razumijem, gospodine načelniče! — reče Korenarh i opali Mahličku dva takva šamara, da su ga poslije morali polijevati vodom, da dođe k sebi.

Tako je eto Korenarh postao naš seoski pandur.

J. Hašek.

(iz „Hrvatske Stráže“.)

Anonimno :

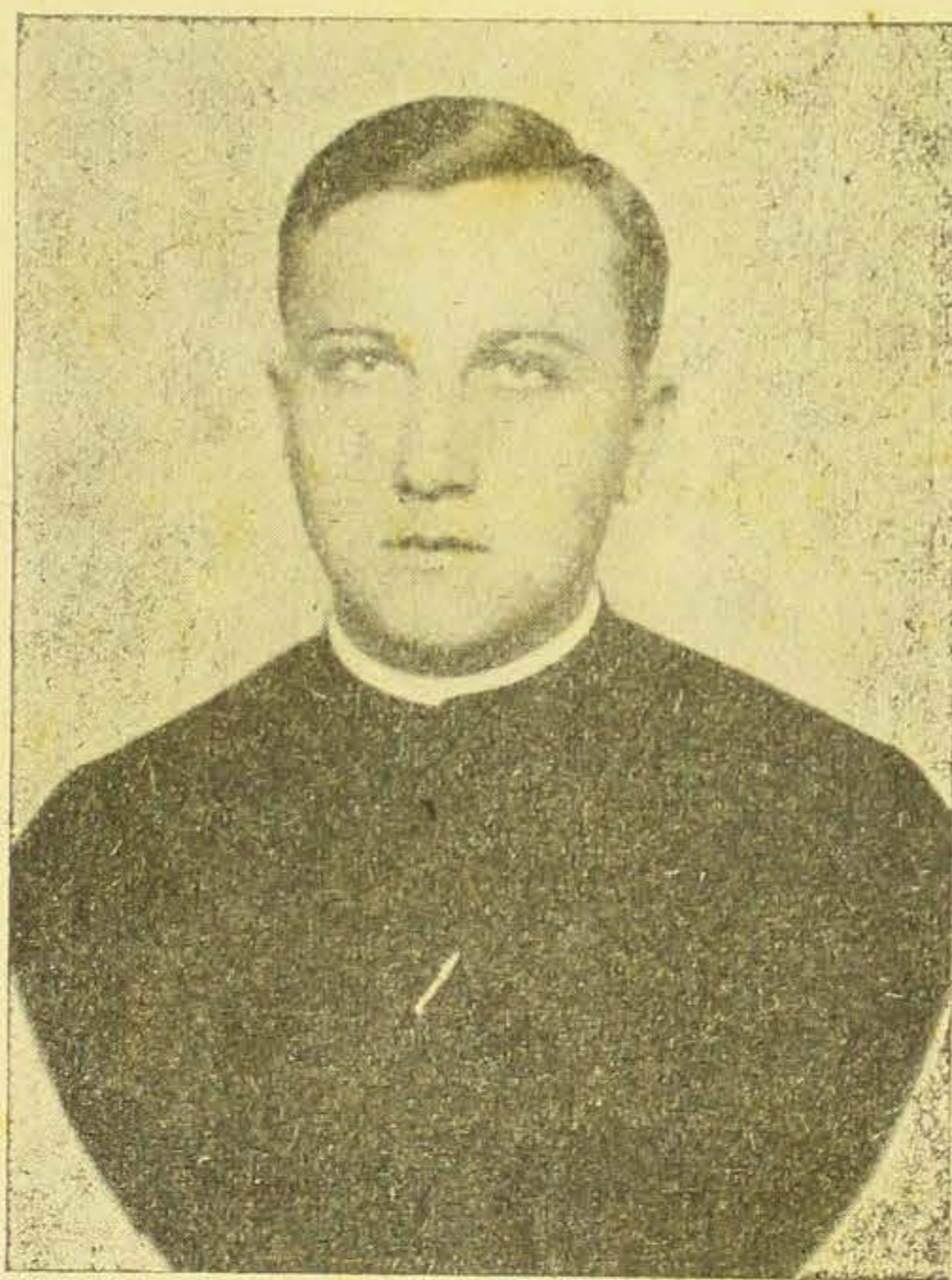
U znaku napretka.

Riječ napredak nešto čudno zvuči u današnje vrijeme i kao da ima veću privlačivost nego prije. Govoriti ili pisati o napretku danas, kada smo svi naviknuti računati samo s nazadovanjem i kada se svaki bori za dojakošnje svoje položaje znači obratiti na se pažnju publike. Čudno je doduše govoriti o tome, ali činjenice treba zabilježiti.

Godine 1934. doživjeli smo, što se u nas Bunjevaca i Šokaca ne događa baš često — možda se još nije ni dogodilo! Ne događa se često, a jer je rijetkost moramo ju, kao dosada nešto jedinstveno, s veseljem zabilježiti, da ostane trajan spomen i sjajan primjer rada mladima, koji treba da ga nasljeđuju.

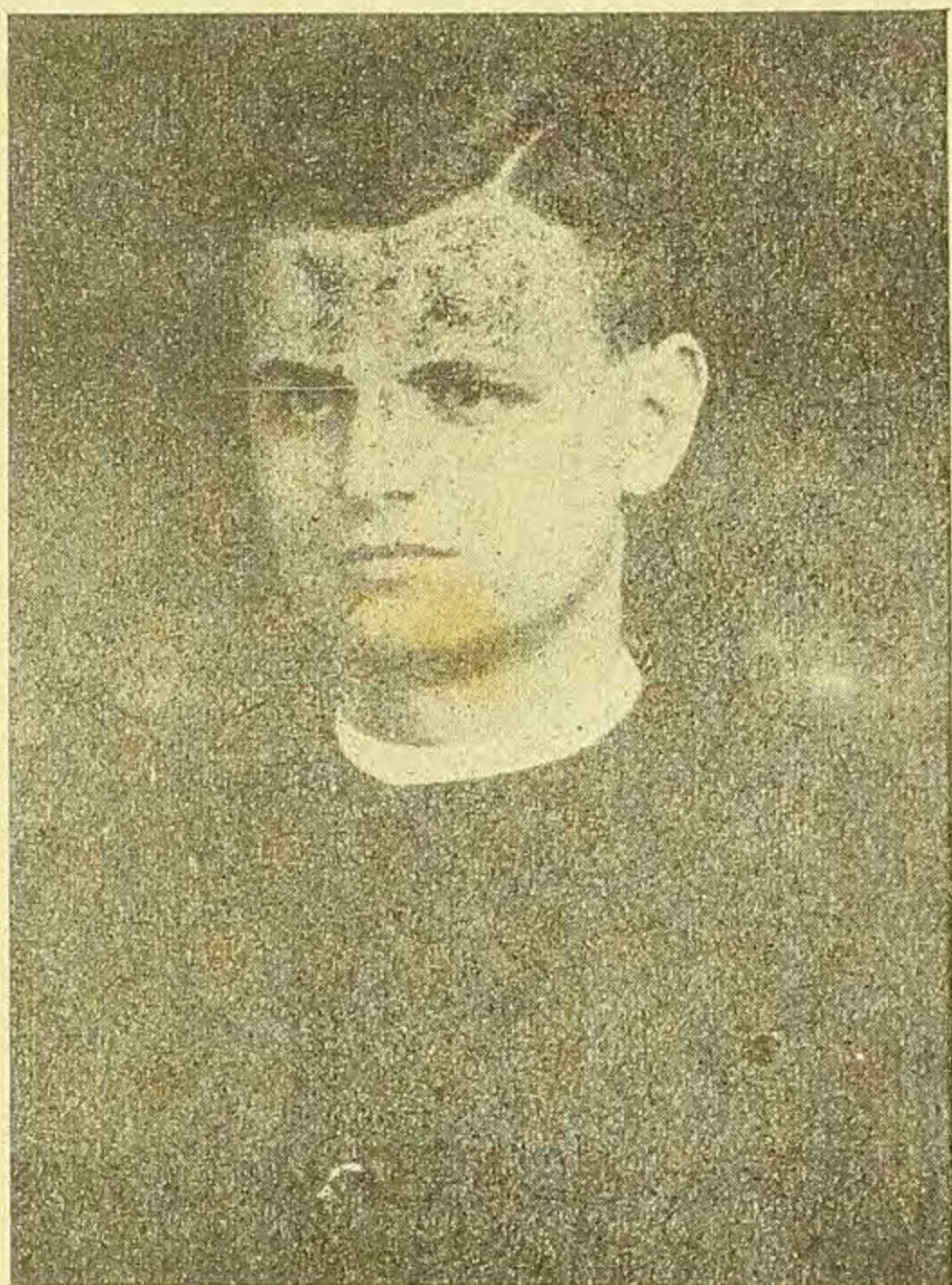
Rijetko se kada dosada moglo čuti, da je koji od naših sinova svršio svoje sveučilišne nauke. — Ove godine kao da se promijenilo na bolje i izgleda, da je u pogledu proizvodnje naše narodne inteligencije najplodnija baš 1934. — Osam naših sinova — koliko nam je poznato — dovršilo je sretno svoje nauke: Ivan Beneš mladomisnik, Ivan Kujundžić mladomisnik, Matija Poljaković pravnik, Josip Stantić pravnik, Andrija Stipić pravnik, Bela Tumbas mladomisnik, Franjo Vujković mladomisnik i Đuro Vukov pravnik.

Četvorica od njih posvetila se svećeničkom staležu, a druga četvorica pravu (odvjetnici). Kako vidimo odabrali su lijepe struke, u kojima se može — po našem mišljenju — najviše koristiti narodu.

Ivan Beneš mladomisnik.

Lijepe su i druge grane znanosti i korisne takođe, ali ove kao da ih nadilaze. Svećenik ima da vodi duše k Bogu, da poučava narod u sv. vjeri. A pravnik? Njegova je dužnost, da štiti i brani narodna prava, i prava pojedinaca od lakomih nasrtača i nametljivaca, koji uživaju dok sišu narodnu krv, a još više kad ga iscijedena poput limuna gurnu od sebe da ugine. — Evo nam mladosti naše, koja sad stupa preko praga života — borbenog života — kakav je danas čeka. Tu je da brani prava naroda i pojedinaca. Otvorenim očima i sigurnim korakom stupa u borbu, koju će morati voditi za se i za onaj narod, koji ih je odnjihao. Tu je da ga štiti i poučava.

Ivan Kujundžić mladomisnik.

Iz samih struka, koje su odabrali vidimo koliki je njihov polet (idealizam). — Idealni su bili kada su odabirali zvanja u kojem će — ako Bog da provesti cijeli svoj život, idealni su dovršili svoje sveučilišne nauke, idealni neka budu svega života kao u početku — da još idealniji.

No čisti idealisti slabo prolaze u životu, jer ih svijet ne razumije ili biva obratno; — grade kule u vazduhu.

Stoga uz Vaš mladenački zanos združite i stvarno gledanje na svijet i život promatrajte onakav kakav jest. Gledajte ga i proučavajte otvorenih očiju, da Vas događaji dana ne iznenađuju svakodnevno, da sve predvidite i ako znam da nećete moći spriječiti sve zlo što dolazi na nas niti otklonuti

koje je već tu. No, zato ne treba klonuti duhom, nego složno rame uz rame naprijed. Ne da li se ukloniti ili ublažiti; nasrtači će se malo zaustaviti kad vide pred sobom branu preko koje se ne prelazi pjevajući. Sloga i požrtvornost zadaju neprijatelju najveće jade. — Ne dajte se zavesti od kojekakvih spletkara, nego zrelo promislite prije nego odlučite kojim ćete putem udariti sa ovog životnog raskršća, da ne zalutate, da se ne izgubite i da Vas ne izgubi naš narod.

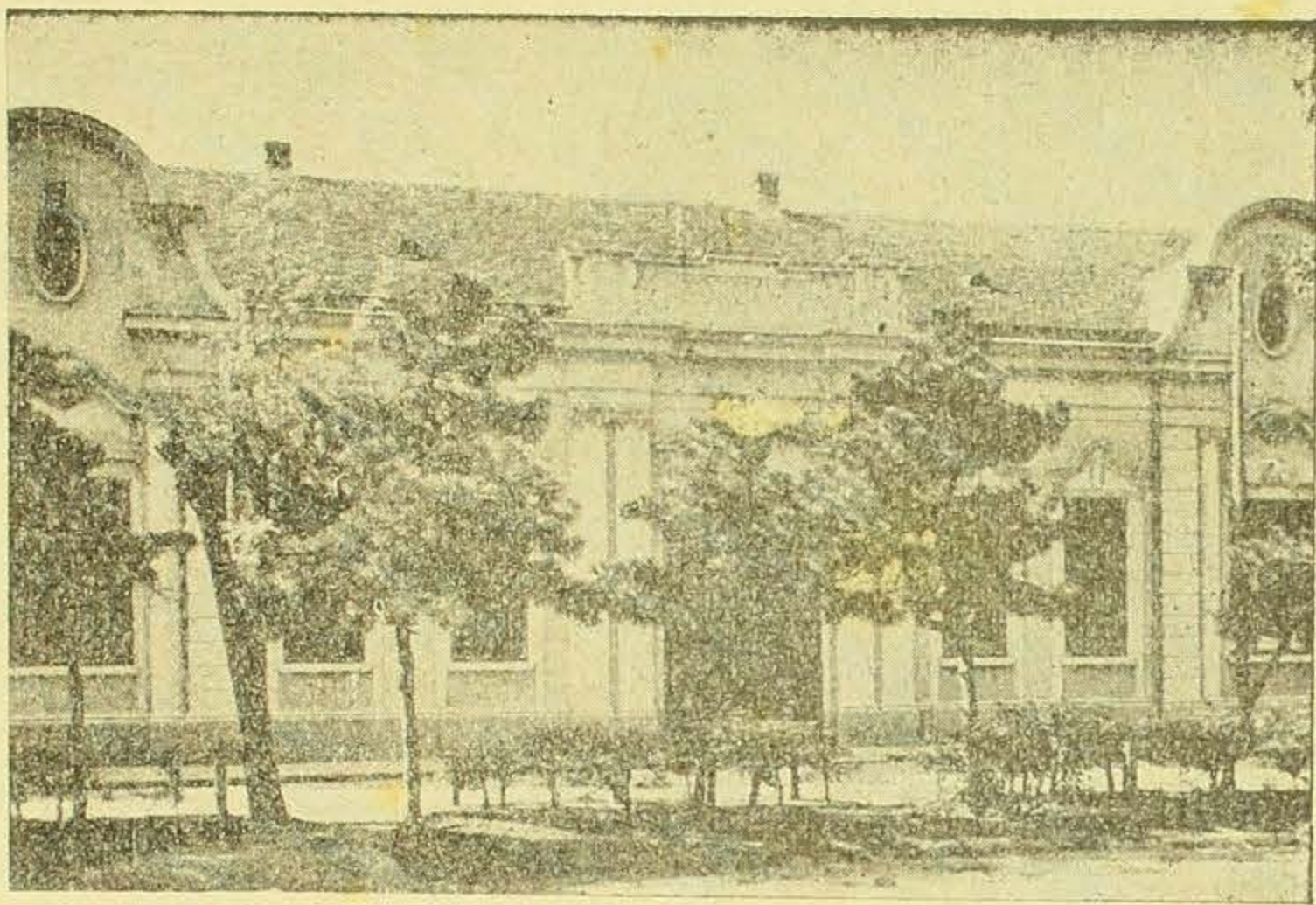
Dobro nam došli! Jedva smo vas dočekali, jer trebamo žarke ljubavi vaše, pomoći vaše. Živjeli!

JUBILEJ JEDNE NAŠE KULTURNE USTANOVE.

Nacionalno prosvjetna društva skoro ni u jednom narodu nisu igrala tako velike uloge kao kod bačkih, a napose subotičkih Bunjevaca. Neoprostivom krivnjom vlasti Bunjevci su bili kulturno mnogo slabiji od svojih susjednih naroda i prema tome skoro ničim nisu bili zaštićeni od tuđinskog utjecaja i nasilja. Njihov malen broj bivao je iz dana u dan sve manji i da se nije javilo nekoliko svjesnih i oduševljenih rodoljuba, propast bi bila sigurna.

Mučni, strpljivi, ali i uspješni rad našega preporoditelja biskupa Ivana Antunovića imao je veliki utjecaj na sve, osobito mlađe Bunjevce. Agilni učenici sije-
doga biskupa razvili su živu akciju oko di-
zanja narodne svijesti i kultu-
re. Njihov pro-
svjetni rad sa-
stojao se u iz-
davanju listova
i kalendara „Su-
botičke Danice“,
zatim u širenju
jeronimskih i
drugih dobrih
knjiga na našem
jeziku. Ali nji-
hovo zaslužno
djelovanje istom je onda bilo okrunjeno stotrukim plodom kada su u svim našim većim mjestima osnovana prosvjetna i nacionalno vjerska društva. U tim društvima su naši rodoljubi mogli sasvim otvoriti svoje žarko srce i tamo je njihov rad našao najplodnije tlo.

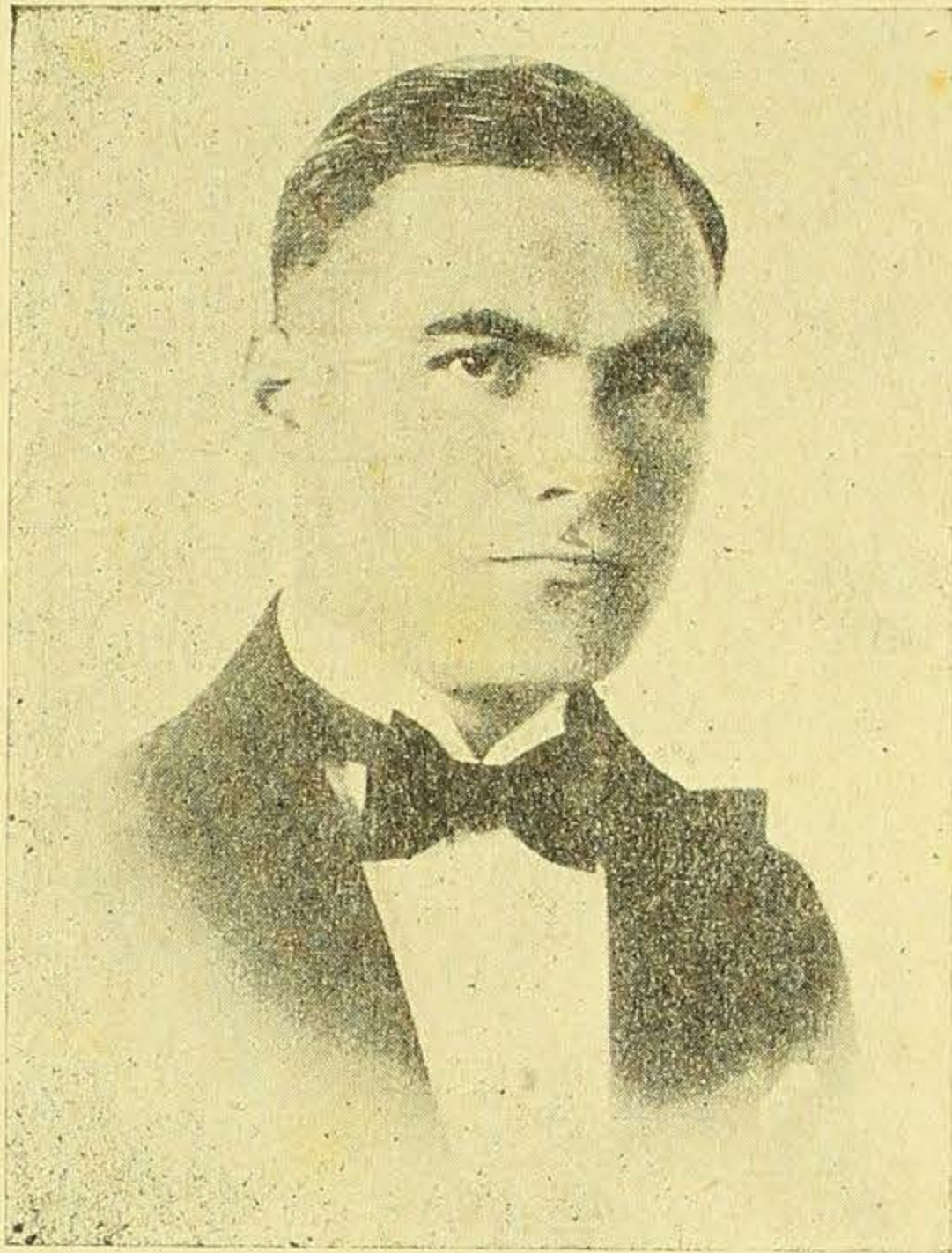
Katolički Dom u Subotici, gdje je smješten „Katolički Krug“.

Najstarije, ujedno i najzaslužnije bunjevačko društvo je bez sumnje naša „Pučka Kasina“. Odmah za njom stoji i po starini i po važnosti dobro poznati „Katolički Krug“ koji se potpunim pravom može smatrati bunjevačkom ustanovom, jer su u njemu Bunjevci stalno bili u većini, a poslije rata apsolutni gospodari. „Katolički Krug“ navršava ove godine četrdesetgodisnjicu svoga opstan-
ka stoga ćemo u našoj „Danici“ iznijeti njegovu povijest. Točne zapise o prvim godinama rada ovoga društva nemamo, jer su mađarski vojnici za vrijeme rata uništili svu arhivu.

Ljeti 1895. godine župnik subotičke crkve sv. Terezije pok. Maća Mamužić uputio je poziv na svoje vjernike u kojem im je razložio potrebu jednog društva na vjerskom temelju. Kako je naš narod u duši religiozan odziv je bio tako velik da se već 29. rujna

iste godine sastala osnivajuća skupština na kojoj je sam pokretač izabran za pretsjednika. I zborom i tvorom radio je pok. M. Mamužić oko procvata novoosnovanoga društva koje je dobilo ime „Katolički Krug“.

Potrebno je naglasiti da su u ovo društvo imali pristup ljudi svake narodnosti, ipak velika većina članova bila je sastavljena od Bunjevaca. U „Katolički Krug“ zalazili su skoro svi naši prvaci, pa nije čudo što se službeni i privatni saobraćaj vršio našim jezikom. Tek kada je obijesni mađarski šovinizam bio na vrhuncu svoga divljaštva sjednice i zapisnik morali su se voditi nama tuđim i većini članova nepristupačnim jezikom. Borba protiv toga na-

Josip Stantić pravnik.

silja vodila se žestoko sve dotle dok vlasti nisu uklonile iz društva najistaknutije rodoljube. U to vrijeme je i sam pop Pajo bio prisiljen napustiti „Katolički Krug“ da se nikad više ne povрати. Od-lazak pop Paje nije bio bez posljedica, jer su za njim pošli skoro svi naši viđeni-niji ljudi.

Za vrijeme svjetskoga rata društvo je palo u takvu krizu od koje se jedva moglo oporaviti. Dok su većinu člano-va pozvali na frontu, u društvene prostorije smješteni su vojnici koji su uništili ar-hivu i lijepu knjižnicu. Čla-novi koji su ostali kod kuće kroz čitave četiri godine nisu smjeli blizu tako omiljeloga „Krug“.

Kada su na bojnim po-ljanama topovi prestali sipati strahovitu vatru i time se završio bezdušni pokolj naroda, naši ljudi, ukoliko su ostali na životu, vratili su se svojim kućama da spase ono što se moglo spasiti. Ogrijani zra-kama zlatne slobode, koja se iza duge bure i pomrčine ukazala na čistom nebu, stari su članovi, „Katoličkog Kruga“ stali oko sebe okupljati nove snage da tako dadu društvu njegov pravi značaj i stari ugled. Njihov oduševljen rad oživio je sve oslabljene i klonule tako-vom snagom kao nikad prije. Prorijeđeni broj članova svakim se da-nom povećavao i time se sav organizam društva stalno jačao.

Kada je 4. siječnja 1920. godine za pretsjednika izabran pok. preč. g. Ilo Kujundžić društvo je još većom brzinom stalo napre-dovati. Članovi su bli sami Bunjevci. Kršćanski duh društva jasno

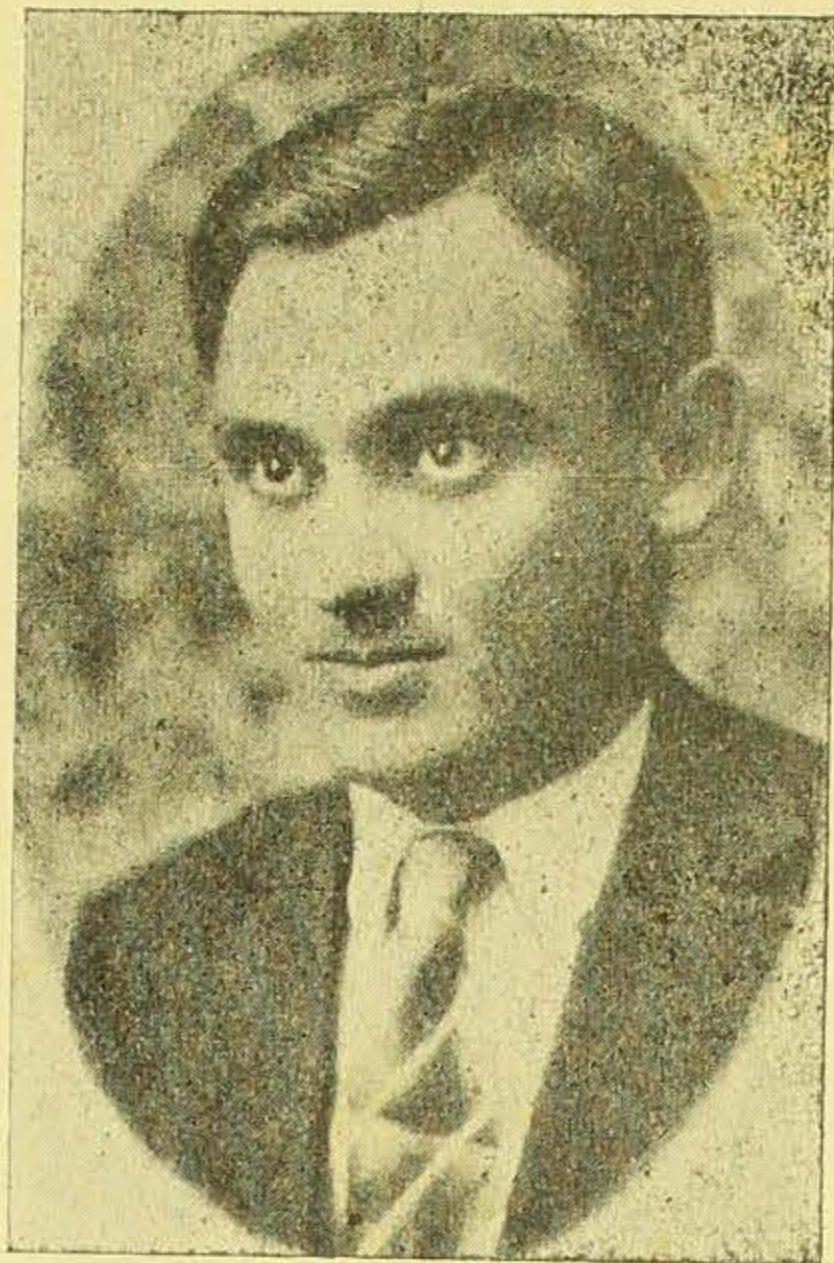
se odrazuje u tome što su članovi jednoglasno odlučili da će sa svim bunjevačkim društvima zamoliti vladu da zabrani psovanje imena Božjega.

Pošto su 28. siječnja 1923. pravila preudešena novim prilika- ma vrhovni pokrovitelj „Katoličkog Kruga“ postao je subotički natpastir preuzvišeni gospodin Lajčo Budanović. Članovi su pošli da se poklone novom Pokrovitelju i da se preporuče Njegovoj zaštiti. Dvije godine kasnije ministarstvo je odobrilo pravila društva, i time do- pustilo slobodno djelovanje među narodom.

Godine 1929. društvo je izgu- bilo svoga neumornoga pretsjednika Ili Kujundžića, a za njegovoga na- sljednika izabran je presvijetli gosp. Blaško Rajić. „Katolički Krug“ će se po svoj prilici ove godine odužiti svome dugogodišnjem pretsjedniku pok. Ili Kujundžiću. U velikoj dvo- rani doma otkriće se jedna krasna spomen-ploča u znak zahvalnosti i ljubavi članova prema pokojniku.

„Katolički Krug“ nije bio od- mah smješten u kući gdje se sada nalazi. U početku bio je u Proke- šovoj palati, tek kasnije potporom osnivača i župe sv. Terezije podig- nut je vlastiti dom. Nedavno je dom prešao u vlasništvo crkve svete Terezije koja mu je dala ovaj lijepi izgled kakav ima danas.

Uredništvo „Subotičke Danice“ ove jubilarne godine izražava „Katoličkom Krugu“ svoje najsrdačnije čestitke sa željom da još dugo raste i cvate na dobro i korist svih svjesnih katolika Bunje- vaca u Subotici.

Andrija Stipić pravnik.

NEBBESKA ZNAMENJA.

— Narodna. *Pjesma* —

Vozila se po moru galija,
U njojzi je Isus i Marija
I š njima je Krstitelj Ivane.
Crna jim se zemlja zanijala
I visoka ponavila gora
A i vedro nebo otvorilo.
Al besidi Krstitelj Ivane:
„O kumice Marijo Divice!
Što se crna zemlja zanijala
I visoka ponavila gora,

A i vedro nebo otvorilo?“ —
„Kad me pitaš moj kume Ivane,
Kad me pitaš pravo ću ti kazat:
Kad se crna zemlja zanijala,
Onda sam se Bogu pomolila;
A visoka ponavila gora,
Onda sam se Bogu poklonila;
Kad se vedro nebo otvorilo,
Onda me je Bog u nebo zvao.“

Iz zbirke I. P. Jablanović.

(Ime
Prvić)

Lošo.

Humoreska u 2 slike.

1. SLIKA.

Na regrutaciji Lošo dođe pred doktora poguren, tužan i žalostan, sa mutnim i upalim očima, blijed od nespavanja i lumpovanja.

Doktor: (pogleda Lošu i počne pitati:) Koliko ti je godina?

Lošo: Star sam ja, gospodine, i bolestan.

Doktor: Ovdje piše da si 35 godina (to je bilo za vrijeme rata).

Bela Tumbas mladomisnik.

Lošo: Nije taj star, gospodine, koji je daleko od kolijevke, nego onaj, koji je blizu groba.

Doktor: Roditelji ti žive?

Lošo: Živi su, gospodine, ako je to život, da danjom-noćom samo žale, što imaju ovakog sina kao ja, koji će b. ti samo na teret dobrim ljudima, ako mu se smrt ne smiluje.

Doktor: Uzdahni!

Lošo: (Uzdahne ali kao mače.)

Doktor: Većma uzdahni!

Lošo: Još većma?! Bože moj, nikada toliko zraka nisam udisao, puknit će mi džigerica.

Doktor: Pokaži jezik.

Lošo: Gospodine, nemojte ni gledati, to je tuga i viditi, sama koža i kost, ta vidite da sam sav mršav, svaka kost mi se vidi, vidite kaki sam blijed, žut,

šaren i zelen, ta jedva da živim.

Doktor: Jesi li bio kadgod bolestan?

Lošo: Ta bolestan sam se i rodio, nisam nikad ni bio zdrav. Ako stojim nesvijest mi je, ako sjedim muka mi je, ako ležim, joj, sav sa svijet okreće oko mene.

Doktor: Sposoban.

2. SLIKA.

Za vrijeme konjunktura Lošo kod pokopnog društva. Doktor ga pregleda i govori:

Doktor: Moramo znati, kako će društvo s tobom proći, hoćeš li doživiti toliko godina da nama 2—3 puta više platiš od onog što ćemo mi tebi platiti kada umreš. Dakle koliko ti godina?

Lošo: Mlad sam ja još ko rosa.

Doktor: Ovdje piše 45 godina.

Lošo: Gospodine, nije onaj mlad koji je blizu kolijevke, nego onaj koji je daleko od groba.

Doktor: Roditelji ti žive?

Lošo: Otac mi je najstariji u cijelom „zlatnom kraju“.

Doktor: Uzdahni!

Lošo: (uzdahne, uvuče toliko zraka, kao jedan slon.)

Doktor: No, nemoraš baš tako odviše.

Lošo: Pa i to je još što-god? Skoro ću se ugušiti.

Doktor: Pokaži jezik.

Lošo: Evo, gospodine, gledajte, imate tu šta i vidjeti ne znam baš i najveći vol imali ovaki jezik?

Doktor: Jesi li bio bolestan?

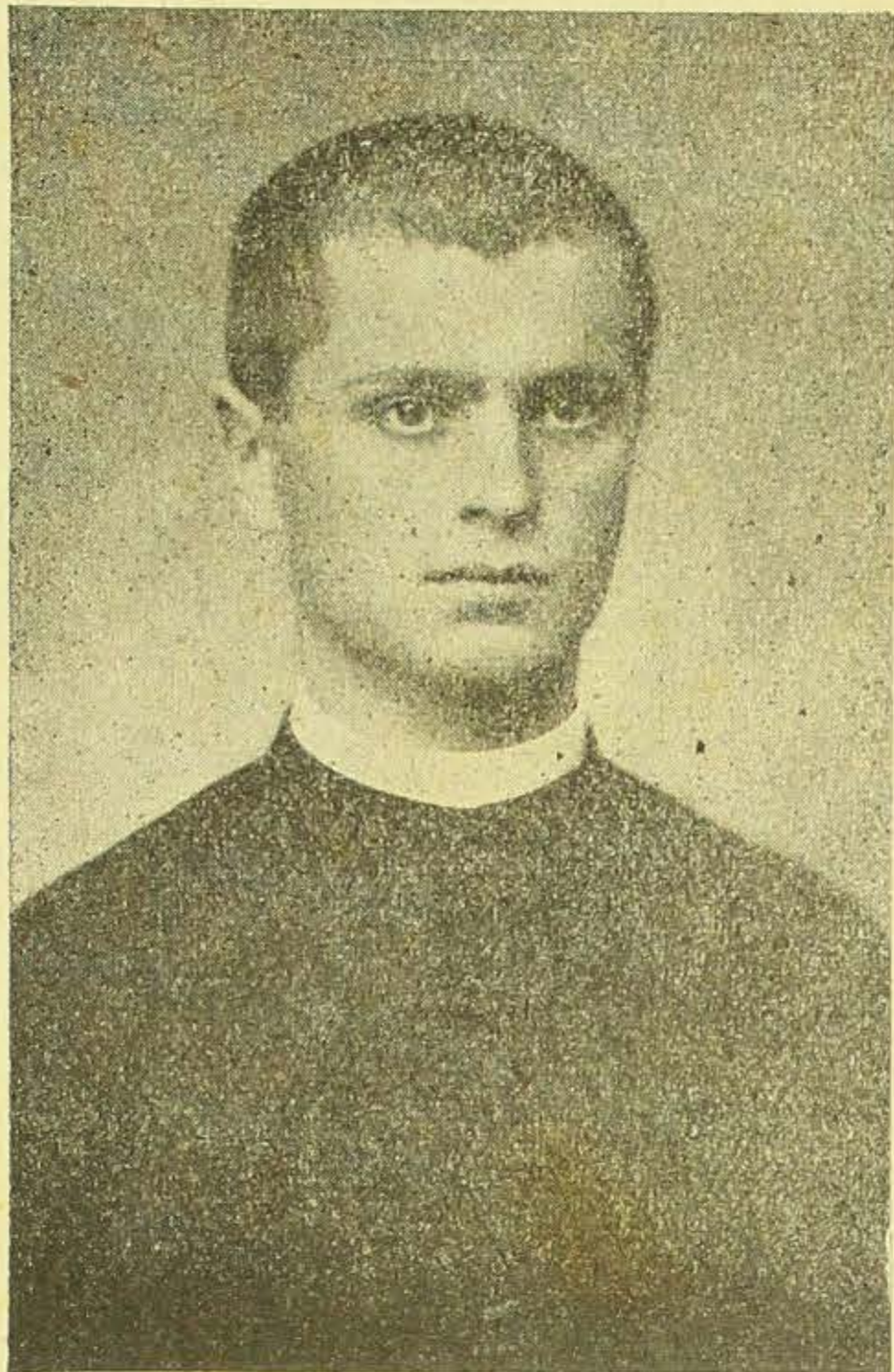
Lošo: Ja?! A, gospodine, pogledajte vi dobro, ovaki ljudi nisu bolesni! Već ako hoćete baš da sve kažem... (Sramežljivo) Kad sam bio još mali, ogrebala me mačka jedamput, a drugi-put istukao me gusak.

Doktor: Šta misliš dakle, šta ćemo s tobom?

Lošo: Nisam neznam, ja se samo toga bojim, ako ja nikad ne umrem, mene onda moja žena ne će moći ni ožaliti ni okajati, ovakog čovjeka.

Doktor: E, ako ne kaniš umrijeti, onda nisi za pokopno društvo.

— Zastor. —

Framjo Vujković mladomisnik.

U CRKVI.

Prostor tihi pred oltarom
puní suton blag,
a vilinski zlatnu sjenu
sklapa cvjetić drag.

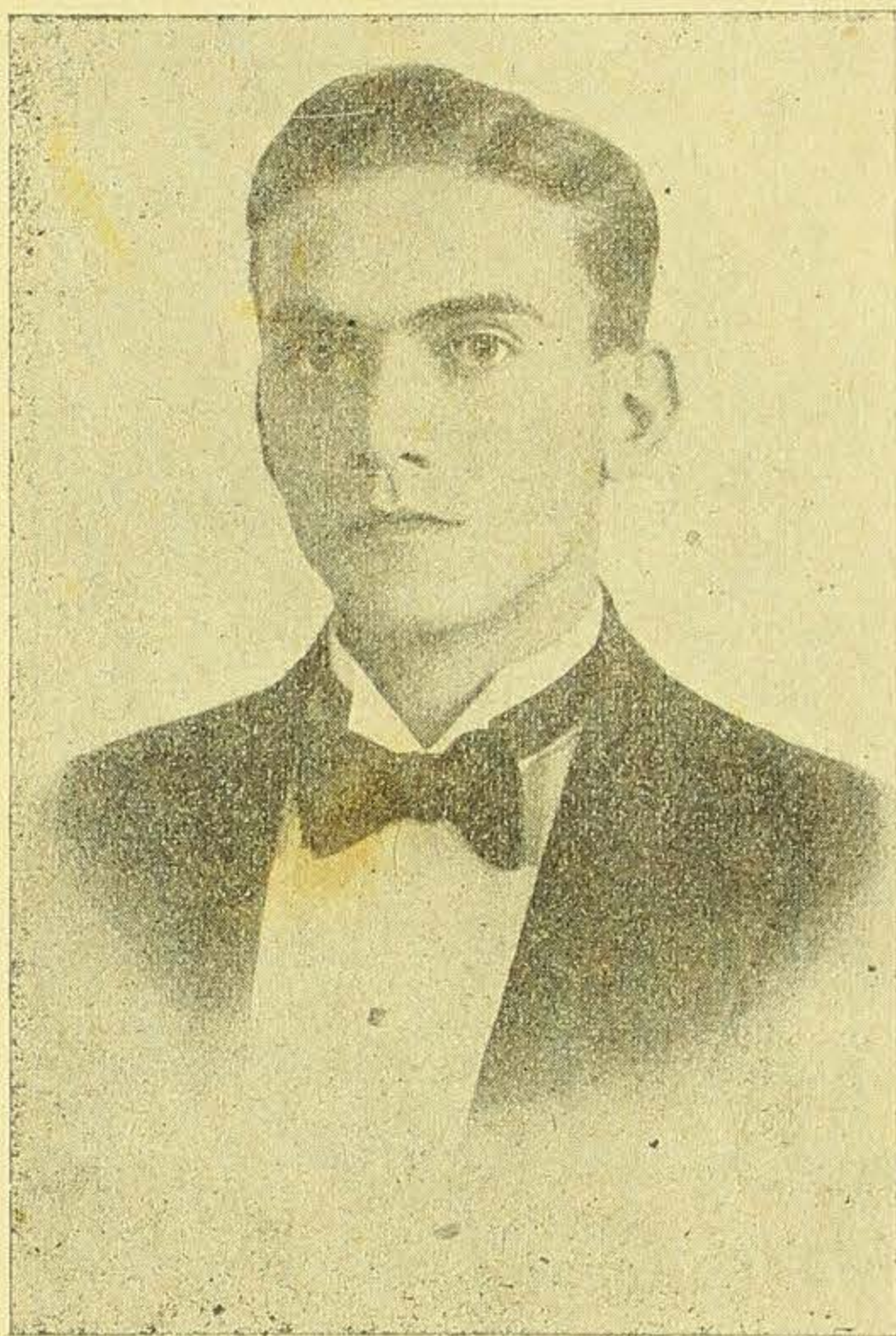
Titra plavičastim zrakom
osmjeh Gospe skrit,
Dušu mi je obavila
meka svile nit.

S. Bešlin.

Stipan

NEKOLIKO RIJEČI O DANAŠNJI CI.

Današnja se vremena u mnogom razlikuju od skore prošlosti, a da i ne govorimo o starim predratnim prilikama. Pa i u prirodi susrećemo se sve više s takvim pojavama koje su sve do skoro bile nepoznate. Tako rđa, štitasta uš, pa grozdov moljac, marokanski skakavci i još Bog zna kakve sve druge biljne štetočine za prijašnja vremena nisu bili nikakvi problemi, a danas za-

Duro Vukov pravnik.

uzimaju važna mjesta u ekonomiji kako kod pojedinca tako i kod državnih administracija. Život je danas težak, a životno breme nepodnosivo, i ako se s ljudima razgovaramo oni se, sjećajući se prijašnjeg života, nadaju ljepšem i boljem, a međutim doživljujemo sve gore i gore. Ljudi često iznenađeni velikim nezgodama pitaju kako je sve to moguće i koji su zapravo uzroci ovim nevoljama. Zagonetka je velika i teška, svjetske se konferencije jedna za drugom redaju, ali poboljšanja još nikad nema. Današnje probleme će jedino oni riješiti koji svestrano ispituju njihove uzroke. A nevjerovatno je da bi bilo kakva revolucija mogla doneti povoljnije rješenje sadašnjih teških pitanja. Kakav žig nose današnja vremena? Kako žive danas naši ljudi? Ovo su prvobitna pitanja na koja se mora odgovoriti prije, nego što se pristupi rasvjetljivanju spomenutih pojava i problema. Danas ljudi većinom žive po materijalističkim načelima, a život se promatra kroz uske sebičnjačke naočare. Obično se kaže: Jedi i pij, na drugi svijet i tako nećeš ništa poneti!" Kakvim će plodom uroditi ova načela, kod ko-

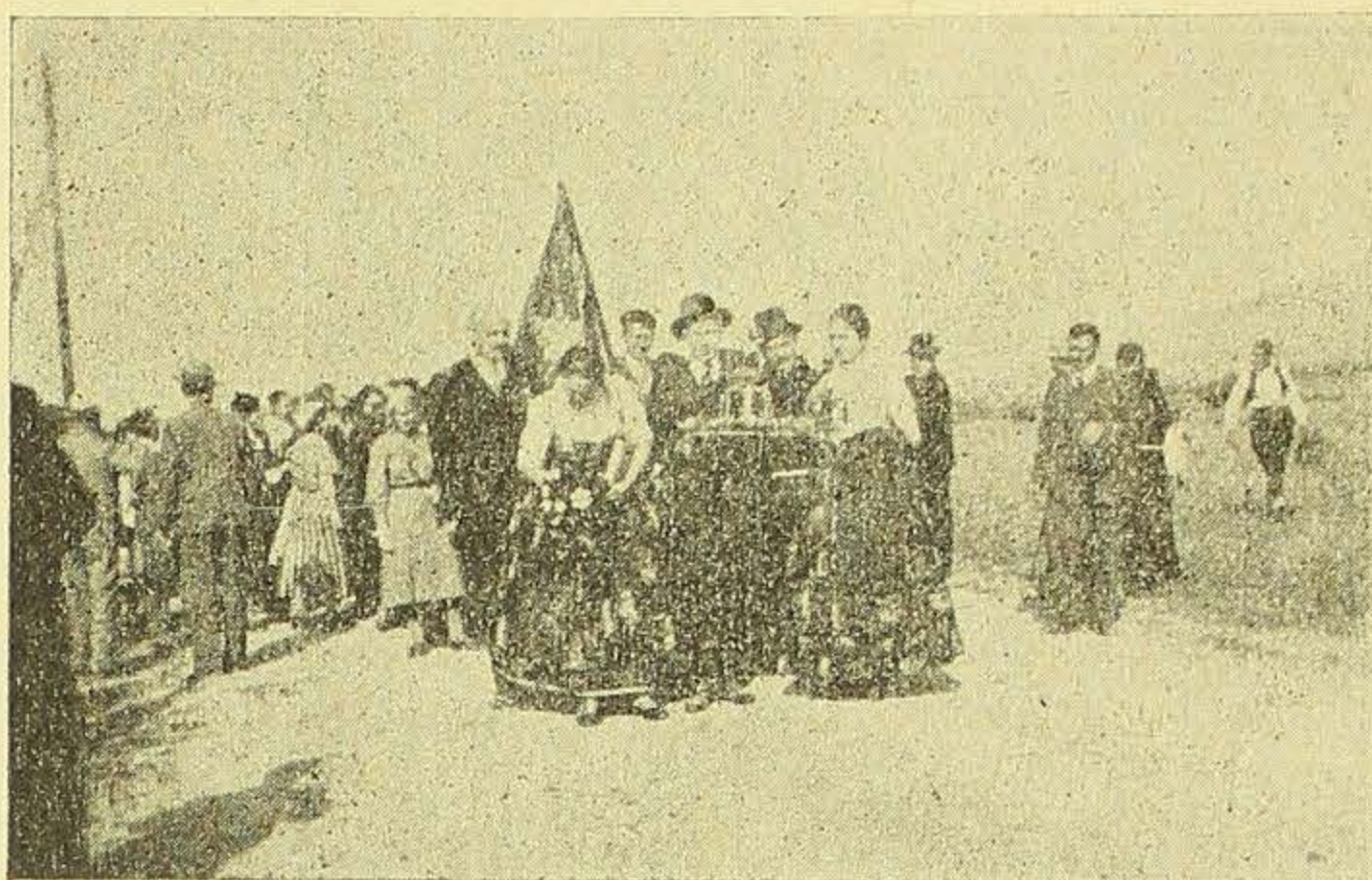
jih ljubav prema bližnjemu ne postoji, moglo se svakako i predviđeti. Sada se vidi njihovo čedo u današnjoj krizi vjere i povjerenja. Ma da se zdrav razum već od početka nije mogao složiti s ovakvim načelima, ipak se oni održali decenijama, jer su godila životinjskim instinktima i oslanjala se na časoviti uspjeh. Već i samoj djeci u ranoj mladosti oduzima se njihova prirodna hrana (današnje matere nemaju ni najmanje gržnje savjesti zbog ove sitnice), jer velik dio varoške dječice dobiva mjesto maternjeg mlijeka vještačku hranu. Danas za napredak nije potrebna sposobnost, dosta je samo protekcija. Uzeto je kao istinito, ma da samo fiktivno načelo da se život, zdravlje može kupiti za novce; jednom rječju samo je tamo sreća i blagostanje gdje ima obilnog materijalnog sredstva.

Bunjevačke djevojke u starovinskoj narodnoj nošnji prigodom jedne svečanosti.

Još uvijek su otvorena pitanja, a vrijedno je i s njima se pozabaviti, koji su putevi koji vode ljepšoj i sretnijoj budućnosti. Život ima krasnih prispodoba samo ih treba stvarno prinijeti, razumjeti i s njima se koristiti. Nesporno je da sobni cvijet daleko zaostaje za onim na poljani, a isto tako sasvim je sigurno da nije podesno svako podneblje za gajenje narandže ili limuna, dok četinari u gorama uspjevaju bez ikakve njege, dotle kod nas jedva rastu i to samo neko vrijeme, dok se konačno i ne osuše. Za uvijek su neoborive one istine, ma da koliko nastoji najnovija nauka srušiti stare pregrade (nauka o relativitetu itd.), međuvremeno nastaju uvijek nove i do sada nepoznate pojave, koje pobrkaju sve teorije. *Badava čovjek može biti i ostaće samo čovjek.* Sve ostalo je samo priča i teško svakom lakomislenom, koji naivno nasjeda raznim podvalama i obećanjima. Ima istina, koje se ne mogu i ne dadu nikako oboriti: tako je istina, da čovjek pored tijela ima i dušu, i što više ugađa tijelu duševno sve većma niže pada, usljed čega strada moć

i tijelo, pa konačno i propada, jednom riječju potpuno se uništava; ali ova sudbina ne snalazi samo pojedinca, već se naslijeđena prenaša i na njegove potomke. Ko može osporavati visoku kulturu starih Grka i starih Rimljana, kakvu veliku pažnju su ovi narodi poklanjali kultu i njezi tijela i pokraj svega kakva je bila teška njihova sudbina. Što su zapravo uzroci napretku ili propasti jednog naroda ili plemena? Na ovo pitanje želim ukratko odgovor dati u slijedećim: U prirodi vidimo da pčele ne trpe među sobom trutove, svakidašnji nas život poučava da velik otpor znaju pokazati samo oni ljudi, koji ne pripadaju među one, koje mi nazivamo svakidanim jezikom trutovima; i mršavije dojenče kud i kamo je zdravije i otpornije od onog predebelog i preuranjenog; obični radnici seljaci, koji svoj život provode u prirodi, kud i kamo više radne snage pokazuju, nego varoška gospoda, koji godišnje 1—2 mjeseca provode na odmaranju i liječenju po raznim kupatilima, a usta su im prepuna zlatnih zubi itd. itd. Pa kako onda da živimo?!

Sa prvog pohoda Bunjevaca u staru postojbinu.
Svečana povorka.

Vrlo jednostavno, onako, kako nam je dragi Bog ostavio i odredio, prirodno a ne izvještačeno, daleko od gradskih graja i gradskih zaraza (kao što su malodušnost, ljenčarenje, pijančevanje, karta itd), radeći neprekidno i ljeti i zimi, jer samo rad osvježuje tijelo i potkrepljuje dušu. *Zaista budimo načisto s tim, da čovjek ne radi zbog nadnice, već zato jer mu je rad prirodna potreba.*

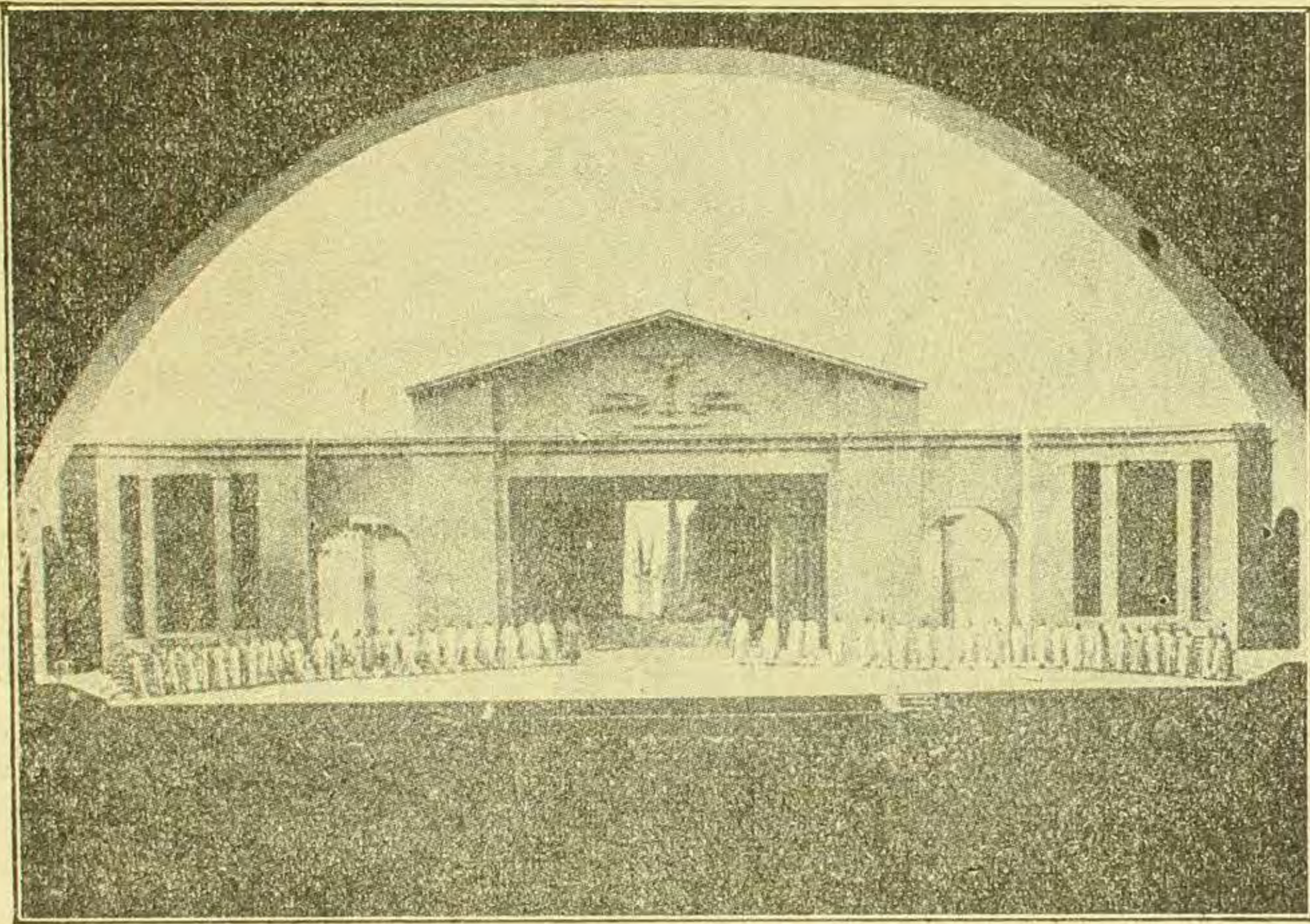
Ako kroz ove naočare posmatramo današnje velike potrese, lako ćemo moći pronaći njihove uzročnike u današnjim t. zv. društvenim prilikama. Današnji čovjek kao društveno biće svoj život ravna prema t. zv. društvu, a društvo njegov rad već ocjenjuje onako prema potrebi. To je strašna zabluda današnjice, jer svaki čovjek je odgovoran jedino Bogu i Božjim zakonima, koji su vječni i koji se nad svakim čovjekom izvršuju, a društvo... pa društvo nastoji samo da ga iskoristi dok ga može i dok zato ima računa a poslije već što bude s njim.

Svako doba ima svoje krilatice, tako je današnjica ponosna ne svoja demokratska načela. I zaista. Može li se i zamisliti nešto veličanstvenije od potpune ravnopravnosti u pravima kao i u dužnostima? Jest na papiru, ali stvarno nikada; ta čojek na jednoj

ruci ima 5 prstiju i svi su raznoliki; teško bi bilo pronaći majku koja će potpuno jednaku djecu moći roditi i odhraniti, na djeci se doduše može prepoznati da su bliski jedno drugom, ali se ipak u mnogomu razlikuju. Što znače ta demokratska načela tako u Rusiji kao i u Njemačkoj, najblaže rečeno, oni su put koji vodi k spoznaji da jednakosti nikada nije bilo, a isto tako je i neće nikada biti.

Sve su ove misli samo onako nabačene, i te kaku bli- jedu sliku daju današnjice i današnjeg zamršenog života, ali nas ipak

Pozornica u Oberammergau u Bavarskoj,
gdje se obdržavaju glasovite predstave Muke Isusove.

upozoravaju na neke nedostatke današnje kulture, koji moguće ipak neku ulogu mogu igrati kod današnje t. zv. „privredne krize“, tako na ljenčarenje, koje sve većma postaje dogma današnjice, „zašto da radiš, kad ti jesti i tako moraju dati“, pa „što da se i trudiš, i tako ne možeš ništa postići“, (40 satna, zatim 30 satna nedjelja) tehnokrati misle, da je dostatno ukupno 500 sati raditi u cijelom životu. Druga, isto tako ubitačna pojava, jest naviranje seoskog življa u grad, jer to naviranje povlači za sobom tako tjelesnu kao i duševnu propast t. j. potpunu smrt, jer se prirodni životni uslovi u gradu slabo ili nikako ne nalaze. Pravi životni uslovi se mogu nalaziti samo napolju u prirodi i prirodnom životu, i samo ti sretni izabranici napreduju i pored današnjih silnih prirodnih i vještačkih zapreka, potomci takvih roditelja, koji su bili čisti od svakovrsnih gradskih zaraza kao izvještačenosti a živjeli po Božjim zakonima.

Dr.

Didi-Demin kožuh.

Didi Dema je slijep. Već dugi niz godina. On kvrca štapom pred sobom, tako ide svako jutro u crkvu. Uvijek je nappipao svoj „stoc“, klupu u kojoj je on sjedio. Ako li je kogod sjedio na tome mjestu, na kraju dida Demine klupe, taj je ili odmakao dalje, ili je izišao iz klupe, da da mjesta dida Demi.

Na dida Demi je bio vijekom, zimi i ljeti kožuh. Uvijek, od kako sam ga pamtio, isti jedan. A tomu je najmanje 20 godina, kako ga poznam. Još od ono doba, kad je vidio. Kožuh je već i onda bio star. Ali dobar, jak; od onih prijeratnih. Nije šiven konopljaškim koncem. već kožnim. Nijedna se punka nije otkinula, a ni petlja prekinula. Samo obašva, jagnjeća kožica, ona je odavala neke slabosti: ispod vrata se sažuljala vunica, pa se sjala gola irica, dobro učatljajsana. I oko rukuh, obšav bio je pomalo mističav. Ali onda, prije to nekih dvadeset godina, još se je vidilo, da je bio kad je od ćurčije donešen — bijele boje. U njemu je dida Dema, još „najbolji čovjek“, od 50 godina, sa zdravim i čistim očima i sa bistrom glavom čuvao, kao željeznički stražar, vagone na subotičkoj stanici. On nije gonio sirotinju što je oko stanice kupila ispallo grumenje uglja, kore sa cjepanica. On samo nije dao vagonima.

Pre 22 godine, kad će da osvane Badnji dan, tu noć je bila grdna mećava i vijavica. Dida Dema je cijelu noć zurio u mećavu, a ona ga vlažnim snijegom šibala po očima, a hladni mu vjetar parao po kožuhu, tražeći gdje će da se uvuče do poštenoga srca dida Deminoga, da ga stisne i da ga samrzne. Ali kožuh, kao oklop: nigdje vjetru ulaza. A oči se u gustoj vijavici otimlju, da dopru do vagona, da ne bi tko obio vagon i odnio božićne pakove sirotih vojnika, na kojima se cakli, još i sada suza materina.

U jutro su dida Demu našli; naslonio se na vagon, uštapljenih nogu, sav zavijen u susnježici. Lice mu se nije vidilo od snijega. Odneli ga u postaju, sastružu snijeg sa očiju. Dida Dema otvori oči ali ne vidi ništa. I nikad više nije progledao.

Od to doba je kožuh pomalo pocrnuo, u zadnje je vrijeme bio sav crn i sjajan. Dida Dema je zimi i ljeti u njemu kuckao po kerskim ulicama. Skinuli su kožuh s njega kad je umro.

Otišao dida Dema u crkvu. Otkuckao do ispovjedaonice, ispovjedio se i pričestio a poslije mise hajd kući. Preko avlinskog je praga zapo nogom i zateturao se. Onda prvi put. I posljednji. Ušo u sobu, do kuckao do astala sjeo na stolac, ruke preda se na astal, a glava mu pade na ispružene ruke. Bio je mrtav. Štap mu se izmakne i lupi se po zemlji. Baba Kata, žena, utrče i nađe didu mrtvog.

*

Didi Demin kožuh osto pust. Baba Kata je imala lijep šaren kožuh, sa visuljcima. Bio je malo iznošen, al kud i kamo noviji i mekši i ljepši od dida Deminog.

Kad se zajesenilo, ona kožuh na se. Jedan dan svoj, drugi dida Demin. Ovaj joj ljepši, ali onaj joj, masni, draži.

Jednoga dana dođe joj iz komšiluka baba Tona, Jakovljeva. Njezin čovjek leži već 3 godine pa ni prevrnut se. A stoje u tuđoj kući. Sinovi i kćeri, svako u svojoj nevolji, svako pod svojim bremenom stenje.

— Draga bab Kate, nemaš li kake stare obojke od tvog pokojnoga dida Deme. Moj Jakov cilu noć jauče, da ga bole noge. Kida ga reuma.

— Imam, slatka Tone, imam. Evo ti. Prave suknene. Nije ih Dema ni triput obuo.

— A hvala ti, bab Kate, Bog ti platio. Baš će ugrijati mom Jakovu noge.

I polazi
— Čekaj samo, Tone. Ti si došla bez marame u tankom levešu. Nemaš šta vruće da zagrneš.

— Nemam, draga moja, nikidan sam gledala med starežom. Ali to niko ne isplati. Jedna stara iskrpljena kožušina, mal ako nema u njemu i tetaka, pa šta misliš ište za njegov tri vorinta. A ja baš onda zvala doktora kod moga Jakova, pa ni bile nisam imala.

— E, čekaj, saću je tebe zaoditi.

Nađe oba kožuha i svoj i dida Demin. Razastre ih po krevetu, pa će Toni:

— Reci mi koji je bolji?

— Pa ovaj šareni.

— No eto taj nek je tvoj. Nek je za dida Deminu dušu. A meni će ostati dida Demin.

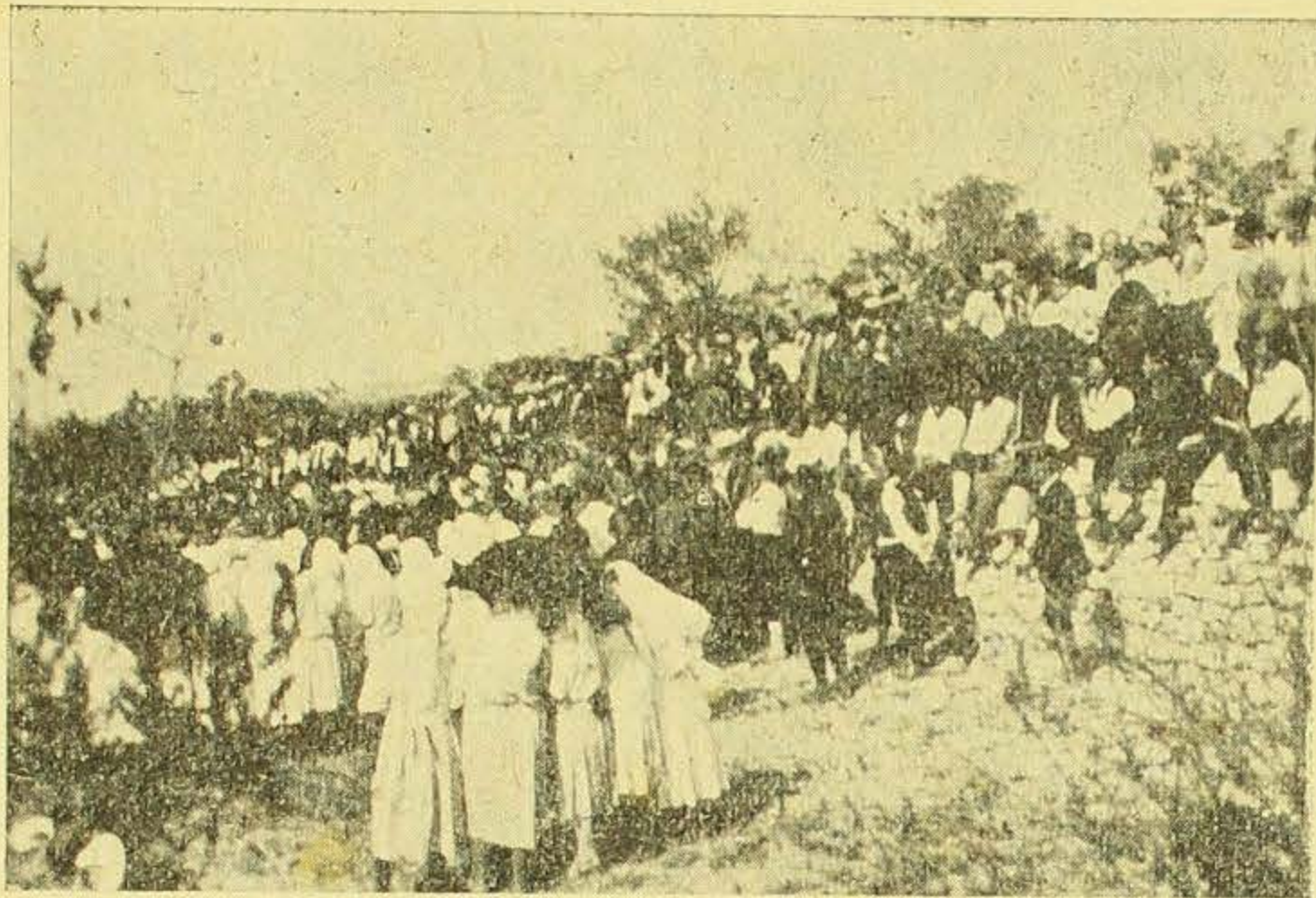
— A hvala ti, Kate od neba do zemlje! Sad ću i ja moći da odem u crkvu, ove zime. Bog neka ti plati

— E pa zbogom. Na, i ove obojke, nemoj da ih zaboraviš ovde.

I kad je baba Tona otišla, baba Kata je obukla dida Demin kožuh i vrlo joj bilo u njemu vruće.

— Baš dobro kad sam onaj dala Toni, a meni je ostala uspomena na moga didu Demu.

p. B.

Sa prvog pohoda Bunjevaca u staru postojbinu. — Mnogobrojan narod pri otkriću spomen-ploče u Blagaju.

(Blaiško Rajić)

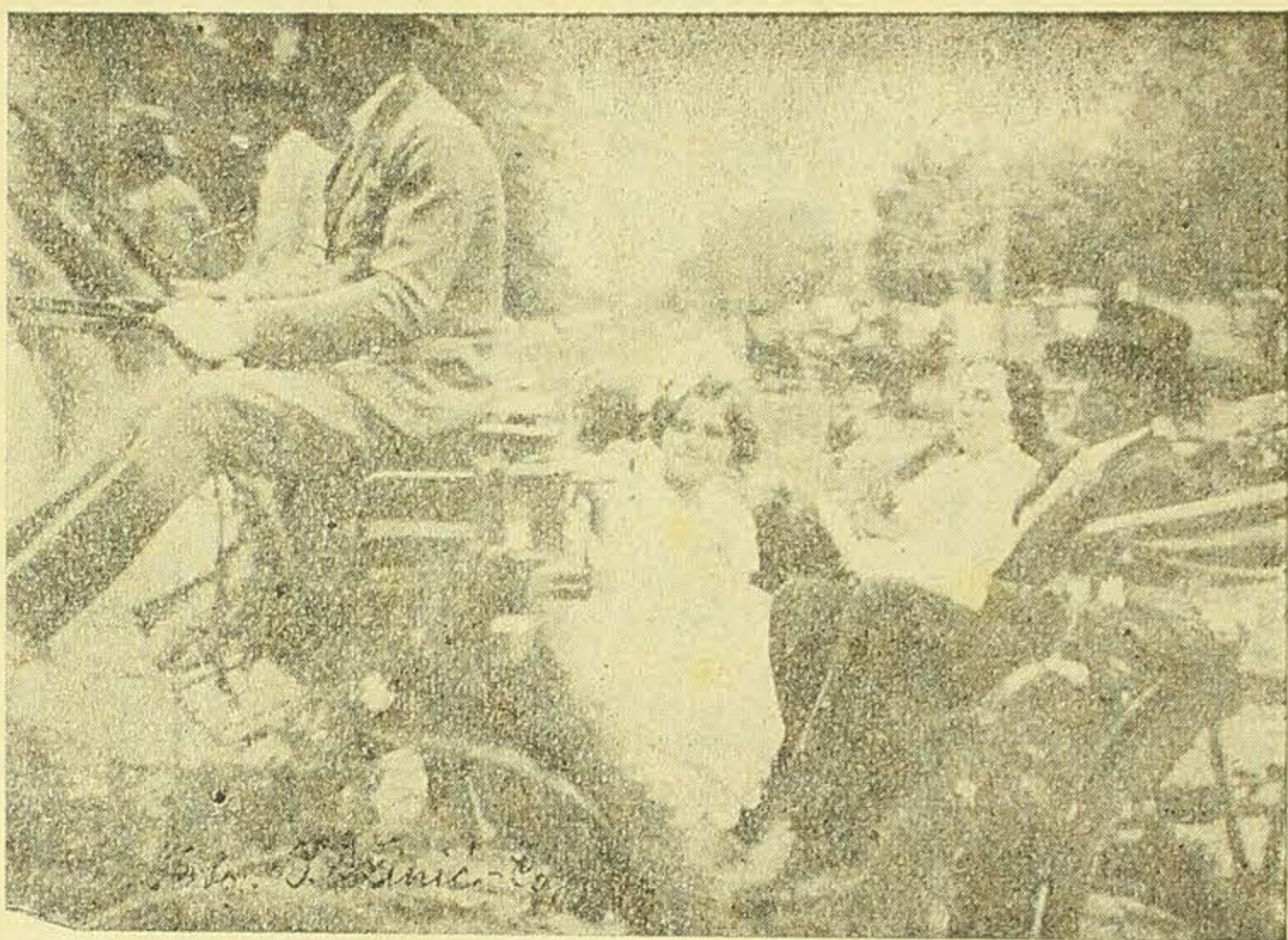
Testamenat iz god. 1830.

Radi svoje interesantnosti pa i starinskog značaja hoću niže da obilodanim jedan testamenat, napisan na nekom zelenkasto sivom papiru u općini Čonoplji još 1830. godine.

Iako je po starom pravopisu, i sa dosta pogrišaka, pripisaću ga virno, a čitaoce ovog napisa molim, da ovaj testamenat samo strpljivo pročitaju, pa ih uviravam, da će ga se pravim uživanjem 2 i 3 puta pročitati. Isti glasi:

Testamenat

kojega ja niže podpiszati Mathia Beretity Senior josh pri Xivotu za bisztre i zdrave Pameti moje odlucsioszam na danassnyi dane to jezt

Sa prve „Dožejance“ u Čonoplji.

G. Antun Đurković bandaš i gđica Marija Beretić sa vijencem.

27-a Octobera 830. Godine u Varohsskoj Kući prid Varosskim Poglavari — . . . Da po Szmerti mojoj nebi Dicza moja medszobom za Tallove buniliszé . . . — na Szlidetyi nacsin urediti talo: Da Szvakollika gibojuosa i negibojucsa moja, koja josh od otza mojega prie 60 godina pokojnoga Gerge Beretitya meni na uxivanje osztasse: kanoti jedna kutya Sztara, Dva fertalya zemlje, Dva Volla, Jedan Kony i od Prutya pleteni Hambarity, Dva kopacsa illiti Motike Vinograda. Ova Szva po meni do Danas uzderxana, pak i pribolyssana imajuszé kako Szlidi med Diczom mojom Petrom, Antunom, Jakobom, i ktyerom Mariom vechs podilita razumiti i Sztalno razumita obderxati.

1° Budutyi da Petar Szin moj do danassnjeg Dana oszobito i ponajbolje mene posstivoje i ka Szvog Otza Szada posstiva, zato Petru neszamo ovo novo — natsinitu Kutyu i Dva fertalya zemlye, nego i po szmerti mojoj Szvakolika u kući i okollo kutye gibajutya i negibajutya osztavlyam. Petar pako mene do szmerti Raniti, Odivati i kanoti szvoga Otza posstivati ima: takogyer po Szmerti, po zakonu

27-a Octobera 830. Godine u Varohsskoj Kući prid Varosskim Poglavari — . . . Da po Szmerti mojoj nebi Dicza moja medszobom za Tallove buniliszé . . . — na Szlidetyi nacsin urediti talo: Da Szvakollika gibojuosa i negibojucsa moja, koja josh od otza mojega prie 60 godina pokojnoga Gerge Beretitya meni na uxivanje osztasse:

i obicsaju u zemlyu Szaraniti. Radi toga pako Petar 1 fertaly zemlye visse negoti druga Bratya imade, jerbo na nyemu Duga iszplatyivati osztaje.

2° Antun pako takogyer Sin moy, kojemuszam takogyer kutyu s Jednim fertalyom zemlye i 9 brazdi vinograda kupio, kanoti i 3 konya s potribnim Szerszamom, Jedna neokovata Kolla, 20 ovatza, i Jednu bakarnu Tepsziu na Njegov Tall dao, nissta po Szmerti mojoj od Gori Szpomenutog Petra traxiti i dobiti ima.

3° Jakobu tretyem Szinu mojemu „jerbo oszim ove jedne nononapravite kutye visse neymam damu dadem: zatto ovu isztu Szam procinioszam u 600 f. WW: od koje Summe Petar Jakobu trety Tall platiti imaobi, alli; jerbo pod danassnyim danom Petar Jakobu na Varosskom Asztalu taki u 200 f. WW: izplatio jeszt, á oszim toga od mene u Pomoty Kutye pravlyenya dobiva 28 Ovatza, Kolla okovana, 2 Lojtre, 2 Konya, 9 Brazdi Vinograda, Jednu bakrenu Tepsziu i Jedan fertaly zemlye —. × zsená pako nyegova, jerbo po Obicsaju Udadbe nije Csurdiu dobila . . . — zatto dobiva 6 ovatza: tako i Jakob nissta visse po szmerti mojoj od Petra traxiti imade.

4° Mariu pako Ktyer, jerbo possteno udao i odpravio jeszam, josh na Varosskom Asztallu u 50 f. W: W: darivam: koja takogyer po szmerti mojoj nikakva visse od Bratye Talla traxiti i iziszkavati moxe.

Ovako pri Varosskim Asztalom i Poglavari, moje poslidnye hotenye i Volyu na Papir Sztaviti dajem, i za vetye ovoga Testamenta Xivoga potvergyenye kod mojega imena S vlaztitom Rukom mojom (buduty piszati neznam) zlamenye priszvetoga Krixa metyem. U Csonopli dana 27^a Octobra 1830, i zavezujem u Ime Otza i Szina i Duha Szvetoga. Amen.

Előttünk
Humány Antal s. r. Notarius
Jakob Kemer s. r. richter

+ Öreg Mátó Beretity Csonoplai
lakos mint Festáló.

Ifiu Varga Jozseff
Toma Miity

} Esküttye előtt Kamberalis Csonopla
Helységénél.

*

Kao što vidimo, stil je toga testamenta, iako pod uplivom tada vladajućeg latinskog jezika, dosta zanimljiv. Ima u njemu mnogo pravopisnih i gramatičkih pogrišaka, ali i mnogih zgodnih riči, pa i drugih interesanosti, koje nas više zanimaju.

Stari Mata Beretić u tom testamentu ostavlja svojoj dici „u tal“ među ostalom ne samo 4 „f(e)rtalja zemlje“ „dva kopača ili motike“ vinograda, dalje „od pruća pleteni hambarić“, nego i sve „okolo kuće gibajuća i negibajuća“, pa čak posebno navađa i „bakrenu tepsiu“, ne valjda zato, kad se ona izriba „žuti kao zlato“, nego virovatno, jer je „bakarna tepsia“ imala tada svoju bolju vridnost.

Iz toga testamenta doznajemo i za običaj, po kojem su žene pri udadbi „ćurdiu dobile“, dalje da su svoj tal u „gibajućoj“ otpravi i zvečećem novcu primile.

Iako je naš stari Mata Beretić nepismen i mora da misto potpisa stavi pored svog imena „zlamenje prisvetoga križa“, ipak se vidi da je bio jako razborit. Još za svoga života „napravio je reda“, da mu se dica ne bi posli njegove smrti zbog tala bunili.

Koliko otaca propuste to i danas da učine, i misto da sami prave reda među svojom dicom, pripuste to advokatima, da oni to za skupe pare svrše, da i oni vuku tal od mukom sačuvanog ili stečenog im imanja?! A ništa lakšega! Svaki sâm može da napiše svoju poslidnju želju, svoj testamenat, ili ga dâ sa nekim napisati prid 4 svidoka, ili što je još najbolje: kod vlasti neka da sačiniti svoj testamenat. No ne moraš i nećeš zato odmah da umreš, čim si testamenat dao napraviti! Dobro je znati i to, da jednom napisan testamenat može svaki za života svoga da minja, da ga poništi i nov napravi, pa će onaj najposlidnji važiti.

No kad je već rič o poslidnjoj želji, o testamentu, valjda mi se neće uzeti za krivo, ako i sam koristeći se evo ovom prilikom, da kao i otac i narodni učitelj, pa kao i iskreni rodoljub na ovaj način izrazim i stavim na papir svoju, ako i ne baš poslidnju želju, koju upućujem svojoj miloj dici, dalje svojim bivšim đacima, pa ako je slobodno i ostaloj braći bunjevačko-šokačkog mi Roda.

Mila dico moja, dragi Rode moj!

1) Sve ono, što baštinite od vaših starih, od vaših roditelja: i viru, i ime, i jezik i lipe nar. običaje, nar. nošnju i sve što karakteriše vaš mili Rod već i za uspomenu na vaše stare pradidove koji su vam sve to sačuvali i vi sačuvajte i njegujte! — A od roditelja sačuvano i stečeno imanje, što posli njihove smrti primite, gledajte ne samo da sačuvate, nego da marljivim radom i štednjom i povećate, i tako sebi život olakšati, a i drugima pomoći možete.

2) Ljubite se i slažite! Tuđe poštujujte a svoje ne dajte; svojim se a da ne bi bili dosadni i nesnosni — i dičite! Upamtite i ove Isusove riči: „Što niste radi, da drugi vama čine, ne činite to ni vi drugima“ — a što bi radi da vama drugi čine, to činite i vi drugima!

3) Čuvajte se i bižite od zlih drugova a to su: nevaljalo društvo, rđavo štivo, alkohol, karte i dugovi, — jer će vam oni i dušu i tilo pa i imanje upropastiti! „Čuvajte se, pa će vas i Bog dragi čuvati“!

4) Ne zanemarite ni dušu vašu! — Često puta pogledajte u zvizdano nebo, pa ćete osititi, kako ste sićušni prid Stvoriteljem neba i zemlje, pa Ga ipak toliko puta vriđate psovkom i ostalim grisima!

Makar kako vam se budu rugali, ne stidite se vire otaca vaših, koji su ginuli za krst časni i slobodu zlatnu — pa se neće ni naš Spasitelj sliditi vas prid Ocem Svojim, vičnim sucem našim!

A kada budete tužni i žalosni znajte, da nigdi, jedino kod Isusa i Njegova Križa naći ćete pravi melem bolesnoj duši vašoj!

5) Ne zaboravite dakle nikad na vašu dužnost prema Bogu i Crkvi, prema milom Rodu i dragoj Domovini, pa ćete biti dični, srični i blaženi.

Barbarić, o. Mladen :

IZ „FRAGMENTA“ O. MLADENA BARBARIĆA.

Jedan od prvih suradnika naše „Danice“ bio je prof. o. Mladen Barbarić. On je nedavno opisao i izdao svoje doživljaje i svoju biografiju (kratak životopis) pod imenom „Fragmenti“. Evo nekoliko ulomaka iz njih.

Na „Neven“ nijesam nikada zaboravio. Ne mogu više navesti, što sam sve pisao, jer sam imao lošu naviku, da nijesam spravljao, što je bilo štampano, ali je tu bilo i pjesmica i rasprava i pripovijesti . . . „Danica“ bunjevačko-šokački kalendar bio je uzor-almanah njihov. Uskoro sam i ja došao u nju s pjesmicom „Napred!“

U „Nevenu“ sam čitao mnogo članaka i stihova — ne pjesama! — Krunoslava Grgića. On je bio najrevniji suradnik. Ja sam ga si kojekako predstavljao, ali ni izdaleka nijesam pomišljao, da te stihove piše ruka nažuljena na plugu, motiki i sjekiri; da te stihove slaže seljak, dok obrađuje polje i da ta čuvstva nosi pošteno, ali junačko srce — prostoga Bunjevca . . . Nije bilo u njegovu književnom radu niti dotjerane forme, niti banalnih figura, ali se na prvi mah opazalo, da to piše čovjek, koji rod svoj ljubi i koji je spreman za nj i trpjeti . . . A kada sam vidio pred sobom ljudinu, starinu, koji je htio meni mladiću da ljubi ruku za to, što sam nosio časnu mantiju, onda sam dobio novi pojam o tom čovjeku, Bunjevcu golubinje čudi. Kakav je bio istom u razgovoru! Istina, njegove su refleksije bile u najbližem odnosu sa seljačkim životom, ali je on poznao za onda sve prvake hrvatskog naroda bilo na političkom, bilo kulturnom polju, jer je mnogo čitao. Zapamtio sam, kako je žalio, da se Bunjevci ne množe. Reče mi: „Gledajte Švabu. On je kao krumpir. Metneš s proljeća u kućicu jednoga, a u jesen čudo!“

*

U Baji, u teologiji, imao sam za profesora o. A. Evetovića, koji je bio pjesnik. Htio sam da ga upozna šira publika, pa sam pokupio iz „Nevena“ i „Danice“ njegove izašle pjesme i složio o njima malu studiju. Poslao sam je „Vijencu“, čiji je urednik bio glasoviti Pasarić. Moja studija nije bila štampana, ali je „Vijenac“ uskoro iz „Nevena“ prešampao jednu njegovu pjesmu „U samoći“ i Hrvate upozorio na ovoga pjesnika u tuđini.

*

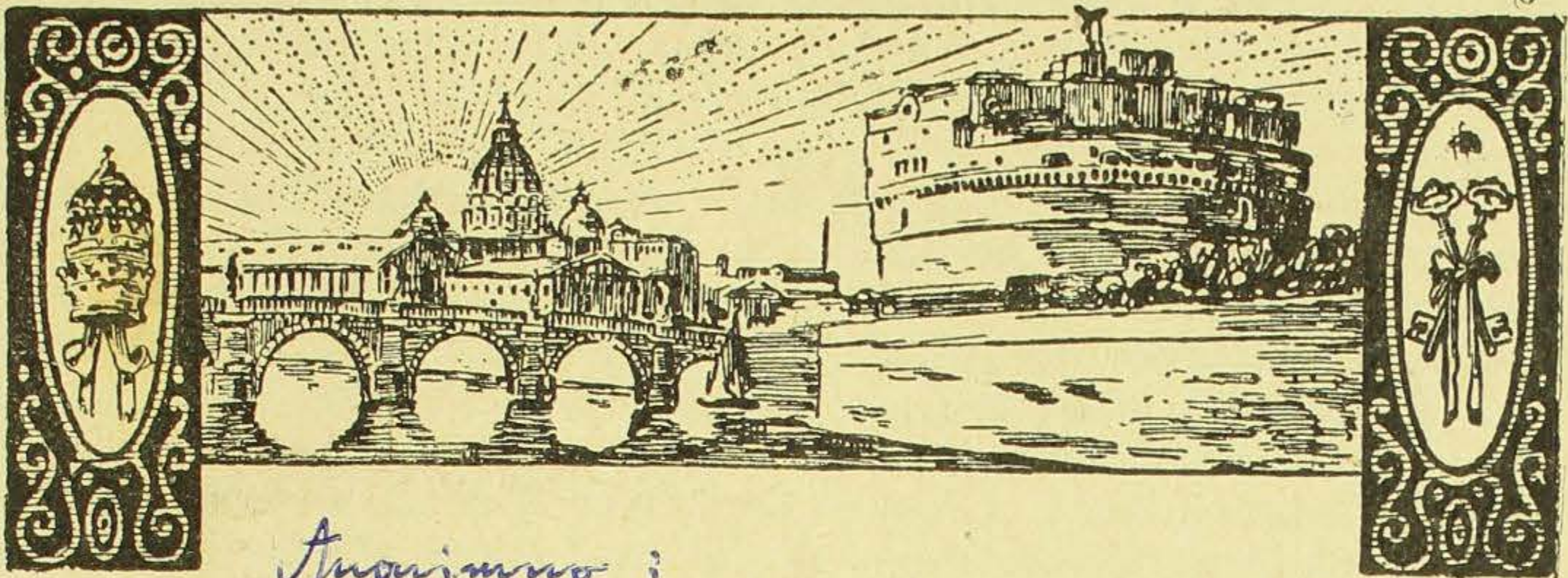
Kada sam kod Evetovića, koji je nosio pseudonim „Miroљub“, moram da spomenem, kako je on imao brata svećenika, kape-lana u Baji i kako su oni imali veze s našim prvim rodoljubima u Zagrebu po pok. biskupu Antunoviću u Kaloči, koji je bio njihov ujak. Tako su oni dospjeli, da dadu političarima u Zagrebu informacije o mnogima iz Mađarske, koji su htjeli, da u Hrvatskoj dođu do viđenijih položaja. Kada se je imala jednoć popuniti nad-biskupska stolica u Zagrebu, a zauzeti je imao neki korjeniti Ma-džar, pa je već napamet učio govore, koje će ispuknuti u Zagrebu, braća Evetović, ne znam hotice ili nehotice, pripovijedali su o tom preda mnom i pok Ivaniševićem, a mi sjedi, piši u Zagreb — javnost je spriječila ovaj događaj.

Ciparske žene u Nikosiji rade svoje čipke i vezove.

Ja sam vrlo rado premetao knjige, a osobito sam pomno pregledao one, koje su bile pisane hrvatski ili u kojima sam našao potpis kojega poznatoga Franjevca naše krvi. A kada sam naišao na manuskripte, nijesam se dao od njih. Počeo sam bilježiti. Tu sam našao opisanu propast naše „Gospe od Olova“, našao sam braću, koja su iz Olova sa nekim stvarima pobjegla u Ilok i tu boravila. Ali, što je za mene bilo najdragocjenije, tu sam u popisu kordigera našao svoga pradjeda i šukundjeda i tako konačno saznao, da su moji pređi bili Bunjevci, da su u Baji bili mesari, a živjeli u onom dijelu, gdje i danas kompaktno stanuju Bunjevci, a zove se „Pisak“.

Proglašenje blaženih i svetih u jubilejskoj godini.

Prosmatra li tko površno život katoličke Crkve, činit će mu se možda, da u Crkvi više nema tako mnogo svetih ljudi kao nekad, osobito u prvim kršćanskim vijekovima. Pa je li to tako? U vjerovanju ispovjedamo: „Vjerujem u jednu svetu Crkvu“. Crkva mora biti sveta, ako je uistinu Kristova. Nije dosta, da Crkva samo može učiniti svetima svoje vjernike, nego treba da to i učini. Ali Crkva mora biti vazda sveta, pa zato uvijek mora biti u njoj svetaca. Velimo: mora biti, jer je ona po riječima sv. Pavla *tijelo Kristovo, kojoj je glava sam Krist* (Efež. 1, 23 i Kološ. 1, 18). A Krist je izvor svake svetosti. On je sama svetost, pa i njegovo otajstveno tijelo mora biti sveto. Osim toga veli sv. Pavao da je Crkva zaručnica Kristova: „*Krist je ljubio Crkvu i sebe samoga predao za nju, da je posveti očistivši je kupelju vodenom i riječi, da on prikaže sebi slavnu Crkvu, koja nema ljage ni nabora, ili što slično, da bude sveta i neokaljana*“. (Efež. 5, 25—27).

Crkva je zato ustanovljena da posvećuje ljude i vodi ih vječnom spasenju, pa zato ne možemo pomisliti Crkvu, koju je sam Božji Sin osnovao zato, da sv. Sakramentima i naukom posvećuje svoje članove, da bude bez svetih. Prolistamo li povijest sv. Crkve od najstarijih vremena do danas, naći ćemo, da je uvijek bilo svetih. Nekad više, a nekad manje.

I sad u ovoj svetoj godini otkupljenja ljudskog roda upravo se prekrasno pokazala svetost Crkve u njenim članovima. Proslava svetih i blaženih 1933. godine počela je 30. travnja proglašenjem *Marije od sv. Eufrasije Pelletier* blaženom. Ona je osnovala kongregaciju „*Sestara Dobrog Pastira*“, koje se brinu za odgoju djece i spasavanje palih žena. Rođena je u Angersu u Francuskoj 1796. a umrla je 1868.

7. svibnja proglašena je blaženom *Vincencija Deroza* (1784—1875), koja je osnovala Institut sestara milosrdnica, koje se sad zovu sestre Bartolomeja Kapijana. One se brinu za duševno dobro djevojaka u bolnicama, svratištima, školama i po službama.

14. svibnja proglašena je blaženom *Đema Galgani* (1878—1903),

koja je živjela u svijetu, ali je svojim svetim i povučenim životom sve zadivila. Odlikovala se iskrenošću, jednostavnošću, nevinošću i ljubavlju prema raspetom Kristu. Zato ju je Spasitelj nagradio, da je nosila na svom tijelu pet njegovih rana t. j. na dlanovima ruku, na nogama i u rebru. Iz tih je rana svakog petka tekla krv, nekad i po cijeli sat i više. Zadnje godine života teško je bolovala na kralješnici. Silna ljubav prema Kristu, njegovih pet rana i teška neizlječiva bolest rano utrnuše taj sveti i anđeoski život u 25. godini.

21. svibnja proglašen je blaženim *Josip Pinjатели*, koji je obnovio ukinutu isusovačku družbu.

28. svibnja, baš u dane kad su boravili u Rimu hrvatski hodočasnici, proglašena je blaženom *Katarina Laburè* (1806—1876). Njoj se triput javila presv. Bogorodica. Oko pojave Majke Božje stvorio se okrugli okvir u kojem je u polukrugu bilo napisano zlatnim slovima: „O Marijo, bez grijeha začeta, moli za nas koji se k tebi utječemo“. Kad joj se presv. Bogorodica trećiput javila, rekla joj je, da dade napraviti medalju s tim natpisom. Ta se medalja brzo raširila među vjernicima, jer je preko nje presv. Bogorodica dijelila velike milosti. Ova se blažena istakla poniznošću i skrovitim životom u molitvi i sjedinjenju s Bogom.

4. lipnja proglašen je svetim župnik *Andrija Hubert Fournet* (1752—1834). U mladosti napisao je u svoju bilježnicu ove riječi: „Ova je knjiga vlasništvo dobrog mladića Andrije Huberta Fourneta, koji neće nikad da bude ni monah ni svećenik“. Prvih deset godina bio je vrlo nemaran i lakouman, pun svjetovnog duha, dok ga nije Gospodin opomenuo po jednom siromahu. Obrativši se provodio je vrlo strog život, koji se posve posvetio Bogu i spasavanju povjerenih mu duša. Živio je 82 godine i došao do velike svetosti, koju je Gospodin potvrdio brojnim čudesima, a Crkva ju je priznala i stavila za uzor vjernicima. Značajno je kako je silno volio djecu. Govorio je, da su to anđeli i da treba veličati presv. Trojstvo u njihovim nevinim dušama. Jednom ih je pozvao k sebi, postavio okolo i onda kleknuo pred svakim djetetom na koljena. Djeca su se prestrašila i gledala su začuđeno ne znajući, što da rade. Tako je visoko cijenio dječju nevinost i bjelinu njihovih duša preporođenih sv. krštenjem, da ih nije htio ni blagosloviti držeći, da nije toga dostojan. Govorio je, da bi prije djeca morala njega blagosloviti.

8. prosinca, na sam blagdan Bezgrešnog Začeca proglašena je svetom nekadašnja pastirica bl. *Bernardica Subiru* (1844—1879), ljubimica presv. Djevice, koja joj se pokazala u Lurdu petnaest puta. Njeno se ime pročulo po svim katoličkim krajevima, gdje se govorilo o njenim viđenjima i o čudesima, koja su se počela događati u Lurdu na onom mjestu, gdje joj se javila Prečista Djevica. No Gospodin ju je htio sjajnije proslaviti i zato ju je pozvao u samostan Nevers. U samostanskoj tišini, usred molitve i posluživanja bolesnih sestara, kao cvijet nevinosti i čistoće umrla je u 35. godini života.

U 1934. godini uresila je jubilejsku godinu svečanost proglašenja bl. *Ivane Antide Thouret* (1765—1826) svetom. Ona je živjela

za najburnijih dana francuske revolucije, i sama je često bila progonjena, pa je nekoliko puta morala bježati iz domovine. Bija je vrlo odvažna i hrabra, pa se snalazila i onda, kad su drugi mislili, da se ne može ništa učiniti. Sva je gorjela od želje za posvećenjem dječjih duša, za koje je žrtvovala sve svoje snage. Često bi kroz dan učila djecu, a noću davorila bolesnike. Kad tko čita o njenu burnom životu, mora se upravo diviti njenoj izdržljivosti u napornom radu i brigama, koje su je za francuske revolucije tako često teretile.

28. siječnja proglašena su tri isusovca blaženima: *Rok Gonzales de Santa Gruz, Alfonz Rodriuez i Ivan del Castillo*. Sva su

Sa prve „Dožejanca“ u Čonoplji.

Bandaš i bandašica, risari i risaruše i djevojčice koje su unijele vijenac u crkvu. Desno gđa Burza r. Ruža Vidaković učiteljica, glavni aranžer dožejanca.

trojica propovijedali Indijancima u južnoj Americi Evanđelje. Obratili su mnogo pogana i naučili ih radu i mirnom urednom životu. Tamošnji čarobnjaci vidjeli su, da ne će biti od čega živjeti, pa su nauškali nekoliko pogana, koji su ih ubili. Sva trojica poginuše mučeničkom smrću. Zanimljivo je, da se je sve do danas sačuvalo srce bl. Roka Gonzalesa, koje je tako ljubilo duše, među kojima je on radio. Poslije nasilne smrti baciše njegovo tijelo u zapaljenu kuću, gdje je stanovao. Slijedeći dan prekopavajući po pepelu našoše čitavo srce bl. Roka. Raspaljeni mržnjom probodoše ga strijelicom i opet baciše u vatru, ali ono nije izgorjelo, pa su ga vjernici kasnije našli i sačuvali kao najveću svetinju.

Ove nam svečanosti mnogo govore, Crkva slavi Božje ugodnike, one koji su se posve Bogu posvetili. Svim svojim životom proslavili su Gospodina. Preko njih se svetilo Božje ime, pa je i njih zato Bog proslavio. Njihovu je svetost potvrdio Gospodin čudesima i time ponovo ustvrdio svetost i moć posvećivanja sv. Crkve, koju je On osnovao.

PJESMA SNIJEGA.

Snijeg je sinoć okitio grane,
 Bijelim cvijećem ograde i pute
 Dolazeći sa daleke strane
 Već od zore râne!

Tužne jele
 Ko djevice bijele
 Zamišljeno pred prozorom šute,
 I što gušća biva svuda tama,
 Oči im se nekom sjetom mute!

Kuće male, sirotice puste,
 Stisnule se sve jedna uz drugu,
 I ni riječ neće da izuste,
 Razumiju u svome se krugu . . .

I dok gledam kako svakog časa
 Vjetar svijja vrtom breskve mlade,
 Grudima se nešto zafalasa:
 — Što li, Bože, sada moji rade?

A snijeg dalje mekom rukom veze,
 Dalje, dalje vite grane kiti,
 Ko da želi svojom igrom i sad
 Moju slutnju i od mene skriti!

DJEVOJCI U PROLAZU.

Djevojko, kad prođeš u svitanja zlatna
 Kraj prozora moga
 Laka kao srna,
 Ja te pratim srcem i mislima svojim
 I mori me sjeta
 Jeziva i crna.

Nemoj! . . . Nemoj nikad više
 S kanticom mlijeka
 Ispred dvora moga
 Tako stidna proći,
 A da ne pogledaš
 U prozore moje,
 Jer me tuga mori
 I dane i noći

Pred kućom mi stara lipa dane broji,
 U vrtu mi plavi jorgovan je cvao,
 A sad često mislim zašto li je sveo
 A nikom ga nisam,
 Draga curo, dao!

Djevojko, kad prođeš u svitanja zlatna
 Kraj prozora moga,
 Zar Ti neće biti i teško i žao,
 Kad doznadeš da mi uvenulo srce,
 Što si stidna prošla,
 A ja ti ga nisam
 Iz bojazni dao!

Ante A. Jakšić.

Svoj na svome.

Čuješ Maro, danas si se opet nelijepo ponijelo prema mojim roditeljima. Zar se ne sjećaš kako si uvijek govorila da moramo starije, napose roditelje poštivati? Otac mi je rekao da mu je jako žao, što se ti tako ponašaš.

— Pa neka si traži drugu snahu, kad mu ja nisam dobra. Valjda se neću samo na njega obazirati i služiti ga kao grofa.

Bogoljubu je bilo teško, što mu žena tako odgovara. Primjetio je on, da se ona i prema njemu nekako čudnovato vlada. Njoj je u kući postalo dosadno. Sve više je tražila društvo svojih drugarica, a za kućne se poslove ni najmanje nije brinula. Ne da joj se više raditi. Već je nekoliko puta dobio po nosu što neće da ostavi selo, pa da se presele u varoš. Njemu je bilo teško ostaviti kuću i imanje, a još tome i roditelje. U gradu će biti tuđi sluga, a kod kuće je svoj gospodar. Rekao je on to i ženi. Ali ona ni da čuje... Ona se opravdava kako će u gradu lako živjeti. Ona će se baviti ručnim radom, a on neka traži zarade u kojem zavodu kao poslužitelj, ili neka radi u tvornici. Ta i kod kuće se toliko bavio vršaćom mašinom, pa će mu možda i to dobro doći.

Jedno večer iza kako je Mara cijeli dan prala, legne ona, a da nije ni večerala. Bogoljub, koji je volio svoju mladu ženu, donio joj večeru upravo na krevet.

— Nosi to ispred mene, vikne Mara. Nisam željna vaše večere. Ja sam tu samo da radim, a kad se naradim i umorim, nemam ni poštene večere. To bi već i ti mogao jednom uviditi. Ako nećeš ostaviti ovu kuću, ja ću te ostaviti, pa ti onda radi što hoćeš.

Bogoljub se udaljio s večerom, ne rekavši joj ni riječi.

— Tata, kuda će mama ići? Hoću li i ja ići s njom?

Mala je Matilka nekoliko puta opetovala svoje pitanje, ali tata je samo šutio.

Uzeo je kćerku za ruku, sio je u dvorištu na stari panj i tiho se molio. Tri puta je počeo Očenaš, a nijednoga nije dovršio. Misli su mu se vrzle po glavi, da nije mogao uredno moliti.

Matilka je neprestano bila uz njega. Pitala ga je sve i sva, a on joj tek po koju riječ odgovarao.

— Hajdemo spavati, reče mala napokon i on je odvede u sobu mami.

Mara još nije spavala. Izgleda da je i nju diralo što se tako prema Bogoljubu malo čas prije držala.

— Metni Matilku na krevetac neka spava, ona mora sutra u školu.

Bogoljub je poslušao svoju ženu, poljubio kćerkicu i metnuo je leći. Mala mu je zahvalila radosnim osmjehom, i tihim: laku noć tatice i mamice.

Legao je napokon i sam. Šutio je. Da započne razgovor Mara

ga zapita: „Zar ne Bogoljube, iza nedjelje ćemo u grad?“

— Vidjećemo, odvrati on skoro nečujno.

— Ja ne mogu razumjeti, kako se ti ne možeš odlučiti za taj korak. Zar ne vidiš koliko radimo, pa opet ništa.

— Kako ništa?

— Pa zar imaš štogod?

— Pa čije je imanje, čija je kuća?

— Da, to je naše, a jesi li već što stekao kako smo se uzeli?

— Ako nisam ništa stekao, imam barem svoje i niko mi ne zapovijeda. Biće poslije i bolje.

Matilka je sa svog krevca bila srušila jorgan, a Mara siđe i nanovo je pokrije.

— Gledaj samo tu našu malu. Kad pomislim da će i ona tako da se muči kao mi, odmah me zebnja hvata. U gradu ćemo je dati u srednju školu, pa će valjda nešto postići, jer mi učiteljica veli da bi bilo šteta, da dijete ostane na selu.

— A šta ćemo s roditeljima, nadoda Bogoljub.

— Neka najmu slugu i uzmu si služavku, pa je stvar rješena.

— Ne sviđa mi se što govoriš, Maro!

— E pa dobro! Tebi se ne sviđa. Kad je tako, ja ti neću više ništa tajiti. Ja sam se u gradu pogodila kod jedne obitelji za kućne poslove. Primiće mene i Matilku. Držala sam i ti ćeš se s nama složiti, pa ćemo i u gradu biti zajedno. A sada, kad vidim da ti s nama nećeš, na čast ti tvoje selo i salaš i tvoj vječiti posao. Ja ću te ostaviti, povešću i Matilku, a ti radi kako znaš. Od nedjelje mene čekaju i ja moram nastupiti svoje mjesto.

— Dakle, Maro, ti baš šilom hoćeš u grad?

— Hoću da, bilo pod koju cijenu.

*

Sutra u jutro Mara je spremala svoje stvari. Neprestano je novila malu Matilku. Čekala je da se i Bogoljub upusti u razgovor. Znala je da on veoma ljubi svoje roditelje, pa se zato baš i bojala, da ih on neće htjeti ostaviti. S druge pak strane, znala je da on ne može živjeti bez žene i djeteta. A što će sve u selu da govore, dok ga žena ostavi! Mudrovala je Mara i unaprijed se radovala uspjehu.

Bogoljub je stvar saopćio svojim dobrim starim roditeljima. Bilo im je neobično žao, s tim više, jer su znali da su joj oni dosadili. Pobožni i pošteni roditelji nisu mogli ni pomisliti da se o njihovoj kući priča, i to još da ih je snaha ostavila. Zato su rekli i Bogoljubu neka se s njom složiti, jer mu je žena, pa neka pokušaju u gradu lakše živjeti.

Osvanula i nedelja. Jutarnje sunce sa sviju strana obasjalo je kuću, kao da mu je bilo teško da se dalje pomakne, te da ostavi ovu kuću u kojoj je toliko puta obasjalo dvije sretne i zadovoljne obitelji.

— Kako će nam biti teško, reče Bogoljub Mari, kad ne budemo imali ovakog sunca i slobode.

— No baš, ima u gradu svega. Samo nemoj žaliti za kućom. Ja već jedva čekam, da osvane, pa da krenemo.

Sjutra u jutro sve je već bilo gotovo. Kola su bila puna stvari, koje je Mara željela ponijeti sa sobom u grad. Prije polaska i nakon oproštaja, klekli su pred roditelje i primili blagoslov. Otac i majka su plakali, Bogoljub ih je pokušao umiriti, ali ni sam se nije mogao uzdržati od suza.

Mara je također bila uzbuđena, ali da se pokaže jaka, uhvati Bogoljuba za ruku i reče:

„Vrijeme je da idemo, zbogom ostajte“.

*

Kada su stigli u grad, sirene su na tvornicama pozivale svoje radnike, gusti dimovi su se navijali iz visokih dimnjaka, a ljudi su prolazili kraj njih zabrinuti i blijedi, ni ne gledajući na njih.

Stigli su i pred stan. Mara uniđe, zapita za sobu, a pazikuća joj pruži broj sobe i gostoprimstvo se svršilo.

— Siđi Bogoljube, pa ćemo unijeti stvari.

— Pa zar nas niko neće dočekati.

— Ej, nisi ti tako velik, da gospodar kuće tebe dočeka.

— A kuda ćemo stvari spremi?

— Gore sigurno ne. Moraš se radovati da smo u takovoj velikoj kući dobili sobu i u prizemlju.

Bogoljub je sa slugom uneo stvari u malenu sobicu, a Mara ih je porazmjestila. Cijela imovina u jednoj sobi. A kakva još soba? Mala i uska. Prozor je gledao u tvornički hambar, uz njega je bila pivnica. Zagušljiv zrak dopirao je iz tog malog dvorišta.

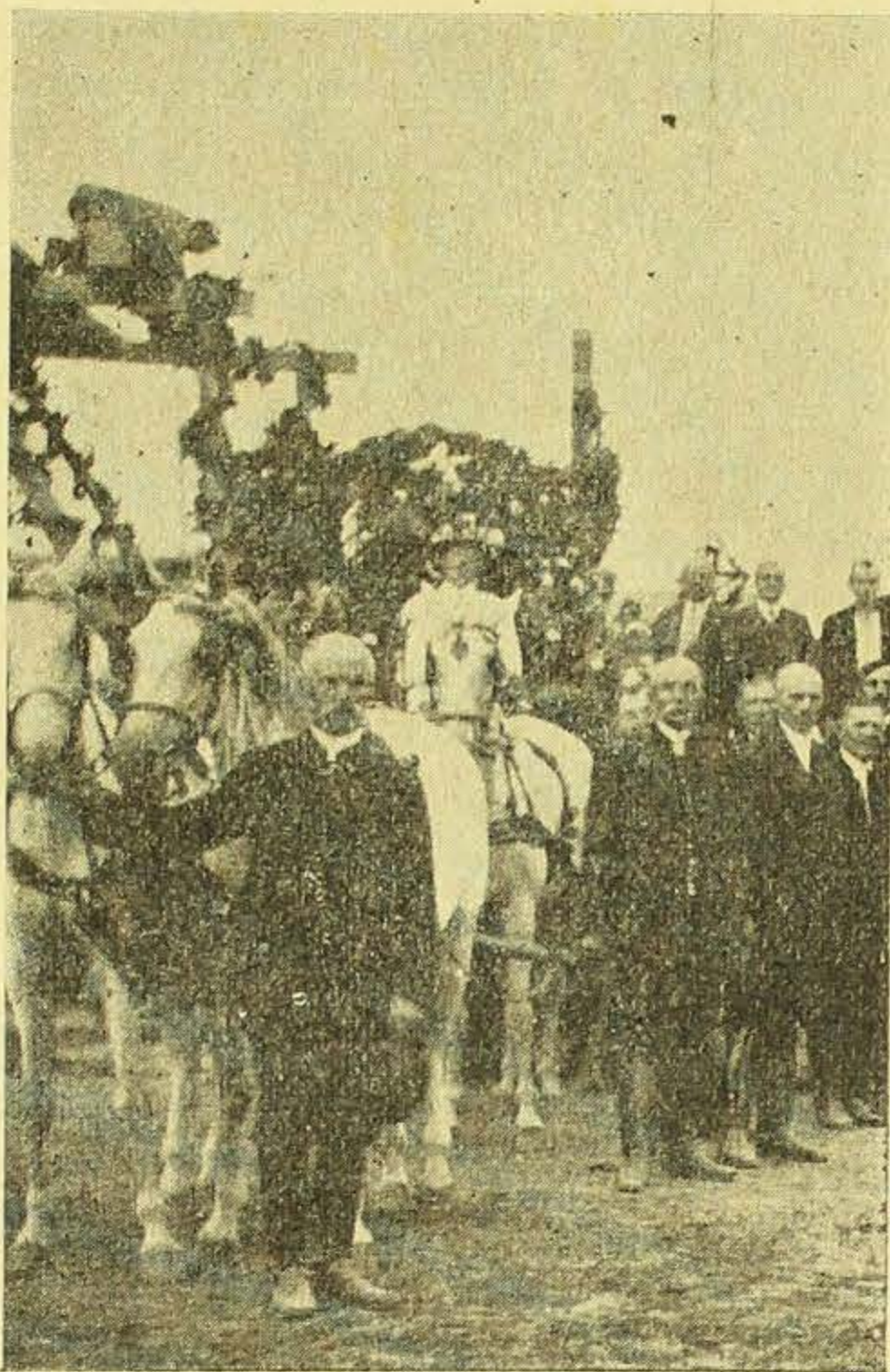
— No sad nam ne preostaje drugo nego da se posao traži. Ja ću posluživati jednu penzioniranu gospođu u ovoj kući, a ti traži kako mjesto za poslužitelja ili traži zaposlenja u tvornici.

— Držim, da ću u tvornici bolje proći, odgovori Bogoljub.

— Radi kako misliš da će biti bolje za sve nas.

*

Sutradan, Bogoljub je već bio primljen za radnika u tvornici. Mnogo mu je pomoglo baš to, što je bio upućen u neke stvari

Donos novog zvona pred crkvu Kalvariju u Subotici.

mehanike još od kuće, pa su ga i tu namjestili da upravlja jednim strojem, jer su baš s tog mjesta otpustili nekog radnika, što je bio optužen kao komunista. S početka je bilo prilično teško. Kasnije se to promijenilo. Mara se je umilila gospođi, a Bogoljub je svojim poštenjem i marljivošću osvojio simpatije sviju sudrugova. Mala Matilka je u gimnaziji pokazivala zamjerene uspjehe, pa je Mari srce igralo od veselja.

— Baš smo se lijepo smjestili i snašli, reče ona Bogoljubu.

— Nisam ni mislio da će tako biti. Uvijek sam mrzio taj grad, ali sada sam zadovoljan.

— Znaš što mi je milostiva dobra. Samo trebam nešto spomenuti, da bi željela ovo ili ono, ona mi odmah to donese na dar. Doduše ja je i služim kako je još niko nije služio.

— Meni u tvornici ide sve onako kako ja želim. Svi me vole i radnici i šef. Samo znaš što mi je neugodno?

— Sigurno, opet malo žališ za kućom!

— Ne, nego što ne mogu u crkvu, jer i nedjeljom prije podne imam očistiti i urediti stroj.

— No, to baš nije tako strašno. Ja sam također s početka tako mislila, ali sad vidim, da u gradu baš nije moda svake nedjelje biti na misi. Kad dospiješ, otićeš i tamo. Kaže mi milostiva da ni ona ne ide u crkvu. Nije to potrebno. Može čovjek biti dobar i bez crkve i popova.

— Neznam ni sam. Ali ja sam to jako volio.

— Pusti to kraju i spavaj bez brige.

Kad god je došao prvi u mjesecu, pravili su račun. Lijepu sumu novaca su već skupili. Postali su mali gospodari. Počeli su se nositi sasvim gradski, a i vladanje su svoje udesili prema životu gradskih ljudi. Mjesto crkve, pohađali su kino i razne pretstave, mjesto večernje povučенosti, izlazili su i oni u najljepšoj opremi, da se prošeću ulicama gradskim. Bome, teško bi bilo reći, da li su kućegazde ili njihovi poslužitelji.

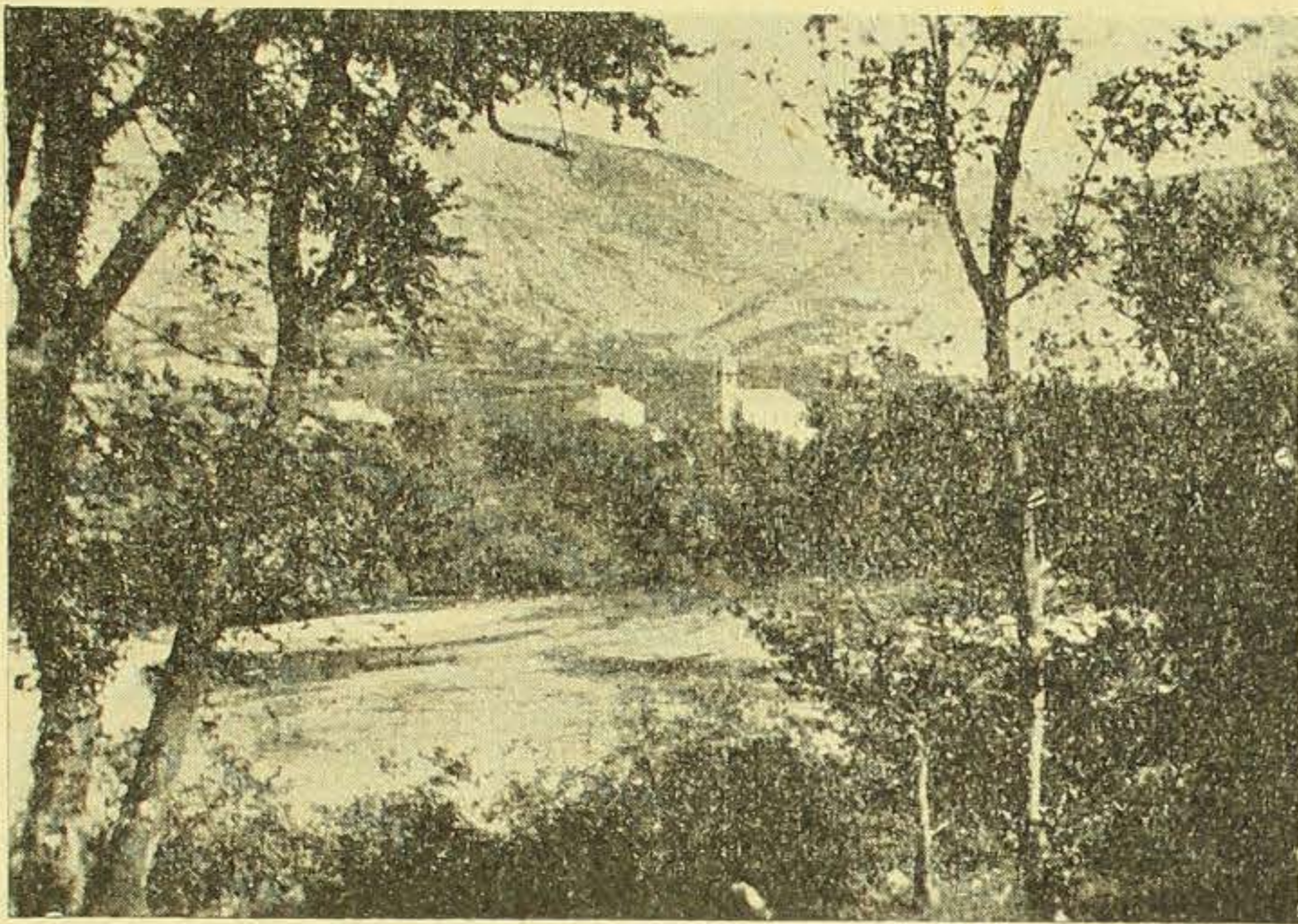
Bogoljub je radi svoje obljubljenosti među radništvom morao da bude član sviju radničkih organizacija, a kasnije i predsjednik. Neka gospoda, koja su bila protiv privatnog vlasništva i tobože se zauzimala za radnike, davali su Bogoljubu mnogo knjiga i upućivali ga, kako nije pravo, da radnik za taku nisku cijenu radi, nego radnik se mora osvijestiti i tražiti, da mu poslodavac plati sve ono, što je radnik svojim radom zaslužio. Kako je Bogoljub položio stručni ispit za mašinovođu, otvorio mu se put na sve strane i svi su se na njega oslanjali. Za vremena izvan tvornice, Bogoljub je marljivo čitao knjige o radničkom pitanju i došao do zaključka da poslodavac iskorišćuje sve radnike. Radnici su već i onako bili nezadovoljni, pa su samo očekivali čas, da neko što rekne u njihovu korist. U to je sa svojom idejom došao Bogoljub. Kao predsjednik radničke organizacije najavi on jedno veće skupštinu.

Svi su mu se odazvali. Sva mjesta u radničkoj prostoriji bila su puna. Bogoljub se digne i reče odlučnim glasom: „Braćo radnici!

Mi držimo svjetsku industriju, radimo gladni i izmoreni, prezreni od sviju, bacaju nas na ulicu, ako se samo malo razbolimo, a sve radi toga što radimo badava. Naš rad nema svoje vrijednosti. Naše se sile troše zato, da naš šef bude još bogatiji. Magacini su puni svega! A tko ih je napunio? Naše žuljave ruke. Mi, braćo koji idemo goli i bos, a magacini stoje puni i odijela i obuće. Ne smijemo više trpjeti da nas izrabljuju. Sreća i spas naš jest u nama svima. Nećemo više raditi ako nam plaće ne povećaju. Zato sutra svi pred tvornicu, ali niko u tvornicu“.

Kada je slijedećeg jutra tvornička sirena dala znak za početak rada, nitko nije bio u tvornici. Radnici su debatirali i obilazili pokrajnim ulicama, dok se Bogoljub sa još nekoliko radnika šetao ispred šefovog ureda.

Sa prvog pohoda Bunjevaca u staru postojbinu. — Pogled na Blagaj.

— Što ne stupite na posao, zaviče šef.

— Ne ćemo raditi, dok nam ne povećate plaće, odgovori Bogoljub.

— Vi bi veću plaću? A što ću onda ja raditi? Zar vi mislite da ja nemam izdataka?

— Veću plaću tražimo, zagrmilo je ispred šefovog prozora, kamo su se skupili i ostali rednici.

Šef se našao u neprilici. Skupio je oko sebe činovničko osoblje i s njima se posavjetovao.

— Neka im se ne popusti, veli jedan.

— Ne tako, nadoda neki stari gospodin, neka im se poveća plaća, jer im je dosta malena.

— Ne možemo, veli direktor nego ćemo ispuniti uslove za dva, tri mjeseca, a onda ćemo opet po starom.

— Tako je. Odobre i ostali

Šef je dakle pobijedio. Pozvali su nekoliko delegata iz radničke organizacije, s Bogoljubom na čelu.

— Mi vam ispunjavamo sve uvjete i želimo vas sve u jutro vidjeti u tvornici.

Radnici su se veselili, a Bogoljub se ponosio što je on to isposlovao.

— Jeste li vidjeli što može sloga, pozdravio ih je slijedećeg dana Bogoljub.

*

Tri dana nakon štrajka, Mara je sjedeći u sobi čekala Bogoljuba na ručak. Dugo ga nema. Valjda mu se nije što dogodilo! Uzela je i rasplitala jedan narodni vez za gospođu. Ta gospođa, kako se promjenila. Prije dobra kao majka, a sada ne možeš od nje jednu lijepu riječ čuti. Posla dosta i odviše, a plaće sve manje.

Matilka se već bila vratila iz škole, pa je sjela kraj majke, da joj priča što su danas učili.

— Mamice, danas sam najbolje napisala francusku zadaću. Gđa profesorica me je pred svima pohvalila. Ali znaš mamice, ovo mi je valjda posljednja zadaća što sam je tako dobro napisala. U zadnje vrijeme ne mogu učiti. Boli me glava, a osim toga često mi je nenasnosna vrućina.

Mara je gledala milu kćerkicu, poljubila je u čelo i osjetila da mala ima vrućicu. I prije je već vidjela, kako je Matilka u gradu požutila, a njeni obrazi, koji su na selu izgledali kao dvije ružice, počeli su venuti.

Već je jedan sat tuklo na obližnjoj crkvi, kad u sobu stupi Bogoljub praćen jednim redarem.

— Maro vi ručajte i mene ne čekajte, moram poslom na redarstvo.

— Što, Bogoljube?

— Ništa, ništa, odmah ću se vratiti.

Maru je ovo veoma iznenadilo i ona se ozbiljno uplašila. Što njen muž ima s redarima. Tako miran, tako dobar. Matilka je jela, a Mara je nestrpljivo čekala Bogoljuba. I Bogoljub se vratio.

— Što misliš, optužili me da sam komunist!

— Tebe?

— Da, mehe i sad imam sto neprilika.

— Pa što ti mogu, kad nisi. Svaki zna da si pošten i da teškom mukom prehranjuješ svoju obitelj. Ti nisi protiv privatnog vlasništva.

— Da, ali vele onaj štrajk to je čista komunistička stvar, a ja kao vođa toga moram nastradati. Danas mi je i šef tvornice dao otpusnicu i još mi veli da se ne moram nadati da ću biti primljen u koju drugu tvornicu. Ja sam se na policiji opravdao, ali šef smeta. Nisam ja komunist, ali eto . . . !

— Pa šta ćemo sad, upita ga Mara.

— Čuo sam da se u gradskoj bolnici traži poslužitelj; pa ću se tamo javiti. Moram nešto raditi, jer ovako ne možemo živjeti. I ti sada mnogo manje zarađuješ, nego što si to prije zarađivala.

Poslije ručka Bogoljub je već bio kod upravitelja bolnice. Ispričao mu nezgodnu situaciju i molio ga da mu pomogne. Budući da je pristao i na nižu cijenu, nego ostali poslužitelji, bio je

privremeno primljen. Teško mu je bilo u bolnici. Nije mogao da podnese one jauke bolesnika, služiti ih kao malu djecu, ali živjeti se mora. Nakon mjesec dana tog mukotrpnog rada, dobije on otpusnicu tobože kao sumnjivo lice. Pao je u očaj. Ja ovdje nikom ne trebam, mislio je u sebi.

Kad se vratio kući, ispričao je ženi cijelu stvar. Bili su potišteni. Niti njoj, niti njemu ništa nije polazilo za rukom. Ono zlatno doba na početku njihovog dolaska u grad, izgleda da je iščezlo.

Bogoljub još nije popustio. Tražio je mjesto po privatnim zavodima i kod pojedinih ljudi, no svagdje ga odbiše. Sve mu je bilo uzalud.

Predvečerje jednog dana bilo je neobično hladno. Lutao je cijeli dan po tim gradskim ulicama, no niko ga ne treba. Vratio se kući. Topla večera ga je malo ugrijala i on reče svojoj ženi:

— Ja više neću da živim u gradu. Vidiš li da ja mira nemam; nikom ne trebam; svi me proganjaju. Da za drugog radim, pa onda ni jesti nemam, to ne mogu trpjeti. Idem kući roditeljima. Kad budem tamo radio, radiću za sebe, biću svoj gazda.

— O Bogoljube, pogodio si i moju misao. Nisam ti to smjela prije reći, jer sam ja bila kriva što smo u grad došli. Ali vjeruj mi, grad mi je dosadio. Nemamo ni sunca, ni mira, ni slobode, a kod kuće svega što si god htio. Pa još i to naime, ti nisi ni primjetio da je naša Matilka bolesna. Ona gubi svoju vedrinu. Njoj treba sunca i zraka, a to ćemo na selu imati. Vratićemo se kući i to što prije.

Bogoljub je po kojem zemljaku poručio ocu da mu se obitelj vraća kući.

Kada su roditelji čuli da im se djeca vraćaju kući, bili su presretni. Stara majka je cijeli dan prije dolaska spremala i uređivala za sina, snahu i dragu unuku. Ta kako ne bi! Tri godine su proveli u tuđem svijetu, a nikad ni glasa od njih. A sada se evo potpuno vraćaju, da ovdje ostanu. Velika je to utjeha za stare roditelje!

Lijepog dana, još ljepšeg nego kad su došli, vratili su se u očinski dom. Molili su roditelje za oprostjenje, a oni veseli ni da čuju o tome.

— Djeca su nam živa i zdrava, govorili su svima okolo.

No ne samo roditelji, nego i mladi par je bio zadovoljan. Mala Matilka, koja je već bila odrasla djevojčica, trčkarala je i pjevucala, kao da je uvijek ovdje bila.

— Tu ću se ja oporaviti, tu ću ja ozdraviti, govorila je ona neprestano igrajući se s rundavim šarovom, koji ju je oblijetao, mazio joj se kao i onda, kada ga je kao mala curica hranila. Nekako je sve u kući postalo življe. Golubovi su gukali, valjda zato što im se vratio mladi domaćin, a perad se skupljala blizu kuće, nadajući se dobrom zrnu iz kecelje mlade domaćice.

— Bogoljube jesi li zadovoljan?

— Maro, sada sam zadovoljan, ja sam sretan i presretan, sada tek osjećam što je rodna gruda. Da Maro, mi ćemo od danas samo ovdje živjeti jer je najbolje ovdje biti: „svoj na svome“.

Š-d-c. 2

(Matilka
Germudrevac)

Brat izbavlja sestru.

— Narodna. *pjesma —*

Kad su Turci Kotar porobili,
Zarobili Stipanovu selu.
Kad je Stipe za konja prirasto,
Iđe Stipe da potraži selu.
Priko Tise pa očo u Tursku:
Tamo bilu mlade biljarice
Platno bilu mlâde i divojke.
Al besidi Stipe dite mlado:
„Bogat vama mlade biljarice!
Dodajte mi lađane vodice.“
Jedna skoči da vode dodade,
Druga joj je mlâda besidila:
„Ne daj vode drugarice moja!
Jel je ova voda boležljiva.
Voda teška a momak umoran,
Nema majke di će bolovati,
Nema sele ko će ga dvoriti.
Već nek iđe Durmiš-bega Jeli,
Tamo vina zabadava daju.“
Kad je očo Durmiš-bega Jeli:
„Daj mi Jele jednu kupu vina!“
Iznela mu Jela kupu vina,
Al besidi Stipe dite mlado:
„Jel ti, sele, mene ne poznaješ?
Jesi li se od mene ponela?“
„Nije, brate, da te ne poznajem,
Nit da sam se od tebe ponela;
Već je taki adet kod Turaka:
Kad pogledaš nuz mlada junaka
Kanda li ga mlada i poljubiš.
Već ti hajde u košare dolnje,
Pa izbiraj dva konja viteza,
Tebi ticu, meni lastavicu,
Ja ću ići mojoj staroj majki.“
Kad je došo Durmiš-begovine
Prid njeg Jela nije išetata.
Al besidi Durmiš-begovine:
„Moja Jele što si nevesela!
Jel je tebi ponestalo blaga,

Jeli ti je na um pala majka?
„Nije meni ponestalo blaga,
Umrli mi i otac i majka,
Pa njim nemam šta za dušu dati!“
„Spravlaj, Jele, gospocku večeru,
Svu gospodu zovi na večeru,
Pa ti daji njima zadužbine.“
To je Jela bega poslušala,
Ona spravlja gospocku večeru,
Svu gospodu zove na večeru.
Rano j' Jela večerati dala,
Rano j' bega u ložnicu slala.
Ništa joj se čedo rasplakalo,
Tišila ga Durmiš-bega Jela:
„Ćuti, čedo, neutišilo se,
Ja ću ići mojoj staroj majki
Jaću ići, pa ne ću ni doći.“
Ona iđe u košare dolnje,
Oni jaše dva konja viteza
Oni iđu svojoj staroj majki.
Kad su očli blizo skeladžija
Sela bratu potijo govori:
„Znaš li, brate, turski besiditi?“
„Ne znam, sele, turski besidit.“
Skida Jela svilenu maramu,
Pa je meće bratu oko vrata:
„Skeladžije hulje i đidije!
Skelu dajte odkuder je znate,
Begu vam je bola dodijala.“
Doskočili mlade skeladžije,
Pa privezu brata i sestricu.
Al zapiva Stipe dite mlado:
„Bože mili na svemu ti hvala,
Kad ja vodim selu od Turaka!“
Al skočiše mlade skeladžije,
Da uvate brata i sestricu.
Al besidi Stipe dite mlado:
„Ta ne bi nas uvatile vile,
A kamoli mlade skeladžije.“

Iz zbirke I. P. Jablanović.

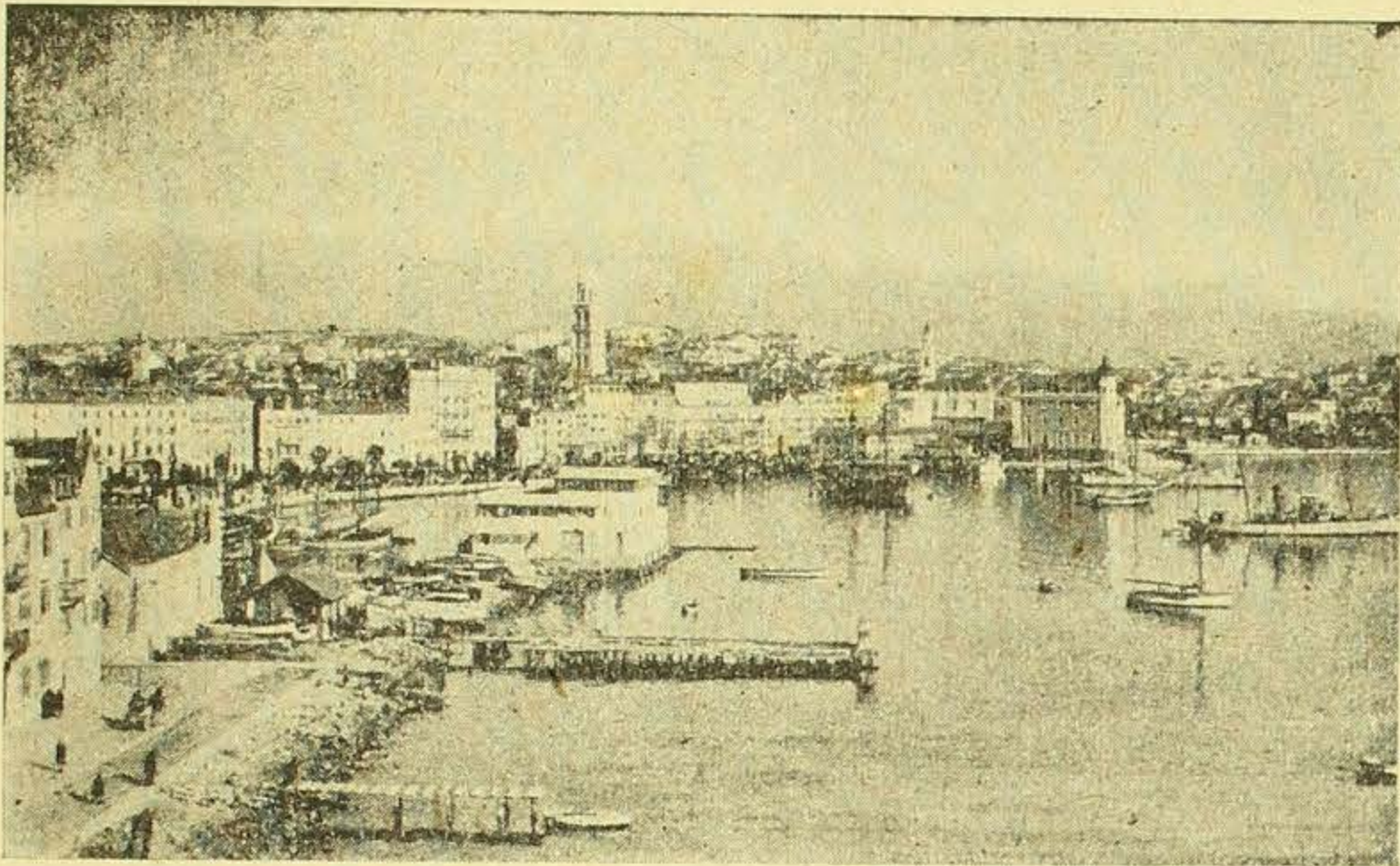
(J. P. Prčić)

LISTIĆ IZ MOGA „DNEVNIKA“.

Život je kratak. Slava je prolazna, ništavna.

Moćan i slavan je bio Dioklecijan. Sada je u njegovoj palači splitska stolna crkva. Tamo gdje je vladao grijeh, razvrat, tamo, baš na istom mjestu uzdižu se iz nevinih, bolnih srdaca ljudskih, tople i iskrene molitve Svevišnjem.

Divna i raskošna je bila Salona. Sada su samo ruševine svjedoci nekadašnjeg sjaja i raskoši . . . I nepravde . . . Tamo gdje su nekada slavni Rimljani, gdje su Dioklecijani, Titi, Viniciji, Petroniji, Antoniji . . . slavili slavlje i zvjerski uživali muku i trud hiljadu robova, tamo gdje su oni u sjajnim palačama uživali sve slasti griješnoga svijeta, tamo sada raste trava, korov . . . I u tihom julskom

Pogled na Split s mora.

predvečerju dopiru do uha mnogih prolaznika melankolični zvuci pjesme djevojčeta što pase stado na razvalinama Salone . . .

Tamo gdje je potocima tekla krv, stoje sada ruševine i sjećaju posjetioce, govore im: „Amfiteater . . .“

Svijet dolazi na ruševine Salone. Zapisuje imena u spomenicu. Ali rijetki, vrlo rijetki proliju suzu, vrlo rijetko srce zadrhta pri pomisli na sva ona zvjerstva što ih činili Rimljani, vrlo rijetki iskreno požale živote tolikih nevinih žrtava . . . Rijetki podignu suzne oči prema nebu, da dobiju odgovor, zadovoljštinu za nepravde.

Nekoliko trakova umirućeg sunca čudno odsjeva na Jadru, dok ja stojim naslonjen na kamen i gledam i mislim i — plačem . . . A moje suze padaju na ono isto mjesto, na koje su padale suze tolikih nevinih, nesretnih, potištenih ljudi, koji nijesu smatrani ljudima . . .

Što je život bez velikih zaslužnih djela? Plač, bolan plač bijednih ljudi, koji su bili samo zato na svijetu da rađaju stvorenja sebi slična . . .

Jedan mali humak spremljen za čovjeka, velikana, arheologa još je više sjećao na prolaznost ovoga svijeta i na vrijednost rada, žrtava, samoprijedora. Humak je spremljen za velikana čije je tijelo ogrnuto grubom redovničkom haljom, ali čije će ime živjeti duže nego zidine Salone, duže nego taj maleni humak na kojem je napisano: „Hic iacet Franciscus Bulić, peccator et indignus presbyter“.

Stanovnici razvaljene Salone spremali su se na počinak. Djevojčice više nije pjevalo. Ja sam još jednom pogledao ruševine, zatim humak, natpis i krenuo polako u Split. Sve je bilo tako tiho. Mjesec još nije izašao . . . Jadro je teklo sporo i tiho, kao da mu je žao što se mora tako brzo uliti u more, što mora umrijeti . . .

Salona, nekada moćna i divna Salona bila je pokrita tamom, tamom zaborava, a ja sam prošaptao još jednom: „Hic iacet Franciscus Bulić, peccator et indignus presbyter“.

Marko Čović.

SMRT BOLJANOG IVE.

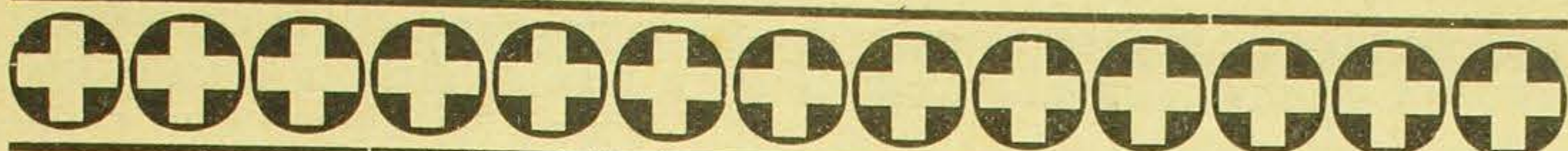
— Narodna —

Boljan Ivo po gori hodio,
Boljan hodi, dobra konja vodi.
Veže konja za zelenu jelu,
A on leže pod zelenu jelu
Pa besidi boljani Ivane:
„Da se malo odignem od zemlje,
Da odrišim mog vrana konjica,
Da ga šaljem mojoj miloj majki,
Ne bi l' mi se ositila majka,
Da joj Ivo u gorici leži.“
Kad je očo konj majki u dvore,
Al izlazi Ivanova ljuba,
Ona ide a konj od nje biži;
Al izlazi Ivanova majka,
Ona bliže a konj njozi bliže.
Rano rani Ivanova majka,
Ona spravlja Ivanu ponude:
Š mora smokve, a iz Bosne alve,
Žute tunje u medu kuvane
I jabuke iza rose brane.
Ona nosi Ivanu ponude.
Kad je došla u zelenu goru
Pita sele po gorici jele:
„Ne bi l' znala di moj Ive leži?“
Al beside po gorici jele:
„Lako j' poznat di tvoj Ive leži!

Iđi majko malo u napridak,
Pa ćeš naći boljanoga Ivu,
Sve se jele na jelu navile,
Svile grane do zemljice crne,
Da mu tice ne nagrde lice,
Da mu vrane ne nagrde rane,
Da mu soko ne izvadi oko“.
Kad je očla boljanome Ivi,
Al besidi priboljani Ivo:
„Oj starice stara mila majko!
Ko te staru uputio vamo?“
„Kaz'le sele po gorici jele.“
„Oj starice stara mila majko!
Ako meni Bog i srića dade.
Da se malo odignem od zemlje,
Svu bih goru srebrom okitio
A jele bih u zlato uvio.“
To izusti, dušicu ispusti.
K zemlji pade, Bogu dušu dade.
Cvili, plače Ivanova majka.
Tišile je po gorici jele:
„Muč ne plači Ivanova majko!
Kada dunu ti ladni vetrovi,
Kada panu jesenji mrazovi:
I s nas, majko, sve opane lišće,
Opet majko živi ostanemo!“

Iz zbirke I. P. Jablanović.

(Ive
Prčić)

POHOD BAČKE ŠOKAČKE KASINE U SONTU.

Kao svake godine, tako je i ove, Bačka Šokačka Kasina, upriličila nekoliko priredaba, koje su sve veoma dobro uspjele. Tako je na poziv Šokačke Čitaonice, preko agilnog F. Malagurskog, bilježnika u Sonti, organizovan izlet diletanata Bačke Šokačke Kasine.

Dne 23. rujna, u 3 sata popodne krenula je grupa od 36 osoba na kolodvor, vesela i razdragana. Došavši u Bogojevo, jako smo se iznenadili, vidjevši 12 konjanika u narodnoj nošnji i 11 karuca iskićenih cvijećem, ćilimima i trobojnicama, na čelu sa gg. S. Alimpićem i Čatalincem. Pozdravio nas je jedan Šokac-konjanik, sa nekoliko lijepih riječi, izrazivši svoje veselje, što smo se odazvali njihovom pozivu. Odgovorio mu je zamjenik predsjednika Šokačke Kasine, g. Pavao Šimudvarac. Za čas smo se smjestili i oduševljeni ovakvim dočekom, krenuli na put. Put nas je vodio nasipom u dužinu od 7 km. Duž puta susretali smo Šokce i Šokice, koji su nam domahivali i zaželili dobar uspjeh.

Već iz daleka, ukazala nam se divna slika! Na ulazu u selo, slegla se masa svijeta i mnoštvo djece. Tu nas je dočekala Sonćanska Općina sa cijelim personalom, predsjednik Šokačke Čitaonice, mjesna inteligencija i vatrogasna glazba. Poslije uobičajenih pozdrava, krenuli smo u četveroredu ulicama Sonte. Pred nama je stupala vatrogasna glazba svirajući marševe a mi smo stupali iza nje, pozdravljani sa sviju strana, sa neopisivim osjećajima u duši...! Došavši u gostionu g. Viemana smjestili smo stvari na određena i pripravljena mjesta, te krenuli u šetnju. U 6 sati smo imali obilnu večeru a poslije nje smo se spremali za sam program.

U pola devet sati navečer, dvorana kao i nusprostorije bile su posvema pune, tako da se više od stotinu osoba moralo vratiti svojim kućama. Uistinu rekordan posjet! Prvo je govorio, u ime Bačkih Šokaca, g. Ivo Kovačev, koji se zahvalio na dočeku i na posjetu i među ostalim rekao: „Draga braćo i sestre! Došli smo, mi Šokci iz Bača, svojoj braći i sestrama po krvi, viri i narodnosti, da se bolje upoznamo i poradimo zajedničkim silama, na boljitku svih Šokaca. Mi smo Šokci, mi se toga ne stidimo, jer u tom imenu je sadržano sve ono što imademo, u njemu je naš život i sreća, u njemu leže naše najsvetije uspomene, poljubac i mliko majke,

rođene majke! Sve se to krije u imenu Šokac!“ Zatim je slijedio igrokaz od preč. g. Ivana Petreša „Dva bila gavrana“ i „Dva gluha“ od g. Pavla Matijevića, koji je sjajno uspio. Na koncu smo zapjevali onu našu staru, a opet uvijek novu pjesmu: *Kolo igra tamburica svira...!* Publika je naše diletante nadarila obilnim aplauzom.

Iza toga je uslijedila igranka. Šokci i Šokice sa svojom bogatom nošnjom izazvali su opće divljenje; te uz izvrsnu glazbu, plesanje naših narodnih kola, razvilo se nezaboravno, narodno veselje i oduševljenje, koje je potrajalo sve do polaska na kolodvor. — Došao je čas rastanka. Oprostivši se od braće i sestara, Šokaca i Šokice, krenuli smo uz pjevanje narodnih pjesama, put kolodvora, to smo za nepuni sat i pol stigli kući.

Ivko.

MIROLJUBU.

*S' tvoga groba leti miris rodoljublja
I orosi svježe grane jorgovana,
U grudi nam plamti tvoja spomenzublja
Ljubavlju za rodom u vjenac satkana.*

*K'o čedo u krilu svoje mile majke,
Pjesme nas u tuzi i tješe i dižu,
Po njima slutimo starinske nam bajke,
Da čuvamo svoje: djecu, grudu, hižu.*

*I dok našom zemljom cura klasje plete,
A ratar sa krunom Bogu hvalu daje,
I molitve žarke s nadom gore lete,
Pjesme će ti nama ublaživat' vaje!*

*Slavuj nek' biljiše, što mu sreća sniva,
Mi ćemo te ljubiti' dok Bunjevca biva.*

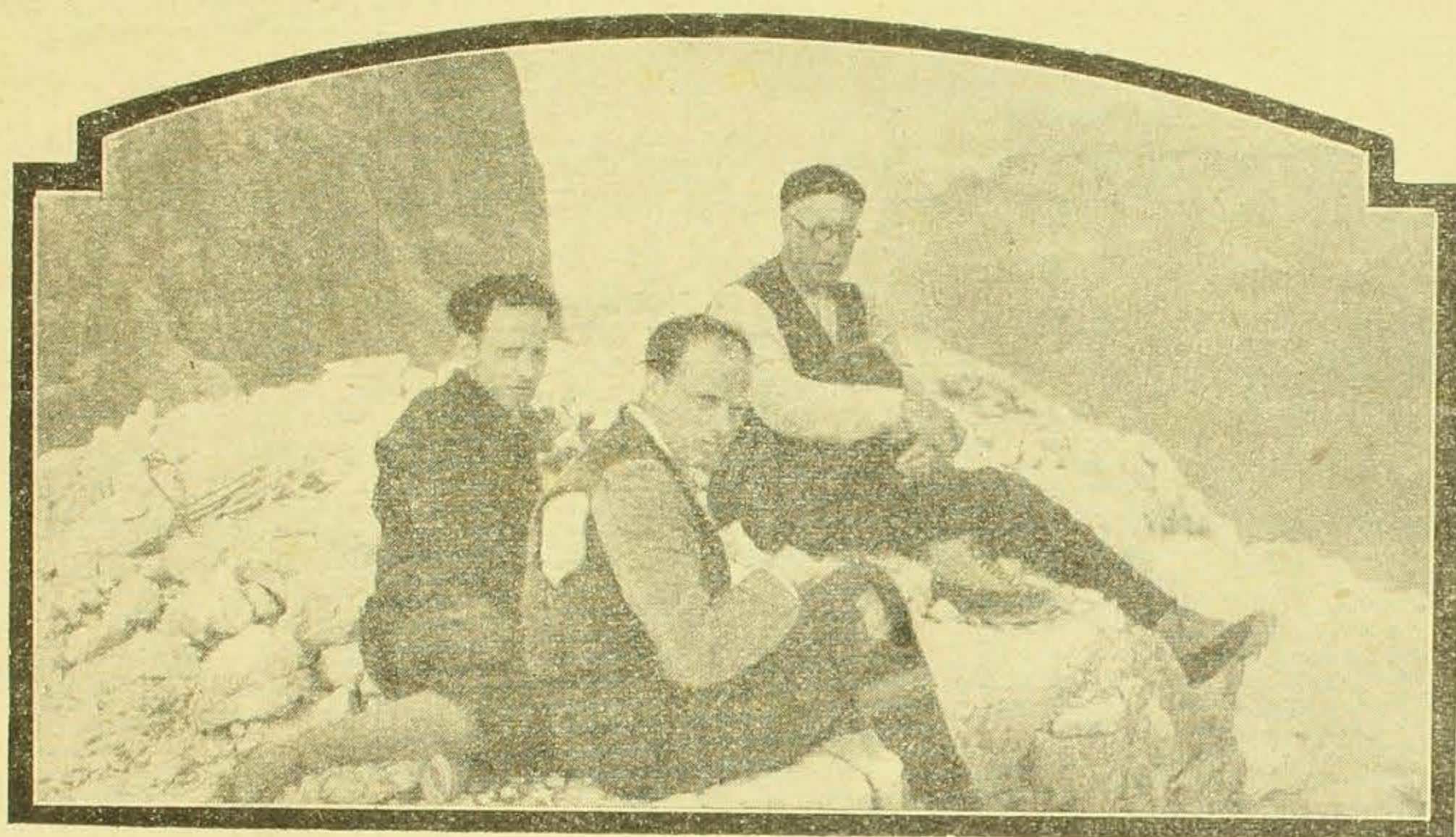
Tan.

(Ivan
Malagovski)

Djelo o bisk. Ivanu Antunoviću.

Poslije nove godine izaći će iz štampe opširno djelo *Dr. Matije Evetovića: Život i rad biskupa Ivana Antunovića*, najvećega bunjevačkog rodoljuba i dobrotvora. Biskup Antunović bio je vatreni zagovornik naših prava i naš preporoditelj. Što je biskup Štrosmajer Hrvatima, to je biskup Antunović Bunjevcima i Šokcima. On je bio apostol jedinstva svih južnih Slavena u vjerskom i političkom pogledu i prerekao je još prije sedamdeset godina stvaranje velike i moćne Jugoslavije.

Belgijski kralj Albert, koji je ljetos umro nesretnim slučajem, padnuvši sa planine u ponor, odmara se na jednom planinskom izletu.

Knjiga se sastoji iz četiri dijela. U prvom je opisan njegov život na osnovu originalnih isprava i povelja; u drugom sva njegova izdata i neizdata djela; u trećem su dijelu objelodanjena njegova pisma, oko sedamdeset, što ih je pisao prvacima Srba, Hrvata i Bunjevaca; u četvrtom je opisana ličnost našega velikoga i staroga Rodoljuba i prikazani su njegovi nazori i pogledi na život vjerski i narodni. Knjiga će imati oko 380 stranica, formata 16° i cijena joj je u pretplati, u platno uvezana 100 dinara, te se može pretplatiti kod pisca, povjerenika, ili kod Uredništva našeg kalendara „Subotičke Danice“.

Kako je ova knjiga od velike vrijednosti za nas Bunjevce i Šokce, po kojoj ćemo najbolje upoznati našega najvećega sina i oca bunjevštine, to nijedan naš iskreni rodoljub, koji je u stanju, ne bi smio biti bez nje. Zato svima čitaocima naše Danice, društvima, čitaonicama i ustanovama najtoplije preporučujemo ovu knjigu.

Uredništvo Danice.

(Ive Prčić)

Kujundžić,
Nikola

KOLO IGRA

spjevao
Nikola Kujundžić

za tambure udesio
Pere Tumbas

Moderato

Glas

Prvi I

Kontra

Čelo

Bas

Ko-lo i-gra, tambu-ri-ca svi-ta Pi-sma je-či, ne-da no-ći mi-ra,
Sveid se ču-je, svad se šo-rom zna-de, Da Bu-nje-vac du-šu ne iz-da-de

Ve-se-li se, sva-ki mu se di-vy, Nek se zna-de da Bu-nje-vac ži-vi

Tko pjeva, zlo ne misli.

Rijetko se gdje, kada spominje kako se kod nas Bunjevaca pjeva i svira. Misle ljudi, što nije za hvalu o tome je bolje i šutjeti. Ali naša „Danica“ koja već eto 52 godinu služi pouci, prosvjećivanju i razonodi našega naroda, nije zaboravila, ni na tu lijepu granu narodnog umijeća. Ona se ove godine laća da ukratko prikaže našu pjesmu i svirku kako bi po svojoj dužnosti i običaju pripomogla da se što više unaprijedi ova lijepa i dragocjena odlika naše narodne duše.

Stara je i poznata stvar da je naš narod od vajkada volio pjesmu i svirku. Stari povjesničari i nijesu drukčije opisivali Hrvata nego kao snažnog i hrabrog junaka koji je u desnici držao tamburu dok mu je lijeva ruka počivala na ubojitom maču. Te su mu karakteristične oznake ostale sve do dana današnjeg. Hrabro i neustrašivo srce spojeno s tankočutnom dušom bilo je, a i danas je idealom svakog naroda. — Kad su eto tako lijepe osobine resile naše pretke nije ni čudo što su se očuvali u moru tuđinstva. Okolni su susjedi od prvog časa dolaska našeg naroda htjeli pošto-poto da unište i izbrišu mu trag sa lica zemlje. Jedino snažnoj mišici i junčkoj pjesmi možemo zahvaliti što nam je uspjelo, ne samo da se obranimo od neprijatelja, nego da i pobijedimo te si tako izvojtimo žuđenu slobodu.

Prije se kod nas mnogo više pjevalo. Ni jedan važniji događaj u životu nije prošao bez pjesme. Rođenje i djetinjstvo, mladenačko doba i ženidba, zrelo muževno doba i sijeda starost, zadnji časovi pa i hladna smrt, sve je to bilo popraćeno zvucima pjesme. Nekad veselim, nekad tužnim, ali uvijek pjesmom jer je svatko osjećao da pjesma ne samo snaži, nego i — blaži. Narodno je srce tražilo hranu, koju mu je davala jedino pjesma. Njom se on hrabrio prije boja, njom je on slavio pobjedu. Ona ga je tješila u nevolji, ona mu dizala veselje. I za tužnih i za sretnih dana pjesma mu je lebdila na usnama dajući obilnu okrepu klonulom srcu i umornom tijelu.

Učenjaci vele da su baš u bunjevačkom plemenu našega naroda po prvi puta zatitrale žice tamburice. To nam može služiti samo na diku. A kako da i ne. Kada se od toliko milijuna našeg naroda nije našlo ni jedno drugo pleme — koje bi imalo u sebi toliko unutrašnje snage i moći da proizvede jedno čisto narodno glazbalo, koje će potpuno odgovarati izražajima narodne duše i srca, i kojega će kasnije poprimiti cio jednoimeni narod — nego baš ovo najmanje i najnapuštenije bunjevačko pleme, onda je to znak da su Bunjevci bili, ako i baš ne najglazbenije, a ono onda jedno od najglazbenijih plemena našega naroda.

Tamburica je, dakle, kod nas nikla i kod nas prohodala. Njezin milozvučan titraj drhtao je skoro u svakoj kući. Uz nježna

ženska i krupna muška grla sitni glasovi tamburice tako su pristajali da je to bilo milota slušati. Onda nije bilo stid pjevati. I staro i mlado, i muško i žensko, sve bi se to složilo kad je trebalo koju zapjevati. A i pjevali su. Uvijek, u svakoj prilici, gdje god se samo moglo. Ljeti u polju, zimi u kući, dok se blagdanom i sam Božji hram tresao od gromovite pjesme. Sve teškoće, nevolje, želje i nade stopile bi se u jednu veličanstvenu molitvu koju bi bogobojzni narod očitovao svetim i uzvišenim hvalospjevom. Molitva i pjesma, pjesma i molitva bila je kod naroda usko povezana. Kad se molilo, onda se i pjevalo, a kad se u hramu pjevalo onda je to ujedno bila i najljepša molitva. Ne kažu badava: „Tko dobro, od srca pjeva, kao da podvostručenim silama moli“, jer kod pobožno i iskreno otpjevanje pjesme daje hvalu osim srca i grlo. Drugim riječima: čovjek hvali Boga i tijelom i dušom, a to je baš ono za čim se ide kod službe Božje.

Lijepo je to bilo nekada, ali kamo sreće da je to tako i danas! Ona krasna pjesma što se nekada razlijegala po svim poljima i selima kao da je nekako zamukla. Zanimila su istina staračka usta naših pretšasnika, ali mlada su grla barem tu. Zašto se iz njih ne ori gromka pjesma? Zašto? To se, eto, i mi pitamo.

Mislimo da se nećemo prevariti ako ustvrdimo da tome nijesu krivi stari. Oni su nam ostavili lijep broj i crkvenih i necrkvenih pjesama. Nego je krivnja, izgleda, na nama. Neki lažni stid uvukao se među mlađi svijet. Kad ih ne gledaš onda su objesni, neznaš koji je grlatiji, ali kad se treba pokazati, vedrim čelom stati i iz punog srca zapjevati koju onako čisto „narodnu“ onda ih nemaš ni jednog. Tako je i u crkvi. Mjesto da se ovdje dade ono najljepše što se ima, čuje se samo po gdje koje mladenačko grlo, dok su ostali što pjevaju sve starija i vremešnija čeljad, jedini koji hoće da ostanu vjerni svome Bogu dajući sve što imaju pa i ono malo preostala glasa.

Poradi toga se danas i pjeva tako. Pjesma kod lošeg pjevanja gubi svoju ljepotu. To vrijedi za svaku, ali osobito za crkvenu. Ona, koja bi morala da bude potpuni, vjerni i najsnažniji izraz bogate duševnosti našega naroda, postala je nekom neodređenom, bezbojnom i bezizražajnom skupinom glasova. Izgubila je onu glavnu osobinu pjesme: izražaj duševnosti i postala je puki mehanizam.

Ni tambure nijesu prošle bolje. Od mnogih ljubitelja ovog našeg lijepog narodnog glazbala preostali su samo oni pravi „tamburaši“ ili „svirci“ po zanatu. Sve je drugo nestalo. Časnih izuzetaka, naravno, ima i to dosta lijep broj, ali oni ipak — ostaju izuzeci. Na njima je zato, koji su ostali vjerni narodu, dužnost da porade oko toga kako bi se tamburica opet raširila po svim našim kućama. Nije dosta nešto samo izumiti, nego taj izum treba i valjano upotrebljavati!

Od novijeg doba osnivaju se po našim selima i gradovima mnoga pjevačka društva. Po njihovim se uspjesima vidi da ona najviše pridonajaju dizanju kako crkvene, tako i necrkvene pjesme. Razlog je tome uspjehu taj, što se u pjevačka društva kupi ponajviše mladež. A kada se mladež nečega svojski prihvati, onda se ne boj da to neće uspjeti.

Radi toga ovim putem molimo naše svećenstvo i učitelje na selu, a vještije glazbenike po našim gradovima, da okupe oko sebe po mogućnosti mladež te osnuju pjevački ili tamburaški zbor. Tim će zaslužnim radom pridonijeti ne samo širenju čiste narodne glazbe, nego i pridizanju te oplemenjavaju narodne duše i srca.

PRAKTIČNI SAVJETI ZA OČUVANJE VAŠEG ZDRAVLJA!

Boli ogorčavaju život, čine sretne dane tužnim, pa je radi toga potrebno, da svi znademo, kako ćemo se najuspješnije boriti protiv najčešćih boli i bolesti, da tako u najkraće vrijeme budemo opet zdravi. Stoga Vam ovdje dajemo nekoliko uputa, koje će Vam u slučaju potrebe — budete li ih poslušali — sigurno i dobro poslužiti:

Gripa, reuma, hunjavica, promuklost,

to su sve tipična oboljenja od nahlade, koja se često pojavljuju sa vrućicom. Već kod prvih znakova preporuča se odmah leći u postelju i uzeti 1—2 Aspirin tablete „Bayer“. Vi ćete se nato valjano iznojiti i tako zapriječiti, da se bolest razvija. Naravno, preporuča se svakako pitati i liječnika za savjet.

Kako se većina bolesti, koje su izazvane nahladom, prenosi zarazom, to je potrebno, da tome predusretremo. To ćete najbolje i najsigurnije postići poznatim Panflavin pastilama „Bayer“. Za vrijeme vlažnog i hladnog vremena, kada je prenos zaraze najlakši i kada se pojavljuje gripa — Panflavin pastile „Bayer“, radi sigurnog djelovanja, od neprocijenjive su vrijednosti. Naročitu pažnju treba da posvetite i Vašoj djeci, koja su u školi i kod igranja najviše izložena raznim zarazama. Prije polaska u školu ili na igralište, dajte im nekoliko Panflavin pastila „Bayer“, pa ćete ih na taj način sigurno zaštititi od raznih zaraznih bolesti.

Glavobolja i neprijatno osjećanje.

Brige, srdžba, prenaporni duševni rad, nahlade, menstruacione tegobe, sve to mogu biti uzroci glavobolje, koje se možete brzo riješiti, uzmete li jednu Pyramidon tabletu „Bayer“ od 0.1 g. ili kod osobito jakih boli jednu Pyramidon tabletu „Bayer“ od 0.3 g. Na taj ćete način biti opet u najkraćem vremenu svježi i bez boli.

Boli li Vas zub?

Kod zubobolje uzmete odmah jednu Pyramidon tabletu „Bayer“ od 0.1 g. ili kod jačih boli jednu Pyramidon tabletu od 0.3 g. i bol će Vam u najkraćem vremenu prestati.

Kašalj i bronhijalni katar

pojavljuje se vrlo često kao posljedica nahlade. Kod kašlja sigurno pomaže Kresival „Bayer“, koji ublažuje kašalj, rastvara sluz i olakšava iskašljivanje. Preporuča se također i djeci davati Kresival „Bayer“, jer ćete ih tako zaštititi od svih posljedica, koje mogu nastati od zapuštenog kašlja i bronhijalnog katara. Kresival „Bayer“ je dobrog okusa i stoga ga djeca rado uzimaju.

Dr. T.

POMOĆ RODU U HERCEGOVINI.

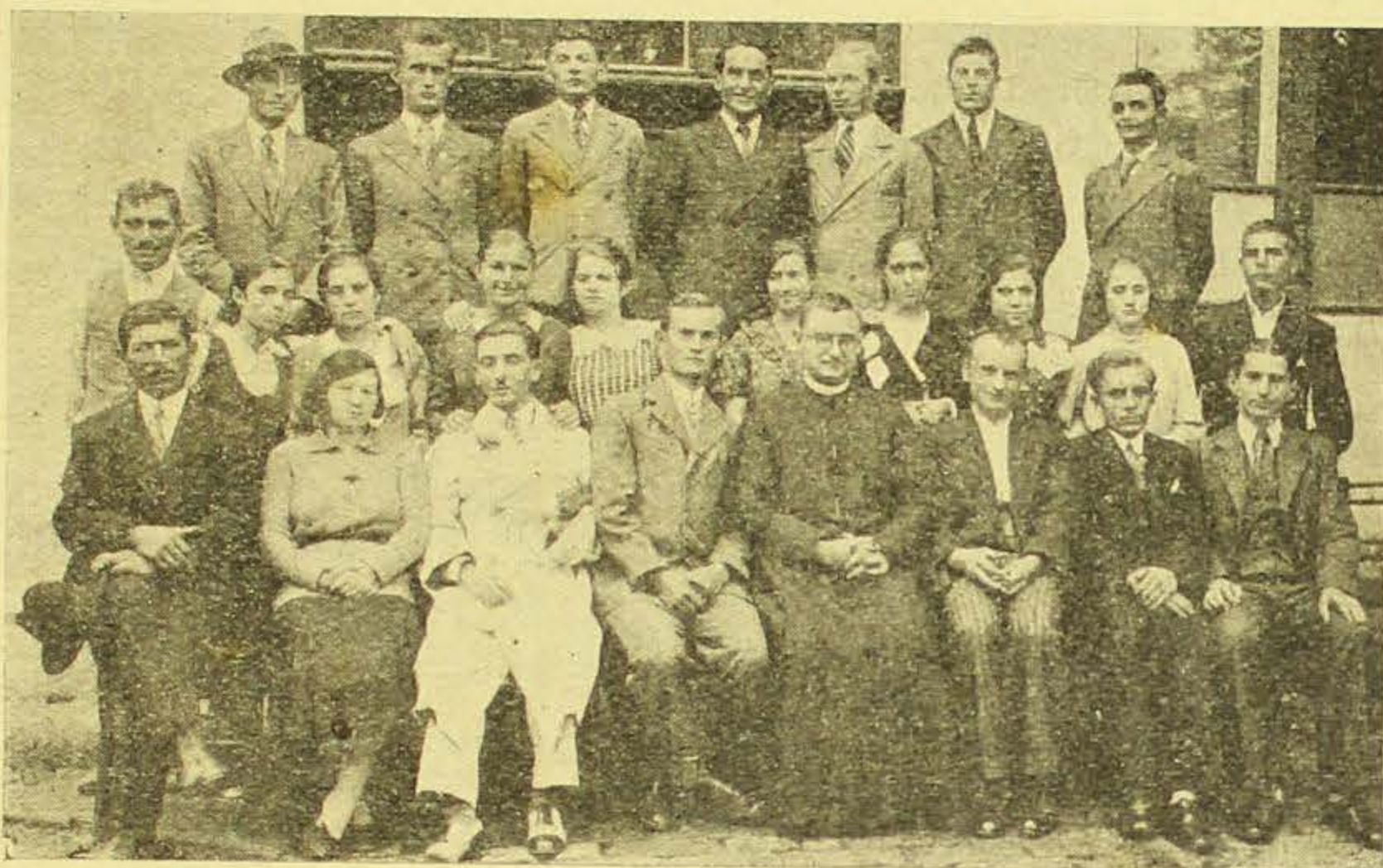
Tokom februara 1934. godine, proslalo je Hrvatsko Pjevačko Društvo „Neven“ jedan vagon kukuruza u Hercegovinu dobrotom naših seljaka i inteligencije. To je bilo veliko djelo milosrđa tom bijednom kraju. Sve je to požrtvovanjem sakupljača obavljeno u par dana, samo sa malo volje — požrtvovanja i onih koji daruju — mogla bi Subotica priteći svojoj braći svake godine u pomoć — jer mislimo, da nema na cijelom Balkanu takvoga gologa krša, gdje bi se seljak toliko mučio za opstanak uz najskromnije želje i potrebe, kao tamo Nek dragi Bog svima obilato plati za učinjenu dobrotu a sa strane našega društva „Neven“ topla hvala svima darovateljima. A oni hercegovački seljaci, koji su osjetili taj blagodat, neka se zahvale i njihovom staratelju velečasnom gospodinu ocu Rudolfu Mikulčiću, koji je tu akciju započeo. Darovali su

Jelena i Mato Vujić 500 kg.
 Blaško Rajić 100 kg.
 Ico Kujundžić 50 kg.
 Đeno Šokčić 50 kg.
 Ivan Vidaković 100 Din.
 Zajednica Bunj. 100 kg.
 Joko Skenderović 210 kg.
 Mate i Ivan Tonković 100 kg.
 Ivan Vukmanov 100 kg.
 Šime Lulić 100 kg.
 Grgo Vukmanov 50 kg.
 Đuka Vukmanov 100 kg.
 Pere Lulić 100 kg.
 Stipan Tonković 100 kg.
 Franjo Malagurski 250 kg.
 Pere Malagurski 400 kg.
 Mate Tumbas 200 kg.
 Lajčo Ostrogonac 50 kg.
 Antun Tonković 200 kg.
 Dr. Mihovil Katanec 450 kg.
 Luka Vojnić T. 250 kg.
 Antun Romić 100 kg.
 Jašo Mamužić 200 kg.
 Josip Dj. Vuković 300 kg.
 Roko Vojnić T. 140 Din.
 Luka Perčić 50 kg.
 Martin Vuković 20 Din.
 Sive Rajčić 50 kg.
 Antun Prčić 50 kg.
 Dr. Bela Ostrogonac 75 Din.
 Mate Sudarević 100 kg.
 Stevo Jaramazović 35 Din.
 Antun Orčić 50 kg.
 Luka Vuković Bajmok 50 Din.
 Lajčo Stipić 10 Din.
 Stipan Kovačić 10 Din.
 Grgo Dulić 100 Din.
 Nikola Rašpica 50 Din.
 Lazo Dulić 35 Din.
 Pajo Skenderović 100 Din.
 Šime Rajčić 100 kg.
 Dr. Babijan Malagurski 210 Din.

Ivan Vukmanov 100 Din.
 Dr. Vjekoslav Matanić 20 Din.
 Hasan Karahasašević 20 Din.
 Vranje Dulić 189 kg.
 Martin Horvatski 100 kg.
 Pere Stantić 50 kg.
 Koloman Stantić 50 kg.
 ud. Neste Budinčević 50 kg.
 Ilija Stantić 100 kg.
 Matej Jankač 140 Din.
 Dr. Josip Selesi 30 Din.
 Matija Dulić 150 kg.
 Ivan Tumbas L. 300 kg.
 Pera Prčić 50 kg.
 Josip Tumbas L. 200 kg.
 Pajo Tumbas L. 400 kg.
 ud. Marka Dulić 400 kg.
 Vranje Dulić 200 kg.
 Josip Dulić 150 kg.
 Lajčo Stipić 100 kg.
 Franjo Paar 100 kg.
 Tilka Kujundžić 100 kg.
 Nikola Matković 50 Din.
 H. P. D. Neven 958 kg.
 Stipan Vojnić D. 25 Din.
 Antun Matković 50 kg.
 Bela Radnić 50 Din.
 Marko Peić 50 kg.
 ud. Marija Peić 45 kg.
 Veco i Marko Dulić 400 kg.
 Ferdo Lipković 200 kg.
 Dr. Julije Vojnić T. 200 kg.
 Josip Skenderović st. 200 kg.
 ud. Cilika Skenderović 200 kg.
 Šime Dulić st. 50 kg.
 Antun Rajčić 70 Din.
 F. K. 50 Din.
 Stjepan Demetrović 50 Din.
 Ivan Balunović 50 Din.
 N. M. 50 Din.
 Marijan Jaramazović 600 kg.
 Stipan Dulić Antunov 100 kg.

RADNIČKI STRUKOVNI SAVEZ.

Teško je i preteško danas stanje radnika. Pojedinač je nemoćan da sam sebi pomogne. Tu treba udruženih svijesnih sila. To rade sindikati, koji ujedinjuju radništvo. Nažalost, pa i kod nas, vrlo su jaki marksistički sindikati. No ima na svijetu i oko 1 milijun kršćanskih organiziranih radnika. (Bilo ih je do dva i po milijuna, ali su u Njemačkoj, Italiji i Austriji ukinuti svi sindikati i stvoreni jedinstveni državni). I mi u Jugoslaviji imamo kršćanski sindikat. To je Radnički Strukovni Savez sa sjedištem u Zagrebu. Svoju međustrukovnu skupinu osnovao je Savez i

Neki članovi RSS iza zajedničke sv. pričesti dne 23. IX. 1934.

u Subotici. Tu su okupljeni u glavnom omladinci, ali se nadamo, da će nam se pridružiti i stariji radnici, koji kršćanski osjećaju. Pa da onda jaki poradimo na poboljšanju radničkog života po načelima papinskih okružnica.

Subotička skupina radi i prosvjetno svojom lijepom knjižnicom, brojnim časopisima i čestim sastancima. A želi i svaku dozvoljenu razonodu priuštiti svojim članovima, za to hoće da i diletantsku i sportsku sekciju usavrši. Zahvalno primamo poklone knjiga i pripomoć u proširenju organizacijske djelatnosti. Sva obavještenja daje: Radnički Strukovni Savez, Subotica, Harambašićeva ul. 5.

BUNJEVCI I ŠORCI! Kupujte, čitajte i širite Vaš jedini list „**SUBOTIČKE NOVINE**“.

KNJIŽEVNOST KOD „BUNJEVACA“.

Trebalo bi da bude i književnosti, jer živimo u kulturnom svijetu! To se pretpostavlja danas, kada „obilatavamo“ omladinom, na kojoj se izgrađuje narodna budućnost. Sretnoga li roda, koji ima nadobudnu omladinu, na koju se može pouzdanjem oslanjati u buduća vremena, kada svoju sijedu glavu stavlja na mekani ležaj starosti i mirovine. Sličnu omladinu imamo i mi, ali koja na žalost prelazi među običnoga otstojanja vremenskih i idejnih razlika između granica dviju generacija.

Među inim, postoji grupa omladinaca, koja bi htjela gajiti i „književnost“ jer se smatraju budućim duhovnim vođama i zrelim književnicima, da preuzmu kormilo kulturnoga luča od onih, koji su to već davno zapalili i u doba, kada je postojao još blistavi nesebični jugoslavenski idealizam, u doba, kada se stvaralo sve ovo, što danas postoji i na čemu oni temelje svoje prvenstvo vodstva; no međutim postavlja se pitanje, da li bi se iz prošlosti istih dalo svući nešto konkretno, što bi možebiti pojedincima išlo na uštrb, a nekojima u korist.

Ti omladinci udruženi u društvo: „Jug. Nac Društvo Biskupa Ivana Antunovića“ izdaju časopis: „Bunjevačko Kolo“, koje je na sreću, kao što piše na drugoj strani korica: „Ovo je jedini bunjevački časopis“ Bogu hvala što je jedini! I ako je „jedini“ ali stoji a dijametralno-antipodnoj opreci sa idejama Biskupa Antunovića, koji se vjerojatno prevrće u svome grobu.

Taj „jedini“ časopis donosi djela, koja bi htjela mirisati na „Krležu“, djela, koja su u opreci sa Kat. Crkvom jer truju našu mladež.

No lukavo uvlačenje u jagnječiju kožu — da se iz nje poslije pomaljaju zubi običnoga erotičnoga vuka, koji reži na mladenačke duše, da ih seksualno sa podlim erotičkim i gnjusnim predodžbama ubije i isiše idejama prožetu krv, bez koje nema moralnog napretka — brzo je izašlo na vidjelo i ako je „časopis“ namijenjen „kulturi i književnosti“.

Tko je iole pročitao ove godine u broju za maj-juni 1934. remek djelo „Karlovi padaju“ taj može imati jasnu sliku o vrijednosti ove „bljuvotine“, koja je izraz jedne seksualno-erotičke „književne kloake“.

Želi li društvo svoje ime opravdati u duhu dičnoga ideala našega biskupa — mi ćemo pozdraviti svaku činjenicu, koja teži za kulturnim nastojanjima, sakupljanjem narodnih starina, umotvorina i štampanjem istih — neka u buduće zabrani a sada javno u istom glasilu žigoše dotičnoga „književnika“ i njegovo bar ovo književno „nedonošče“.

Samo toliko o sadržaju dotičnoga članka, a o pravopisu i nemogućim rečenicama, frazama i uporedbama ni jedan genij, koji gramatiku našega jezika ima u „malom prstu“ — ne bi mogao dati svoj sud. To se u drugim jezicima naziva; „smetište“

SUZBIJANJE SVINJSKIH ZARAZNIH BOLESTI.

— Piše: Dr. Ante Čičić upr. grad. klaonice u Subotici. —

Zdravi odgoj svinja jest prvi uvjet naprednoga i unosnoga svinjogojstva. U prvome redu moraju se ispuniti najprirodniji uslovi: dobra hrana, čistoća obora i dvorišta i osvježivanje života priplodom čistokrvnih pasmina. Inače, u protivnome slučaju krmače pobacuju, prase slabu prasad bez repa, ušiju ili sa tankim ušima, slabo razvijenom glavom i nogama, što sve konačno crkava; krmače se rijetko ili slabo cvile, nezdravo mlijeko imaju, naklanjaju tuberkulozi itd. Kod kupovine prasadi i svinja u svrhu odgoja mora se dalje paziti: jesu li prasad prema starosti dovoljno razvijena; ispitati, u kakvim su zdravstvenim okolnostima othranjena i kakvo je njihovo momentalno raspoloženje; da li slučajno ne kunjaju i jedu li s voljom; nemaju li proljeva, glista, bobica itd. U tome slučaju uvijek se obratiti na stručnjaka veterinarara. Kupe li se prasad i svinje i to s pristankom veterinarovim i uz garanciju, tad dotjeravši ih kući moraju se izvjesno vrijeme odvojeno držati od ostalih domaćih svinja i posmatrati njihovo zdravstveno stanje, da ne bi potajno unijeli kakvu svinjsku zarazu.

Svi ti uslovi ako se točno ispunjavaju, uslijediće zdrav odgoj svinja i biće dobre koristi. Napose mi je naglasiti, ne daje li se zdrava hrana i nisu li čisti svinjski obori s okolinom, svinje se razbole, počnu propadati i skapavati, što je pogibeljno i po ljudsko zdravlje, osim što čovjek trpi veliku materijalnu štetu.

Razni svinjski paraziti, kao gliste, trihine, koje se zametnu u svinjskoj utrobi povodom nečiste hrane i dvorišta, jesu propast za svinje a i gotova bolest i smrt za ljude, jedu li od takovih zaraženih svinja meso. Trihine, koje su po ljude smrtonosne, prenose i šire parcovi i miševi među svinjama. Stoga je neobhodno nužno, čim se primjete gliste kod svinja, da se poduzmu sredstva protiv njih. Sada je najbolje sredstvo, koje potpuno uništava gliste „Kebal“, što ga proizvodi tvornica u Zagrebu „Kaštel“ D. D. Isto tako moraju se i parcovi progoniti i to ne samo zbog smrtonosnih trihina nego još i radi drugih razloga, pošto napadaju praščiće i odrasle svinje pa im vade oči, podgrizuju repove i mesne dijelove tijela; upropašćuju životne namirnice, zgrade; šire razne zarazne ljudske i stočne bolesti itd. Gradska klaonica u Subotici bila je leglo parcova, koji su podrovali klaonicu i napadali danomice u prisustvu mesara na meso a bilo ih je na hiljade, jer od jednoga para parcova godišnje se pomoću novih potomaka okoti preko 800 kom. Ja sam te klaoničke parcove sa mojim preparatom „Stop“, koji nije škodljiv ni za ljude ni za životinje, utamario u roku od mjesec dana i sad je klaonica preko 1½ god. mirna i bez parcova izuzev novih, koji kanalima pridođu. Ti se novi ne mogu dugo pridržati, jer crknu u roku od 5-6 dana, pošto je klaoničko tlo još uvijek za-

raženo i ako se sada rijetko kada obnovi davanje Stopa. Obnova je potrebna al ipak je to jedna velika prednost Stopa, da na duže vremena učinkuje, čega ne posjeduju drugi preparati proti parcova.

Osim pomenutih svinjskih bolesti od osobite je važnosti istaći svinjske zarazne bolesti, koje, gdje se uvuku, nemilice haraju svinje i upropašćuju narodni imetak a jesu slijedeće: paratifus, svinjska kuga, vrbanac i septikemija svinja. I protiv ovih zaraza ima lijeka, koji ako se upotrebi blagovremeno i ispunjavaju li se zdravstvenih uslovi: dobro krmenje, čistoća dvorišta, osvježavanje krvi priplo-dom čistokrvnih prasmina, ne smije otpasti ni jedno svinjče. Taj lijek jesu razni — već prema vrsti zaraze — virusi i kulture t. j. prirodno opasne zarazne klice ili vakcine, što su samo ublažene zarazne klice a to sve u nužno ovislom pridodavanju seruma — mikrobioloških tvorevina — u svrhu postizavanja životne otpornosti t. zv. imuniteta protiv imenovanih zaraza. Ti se lijekovi ubrizgavaju svinjama, što se zove cijepjenje ili kalamljenje. Boluje li svinjče od kojih pomenutih zaraza, tad se ubrizgava samo serum. Već kako bilo da bilo, pri pojavi obolenja svinja odmah treba prvi dan pozvati veterinara i na njega se osloniti, jer ima svinjskih zaraza, koje svinjče upropaste za 24 sata ili preko noći a ima ih i takovi, gdje ne pomaže ni veterinar ni lijekovi, ako se bolest prijavi kašnje od 2-3 dana. Naši serumi i cjeviva proti svinjskih zaraza stoje među prvima u svijetu a valjanost seruma proti svinjske kuge u posljednje doba jest takova, kakva ne postoji u Evropi i takmiči se sa američkim serumom proti svinjske kuge. Hvale je vrijedno ovdje spomenuti ime Dr. Zofijeuskoga veterinara, koji je sada kao stručni direktor zaposlen oko izrađivanja uopće cjeviva proti stočnih zaraza u zagrebačkom serum-zavodu Predović D. D. u Vrbovcu blizu Zagreba a koji se je sa svojom učenačkom sposobnošću osobito istakao, što je usavršio kalem proti svinjske kuge što je sada svjetskoga glasa i čuda stvara kod bolesnih svinja, koje se njegovim kalemom cijepe.

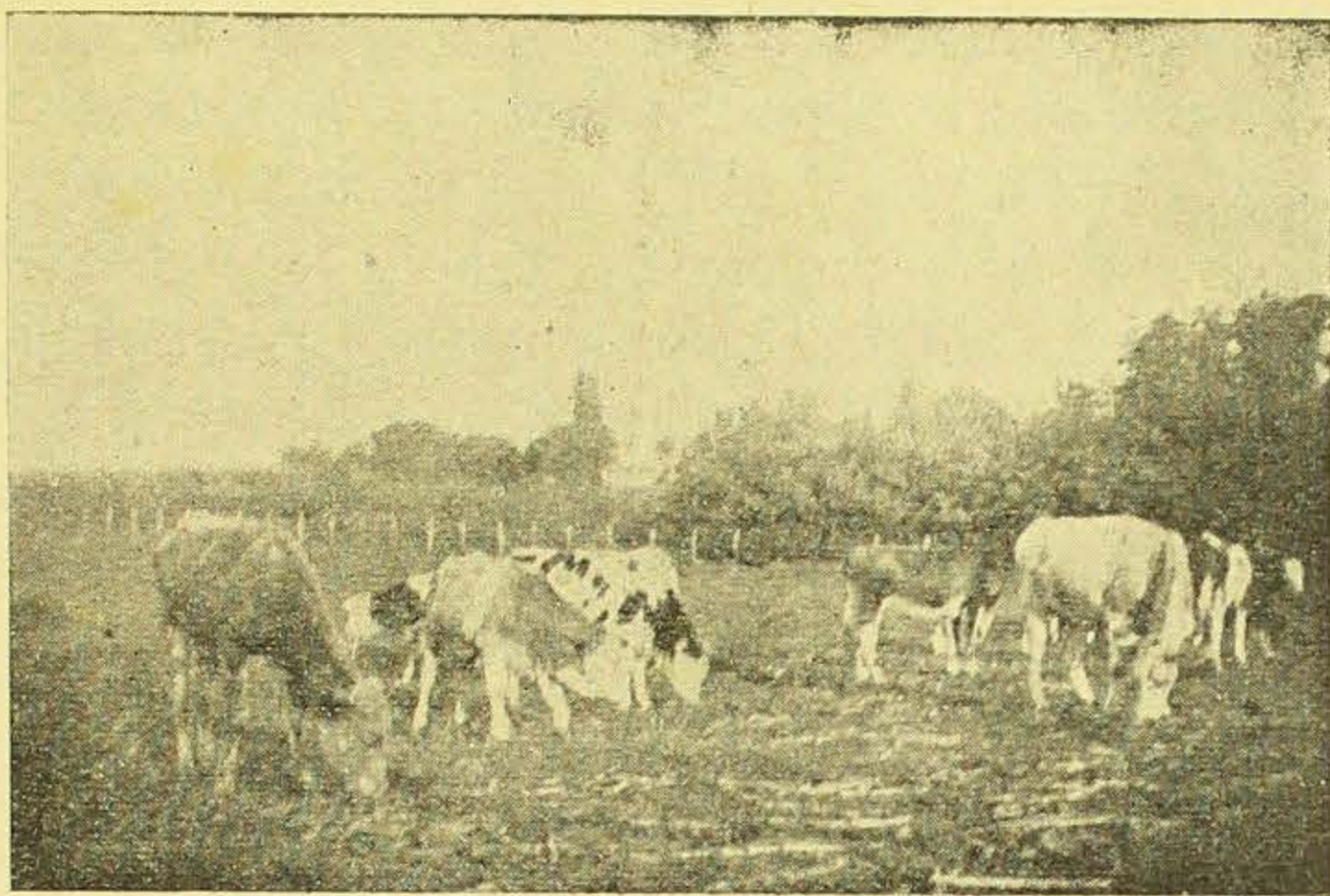
Iako cijepjenje u najnovije doba zbog uspješnoga rezultata u cjelokupnoj medicini nosi tako rekuć rekord; i ako je posve sigurna terapija sa serumima proti svinjskih zaraza, opet je moguće ne uspjeti, ako se kod bolesnih svinja ne vodi računa o što tačnijoj dijagnozi, t. j. pravoj bolesti, dobi zaraze i prilikama, u kojima se svinje nalaze. Je li nemoguće ispravno zaključiti svinjsku zarazu za života, potrebno je jedno bolesno svinjče zaklati i rasporigati ga te na temelju raznovrsnoga posmatranja pojedinih oboljelih organa a i bakteriološkim putem uočiti pravu bolest prije nego se počme cijepiti, jer ništa ne pomaže ako n. pr. svinjče boluje od svinjske kuge a cijepi se proti vrbanca ili naopako. I tada će sigurno cjevivo biti bezuspješno, upotrebili se u slučaju, kad smrt nadvlada život, jer što je kasno, kasno je.

Da ne bude neuspjeha i da uopće ne dođe do pojave svinjskih zaraza, uvijek je najbolje pozvati stručnjaka veterinara i to, dok su još prasad zdrava i njemu se povjeriti. Čim su svinje mla-

đe a i zdravije, tim su kalemi potpuno sigurni a radi manje težine svinja mnogo jevtiniji. Svaki vlasnik griješi izbacujući suvišni novac, ako za rana ne pozove veterinara, jer, čim su svinje starije, tim ga cijepjenje skuplje stoji a pogotovo kad se svinje razbole i boluju li više dana, onda već nije sigurno hoće li svinje ozdraviti.

Na veterinara treba gledati kao na čovjeka stručnjaka a nikako kao na vračara ili čudotvorca. Šta to znači? Veterinar je u svome poslovanju u stanju višeputa svršiti samo pola posla a nekada tako daleko zastraniti, da će škoditi i svinjama i vlasniku. To se tamo događa, gdje je vlasnik neiskren i ne će tačno da odgovara na upite veterinara, pomoću kojih bi se veterinar htio uživiti u pravo stanje i stvoriti sebi ispravnu bolest. Vrijedno je a

i mora se tačno izvijestiti veterinar: odkada svinjče pobolijeva; da li jede i kako; kada je prestalo jesti; kako đubri; i ima li glista; je li već koje uginulo; kako je dugo болоvalo; da li u susjedstvu ima bolesnih svinja i miješaju li se sa njegovim; dolazi li vlasnik u dvorište svoga susjeda itd. itd. Ta obavještenja izgledaju sitni-

Na paši.

ce a inače na frontu suzbijanja svinjkih zaraza igraju veliku ulogu. U takome slučaju, kad se sve potanko opiše stanje veterinaru, odmah dobije jasnu sliku te bez poteškoća procjenjuje bolest svinja i propisuje pravi lijek. Ovde mi na um padaju moje riječi često puta izgovorene, dok sam bio sreski veterinar: Ja znam pola a vlasnik zna pola te spojimo li obadvojica naša znanja, ispašće po stoku dobro; uskratimo li od nas dvojice makar jedan nešto svoga znanja, biće rđavo i po stoku i po vlasnika. Stoga se moramo blagovremeno svi nadopunjavati sa svojim znanjem i pažanjima.

Ima u našem narodu mnogo vlasnika, koji zovu veterinara, kad su se nad njegovim svinjama izmjenile sve štokakve babe vračare; kad mu je bolest uhvatila sve čopore i upropastila pola blaga. To je rđav običaj i treba ga se odučiti!

Ni znanje ne će pomoći, ako su svinje u slabim prilikama, loše se hrane a vlasnik ne brine se za njih i pokazuje slabu volju. Nemarnost donosi štetu a nikada korist. Poslovice kaže: kakva je

korist, što je mlijeka u krave, kad njoj nema uprave. Uvijek treba voditi računa o svinjama, jer svinje su kao staklo, koje, dok se pazi, i ostaje u čitavu a čim se pusti s vida, razbije se.

Iz svega gore navedenoga izlazi slijedeća poduka: Veterinar se poziva, dok su svinje mlade i zdrave a slučajno obolili svinja odmah treba trčati prvi dan po veterinara.

Poruke Uredništva „Danice“.

Vatroslavu! Uslijed preobilnog i već slične teme gradiva, Vaš je članak morao izostati za godinu, prepostavljajući ako bude aktuelan. Bog živi!

Đurđincu! Nemoj nikad da s metneš s uma, da ima dvije vrsti nacionalizma, i to: Pravi nacionalizam koji se nosi u srcu, i takozvani larfa-nacionalizam koji je uvijek na vrh jezika tako, da se s njim prikriju „koziji papci“ i prijašnja „slavna djela“ tih „velikih“ nacionalista. Uredništvo „Subotičke Danice“ nikad nije spadalo u ovu drugu grupu, a mislimo, ako Bog da i sreća junacka, da i ne će, jer nama ne treba larfa. Bog živi!

A. R. Vašu „Božićnu pripovijetku“ predali smo uredništvu „Subotičkih Novina“ za božićni broj, mislimo da nam ne ćete zamjeriti. Bog živi!

A. K. Čudnovat san, još je vrlo početnička radnja, vježbajte se, a naročito više čitajte — i to naše katoličke pisce — možda nam za godinu pošaljete nešto boljega. Bog živi!

I. B. Monoštor. Slika Vaše crkve kasno stigla, pa je stoga ne donosimo. Ako Bog da drugom zgodom. Bog živi!

Š d. c. „Svoj na svome“ donášamo u ovogodišnjoj „Danici“ jer je „Smrt djeteta“ izašla u „Subotičkim Novinama“, pa tako sad za godinu nema ništa. Dakle ne zaboravite za „Danicu“ i u buduće, pa nam pošaljite nešto, ali u vrijeme. Unapred hvala i Bog živi!

Bunjevcu! „Pravi bunjevački kalendar“ počeo je izdavati odrod bunjevački Stipan Bátori-Burnač s namjerom da odrodi Bunjevce i Šokce i naškodi našoj „Danici“, što mu ali nije pošlo za rukom. A mislimo, s Božjom pomoću, da i u buduće ne će. Bog živi!

Svim našim suradnicima, čiji radovi nisu izašli u ovogodišnjoj „Sub. Danici“ poručujemo, da će na godinu, ako Bog da, ali ih zato molimo, da nam i nešto novoga pripošalju. Bog živi!

ZA REDUŠE I STANARICE

Da kokoši zimi bolje nesu jaja. Većina naših stanarica misli, da kokošima ne treba davati hranu, a osobito to ne preko ljeta. Skrb za hranu prepuštaju njima samima, neka je traže, kao što traže i ptice nebeske.

Bilo u polju, bilo u dvorištu i oko kuće, ljeti kokoš nađe nešto više hrane nego li zimi, ali u rijetkim slučajevima nalazi ona svu potrebitu hranu. Hoćemo li pak da od kokošiju imamo više koristi, tad ih treba bolje držati i hraniti preko ljeta, a osobito preko zime.

Da kokoši zimi bolje nesu jaja, prvi je uvjet za ovo dobra hrana i još bolja njega. Kokoši se preko zime moraju držati u suhu i toplom mjestu, gdje se mogu slobodno kretati. Toplina vanjska a i nutarnja najviše upliva na nošenje jaja. Toplina nutarnja (tijela) postizava se obilnom hranom. Uz to neka je hrana krepka s dovoljnom količinom masti.

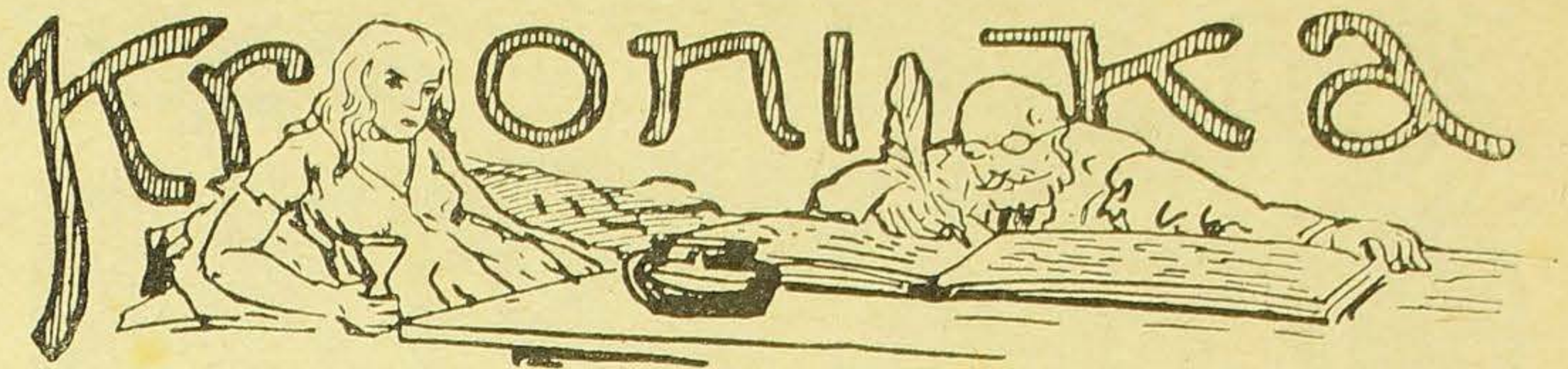
Kokošima se daje hrana redovito u dva obroka u jutro i pred večer. Opazilo se je, da je bolje davanje u manjim obrocima češće nego li u većim samo dvaput dnevno. Na večer se zimi preporuča davanje krepkije, tečnije i bolje (masnije) hrane, jer kokoši

dobivaju tako više topline preko noći, kad se ne kreću. Uz dobru hranu neka je u kokošinjcu i pijeska ili otpadaka od vapnare. Još bolje je da im se od vremena do vremena prospe fino stučenih ili jako usitnjenih ljusaka od jaja. Pijesak ili usitnjena kora od jaja potrebita je kokošima za stvaranje ljuske. Uz dobru njegu i hranu osobitu pažnju treba također posvetiti čistoći kokošinjca.

Ako kokoši uz dobru njegu i krepku hranu preko zime ne će da nose jaja, tada im se primiješa u hranu u vrlo malim količinama sredstva, koja podražuju, kao na pr. isječkanog luka, samljevenog papra ili sjemena od koprive itd. Ova sredstva djeluju u toliko, što potpomažu i ubrzavaju izmjenu materije i povećavaju spolni nagon na pravljenje jaja.

Za zimsko nešenje odabiru se kokoši koje su se izlegle rano, tako da još prije velike studeni počnu nesti. Nadalje kokoši, koje su ranije svršile mitarenje (mijenjanje perja), kao i kokoši koje imaju rahlo perje, dobre su nosilice preko zime. Kokoši s buhavam (rahlim) perjem bolje podnose zimu od kokošiju čije perje prijanja čvrsto tijelu.

Anonimno:

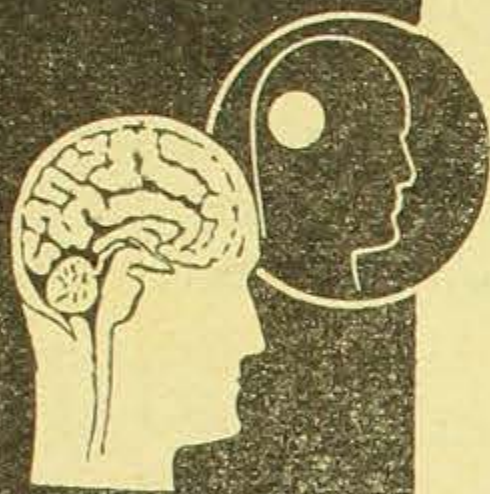

Armija đaka u Subotici. Prošle godine je bilo na *pravnom fakultetu* 500 studenata i to: Jugoslavena 382, Mađara 52, Židova 24, ostalo 42; po vjeri: katolika 157, pravosl. 288, žid. 38, ost. 17, ukupno 454 mušk. i 46 žen. — U *drž. mušk. gimn.* bilo je: Jugosl. 654, Mađ. 383, Žid. 111, ost. 50; po vjeri: kat. 577, pravosl. 277, žid. 116, ost. 38, ukupno 1008. — U *žen. gim.*: Jugosl. 246, Mađ. 44, Žid. 77, ost. 29; po vjeri: kat. 155, pravosl. 149, žid. 77, ost. 15, ukup. 396. — U *trg. akademiji*: Jugosl. 90, Mađ. 9, Žid. 14, ost. 4; po vjeri: kat. 89, pravosl. 9, žid. 14, ost. 5, ukup. 117 od toga 58 mušk. a 59 ženski. — U *mušk. građ. školi*: Jugosl. 382, Mađ. 191, Žid. 17, ostalo 83; po vjeri: kat. 535, pravosl. 100, žid. 17, ostalo 21, ukupno 673; — U *žensk. građ. školi*: Jugosl. 205, Mađ. 93, Žid. 41, ostalo 14; po vjeri: kat. 235, pravosl. 59, žid. 41, ostalo 18, ukupno 353. U *rim. kat. žensk. građ. školi*: Jugosl. 73, Mađ. 110, Žid. 2, ostalo, 50; po vjeri: kat. 227, pravosl. 1, žid. 2, ostalo 5, ukupno 235. — U *muzičkoj školi*: Jugosl. 43, Mađ. 32, Žid. 36, ostalo 11; po vjeri: katolika 61, pravosl. 24, židova 36, ostalo 1, ukupno 122, od toga 63 muški a 59 ženski. — U *ženskoj zanatskoj školi*: Jugoslavena 75, Mađara 64, Židova 6, ostalo 2; po vjeri: katolika 104, pravosl.

35, žid. 6, ostalo 2, ukupno 147. — U *stenografskoj školi*: Jugoslavena 12, Mađara 7, Židova 6; po vjeri: katolika 12, pravosl. 6, žid. 6, ostalo 1, ukupno 25 od toga 11 muški a 14 ženski. — U *osn. školama I. školskog nadz.* Jugoslavena 3877, Mađara 886, Židova. 218, ostalo 156; po vjeri: katolika 4213, pravosl. 674, židova 216, ostalo 34, ukupno 5137, od toga 2726 muški a 2411 ženski. — U *II. školskom nadz.*: Jugoslavena 1654, Mađara 2677, Židova 3, ostalo 117; po vjeri: katolika 4122, pravosl. 288, židova 3, ostalo 37, ukupno 4450, od toga 2197 muški a 2253 ženski. — U *šegrtskoj školi*: Jugoslavena 367, Mađara 255, Židova 14, ostalo 4; po vjeri: katolika 531, pravosl. 84, židova 14, ostalo 12, ukupno 640 od toga 524 muški a 116 ženski. — *Ukupno u subotičkim školama* ima: Jugoslavena 7970, Mađara 4707, Židova 559, ostalo 567, po vjeri: katolika 11,001, pravosl. 2023, židova, 576, ostalo 203, ukupno 13803 od toga 7714 muški a 6089 ženski.

Posveta barjaka somborskog „Bunjevačkog Kola“ obavljena je uz velike svečanosti 7. oktobra 1934. u Somboru.

Francuski ministar L. Barthou, veliki prijatelj Jugoslavije, ubijen je 9. oktobra 1934. u Marseillei. Slava mu.

VRUĆICA

Većina teških bolesti, koje stoje u vezi sa nahladom, kao gripa, influenza itd., popraćene su vrućicom. ASPIRIN tablete tjeraju vrućicu iz unutrašnjosti tijela na površinu, pa se tako postizava ne samo željeno znojenje tijela, nego prije svega pad temperature.

MIŠIĆI

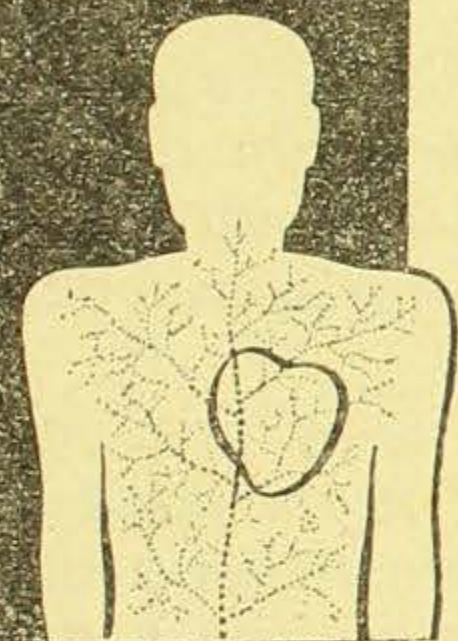

ZGLOBOVI

DO ZGLOBOVA,

mišićja i živaca, dolazi ASPIRIN krvnim strujanjem. Sa tih mjesta odstranjuje on štetne tvari i reumatične boli. ASPIRIN je neškodljivo sredstvo protiv svih bolesti nastalih od nahlade.

BOLJE KOLANJE KRVI

povisuje rad organizma i odstranjuje štetne tvari, koje truju tijelo i prouzrokuju boli. ASPIRIN – mala tableta sa jakim efektom – izaziva bolje kolanje krvi, te se u najkraće vrijeme osjećate ponovno svježim i zdravim.

ASPIRIN

Svaka Aspirin tableta ima utisnut Bayer-ov križ!

Zastupstvo: »JUGEFA« k. d., Zagreb. Oglas registr. pod Š. Br. 12.314 od 25. VI, 1934.

NARODNE PISME — OMLADINSKE.

Travo rosna, alaj si žalosna,
Kao žena, koja muža nema

Iđe jesen i kiselo vino,
Ajde, diko, da se pomirimo.

Teško snigu na visokom brigu,
Kao momku koj' voli divojku.
On je voli, ona se oholi.

Zelen sokak uzak šor,
U njemu je dikin dvor
I u dvoru dika piše,
Pa za mnom uzdiše.

Alaj misec lipo sja,
Valjda i on štogod zna;
Kad se dvoje rastajedu
Po svu noć plačedu.

Pada kiša, vije pra,
Misli dika da sam ja;
A kad vidi da ja nisam,
Srđi se ko bisan.

Jao, jao pa jao,
To je meni nepravo:
Našim šorom svudan blato,
Ne mož doći zlato.

Sve mi žene govore,
Da me cure ne vole,
A u jednoj srce vene.
Dok ne vidi mene.

S onu stranu Lemeša,
Tri zelena leveša,
A četvrti požućiva
Cura poručiva.

Dok sam bila divojčica mala
Nisam momku u oči gledala;
A sad, kad me mlado momče gleda,
Sva mi krv se u žilama leđa.

Žen' se diko i ja se udajem,
Da zajedno žalost provedemo.

Imam diku rumenu pa lipu,
Što je nema na bilome svitu.

Jeseni se niko ne raduje,
Samo majka, koja ženi ranka,
I divojka, koja voli momka.

Moja diko šta si žut,
Iđeš za mnom baš ko lud,
Iđeš za mnom, kušaš sriću,
Al ja tebe neću.

Nova kuća i strija
I šarena kapija.
Nuz kapiju tanke staze
Kud momci prolaze.

Bila suknja, bila ja,
Ne triba mi bilila,
Već mi triba rumenila
Da sam diki mila.

U mog dike crn šešir,
Za šešikom rozmarin;
Kad ne vidi dika mene,
Rozmarin mu vene.

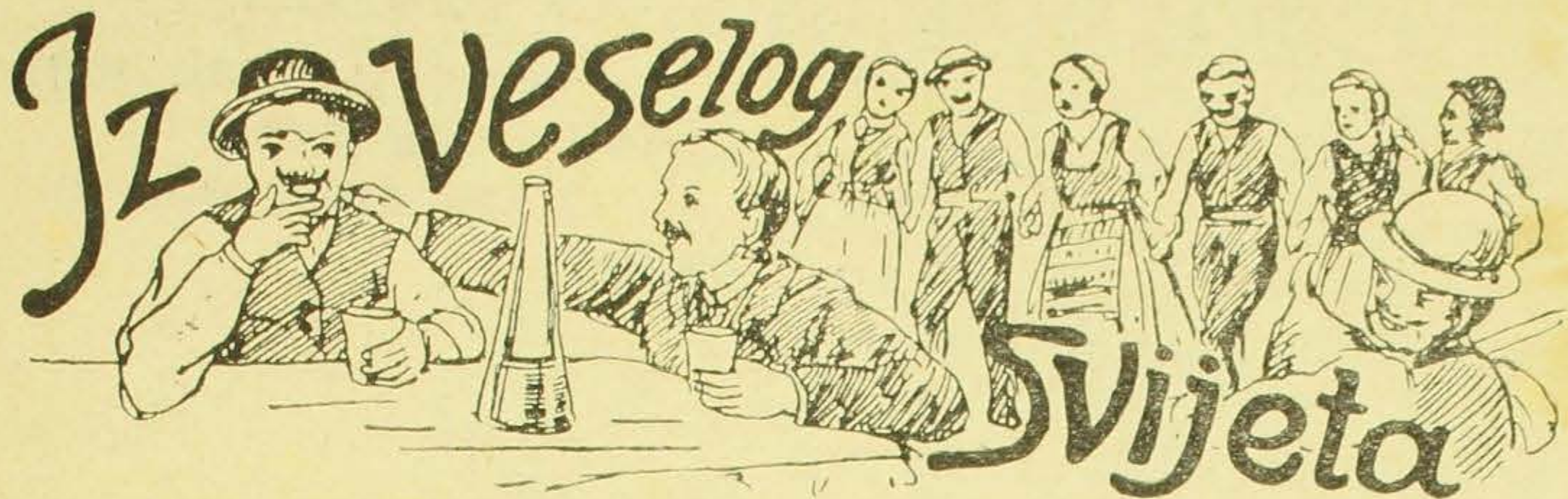
Sidi cura pa šije,
Prid njom boca pa pije,
Pa nazdravlja diki svome,
Što se sigra s njome.

Zelen orah ko gora,
Alaj volim paora.
A majstora kada vidim,
Od njega se stidim.

Mila mamu kupi mi ambrilo
Da ne gori moje lice bilo.
Mila mamu kupi mi lepezu
Da se ladim kad u polju radim.

Stvorimmo:

SLABA UČITELJICA.

MAJKA: „Da li ti se, Milane, sviđa nova učiteljica?“

MILAN: „Sviđa mi se, ali ništa ne zna... Jučer je na tablu narisala konja i upitala me, koja je to životinja.“

KRIZA.

Dva liječnika razgovaraju:

— **Kako, kolega, ide posao u vašem Banatu?**

— **Zlo, kolega, vrlo zlo. Već mjesecima vlada epidemija — neoboljenja.**

MODA

MUŽ: „Za miloga Boga, ženo, što ti se to dogodilo? Što znači taj flaster na tvom tjemenu?“

ŽENA: „Ali, mužiču, pa to nije flaster! To je moj novi šeširić...“

PUNJENA GUSKA.

Novoudata milostiva prviput je ispekla gusku idonijela jenastol. Muž je pohvali. „To si vrlo lijepo učinila! I kako si je lijepo napunila...“

„Napunila?! Nije ju trebalo napunjati, jer nije ni bila šuplja.“

SKUPO.

LIJEČNIK: „Nepreostaje drugo, nego da ranu na Vašoj ruci sašijem.“

BOLESNIK: „A koliko će to stajati?“

LIJEČNIK: „Tri sto dinara.“

BOLESNIK: „Ta za volju Božju! Koliko bi onda kod Vas stajalo jedno cijelo odijelo?“

RADOST.

Sinčić se vratio iz škole: „Danas sam, mamice, znao odgovoriti gospodinu učitelju!“

MAMICA: „To mi je drago. A što je pitao?“

SINČIĆ: „Tko je razbio prozor?“

TAKMACI.

ON: „Gospođice, dozvolite da vam priznam, kako sam u vas preko ušiju zaljubljen.“

ONA: „Ah, to mi je isto rekao već i gospodin Kikić.“

ON: Ništa zato! Ali u mene su znatno dulja uha.“

KAJANJE.

— No, pa kako mi živiš, otkako si se oženio?

— Znaš, dragi prijatelju, u početku braka ja sam svoju ženu tako ljubio, da sam je skoro pojeo od miline.

— A sada?

— Sada se kajem, što to nisam i učinio.

PA I TO JE NEŠTO.

TONKA: „Kaži mi, Milko, kako si se samo mogla zaručiti s tim Perićem! Niti je lijep, ni imućan, ni naobražen, ni... ma što ti se uopće na njemu sviđa...?“

MILKA: „Pa to, što će me uzeti za ženu.“

U GOSTIONICI.

— **Konobaru, zašto ste mi donijeli morkar tanjir?**

— **Izvinite, gospodine, to je juha...**

MEĐU DJECOM.

— Hoćeš li mi dati jedan kolač?

— Neću. Nisam ni ja od tebe nikad ništa dobio.

— Kako ne! A kad si ono bio dobio od mene gripu, pa nisi morao dvije nedjelje ići u školu!?

ŠEŠIR.

Kuzma trči po ulici za šeširom, koji mu je vjetar odnio. Sretne ga jedan drug pa zapita:

— **Kuda trčiš, druže?**

— **Ne pitaj, brate, mene! Pitaj šešir.**

SAVJET.

KĆERKA: „Majko, molim te, reci mi, tko mora popustiti, kad se posvadimo, ja ili moj zaručnik.“

MAJKA: „Prije vjenčanja moraš popustiti ti, a poslije vjenčanja on.“

PROBLEM.

— **Velim ti, žena mora slušati svoga muža!**

— **A što onda, ako je — gluha?**

U ŠKOLI.

UČITELJ: „Reci mi, Petre, koliko je šest puta sedam?“

PETAR: „Šest puta sedam je četrdeset i pet.“

UČITELJ: „Pazi malo, što govoriš. Najprije ispeci, pa onda reci!“

Drugom prilikom pitao je učitelj opet Petra:

— **Koliko je sedam puta osam?**

Petar je ustao, ali šuti.

— **No zašto ne odgovaraš?**

— **upita ga učitelj.**

— **Ja pečem, — odvrati Petar.**

NIŠTA ZATO.

GOSPODIN ŠIME: „Ali, Anice, pa vi brišete moj tanjir sa svojom pregačom.“

ANICA: „A, ništa zato! Pregača je ionako već zamazana.“

ZNA ŠTA RADI.

MAJKA: „Zar si poludio? Zašto daješ tvojoj sestrici da jede upijač (bugačicu)?“

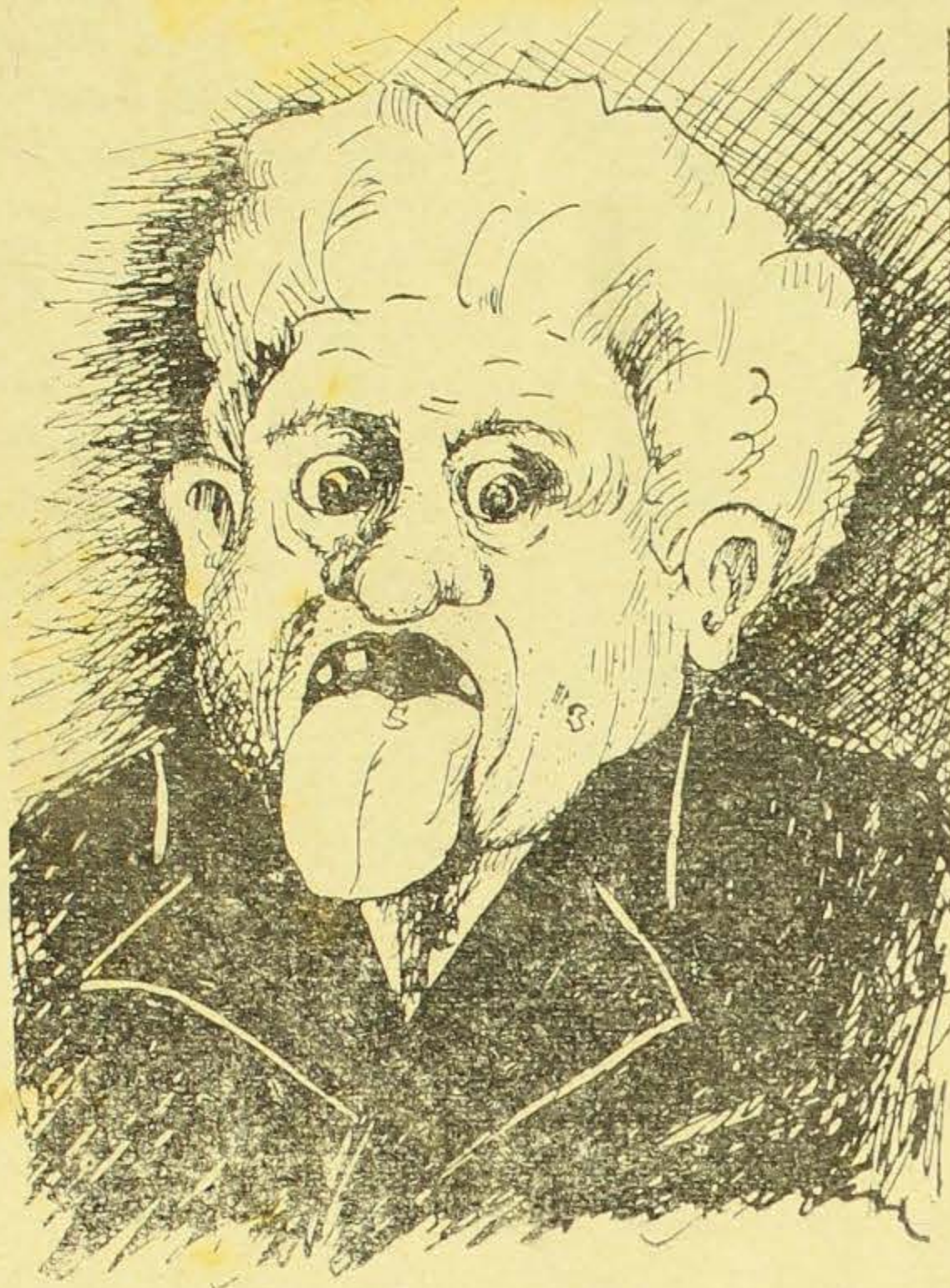
SINCIC: „Jer se čas prije napila tinte.“

U VLAKU.

KONDUKTER: „Kume, vi imate kartu za osobni vlak, a ovo je brzi!“

— **Pamenije svejedno, nek vozi kako hoće, meni se ne žuri.**

Oda velikom jeziku.

Da opišem tvoje „čari“
Na poso se dajem sav,
Iako ćeš na me skočit
Kao divlji, bijesni lav;

O jeziče, strašni zviijere,
Ti si hitar, brz i lak,
Od tvoje se strašne moći
Plaši, bježi čovjek svak.

Promjenljiv si kao vrijeme
Časkom miran, blog i tih,
A čas grmiš poput topa
Preko naših kuća svih.

Brži si od vjetra silnog,
Strašan kao vatren grom,
U svakoj se redom svađi
Ti prepireš snagom svom.

Moćnijima ti se klanjaš,
Sa nogu im ližeš prah.
Podložnima krv ispijaš
I zadaješ svima strah.

Kada zrakom ti zavitlaš
Zatrese se čitav grad,
Na sve strane bježe mnogi
Kada počmeš širit smrad.

Najgadnije znadeš stvari
S najljepšima vješto splest,
Ti pronađeš prljavštine . . .
Ni metlom ih ne mož smest.

Od jutra do noći kasne
Teški vršiš poso svoj,
I tvoj život nije drugo
Nego jedan stalni boj . . .

Svima hoćeš pokazati
Da si silan, hrabar jak . . .
Dok u tebi drugi vide
Podlosti i zlobe znak.

O jeziče preveliki,
Prezire te zemlja sva,
Jer svakom si ti donio
Puno boli, mnogo zla!

MUDAR SIN.

OTAC (sinčiću, koji je donio slabu ocjenu iz škole): „Znaš li ti, što se događa s dječacima, koji ne uče marljivo?“

SINČIĆ: „Znam, oče. Moraju se kasnije bogato oženiti!“

Među časnicima.

— Ja vam velim, da su mnogo bolji oženjeni vojnici od neoženjenih!

— Ali zašto?

— Oženjeni baren znadu, da moraju slušati!

PREPORUKA.

— Vi dakle tvrdite, da ste deset godina neprekidno bili na istom mjestu. A zašto ste ga onda ostavili?

— Dobio sam pomilovanje, molim.

DJEČJE PITANJE.

Mala Olgica, koja je dugo promatrala ćelavu glavu djeda, koji je došao u posjete, reče napokon:

— Što će tebi, djede, glava, kada nemaš kose?

ŽALOSNO.

A. — Dakle vaša žena ima želju, da je spale?

B. — (Uzdahnuvši): Da ali tek poslije smrti

U BRAKU.

ONA: „Kad si se sa mnom vjenčao, obećavao si, da ćeš me nositi na rukama.“

ON: „Da, ali ti sada tražiš, da te vozim automobilom!“

PRIZNANJE.

— Je li, gospodine Goliću, da vi moju kćer ne uzimate samo radi moja dva milijuna?

— Posve sigurno, dragi taste! Ja bih nju uzeo, da vi imate i četiri milijuna.

ČUĐAN ODGOVOR.

— Koliko godina može imati gospodja Kružić?

— Najmanje dva puta toliko, (koliko kaže da ima).

TOČNO.

Vjeroučitelj: „Tko je bio Izak?“

Ivica: Izak je bio sin Abrahamov.

Vjeroučitelj: „Dobro! A tko je bio Abraham?“

Ivica: „Pa valjda njegov otac!“

U ERI IZUMA

— Ja sam ti, prijatelju, izumio, kako se od kukuruza pravi mast.

— Ta nemoguće — a kako to praviš?

— Jednostavno. Dajem kukuruze svinjama, da jedu, a kad se ugoje, koljem ih i eto tako dobivam mast.

RAZGOVOR.

Ona: „Mora se priznati, da je svijet u novije doba silno uznapredovao. Izumljen je brzoglav bez žica, barut bez dima, vožnja bez predprege itd., itd.“

On: „Ipak još nešto fali!“

Ona: „A što to?“

On: „Miraz bez žene . . .“

MALENKOST.

— Tako me užasno boli glava da se bojim, da ću izgubiti i pamet.

— A, molim vas, što se toliko brinete za takvu malenkost.

Vojničko pismo.

Pismo ženi.

Evo, draga, pisma iznenada,
 Ja ti pišem iz daleka grada.
 Što ne mogu usmeno da kažem
 To ti evo na papiru slažem.
 Na papiru stoje crna slova
 I pitaju šta imadeš nova?
 Već odavno ja ti ići želim
 Da se s tobom malo poveselim,
 Al ne mogu zato nek te nađe
 Ovo pismo kad sunce izađe.
 Kada primiš nemoj razmišljati
 Što ćeš meni malo napisati
 Nego odmah sve mi točno kaži,
 Te na papir što imaš to slaži.
 Kad ne može drugačije biti
 Pismeno se mora divaniti.

Ranog jutra kada sunce sine,
 Kad zapiva ptica sa visine
 Sve študiram, na sve gledim strane
 Oću l' vidit di god moje lane.
 Al nigdi te čuti ni viditi,
 A kamo li s tobom govoriti.
 Da sam ptica, pa da imam krila,
 Da sam lagan kao gorska vila
 Ja bi brzo poletio tebi
 I otkrio svoje jade sve bi.

Pozdrav topli tebi, draga, slažem
 Iz ljubavi jošte ovo kažem:
 „Putuj, putuj, pismo moje,
 I pronadi zlato moje.
 Kad je nađeš, pokloni se
 Te njoj lipo otvori se.
 Nek te moja draga čita
 A za mene kad upita
 Ti joj milo odgovori
 Da mi srce za njom gori“.
 A sad s zbogom ostaj, mila,
 Vesela i srićna bila!

Dančo Kopilović.
 Somborac.

Sajmovi-vašari u Jugoslaviji

(Na području novosadske Trg.-Indust. i Znanstvene Komore).

Po najnovijem propisu.

- A**da 19 mart. 10 aug. i 25 okt.
Apatin 1 maj. 1 okt.
B. Palanka 30 mart. 1 i 2 maj.
 30 jul. 1 i 2 okt.
B. Topola 18 apr. 13 jula, 20
 aug. i 4 okt.
B. Brestovac 1 nedjelje mjeseca
 maja svake godine.
B. Petrovac 11 mart. 13 maj.
 26 aug. 11 nov.
B. Gradište 22 maj. 20 aug.
B. Petrovoselo 8 maj. 30 aug.
 i 1 nov.
Bač 21 maj. 8 sept.
Bajmok 24 maj. 17 aug. i 11 nov.
Bezdan 15 mart. 16 jun. 29 sept.
 i 19 nov.
Budisava 15 juli.
Crvenka ponedj. poslije 26 aug.
 svake godine.
Čantavir 2 febr. 1 maj. 24 sept.
Čerević 20 jula
Čurug 4 mart. 1 jun. 6 okt.
Desp. sv. Ivan 23 mart. 5 jul.
 18 okt.
Erdevik 7 apr. 7 jula 27 sept.
 27 okt.
Feketić 15 maj. 15 aug. 31 okt.
Gložan 25 maja 15 okt.
Golubinci 20 maj. 6 sept.
Gornji Kovilj 7 apr. 7 jun. 21 sept.
Gospođinci 25 aug.
- Horgoš** 12 mart. 23 jun. 11 okt.
Ilok 24 apr. 13 jun. 2 aug. 23
 okt. 25 nov.
Irig 2 dana pred Teodorovu su-
 botu 2 dana pred pravoslavne
 Duhove na dan 26 aug.
Kucura 2 okt.
Kula u sub. pred 29 apr. u sub.
 pred 24 jun. u sub pred 6 aug.
 u sub. pred 15 okt.
Mali Iđoš 23 maj. 5 sept.
Martonoš 8 jun. 12 sept.
Mol 30 maj. 30 sept.
Novi Sad 22 i 23 mart. 10 i 11
 maj. 9 i 10 aug. 11 i 12 okt.
N. Sivac 3 apr. 10 jun. 23 sept.
N. Vrbas 28 mart. 12 sept.
Odžaci 6 apr. 11 jun. 28 sept.
Pačir 6 maj. 18 sept.
Pašičevo 19 jul. 27 okt.
Pivnice nedj. posle 20 apr. i u
 nedj. posle 22 okt.
Ruski Krstur u ponedj. posle 14
 juna svake god.
Sekić 17 jun. 27 sept.
Senta 26 mart. 22 jun. 17 aug.
 19 nov.
Sombor 25 mart. 30 maj. 28 aug.
 25 nov.
Subotica 24 febr. 16 maj. 29 jun.
 8 sept. 28 okt.

Debljina škodi zdravlju i ljeposti,

jer smeta mnogim po život važnim organima tijela kod pravilnog vršenja njihove zadaće i pored toga prikazuje čovjeka starijim no što jest. Mnogi predebeli ljudi imali bi upravo lijepu vanjštinu, nu radi prekomjernih naslaga masti njihova ljepota ne može da prodre. Treba dakle odstraniti suvišne naslage omršavljenjem, ali nipošto gladovanjem, jer je to vrlo opasno, nego se omršavljenje brzo postizava na jednostavan prirodan način uporabom posve neškodljivih „Slatinskih tableta Bahovec“. U apotekama dobije se kutija sa 100 tableta za 46 Din. i velika kutija sa 200 tableta za 74 Din. Poblize o tomu možete uostalom besplatno doznati, ako se obratite na proizvajdača apotekara Mr. L. Bahovec u Ljubljani.

- Srbobran 12 mart 28 jul. 20 sept.
10 nov.
- Srem. Karlovci 2 3 i 4 dec.
svake god.
- Stanišič 12 apr. 4 okt
- Stara Kanjiža 1 mart. 24 maj.
30 aug. 8 nov.
- St. Moravica 19 mart. 29 jun.
2 nov.
- St. Pazova 31 jul. 30 okt.
- St. Bečej 8 apr. 5 jul. 17 okt.
- St. Futog 29 mart. 16 aug. 1 nov.
- St. Vrbas 18 jun. 6 aug. 22 okt.
- Sv Miletić 7 maj. 20 okt.
- Šaj Sv. Ivan 10 mart. 10 jun.
- Temerin 5 maj. 4 sept.
- Titel 6 apr. 22 aug. 20 okt.
- Torža u nedj. poslije 2 okt
- Tovariševo 1 apr. 13 okt
- Turija 22 apr. 13 aug. 25 okt.
- Žabalj 15 apr. 20 jun. 29 sept.
15 nov.
- (U ostalim mjestima bivše
Vojvodine.)
- Alibunar (Banat) 15 mart. 15 maj.
15 aug. 15 okt.
- Banatsko Arandjelovo 4 okt.
- Banatski Gaj 1 maj. i 7 nov.
- Banatsko Novoselo pred pravosl.
Đurđevo i prav. Preobraženje
u subotu
- Bašaid (Banat) 27—28 febr. 9—10
maj. 11 i 12 sept.
- Bavanište 28 febr. 20 nov.
- Begej sv. Đurađ 15 apr. 15 jun.
20 sept. pred dat. u nedj.
- Bela Crkva 5—6 mart. 21 jun.
18—19 aug. i 18—19 okt.
- Beli Manastir 10 jan. 25 febr. 10
apr. 30 jun. 20 aug. 15 okt.
pred dat. u ponedj.
- Beodra 6 maja, 6 sept. 1 nov.
- Boka (Banat) 25—26 mart. 9—10
sept. 1—2 nov.
- Branjina 2 mart. 16 apr. 14 sept.
i 14 dec.
- Branjin-Vrh 2 febr. 8 jun. 5 avg.
15 nov.
- Črepaja 4 apr. i 8 sept.
- Crna Bara 15 febr. 15 apr. i
15 okt.
- Čenej 24 maj. 20 aug. 22 okt.
- Čoka 12 jan. 3 apr. 22 maj. 29
septembra.
- Darda 27 mart. 18 maj. 24 aug.
2 nov.
- Debeljača iza 18 mart. i pred 15
nov. u petak i sub.
- Deliblato 4—6 aprila i 8—10
septembra.
- Dobrica 6 maj. 1—2 sept.
- Draž 25 jan. 25 apr. 26 aug i
2 nov.
- Gudurica (Banat) maj. i okt. u
prvi utorak.
- Hajdučica u nedj. između 20 i
31 aug.
- Hlandža mart. jun. sept. i nov. u
zadnju subotu.
- Itebej (Stari i Novi) 24 apr. i
16 okt.
- Jarkovac 4 apr. 21 jun. 19 aug.
i 25 okt.

Rezervno zvanje za svakoga, može biti samo neka sposobnost, koja se lako usvoji, ona iziskuje samo strpljivost i dobru volju, a to je: **glazba**. Umjetnost, koja donosi neiscrpive radosti, povećaje vrijednost čovjeka te u slučaju potrebe može da služi i kao zvanje. Nebrojani ljudi razočarani svojim pravim zvanjem našli su konačno zaradnu mogućnost svojim umjećem da sviraju. I dijete, koje nauči svirati, može da očekuje bolju budućnost. Svjetska tvornica glazbala Meinel & Herold (jugosl. skl. u Mariboru br. 251.) svakomu besplatno daje poučnu knjižicu „**Kako postajem dobar svirač**“, pomoću koje odrasli kao i djeca lako nauče svirati. Pišite jednu karticu na tu firmu, poslat će ju besplatno i Vama.

- Jaša Tomić* 25 mart. 29 jun. 30
aug. 26 okt.
- Karanac* 25 mart. i 10 okt.
- Kneževi Vinogradi* 24 jan. 4 maj.
15 aug. 25 nov.
- Konak* 20 mart. 21 jun. 20 sept.
- Kovačica* 1—2 apr. 1—2 okt.
- Kovin* 17 mart. 4 maj. 6 sept.
- Kumane* 17 apr. 30 jul. i 28 sept.
- Lug nedj.* 24 apr. u ponedj. i prvog
ponedj. okt.
- Margitica* treći dan Duhova i
8 nov.
- Mariolana* 15 mart. 15 jun. 15
sept. 15 nov.
- Melenci* 6 juna, 27 augusta, 7
novembra.
- Mokrin* 13 febr. 20 maj. 26 aug.
pred dat. u četvrt. sub. i nedj.
- Mramorak* 29--31 mart. 28--29 aug.
- Ninčičevo* 16 maj. 16 sept.
- Nova Kanjiža* 29 apr. 1 aug. i
1 nov.
- Novi Bečej* 25 mart. 17 aug.
3 okt.
- Novoselo* 16 maj. 20 aug.
- Omoljica* 18 aug.
- Padina* prvog četvrtka apr. i okt.
- Pančevo* u četvrtak pred 22 apr.
9 jul. 18 sept.
- Perlez* pred 15 mart. 27 jun. i 2
nov. u sub. i nedj.
- Potiski Sv. Nikola* 1 apr. i 1 okt.
- Samoš* 15 maj. 13 okt.
- Sarča* 15 mart. 15 sept.
- Sečanj* 22 apr. 12 jun. i 18 okt.
- Skorenovac* 1 juna i 28 sept.
- Srpska Crnja* 30 mart. 20 jul. 8
okt. i 1 dec.
- Suza* 21 febr. 23 maj. 12 sept. i
12 dec.
- Šupljaja* 5 apr. i 6 sept.
- Uljma* 1 mart. 15 maj. 15 aug. i
15 dec.
- Vel. Bečkerek* 1 mart. 10 apr. 25
maj. 17 aug. 12 okt. 23 nov.
- Vel. Kikinda* 25 febr. 24 apr. 24
jun. 20 sept. i 1 dec.
- Vel. i Mal. Torak* 25 mart. 5 jul.
10 sept.
- Vranjevo* 13 maj. 13 jul. 30 okt.
- Vršac* po srpsk. kalen. pred sv.
Savu, Cvjetnicu, sv. Iliju i sv.
Luku u četvrtak.
- Zmajevac* 14 febr. 4 apr. 6 jul.
26 okt.

(U Hrvatskoj i Slavoniji).

- Andrijevc* 5 maj. 28 aug.
- Babina greda* 21 apr. i 7 aug.
- Bapska-Novak* 20 apr. prvi i tre-
ći dan po Tijelovu, 6 7 i 8 sept.
- Bakar* 13 do 15 jul. 1 i 30 nov.
- Bizovac* 10 jan. 19 mart. 1 jun.
i 20 sept.
- Bjelovar* 17 apr. 19 maj. 17 sept.
20 okt.
- Bosiljevo* 19 mart utorak po Us-
krsu, utorak po Spasovu, po-
nedjeljak po Vidovu, 26 jul.
24 aug. 14 sept. i 15 okt.
- Brod-Moravice* 25 mart. 10 maj.
16 aug. 15 nov. marveni.
- Brod na Kupi* 19 mart. i 23 apr.
- Brod na Savi* tri dana pred pra-
vosl. Blagovijest, tri dana pred
Sv. Trojstvo, tri dana pred Por-
ciunkulu, 22 nov. marveni.
- Brod na Sutli* 24 febr. 22 mart.
19 apr. 17 maj. 25 jun. 13 jul.
24 aug. 14 sept. i 30 nov.
- Bršadin* 10 apr. 18 jula i 21 nov.

Vlastiti interes svakog bolesnika, koji želi da ozdravi od astme, plućnih bolesti, zahtijeva, da si dobavi potpuno besplatno i franko po-učnu brošuru sa slikama i da izrabi ponudu opće poznate firme Puhlmann & Co, Berlin 442. Müggelstrasse 25—25a, koja postoji već mnogo godina. Pazite na oglas u našem kalendaru.

- Cernik* godišnji na dan sv. Linarte, prva nedjelja po rim. kat. Spasovu, 29 jun. i 6 nov.
- Crikvenica* 15 jan. 15 aug. i prvu nedjelj. po Uskrsu.
- Čazma* 8 mart. 20 apr. 23 jul. 3 aug. prvoga ponedjeljka poslije sv. Triju Kralja, prvog utorka po Duhovima, prvog ponedjeljka po sv. Kati, 23 okt.
- Čepin* 8 apr. na drugi dan Duhova 9 sept. i 11 novembra marveni.
- Dalj* 14 febr. 5 maj 30 okt.
- Daruvar* u subotu pred pravosl. Bijelu nedjelj. 1 apr. u subotu po pravosl. Spasovu, 27 juna 26 jul. 11 aug. u ponedj. po rimo kat. Maloj Gospi, 31 okt.
- Donja Stubica* u sub. pred pokladama, u sub. pred prvom kvatrenom nedj. u sub. pred Cvjetnicom, u sub pred drugom kvatrenom nedjeljom, na dan poslije Petrova, na dan sv. Lovrinca, u sub. pred anđeoskom nedjeljom, u sub. pred trećom kvatrenom nedjeljom, u sub. pred Terezijom, u sub. pred adventskom nedj. u sub. pred četvrtom kvatrenom nedj.
- Donji Miholjac* tri dana prije sv. Valenta, tri dana prije Cvjetne nedjelje. Četvrtak onoga tjedna, u kojoj pada dan sv. Kilijana, tri dana prije sv. Mihajla, t. j. 26 sept. marveni sajmovi.
- Đakovo* 20 21 i 22 jan. 24 jul. 26 27 i 28 okt.
- Erdevik* 7 8 i 9 april. 7 i 8 jun. 27 28 i 29 sept. 27 i 28 okt.
- Feričanci* 18 i 19 mart. 5 dana prije Duhova, na duhovsku nedjelju, 19 aug. prva nedj. iza sv. Stjepana kralja, 27 okt. 1 nov.
- Garešnica* 3 jul. na trojački rim. kat. utorak, u ponedjeljak po anđeoskoj nedjelji, 28 okt.
- Golubinci* 20 maj. 6 sept. i 23 okt.
- Grubišnopolje* 20 mart. 4 okt. osmi dan po rim kat. Spasovu, 10 apr. i na dan poslije Imena Marijina u sept. 16 dec. marveni.
- Ilok* 20 apr. 13 jun. 2 aug. 23 oktobra.
- Indija* 16 febr. 22 23 i 24 apr. 1 2 i 3 jun. 19 aug. 26 27 i 28 sept. 17 18 i 19 dec.

Čovječja mudrost u borbi protiv prerane smrti.

Pregledavajući statistiku ljudskog mortaliteta zadiviti će nas velika razlika, koja se pokazuje u prosječnoj duljini života prošlog stoljeća i sadašnjeg. — Sa napretkom medicinske znanosti napreduje i životna sposobnost ljudstva. Čovječja mudrost, koja je znala otkriti i u svoju službu staviti prirodne snage znala je i samu smrt prisiliti, da se sve kasnije pojavi. — Otkada se znade da se život uzdržava neprestanom obnovom sićušnih stanica iz kojih se sastoji tijelo, te da sama prirodna smrt nastupa tek nakon mnogih godina polaganog umiranja tih stanica, koje su poput mreže povezane sa svim organima tijela, koji se organi zapravo također sastoje iz takovih sićušnih stanica, od onda se ide zatim, da se već u zdravim danima redovitim čišćenjem tijela i osiguranjem pravilnog kolanja krvi spriječava oslabljenje tih stanica te da se odstranjenjem u tijelu nastalih otrova opet uspostavi normalan rad čitavog organizma. Takovu funkciju vrši u tijelu i glasoviti Planinka-čaj-Bahovec, koji se proizvodi iz najboljeg planinskog ljekovitog bilja, čije je korisno djelovanje u znanstvenoj medicini odavno priznato. „Planinka“-čaj Bahovec odličan je prirodni regulator za čišćenje i obnavljanje krvi te od pouzdanog učinka kod svih smetnja probavnih organa i raznih bolesti nastalih uslijed poremećenog rada želuca i crijeva, nepravilnog krvotoka, obolenja jetara, živčanih bolesti itd. „Planinka“-čaj-Bahovec proizvodi se kod ljekarne Mr. Ph. L. Bahovec u Ljubljani i dobiva se u svim ljekarnama i drogerijama.

- Irig* dva dana prije pravosl. Teodora, u petak prije pravosl. Duhova, 26 27 i 28 aug.
- Ivanić-Grad* 7 jan. 15 febr. 12 mart. 24 apr. 15 maj. 30 jun. 12 jul. 29 aug. 22 sept. 4 okt. 6 nov. i 21 dec. Ako sajam pada u nedjelju ili na državni blagdan, onda se drži slijedeći dan.
- Ivankovo* 14 fer. 10 jun. 14 sept. i 11 nov.
- Jasenovački Jablanac* 2 augusta, robom.
- Jastrebarsko* 7 jan. utorak poslije Duhova, ponedjeljak po Škapularu, 9 sept. i 7 dec.
- Karlovac* na Miholjice, na Vidovo, 15 jun. na Jakovo 25 jul. na Miholje, 29 sept. na Tomi-nje, 21 dec.
- Klenak* drugi i treći dan pravosl. Uskrsa, drugi i treći dan pravosl. Duhova, na pravoslavni Petrov dan 12 jun.
- Koprivnica* 3 febr. 27 mart. 4 maj. 2 jul. 28 okt. 7 dec.
- Kostajnica* 19 mart. 26 jul. 21 sept. i 21 nov.
- Krapina* 3 febr. 19 mart. 15 i 16 maj. 27 jun. ponedj. po Škapularu, ponedj. po Preobraženju, ponedj. po Imenu Marije, na Miholje, na Martinje, na Nikolinje.
- Križevci* 20 jan. 14 febr. u ponedj. po Cvjetnici, 3 maj. trojački utorak, 27 jun. 18 jul. 2 aug. 28 aug. 14 sept. 18 okt. 11 nov. i ponedj. prije Božića.
- Kukujevc* dva dana prije svetog Trojstva i na sv. Trojstvo, 20 jul. 16 okt.
- Kutina* 4 maj. prvu srijedu po sv. Petru i Pavlu i prvu srijedu po sv. Klari.
- Laćarak* 24 i 25 jul.
- Lepoglava* 26 mart. 14 okt.
- Ličko Petrovo selo* 13 jul.
- Lipik-Buč* 2 febr. 6 maj. 4 okt.
- Lipovljani* 19 mart. 25 aprila, 8 jun. 30 aug. 15 okt. i 8 dec.
- Marija Bistrica* u ponedj. po Đurđevu, u četvrt. po bijeloj nedj. na duhovski ponedj. u ponedj. po Tijelovu, na dan lica Božjega, na dan iza Male Gospe, na dan poslije Sviju Svetih, u ponedj. po Katarini.
- Mitrovica* 20 21 i 22 mart. 4 5 6 maj. 26 27 jun. 31 jul. 1 i 2 aug. 19 20 i 21 sept. 29 30 i 31 okt.
- Morović* 5 i 6 jul. 13 14 i 15 aug.
- Našice* 5 i 10 mart. 8 i 13 jun. 10 i 15 aug. 25 i 30 nov.
- Nova Gradiška* 25 mart. 21 aug. 1 nov. na pravosl. Duhove.
- Novi Slankamen* 17 18 i 19 mart. 16 17 i 18 okt.
- Novska* 20 jan. 25 mart. 15 jun. 28 okt.
- Nuštar* 29 jan. 11 mart. 19 apr. u četvrt. prije rimo kat. Duhova, 23 jul. 24 aug. i 4 nov.
- Osijek* 16 i 17 jan. 22 23 apr. 31 maj. i 1 jun. 18 i 19 jul. 1 i 17 okt. 23 i 24 nov.
- Pakrac* 2 jan. drugi dan pravosl. Duhova, 2 aug. i 21 sept.
- Petrinja* na Veliki Petak, na pe-

Cijenjene čitatelje našega kalendara napose upozoravamo na posvuda poznate obljubljenе ljekovite proizvode „Thierry-Balsam“ i „Thierry-eva Centifolijska mast“ iz ljekarne Angjelu Čuvaru, Adolf-a pl. Thierry-a nasljed., Pregrada br. 41. via Zagreb, Jugoslavija.

Potanko vidi kliširane oglase (ogläse sa zakonom zaštićenim znakom) u našem kalendaru!

- tak poslije Tijelova, 10 aug. i 21 dec.
- Podravska Moslavina* 10 jan. 1 mart. tri dana prije Male Gospe, i 18 okt. marveni.
- Požega* u jan. 8 dana pred Antunovo u koliko je taj dan nedj. onda u ponedj. u poned. pred Cvjetnicu, u ponedj. pred Duhove, 8 dana pred sv. Lovrinca u augustu, u koliko je taj dan nedj. onda u ponedj. 8 dana pred Tereziju u koliko je taj dan nedj. onda u ponedj. sve marveni.
- Ruma* 12 febr. 23 aprila, 11 jun. na pravosl. Petrov. dan, 10 jul. 10 okt. 19 nov.
- Samobor* 14 febr. 19 mart. na Veliki Petak, 22 maj. 28 jul. 10 aug. 21 dec.
- Sesvete* 11 mart. 25 maj. 22 jul. i 2 nov.
- Sisak* 3 maj. na Spasovo, 14 sept. 19 nov.
- Slatina* 18 i 19 mart. 9 jul. 31 aug. 16 dec. marvom.
- Stara Gradiška* 16 augusta 29 septembra.
- Stara Pazova* 31 jula, 30 okt.
- Stari Mikanovci* 1 apr. 9 febr. 20 maj. 21 sept. marveni.
- Stari Slankamen* 27 28 i 29 jun.
- Staro Topolje* 30 jun. marveni.
- Sv. Ivan Zelina* 26 mart na Vel. Četvrt. dan po Spasovu, dan po Tijelovu, 25 juna, 27 jula, 14 augusta, 7 septembra i 20 novembra.
- Sveti Ivan Žabno* 11 jan. 8 febr. 1 mart. 15 apr. 16 maj. 24 jun. 6 jul. 25 aug. 23 sept. 11 okt. 22 nov. 30 dec. Ako je koji od tih dana nedj. sajam se drži u ponedj.
- Šid* 10 11 i 12 febr. 17 18 i 19 mart. 30 i 31 okt. 1 nov. 10 11 12 i 13 dec.
- Širokopolje* 12 mart. 28 sept.
- Tovarnik* 25 mart. 15 jun. 22 i 23 aug. i 20 sept.
- Valpovo* 21 fer. 5 maj. 21 jun. 21 aug. i 5 dec. marveni.
- Varaždin* 21 jan. 18 febr. dan iza gluhe nedj. i 24 apr. 20 maj. 24 jun. 25 jul. 25 aug. 18 sept. 10 okt. 6 nov. 21 dec.
- Vinkovci* 30 i 31 jan. 13 14 15 i 16 maj. 3 4 5 i 6 aug. 29 okt.
- Virje* 20 jan. 4 apr. 1 maj. 21 jun. 25 jul. 18 aug. 21 sept. 11 nov.
- Virovitica* 2 jan. 24 i 29 mart. 27 apr.
- Vrpolje* 6 jan. 11 febr. 24 jun. i 5 nov.
- Vukovar* 1 mart. 29 i 30 apr. 1 maj. 22 23 i 24 jun. 13 14 sept. 13 14 i 15 nov.
- Zabok* 23 febr. 21 maj. 6 aug. 25 nov.
- Zagreb* Cvjetni u četvrt prije Cvjetnice, Markovski 26 apr. 18 maj. 27 jun. Margaretski 13 jul. Kraljevski 21 aug. Šimunski 28 okt. Nikolinjski 9 dec.
- Zemun* 11 12 i 13 maj. 13 14 i 15 aug. 25 26 i 27 sept.
- Županja* 1 februara i 26 augusta marveni.

„Fitonin“ lijek za stare rane

na nogama. „Fitonin“ odstranjuje otekline i neugodan vonj rane te već u početku liječenja ublažuje bolove. Bilo je slučajeva, da su takove rane bile stare preko 20 godina, a upotrebom „Fitonina“ zacijelile su u nepunih mjesec dana. „Fitonin“ stoji 20 Din u apotekama. Poštom se mogu slati samo 2 boce uz pouzeće za 50 Din. Poučnu knjižicu br. V. besplatno šalje „Fiton“ dr. s. o. j., Zagreb I-78.

Želiš biti lijepa, mlada,
A ti rabi kremu „Nada“;
Da ti lice bude čisto,
„Nada“ sapun uzmi isto.

NADA KREM I SAPUN

za lice

kao i sve ostale drogerijske i foto potreb-
štine, dobivaju se kod

Drogerija „Nada“ V. Gabrić SUBOTICA.

Preko puta od Gradske kuće. Telefon broj 637.

KNJIŽARA KREČI

Subotica, Jelačićeva ul. 10.

Ima na skladištu: **molitvenika,**
krunica, medaljica, raspela,
sv. sličica, itd.

Uvezuje knjige, niže i popravlja oćenaše.

Glavna prodaja kalendara
„SUBOTIČKE DANICE“.

UDAVAČE!

Prigodom udaje nabavite

JORGANE

kod Industrije Jorgana u Subotici,
(Trumbićeva ul. 11.) Pileška pijaca.

Gdje ćete uz najnižu cijenu do-
biti **dobru robu.** Primamo pre-
pravke starih i novih jorgana.

Pomodna manufakturna trgovina

Martin Vuković

SUBOTICA. Jelačićeva ulica 13.

**Preporučuje svoje veliko skladište svile, žen-
skih i muških štofova, svakovrsne manufak-
turne robe uz najpovoljnije cijene.**

MUŠKO RUBLJE:

- Din. 21.— oxford košulja
 Din. 24.— platnena košulja
           sa cefir prsima
 Din. 26.— flanel košulja
 Din. 27.— skaut-flanel ko-
           šulja
 Din. 38.— pike košulja
 Din. 45.— touring košulja
 Din. 17.— dugačke gače
 Din. 20.— kratke gače
 Din. 65.— spavačice

kod

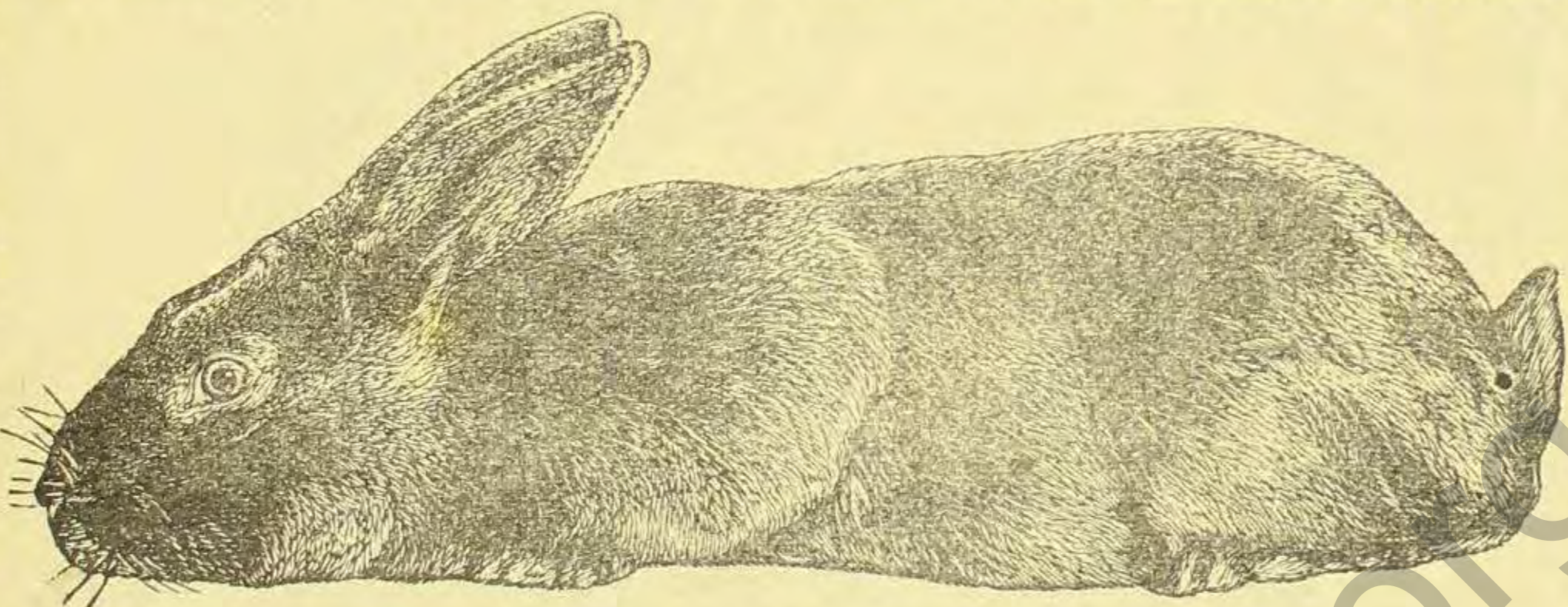
TRGOVSKI · DOM

Sternnecki

TVORNICA · RUBLJA · I · ODELA

Celje br. 258.

Veliki ilustrovani cenovnik badava i franko.
 Neodgovarajuće možete promeniti ili pak Vam se
 vraća novac. Nikakav riziko.

KUNICARSTVO PERČIĆ GEZE**Kraljev Breg. ~ Dunavska banovina.**

Odgaja čistokrvne kuniće i to:

Bečke plave orijaše, Činčile (velike), Činreks i Rastoreks.

PRODAJA PO NAJJEFTINIJOJ DNEVNOJ CIJENI!

KOD ZLATNOG KRIŽA

Manufakturna trgovina

KOD ZLATNOG KRIŽA

Jović i Milosavljević

Jelačićeva ul. broj 4.

Preporučuje svoje bogato stovarište u velikom izboru:

Svile, štofa za muška i ženska odijela,
 plišanih čaršapa za krevete, mebl štofa,
 zavjesa, konofasa, zefira, satina i sve vrste
 manufakturne robe, u velikom izboru!

Tepiha za sobe u svim širinama i cijenama!

Tačna i solidna posluđa, cijene umjerene.**Lozne kalemove i
domaće****korenjake!!!**

od četiri „Čudo Grožđa“

(Muscat Kraljica Vино-
 grada, Kraljica Jelisa-
 veta, Muscat Mathias
 Jovana, Bernat Jovan) i

**40 drugih raznih
stonih i vinskih
sorata,**

okalemljeni na razne
 američanske podloge i

1/2 MILIJUNA prporaka**HINDENBURG
JAGODE, najveće
na svetu!!!**

100 kom. rasade Din. 30.—
 100 „ Erfurtski džin „ 30.—
 100 „ Mammuth „ 25.—
 100 „ Ananas „ 20.—

**400.000 kom.
 razne divljake,
 RUŽE, voćke,
 ukrasno drveće,
 zumbuli**

 Ogroman izbor!!!

Sve sa uputstvom za sadjenje i gajenje. Cenovnik besplatno.

H I R Š L L A D I S L A V

diplomirani viši baštovan lozni i voćni velerasadnik
SUBOTICA, Trg sv. Cirila i Metoda br. 7.

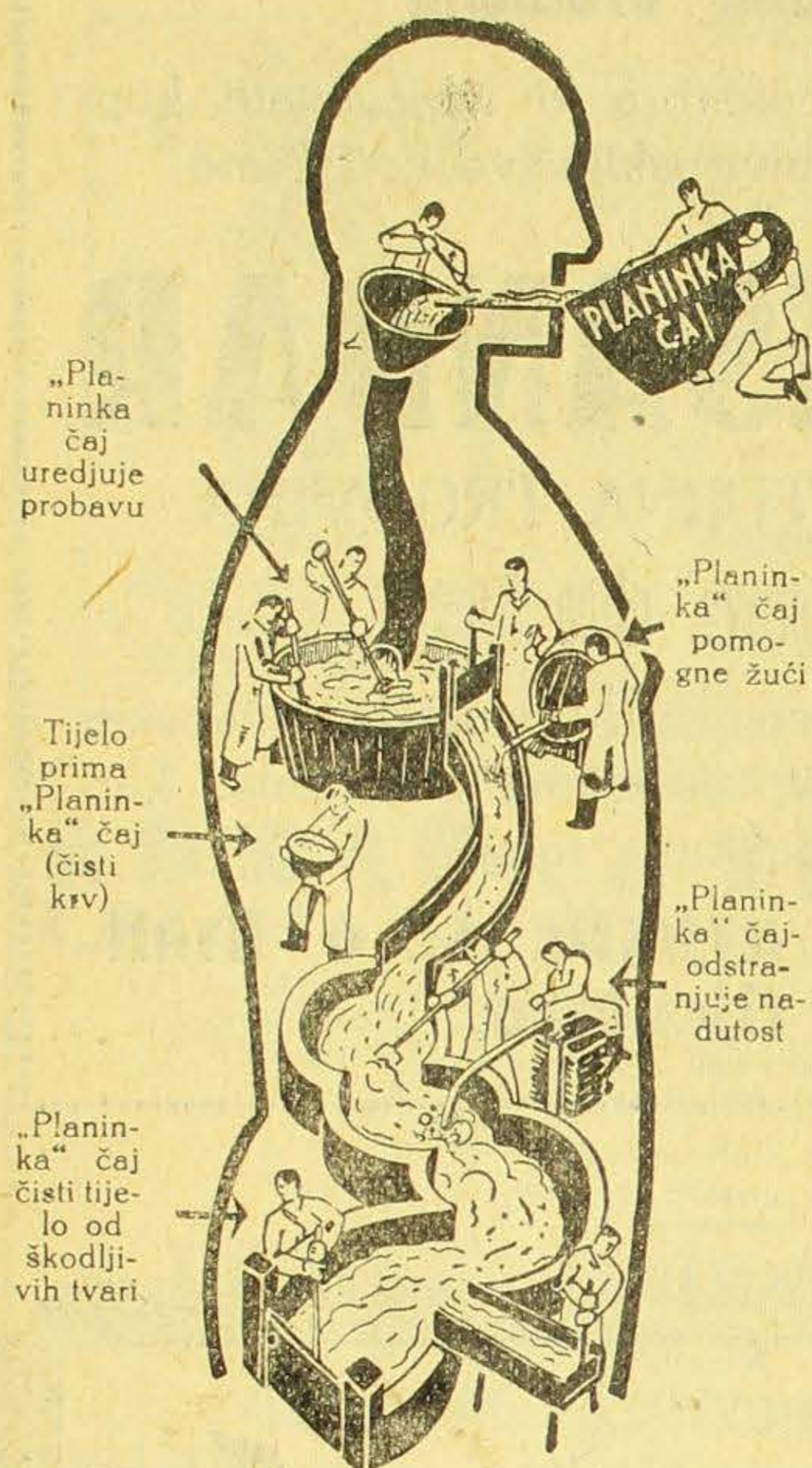
UZROK TREBA DA TRAZIŠ, HOĆEŠ LI DA OZDRAVIŠ!

To je prvo pravilo ljekarskog umjeća, kojemu se pridružuje još i narodna izreka: „Kadgod te bolest jadi, gledaj što želudac radi!“ Jer ko što se to iz tisućljetnih opažanja znade, često je želudac polazna točka i takovih pojava bolesti, koje za neuke oči izgledaju kao da nemaju nikakove veze sa želucem.

Konačno ne može svatko biti upućen o porijeklu sviju bolesti, pa tako niti ne može svaki znati, da na primjer prištići i mnogi drugi nedostaci kože također mogu nastati uslijed manjkavog rada želuca i crijeva, a isto tako upravo protivne pojave, kao što su suhoća i ugojenost nastaju skoro uvijek radi nevaljanog rada probavnih organa.

A onda nepravilno kolanje krvi, koje prouzročuje tolike smetnje u zdravlju, ono je ponajviše za svesti na bolesti želuca i crijeva, isto kao i bljedoća, smalaksalost, slabokrvost, nervoza, besanica, prerano starenje itd., jer sve je to spojeno sa krvi i krv je život! Samo zdrav želudac, zdravi probavni organi mogu stvarati krv i omogućiti kolanje zdrave krvi kroz cijelo tijelo.

I ovapnenje žila te staračka nemoguć prouzročeni su u glavnome nedostatnim kolanjem krvi. Zato je zdravstveno

pravilo za bolesne kao i za zdrave, za starije kao i za mlade, da pročiste želudac i probavne organe, kao što se mora čistiti i svaki stroj, ako se hoće da uredno radi.

Nu ako nastupaju smetnje, kao pomanjkanja teka, naslage na jeziku, loš okus, neugodan dah iz ustiju, mučnina, podrigivanje, žgaravica, glavobolja, hemoroidi (zlatna žila), omaglica, smetnje u jetrima, slezeni i bubrezima, spori rad crijeva ili čak začepjenost onda samo nikakovo oklijevanje, nego odmah temeljito pročistiti sa priznato prirodnom sredstvom „**PLANINKA**“-čaj-**Bahovec**, koji se poglavito proizvadjja iz najboljeg alpskog bilja. Zahtijevajte u apotekama izričito „**PLANINKA**-čaj-**Bahovec**, koji se ne prodaje otvoreno, već samo u zatvorenim i plombiranim paketima po 20 Din. te sa natpisom proizvadjača:

MR. L. BAHOVEC, ljekarnik,
LJUBLJANA (Kongresni trg),

koji poštom šalje 4 paketa za 70 Din. 8 paketa za 140 Din. 12 paketa za 190 Din. ako se novac unapred pošalje, jer po-
uzećem stoji 10 Din. više.

Reg. pod Sp, br. 1349. od 6. VII, 1932.

U današnja teška vremena

čovjek nije u stanju dvaputa kupovati, a to izbjegavate kupnjom dobre robe, koja se dobiva isključivo kod firme:

IVIĆ ALEKSANDAR

POMODNO-MANUFAKTURNA TRGOVINA

Subotica, Štrosmajerova ulica 5.,

Gdje stalno ima na skladištu: engleskih muških i ženskih štofova, lionske svile u svim novim desenima i bojama, kao i sva ostala manufakturna roba,

Posjetite moju radnju i uvjerite se o kvalitetu i jeftinim cijenama.

Posudje

Kuhinjski uređaji

Poljoprivredni strojevi

I sve ostale

Gvoždarije

kod nas

SENEŠ

gvoždjara

Subotica

Telefon 73

Thierry-ov Balzam je jedino pravi samo onaj, koji nosi zakonom zaštićeni žig „zelena opatica i ime Thierry“.

Ovaj Thierry-ov Balzam priugotovljen je iz ljekovitog bilja i već na desetke godina ga narod upotrebljava kod **slabe probave, podrigivanja, žgaravice, napinjanja pomanjkanja, teka, grčeva u želucu, bolima u crijevu i proljeva.**

Nadalje kod **mučnine, iznemoglosti, nesvestice**, kod dječjih bolesti, uslijed preobilnog uživanja voća.

Narod ga upotrebljava protiv **zubobolje**, razrijedjen sa mlakom vodom, za **grgaču**, kod bolesti usta i grla, napokon za ublaživanja boli i trganja.

Thierry-ov Balzam poznat je već decenijama i u inostranstvu kao raskužno sredstvo.

Thierry-ov Balzam dobiva se u svim ljekarnama, a gdje ga ne dobite sa gore spomenutom zaštićenom markom, naručite izravno od

Ljekarne Anđjelu Čuvaru

ADOLF-A PL. THIERRY-A NASLJED.
PREGRADA, Br. 41. (via Zagreb), Savska banovina.

1 karton sa 6 bočica Thierry-Balzama stoji sa omotom i poštarinom:	Din.	60.—
2 kartona sa 12 bočica, stoje	Din.	108.—
1 velika specijalna boca Thierry-Balzama, stoji	Din.	55.—

Kod većih narudžbi znatan popust!

Šalje se pouzećem ili ako se novac unapred šalje.

Oglas po uver. min. nar. zdravlja i soc. pol. S. br. 12947. od 7. VI. 1934.

Thierry-eva CENTIFOLIJSKA MAST (mast za rane) **jedino je prava samo ona**, koja imade na svakoj kutiji **zakonom zaštićeni znak križa sa omotanom zmijom**, a u sredini križa **ruža od Centifolije**.

Ova Thierry-eva mast iz Centifolije je mast, koja ublažuje bol, izvlači iz rane nečist, pomaže liječenju rane, ublažava lokalna oboljenja te se preporuča kod **raznovrsnih rana**, er je raskužujuće sredstvo, koje je kao antiseptikum i desinficiens već godinama i u tu i u inozemstvu poznato.

Thierry-eva mast iz Centifolije dobiva se u svim ljekarnama, a gdje ju ne dobite sa gore napomenutom **zaštićenom markom**, naručite izravno od:

Ljekarne Anđjelu Čuvaru

ADOLF-A PL. THIERRY-A NASLJED.
PREGRADA, Br. 41. (via Zagreb), Savska banovina.

4 lončića Thierry-ove Centifolijske masti stoje sa omotom i poštarinom:	Din.	48.—
6 " " " " " "	Din.	66.—

Kod većih narudžbi znatan popust!

Šalje se pouzećem ili ako se novac unapred šalje.

Oglas po uver. min. nar. zdravlja i soc. pol. S. br. 12948. od 7. VI. 1934.

Ovlašteni lozni i voćni „velerasadnici“

cijepljene (kalemite) vinove loze i voćaka, loznih i voćnih divljaka, te ribizla, ogrozda, malina, jagoda itd.

Sve u najboljim vrstama i kvaliteti uz umjerene cijene.

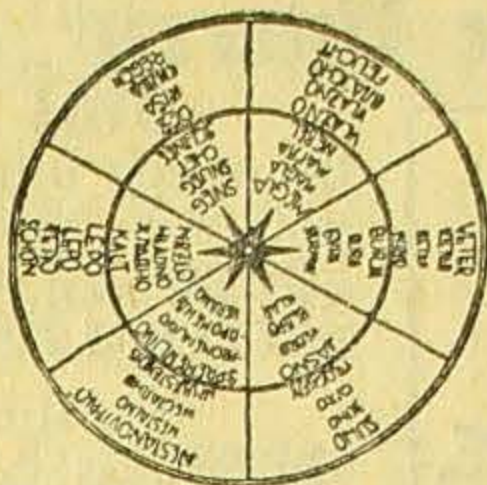
JANKO ŠARIĆ

diplomirani vinogradarsko-voćarski stručnjak
Petrovaradin (Srijem)

Ilustrovane cjenike šaljemo na zahtjev besplatno!

KAO OVAJ KALENDAR,
tako spada i BAROMETAR u svaku kuću?

Uzmite **BADAVA**

naš divno izradjeni barometar (pat. br. 9514. veličina 13x13 cm.), koji vidite ovdje na slici, te koji 24 sata unapred pouzdano pokazuje vrijeme. Šaljite Din. 5.— u markama za trošak (preporuč. Din. 5.— više) na adresu:

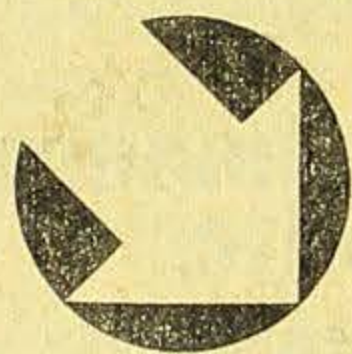
„Barometar“ Ljubljana I.,
pošt. predal št. 18.

te će Vam se barometar odmah dostaviti. Moli se za jasno pisanu adresu! Mnogo hiljada zahvalnica iz tuzemstva i inozemstva.

Štamparija

J.

IZRAĐUJE: Pozivnice, dopisnice, pišaće papire, kuverte, posmrtnice, plakate, cirkulare, vizitkarte, svakovrsne knjige i sve ostale tiskanice uz najjeftinije cijene! Najtačnija izradba!

H O R V Á T H

SUBOTICA,

Jelačićeva ulica 5.

(KOD MALE KAPELE.)

Stipan Mihalj

strojna stolarija

SUBOTICA,

IV. Zlatarićeva ul. 22.

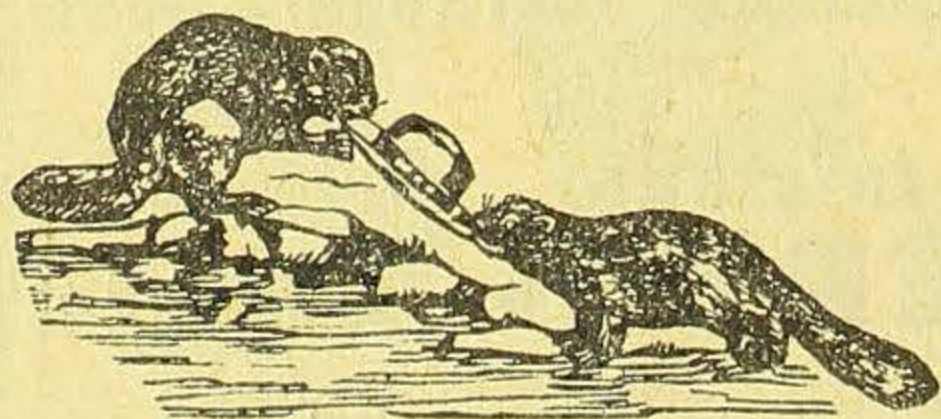
Prima

svakovrsne stolarske poslove.

IZRADBA IZVRSNA!

* CIJENE JEFTINE! *

Pokušajte da se uvjerite!

HENRIK WEISZ SUBOTICA

HENRIK WEISS SUBOTICA.

Veliko stovarište specijalnih kapa i šešira

BORSALINO

i francuski

MOSSANTO

šeširi stalno na skladištu.

Jelačićeva ul. 5. (Kod male kapele.)

Mogu li se plućne bolesti izliječiti?

To nada sve važno pitanje zanima sve, koji boluju na astmi, tuberkulozi pluća i grkljana, vrtoglavici, kataru plućnih vršaka, zastarjelom kašlju, zaslinjivanju, dugotrajnoj promuklosti, a do sada se nisu mogli izliječiti. Svi takovi bolesnici mogu dobiti kod nas

POTPUNO BESPLATNO KNJIGU SA SLIKAMA iz pera gosp. dra. med. Gutmana, bivšeg šefa zavoda za finzenkuru o temi „Mogu li se plućne bolesti izliječiti“.

Da dademo svakome bolesniku priliku, da si objasni vrst bolesti, odlučili smo da tu knjigu pošaljemo svakome besplatno i franko, radi općenitog dobra. — Treba pisati samo jednu dopisnicu (frankiranu sa Din. 1.75) sa naznakom tačne adrese na

PUHLMANN & CO. — Berlin 442. Müggelstrasse 25-25a

Reg. pod Sp. br. 2416. od 12. XII. 1933.

OGLAŠIVANJA U KALENDARIMA

obavlja uz najpovoljnije
uslove stari specijalni stručni

BLOCKNEROV

kalendarski odio

u koncernu **INTERREKLAM D. D.**
ZAGREB, Masarykova ul. 28.

Telefon: 21-65. — Pošt. pret. 1-78.

PREDLOZI I TROŠKOVNICI BESPLATNO!

Preporučuje se:

Miloš Kurteš

trgovina kolonijalne i delikates-
ne robe.

Osnovana 1911. **SUBOTICA** Telefon 483.

FILIJALA: Vilsonova ulica 51.

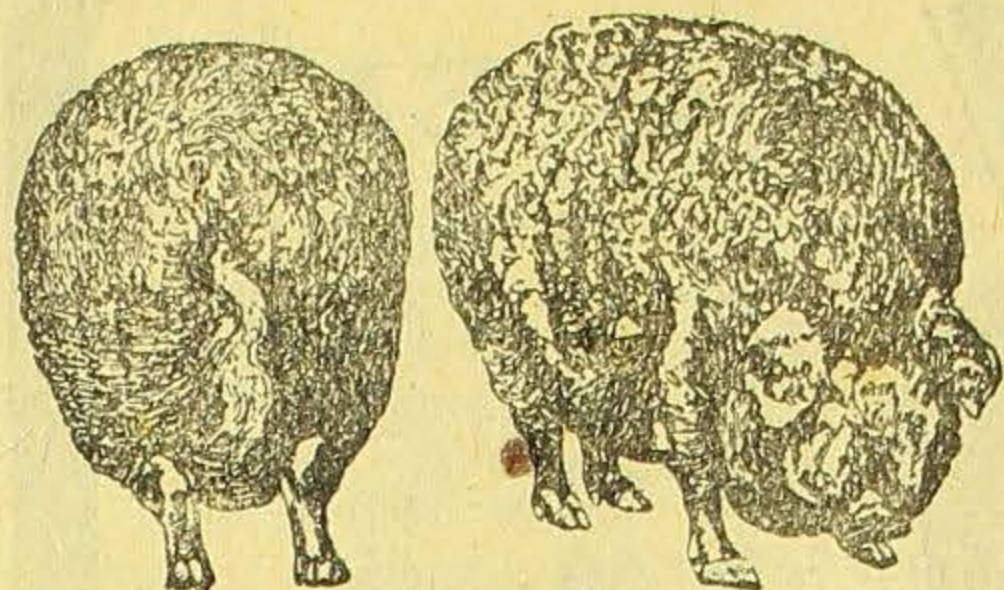
Litografija i kartonaža

Ernesta Fišera

Subotica, Karadžićeva 26. Telefon 62.

Vrši sve litografske i kartonaške
poslove najljepše i najjeftinije. Relif.

„KREPKE, ZDRAVE, KRASNE,
SPREDA STRAGA MASNE“

biti će i Vaše svinje, ako im dajete

„**PRAVI BAČKI PRAŠAK
ZA SVINJE**“,

jer ovaj

oživljuje volju za žeranje, uklanja pomanjkanje apetita, jača oslabljeni rad probavnih organa, sigurno pobija razne pojave želučanih i crijevnih oboljenja i osigurava potpuno iskorišćavanje sposobnosti tovljenja. Očuva svinjče od propadanja, kao i od kašlja, proljeva, sklonosti za primanje zaraznih bolesti, smanjuje opasnost pošasti za vrućih dana itd.

Cijena jedne kutije (oko 1/2 kg.) 10 Dinara. Kod narudžba od 5 kutija šalje se prosto od poštanskih te inih troškova.

Godinama prokušano i hvaljeno! Jeftino u uporabi i sigurnog uspjeha! Učinite odmah bar jedan pokus, vidjet ćete jasne znakove uspjeha i postat ćete oduševljenim pristašom mog praška Pravi samo iz 100-godišnje

Apoteke **GEBAUER**, Bač, (Dunavska banovina)

Svi lijekovi za životinje te ostali za veterinarstvo i stočarstvo potrebni artikli mogu se na želju jeftino pripakovati.

KRALJEVINA

JUGOSLAVIJA

Povlašćena

**KNJIŽARA, VELETRGOVINA PAPIRA I MUSIKALIJA
SUBOTICA, Karadjordjev Trg 10.**

SVE

ZA

KANCELARIJE

SVE

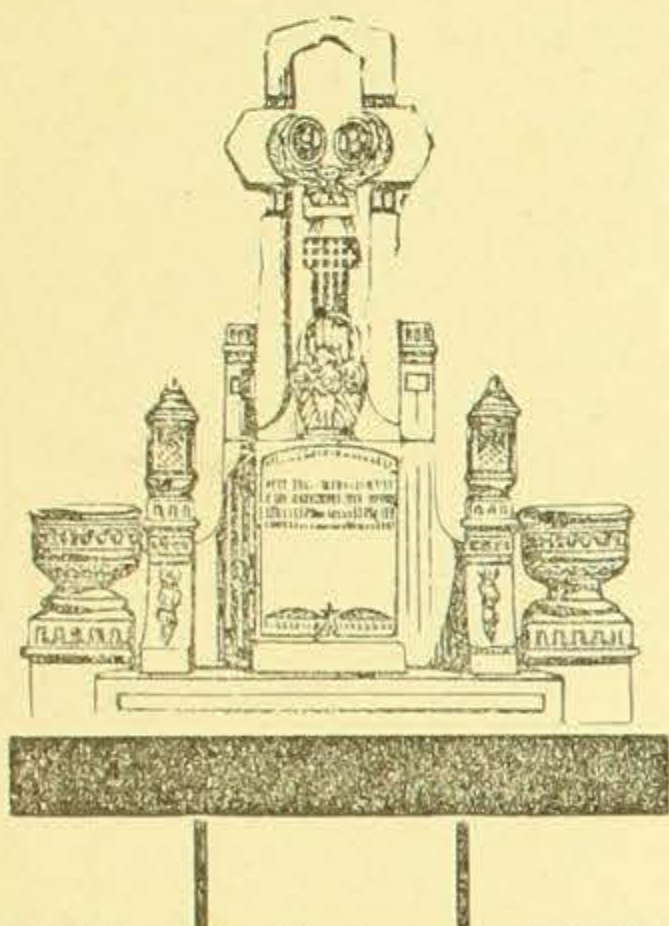
ZA

ŠKOLE

SPECIALNA RADNJA NALIV PERA — POPRAVAK ISTIH.

PALATINUS IVAN

KAMENOREZAČKA RADNJA NA MAŠINSKI POGON
SUBOTICA

Preporučuje vlastite izradbe
UMJETNIČKE NADGROBNE SPO-
MENIKE, KRIŽEVE, MRAMORNE
PLOČE I GRAĐEVINSKE POSLO-
VE; REZANJE SLOVA I POZLA-
ĆIVANJE:

SVE UZ NAJSOLIDNIJE CIJENE.

Trgovina: Jelačićeva ulica 9.
Radionica: Mađarska ulica 22.

KRALJ. JUGOSLAVIJA POVLAŠĆENA KNJIŽARA

„JEDINSTVO“

Vlasnik: SVET. PETROVIĆ

Knjižara
svih školskih učbenika
kao i knjiga zabavnih, pravnih i
poučnih, — domaće i strane literature.
Veliko stovarište svakovrsnog papira, kancelarijskog
i školskog pribora. Prodaje sviju vrsta pi-
saćih mašina i aparata za u-
množavanje kao i pri-
bora za iste.

TELEFON BROJ: 7-44. **SUBOTICA** KARABORĐEV TRG 9.

SUBOTIČKE

NOVINE

Godina XV.

Izlaze po prigodi Uredništvo i uprava je u Subotici Matica Subotička		Pojedini broj 1 Dinar. Preplata na godinu 1 D. od broja. Za inozemstvo dvostruko
--	--	--

Izdavač i odgovorni urednik: BLAŠKO RAJIĆ Beogradski put 52.

Travinno :

Dva puta.

I u dobru i u zlu ima štampa neizmjernu znamenitost. Može odgojiti svece, kao što je to davno činila, a može proizvesti opake ljude, kako se to dogodilo u bezbroj slučajeva. Štampa može biti snažna potpora Crkvi i državi, a može baciti vatru divlje revolucije među narode i u pokrajine. Štampa može silno doprinijeti miru, tom daru s neba, u političkom i društvenom životu, a može opet čitavo čovječanstvo zaplesti u divlji rat . . . Štampa može biti snažan i oduševljen pobornik katoličkoga nazora o svijetu, a može biti i stjegonoša nevjere i pustoga materijalizma. Ona može snažno i vješto zauzeti se za vjeru, za čudorednost i pravednost, a može izvrg-

nuti ruglu i prijeziru ova divna dobra. Štampa je vlast prvoga reda, i na njezinu se području biju najodlučnije bitke za budućnost.

Katolici dakla valja dobro da shvate znamenitost štampe. A ipak kako su istinite riječi blage uspomenne Pija X.: „Još uvijek neki ne pojimaju zamašitost štampe. Često se puta čuje od starijih ljudi gdje govore, da je štampa nova pojava, da se i bez nje spavalalo duše i prije isto tako dobro. Da, prije, prije! Ali se u najviše slučajeva ne misli na to, da prije nije bio tako strašan otrov zle štampe, i da s toga protu-otrov, naime dobra štampa, nije bila tako potrebita.“